

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЯЦУН АНАСТАСІЯ ГРИГОРІВНА

УДК:338.43:63(477)

ДИСЕРТАЦІЯ

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ РАВЛИКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

051 «Економіка»

05 «Соціальні та поведінкові науки»

Подіється на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

А. Г. Яцун

Науковий керівник

Вдовенко Наталія Михайлівна,
доктор економічних наук,
професор

Київ – 2023

АНОТАЦІЯ

Яцун А. Г. Регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2023.

У роботі теоретично обґрунтовано, що нині актуалізується проблема забезпечення населення світу ціною білковою продукцією тваринного походження в умовах економічних і продовольчих викликів.

Здійснено пошук шляхів удосконалення інструментарію регулювання аграрного ринку із застосуванням методів і заходів впливу на регулювання ринку продукції равликівництва. Вказане дозволило, завдяки аналізу еволюції теоретичної думки, визначити основну проблематику регулювання ринку равликівництва в Україні.

Встановлено, що посилення впливу євроінтеграційних процесів на регулювання ринку продукції равликівництва, надають даній галузі можливості розвитку на шляху до забезпечення ринків збуту вітчизняної продукції, стимулювання переробки для отримання продукції з доданою вартістю. Такому розвитку галузі геліцекультури мають сприяти запропоновані у дисертації інструменти регулювання ринку равликівництва, зокрема запровадження стандартів на равликових фермах, включаючи виробників органічної продукції, фінансове стимулювання виробництва, надання державної підтримки галузі геліцекультури, з урахуванням специфіки формування пропозиції на продукцію равликівництва з одночасним внесенням змін і доповнень до нормативно-правової документації для удосконалення економічного та адміністративного методів регулювання із застосуванням економічного механізму регулювання.

Акцентовано увагу на ключових теоретичних концепціях та методологічних основах регулювання сектору аграрної економіки. Особливий наголос робиться на регулюванні аграрним ринком через активізацію державної підтримки, залучення приватного сектору, створення

довгострокових партнерських взаємодій й адаптація передових технологій. Основні принципи регулювання ринку продукції равликівництва охоплюють: надійність та відкритість ринкових відносин, гнучкість до змінних умов середовища та глобальних викликів, захист прав власників, дотримання екологічних норм для виходу на світові ринки. Методи управління галузі равликівництва включають в себе використання цінових стратегій, стимулювання державної підтримки, адаптацію нормативної бази та проведення дослідницьких проектів для виявлення передових підходів у веденні господарства. Інструменти регулювання, в свою чергу, передбачають адаптацію законодавчої бази, ініціювання створення наглядових структур, координацію зусиль між суб'єктами господарювання та органами стандартизації, поліпшення умов виробництва, а також приваблення зовнішнього капіталу для динамічного розвитку галузі геліцекультури в Україні.

Детально розглянуто нинішній стан ринку продукції равликівництва в Україні. Здійснено аналіз структури імпортно–експортних операцій галузі геліцекультури, з акцентом на основні географічні напрямки та товарні асортименти. Зміни в динаміці продукції равликівництва свідчать про стрімке підвищення інтересу до цієї продукції. Визначено ключові етапи еволюції равликівництва в Україні, від ініціації споживчого інтересу до активного розширення виробничої бази. Основний акцент розділу зосереджено на аналізі нинішнього стану галузі геліцекультури в Україні, зокрема потужностям виробництва равликових ферм й обсягам збуту згаданої продукції, їх основних напрямках ведення господарства, складових функціонування ферм та процесу виробництва. Завдяки узагальненню статистичних даних з офіційних європейських джерел, проведено аналіз формування попиту і пропозиції на продукцію равликівництва в Україні, їх складових та зведено в таблицю балансу попиту і пропозиції. Засновуючись на сформованих показниках, проведено розрахунок єдності ринку, який складається із власного виробництва, імпорту, експорту та товарних запасів. Значну економічну вигоду дає розрахунок ємності ринку, що позитивно впливає на збільшення торгівлі,

стимуляцію інвестицій, підвищення ефективності виробництва та зростання конкурентоспроможності. Це створює умови, за яких товари та послуги можуть переміщуватися між регіонами без митних бар'єрів, що сприяє зменшенню витрат для виробників і споживачів.

Результатом визначення ємності ринку виступають більш низькі ціни для споживачів, сприяння різноманітності товарів та послуг, а також стимулювання конкуренції, що веде до підвищення якості продукції. Тобто ємність ринку відіграє ключову роль у забезпеченні економічного розвитку, забезпечуючи ринкове середовище, яке сприяє ефективності, інноваціям та економічному зростанню. Також доведено фонд споживання продукції равликівництва та норми споживання м'яса тваринного походження й встановлено, що населення України споживає недостатню кількість равликів, що відображається на здоров'ї споживачів. В роботі доведено, що згадана галузь має високий показник рентабельності, що підтверджує проведені розрахунки. Визначено необхідну кількість сировини для виробництва продукції равликівництва шляхом підрахунку потужності ферми та темпами приросту живої маси, технологій виробництва і утримання. В роботі визначено рентабельність ферми з потужністю виробництва 40 тонн/рік і видом равликів *HelixAspersaMaxima*, які мають економічно вигідні складові для розведення й вирощування. За кількістю сировини визначено кількість необхідного обладнання, що дало змогу оцінити площу всіх будівель ферми, відкритого вольєру та власно ферми. Розраховано вартість побудови та запуску виробництва, необхідної сировини, поточних витрат. За отриманими даними визначено шляхи реалізації продукції равликівництва на ринку для отримання доходів в різний період виробництва.

В процесі проведення розрахунків визначено собівартість готової продукції равликівництва, прибутки та збитки впродовж десяти років. Отримані показники дають підставу стверджувати, що галузь геліцекультури має високий рівень рентабельності, який дорівнює 63,7 %. Окрім цього, розглянуто питання проблематики продукції равликівництва в Україні та сформовано шляхи їх вирішення для поліпшення умов реалізації згаданої

продукції. Таким чином, в роботі досліджено питання діяльності суб'єктів господарювання порівняно з зарубіжним досвідом функціонування ринку продукції равликівництва. Досліджено міжнародний досвід у сфері равликівництва, зокрема практику країн таких як Франція, Італія, Іспанія та Китай, які нами взято за основу для адаптації в роботі методів та інструментів регулювання. Вказане дає можливість сформувати методичні підходи на базі поглибленого вивчення ринкових потреб продукцій равликівництва, дотримання інтересів виробників, споживачів та держави з метою імплементації національних стандартів у даній галузі національної економіки.

За результатами дослідження вдосконалено механізми регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Запропоновано заходи регулювання для виокремлення продукції равликівництва в КВЕД–2010 та П(С)БО 30 «Біологічні активи» з позицій поточних біологічних активів. Надані підходи спрямовані на визначення продукції равликівництва на ринку в рамках національного стандарту, що відповідно сприятиме їх обліку та моніторингу якості виробленої продукції. В роботі запропоновано методичний підхід щодо ціноутворення на ринку на продукцію галузі геліцекультури, шляхом визначення валової продукції равликівництва, розрахунку коефіцієнту переводу видів згаданої продукції у валову продукцію та частки продукції з одної особини равлика, яка сформована за даними експерименту з визначення маси равлика та отриманої з нього сировини. Розрахунок валової продукції равликівництва передбачає регулювання розвитку даного ринку й загальному економічному розвитку галузі, оскільки надає глибоке розуміння реальних обсягів виробництва равликів, муцину, ікри. Проведені дослідження дозволили оцінити загальні обсяги виробництва продукції равликівництва для визначення ємності та потенціалу ринку продукції равликівництва. Встановлено, що равликівництво може мати вплив на галузі національної економіки, на валовий обсяг продукції, отриманий з цієї галузі для економічного розвитку. Аналіз валової продукції важливий для розуміння трендів попиту та пропозиції на ринку. Він дозволяє визначити, збільшується або зменшується зацікавленість

населення до продукції равликівництва, що може сигналізувати про потребу в коригуванні виробничих планів або маркетингових стратегій. Підґрунтям розрахунку коефіцієнту є адаптація цінових стратегій до вартості виробництва, забезпечуючи тим самим економічну ефективність галузі геліцекультури. Базуючись на запропонованих підходах та особливостях функціонування даного ринку, складено прогноз попиту на продукцію равликівництва за умов поінформованості населення щодо користі продукції равликівництва, її впливу на організм та на довкілля. Встановлено, що в Україні, наявний низький попит на равлики та ікру через необізнаність населення. Прогноз підтверджує можливість галузі для забезпечення як українського, так і міжнародного ринку завдяки скоординованим діям виробників, надання державної підтримки та стимулювання зовнішньоекономічної активності.

В умовах розвитку галузі геліцекультури в процесі формування вітчизняного ринку, визначено потребу в стимулюванні формування пропозиції на продукцію равликівництва, що спонукає до залучення грантів, субсидій, включаючи інвестиції Європейського Союзу, які орієнтовані на глобальні цілі програми сталого розвитку й забезпечення продовольством населення та подолання бідності. Доведено, що сертифікація равликових ферм підвищує можливість для інвестицій від світових організацій.

Маємо всі підстави прийти до висновку, що практично необхідним є отримання сертифікату на продукцію равликівництва. Обґрунтовано пропозиції та розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

Ключові слова: регулювання, ринок, тваринництво, равликівництво, імпорт, експорт, геліцекультура, розвиток, національна економіка, галузь, попит, пропозиція.

ABSTRACT

Yatsun A. G. Regulation of the Snail Farming Product Market in Ukraine. Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Economic Sciences in the specialty 051 «Economics». National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine, Kyiv, 2023.

In the dissertation, theoretical and methodological foundations are substantiated, and scientific–practical recommendations aimed at regulating the market of snail farming products in Ukraine are developed.

The research work is adapted to study the urgent aspects of normative regulation of the snail farming sector in the Ukrainian context. Although heliciculture in Ukrainian lands is an industry that is just beginning its journey, the prospects and accelerated development rhythm already generate interest among domestic agrarians. The geocological status of Ukraine, particularly its natural and climatic resources, creates optimal conditions for snail cultivation, aligning with the global rise in interest for products grown according to ecological standards. Ukraine's geostrategic position, situated at the intersection of major commercial routes and in direct relation to the European Union countries, energizes the export potential of the heliciculture sector to European consumers of snail farming products. Currently, Ukrainian agricultural entities are intensifying interaction with European counterparts, based on established commercial agreements regarding snail farming products. This multifaceted approach to agricultural production to meet the high demand for mentioned products forms a real foundation for further reliable and stable progress of the heliciculture industry in Ukraine. In the context of integration processes and the continuous search for high-quality agricultural products on the international arena, the role of Ukrainian snail farming evidently gains increased relevance and significance for the domestic market.

Focuses on the key theoretical concepts and methodological foundations of regulating the agricultural economy sector. Special emphasis is placed on management strategies in the agricultural market, such as activating state support, engaging the private sector, creating long–term partnerships, and adapting advanced technologies.

The main principles of regulating the snail farming market include: reliability and openness of market relations, flexibility to changing environmental conditions and global challenges, protection of owners' and consumers' rights, adherence to ecological norms, and strategies for entering global markets. Methods of managing the heliciculture sector involve the use of pricing strategies, stimulation of state support, adaptation of regulatory bases, and conducting research projects to discover advanced approaches in agriculture. The regulatory tools, envisage adapting legislative bases, initiating the creation of supervisory structures, coordinating efforts between economic entities and standardization bodies, improving production conditions, and attracting external capital for the dynamic development of the heliciculture industry in Ukraine.

Thoroughly examines the current contour of snail farming in Ukraine. Great attention is paid to the analysis of the structure of import–export operations in the heliciculture industry, focusing on the main geographical directions and product assortments. Changes in the dynamics of snail farming indicate a rapid increase in interest in this sector. The key stages of the evolution of snail farming in Ukraine are identified, from initiating consumer interest to active expansion of the production base. The main focus of the chapter is on analyzing the current state of the heliciculture sector in Ukraine, including the capacities of snail farms, sales volumes of the mentioned products, their main directions of farming, farm functioning components, and the microeconomic production process. By summarizing statistical data from official European sources, an analysis of the formation of demand and supply for snail farming products in Ukraine is conducted, their components are identified, and a balance sheet of demand and supply is compiled. Based on the formed indicators, the unity of the market is calculated, consisting of own production, import, export, and commodity stocks. This creates conditions where goods and services can move between regions without customs barriers, reducing costs for producers and consumers. Thus, market unity plays a key role in ensuring economic development, providing a market environment that promotes efficiency, innovation, and economic growth. The consumption fund of snail farming products and norms of consumption of animal–origin meat are also proven, establishing that the population of Ukraine consumes an

insufficient amount of snails, which reflects on consumers' health. The work proves that the mentioned sector has a high profitability rate, confirmed by own calculations. The necessary amount of raw materials for the production of snail farming products is determined by calculating the farm's capacity and growth rates of live weight, production technologies, and maintenance. For example, in determining profitability, a farm with a production capacity of 40 tons/year and a type of snails *Helix Aspersa Maxima*, which have good characteristics for breeding and cultivation, is used. Based on the quantity of raw materials, the amount of necessary equipment is determined, which allowed estimating the area of all farm buildings, the open aviary, and the farm itself. The cost of construction and launch of production, necessary raw materials, current expenses are calculated. These indicators provide grounds to assert that the heliciculture sector has a high level of profitability, amounting to 63.7%. In addition, the work expands on the issues of snail farming in Ukraine and formulates solutions for improving the conditions for the realization of mentioned products. Thus, the work unfolds the main critical issues for economic entities and compares them with the international experience in the snail farming product market. Looking at the international experience in snail farming, particularly the practices of countries such as France, Italy, Spain, and China, opens up valuable strategies and methodologies that can serve as a model for adaptation in the Ukrainian context.

The main focus is concentrated on enhancing the mechanisms of state intervention in the snail farming sector in Ukraine. The chapter suggests integration measures for incorporating snail farming products into the KVED–2010 systems and P(S)BO 30 "Biological Assets" in terms of current biological assets. This initiative is directed towards a transparent definition and categorization of snail farming products within the national standard, which will accordingly ease the process of their accounting and quality monitoring. An innovative approach to pricing and analyzing the state of the heliciculture industry is introduced in the work – a formula for determining the gross production of snail farming, a conversion coefficient for converting types of mentioned products into gross production, and the share of production from an individual snail, which is formulated based on experimental data

for determining the snail's weight and the raw materials derived from it. The calculation of gross production of snail farming plays a key role in market regulation and overall economic development, as it provides a deep understanding of the actual volume of the industry. This process allows for the assessment of the overall production of snail farming products, which is critically important for understanding the market size and potential. As snail farming can significantly impact local and national economies, the gross volume of products obtained from this sector helps determine its contribution to the overall economic development. Moreover, the analysis of gross production is important for understanding the trends of demand and supply in the market. Based on adapted strategies and principles of market operation, a demand forecast for snail farming products is compiled. This forecast highlights the potential rise of the agricultural sector in the Ukrainian market, thanks to the coordinated actions of producers, state support, and the stimulation of foreign economic activity.

The core postulate of this scientific development focuses on the detailed elaboration and systematic implementation of advanced methodological principles in the field of snail farming in the context of Ukraine's economic landscape. Using global standards as a starting point, the work meticulously adapts these approaches to optimize them for domestic agricultural realities. In a constantly developing global economy, where strategies of one region may resonate in others, the emphasis is placed on transforming the established trends into a fruitful approach to the Ukrainian heliculture sector. Thus, by directing the efforts of this research to create principles and tools, we aim to form a structure that will harmoniously integrate into the global context, while remaining relevant to the specifics of the Ukrainian agricultural sector, particularly the heliculture industry.

Key words: regulation, market, animal husbandry, snail farming, import, export, heliculture, development, national economy, industry, demand, supply.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Запша Г. М., Орлова–Курилова О. В., Лімаренко С. М., Яцун А. Г. Ресурсне забезпечення ефективності стратегічного управління інноваційною інфраструктурою у формуванні конкурентних переваг та соціально–економічних гарантій в умовах глобалізації економіки. Центральнoукраїнський науковий вісник. Серія: Економічні науки. 2021. № 6 (39). С. 9–16. *(Здобувачем запропоновано вивчення ресурсного забезпечення для досягнення ефективності регулювання, формування конкурентних переваг для виходу на ринок в умовах глобалізації економіки).*

2. Яцун А. Г. Новітні тенденції впливу галузі равликівництва на економіку та торгівлю в Італії. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2022. № 4 (32). С. 196–207.

3. Яцун А. Г. Інструментарій регулювання у аспекті розведення равликів в Іспанії та її вплив на економіку країни. Економіка та управління бізнесом. № 1. Т. 14. 2023. С. 90 –108.

4. Яцун А. Г. Адаптація елементів нормативно – правового методу у процесі регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Академічні візії. № (20). 2023. С. 1–9. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8119147>

5. Яцун А. Г. Теоретичні підходи й еволюція економічної думки в аспекті регулювання ринку продукції равликівництва. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Вип. 37. 2023. С. 400–407.

Методичні рекомендації

6. Вдовенко Н. М., Яцун А. Г. Словник до вивчення дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка». С. 401.*(Здобувачем запропоновано термінологію методів регулювання ринку сільського господарства).*

Тези наукових доповідей

7. Яцун А. Г. Розвиток ринку продукції аквакультури в умовах поглиблення інтеграційних відносин. Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів: науково–практична конференція. м. Київ, 19 листопада 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 112 с. (С. 104–107).

8. Яцун А. Г. Базові інструменти регулювання ринку продукції аквакультури. Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів: II Міжнародна науково–практична конференція. м. Київ, 27–29 жовтня 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 163 с. (С. 154–156).

9. Яцун А. Г. Сучасні підходи до регулювання агропродовольчого ринку з урахуванням вимог існування равликкових ферм. Аграрна політика України в умовах глобальних викликів: Міжнародна науково–практична конференція. Київ. 23–24 вересня 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 287 с. (С. 107–109).

10. Vdovenko N., Trokhymets O., Rubezhanska V., Sinenok I., **Yatsun A.** Three–level cluster structure of the vertical type of organization of production and innovation interaction of its participants. Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, February 12, 2021. European scientific platform. Pisa, Italian Republic. 2021. Vol. 1. 187 p. (P. 91–93). DOI 10.36074/12.02.2021.v1 *(Здобувачем запропоновано вивчення трьохрівневої кластерної структури вертикального типу організації виробництва та взаємодії її учасників в інноваційному контексті).*

11. **Яцун А. Г.**, Сокур Л. В. Сталий розвиток конкурентоспроможного сектору аквакультури. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах глобальних продовольчих викликів: II Міжнародний науково–практичний семінар. м. Київ, 18 березня 2021 року: тези доповідей. Київ, 2021. 57 с. (С. 33–34). *(Здобувачем запропоновано*

результати здійсненого аналізу галузевих проблем та оцінено перспективи розвитку галузей аграрного сектору економіки).

12. Яцун А. Г., Федоренко М. О. Світовий досвід в системі регулювання ринку аквакультури. Механізм збалансованого розвитку рециркуляційних аквакультурних систем в Україні: I науково–практична міжнародна конференція. м. Київ, 11 листопада 2021 року: тези доповідей. Київ, 2021. 64 с. (С. 23–25). *(Здобувачем запропоновано дослідження інструментів галузевого регулювання, ґрунтуючись на принципах сталості для впровадження в різних галузях національної економіки).*

13. Яцун А. Г. Вплив інноваційних процесів на функціонування ринку продукції аквакультури. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно–інвестиційних процесів в Україні: IV Міжнародна науково–практична конференція. м. Вінниця, 12 березня 2021 року: тези доповідей. Вінниця, 2021. 392 с. (С. 320–321).

14. Яцун А. Г. Формування пропозиції на равлики в умовах сталого розвитку аквакультури. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах воєнного стану: III Міжнародний науково–практичний семінар. м. Київ, 21 квітня 2022 року: тези доповідей. Київ, 2022. 126 с. (С. 120–123).

15. Яцун А. Г. Розвиток ринку продукції равликівництва та її експортний потенціал. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: міжнародна науково–практична конференція. м. Київ, 3–4 листопада 2022 року: тези доповідей. Київ, 2022. (С. 169–170).

16. Яцун А. Г. Виклики при зміні цінностей і орієнтирів у сучасному бізнесі равликівництва при переході до цифрової економіки. Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: XX Міжнародна науково–практична конференція молодих вчених. м. Тернопіль, 19 травня 2023 року: тези доповідей. Тернопіль, 2023. 1046 с. (С. 773–776).

17. Яцун А. Г. Ринок равликів та наслідки впливу на ефективність управління в умовах економічних викликів. Продовольча та екологічна безпека

в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: міжнародна науково–практична конференція. м. Київ, 25 травня 2023 року: тези доповідей. м. Київ, 2023. 384 с. (С. 380–383).

Авторське свідоцтво на твір:

18. Вдовенко Н. М., Яцун А. Г., Дмитришин Р. А. Європейський та національний виміри економічного розвитку ринку равликівництва в умовах надзвичайних викликів для сільського господарства. Авторське свідоцтво № 115338 від 17.10.2022. Рішення про реєстрацію авторського права № с202204592 від 03.10.2022. Опубліковано 31.01.2023. Бюлетень № 73. Режим доступу: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1721565/> (sis.ukrpatent.org Сервіси «Отримати оригінал документу»). Свідоцтво cr0254171022. Рішення cr0252171022). *(Здобувачем запропоновано методи розвитку ринку продукції равликівництва в умовах надзвичайних викликів для сільського господарства).*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ГАЛУЗЕЙ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	25
1.1 Теоретичні засади регулювання аграрного ринку.....	25
1.2 Наукові підходи щодо регулювання ринку продукції равликівництва.....	40
1.3 Методи та інструменти регулювання галузей тваринництва з використанням потенціалу равликівництва.....	61
Висновки до розділу 1.....	81
Список використаних джерел до розділу 1.....	84
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ РАВЛИКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	93
2.1 Стан і тенденції регулювання ринку равликівництва в Україні та в світі..	93
2.2 Тенденції формування сировинної бази для функціонування ринку равликівництва.....	109
2.3 Зарубіжний досвід регулювання ринку равликівництва та можливості застосування його в Україні.....	123
Висновки до розділу 2.....	149
Список використаних джерел до розділу 2.....	151
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ РАВЛИКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	159
3.1 Трансформація заходів регулювання вітчизняного ринку продукції равликівництва.....	159
3.2 Удосконалення методичних засад щодо регулювання вітчизняного ринку равликів в умовах інтеграційних процесів.....	174
3.3 Прогнозування розвитку ринку продукції равликівництва в Україні.....	186
Висновки до розділу 3.....	202
Список використаних джерел до розділу 3.....	203
ВИСНОВКИ.....	215
ДОДАТКИ.....	219

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- МЕІ – Міжнародний економічний інститут;
- АПК – Агропромисловий комплекс;
- ВРП – Валовий регіональний продукт;
- ВВП – Внутрішній валовий продукт;
- САП ЄС – Спільна аграрна політика Європейського Союзу;
- ЄС – Європейський Союз;
- ЗУ – Закон України;
- КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності;
- СОТ – Світова Організація Торгівлі;
- УКТ ЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- П(С)БО 30 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»
- НБУ – Національний банк України;
- ПВВП – Потенційний валовий внутрішній продукт;
- УТС – Угода про вільну торгівлю;
- ВТО – Всесвітня торгова організація;
- КУЕА – Комітет з угод і економічного співробітництва;
- СНГ – Співдружність Незалежних Держав;
- СЕПУ – Стратегія економічного росту і урбанізації;
- ФІІ – Прямі іноземні інвестиції;
- ММФ – Міжнародний валютний фонд.

ВСТУП

Актуальність теми. Галузь равликівництва забезпечує населення цінною білковою продукцією тваринного походження, при чому саме виробництво дотримується принципів сталого розвитку, а попит на равликів постійно зростає, тому нині актуалізується питання розвитку регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Сучасний етап трансформації в українській економіці характеризується великим спектром глобальних впливів, від яких залежить стратегічне планування національних ресурсів. Агропромислового комплексу, що постійно адаптується до мінливих умов, виступає важливим інструментом економічної стабільності, гарантуючи продовольчу безпеку, створюючи робочі місця та вносячи значний вклад у регіональний розвиток й стимулювання економічного зростання. Його комплексний характер відображає не тільки економічні, але й культурно–соціальні, екологічні аспекти суспільного розвитку. У цьому науковому контексті основний акцент робиться на потенціалі галузі геліцекультури як новітнього та інноваційного напрямку в аграрній сфері. Попри її новизну на українському аграрному ринку, продукція равликівництва вже показала своє значення як засіб розширення біорізноманіття, джерело високовартісної продукції з високим вмістом білка тваринного походження та як механізм для просування на міжнародний ринок. Забезпечуючи низький екологічний слід та високу біологічну цінність, галузь геліцекультури має можливість сприяти розвитку української економіки, враховуючи постійно зростаючий попит в країнах Європейського Союзу та світі. Така динаміка ставить питання про необхідність глибокого наукового аналізу, щоб визначити оптимальні стратегії та тактики для ефективного розвитку галузі геліцекультури в умовах євроінтеграції. Дослідження дають підстави стверджувати, що теоретична думка еволюціонувала у напрямку визначення актуальних методичних підходів щодо регулювання аграрного ринку та формуванню основних шляхів розвитку ринку тваринництва.

Дослідженню питань регулювання ринку продукції равликівництва в Україні присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців: Alkhalifa V., Azza E., Elhag A., Білоусова Т. П., Благун І. С., Дмитришин Л. І., Іванов Г. А., Блінов І. В., Кацедан А. В., Буртняк І. В., Гутник М. М., Вдовенко Н. М., Григор'єва Х. А., Данкевич В. Є., Закревська Л. М., Зубар І. В., Зось-Кіор М.В., Коробова Н. М., Маргасова, В. Г., Онищук Ю. В., Парус Є. В., Перегуда Ю. А., Мірошник В. О. та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково–дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою: «Прикладна розробка новітнього організаційно–економічного механізму регулювання сталого рибальства і аквакультури через розвиток сільських територій» (номер державної реєстрації 0120U102110), адаптовано на практиці новітні методичні підходи при формуванні пропозиції на продукцію равликівництва (довідка № 252 від 12.10.2022 р.); «Прикладні рішення регулювання розвитку сільського та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U001643), запропоновано практичний інструментарій регулювання для модернізації механізмів регулювання ринку продукції равликівництва в Україні, відповідно до рекомендацій ФАО ООН (довідка № 175 від 11.09.2023 р.).

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи – обґрунтування теоретико–методичних засад і розробка науково–практичних рекомендацій, спрямованих на регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Досягнення поставленої мети зумовило визначення та вирішення наступних завдань:

- систематизувати наукові підходи щодо регулювання вітчизняного аграрного ринку;
- розкрити сутнісно–функціональні методичні підходи до регулювання галузей тваринництва з використанням потенціалу равликівництва в Україні;

- здійснити аналіз стану і тенденції регулювання вітчизняного ринку продукції равликівництва з оцінкою напрямків його розвитку;
- обґрунтувати тенденції формування сировинної бази для функціонування ринку продукції равликівництва;
- дослідити особливості виробництва продукції равликівництва в країнах світу та визначити можливості застосування їх в Україні;
- запропонувати заходи регулювання вітчизняного ринку продукції равликівництва в умовах трансформаційних процесів;
- удосконалити методичні засади щодо регулювання вітчизняного ринку равликів в умовах інтеграційних процесів;
- розробити прогноз розвитку ринку продукції равликівництва в Україні.

Об'єкт дослідження – процес регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

Предмет – сукупність теоретичних, науково–методичних і практичних аспектів, що зумовлюють регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

Методи дослідження. Теоретико–методичним підґрунтям дисертаційного дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, стратегії та концепції, визначені науковим доробком зарубіжних і вітчизняних учених з питань функціонування аграрного ринку, регулювання ринку продукції равликівництва, стимулювання ефективності регулюючих інструментів, що зумовлюють розвиток галузі геліцекультури, зокрема нормативно – правова база України в сфері регулювання ринку продукції равликівництва.

З метою проведення комплексного економічного дослідження, вивчення й реалізації поставлених в дисертації завдань, використано загальнонаукові методи дослідження, зокрема: бібліографічний та бібліометричний аналіз (дослідження передумов та стані розвитку ринку равликівництва в Україні); індукція, дедукція (обґрунтування теоретико–методологічних засад та організаційно–методичних підходів розвитку регулювання равликівництва в Україні); порівняння (компаративний аналіз вітчизняної практики та світового

досвіду у сфері регулювання равликівництва); графічний та табличний методи (ілюстрація висновків та результатів).

За інформаційну та статистичну базу дослідження слугували міжнародні й національні нормативні–правові акти у сфері регулювання равликівництва; документи довідкового і методичного характеру дані Державної служби статистики України; періодичні видання наукового та науково–практичного спрямування, офіційні європейські джерела статистичного аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дослідження, що характеризують наукову новизну одержаних результатів, які є особливим здобутком автора та виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

– підходи до оцінки стану ринку продукції равликівництва та тенденції розвитку регулювання даного ринку й здійснення розрахунку балансу попиту і пропозиції на вітчизняному ринку, надання особливостей формування попиту і пропозиції на продукцію равликівництва, що сприяє ефективному застосуванню інструментарію регулювання ринку, який спрямований на удосконалення умов виробництва та реалізації продукції для подальшого прогнозування розвитку галузі геліцекультури та своєчасного втручання держави задля забезпечення функціонування ринку, поліпшення умов виходу на світовий ринок виробників;

– базові положення щодо застосування методів регулювання, що дасть можливість реалізувати у практичній діяльності надані рекомендації щодо виокремлення продукції равликівництва в додаткову позицію у КВЕД–2010 та внесення равликів до П(С)БО 30 «Біологічні активи», Методичні рекомендації № 1315, що сприятиме розвитку галузі геліцекультури й ефективному регулюванню ринку продукції равликівництва в Україні;

– економічний метод регулювання та здійснено розрахунок валової продукції равликівництва на основі розробленого цінового коефіцієнту переводу продукції равликівництва у валову продукцію, що є регулюючим ціновим інструментом економічного методу регулювання та використовується для аналізу можливостей виходу на ринок продукції галузі геліцекультури,

оцінки економічного зростання та планування стратегій розвитку ринку равликівництва в умовах інтеграційних процесів;

– методичні підходи щодо прогнозування внутрішнього попиту на продукцію равликівництва, з використанням економіко–математичного моделювання, залежно від поінформованості населення щодо корисності м'яса равлика з високим вмістом білку тваринного походження, поліпшення умов навчального процесу технологів з економіки виробництва продукції, що дозволяє вибудувати ефективне регулювання ринку продукції равликівництва в Україні в умовах інтеграційних процесів;

набули подальшого розвитку:

– теоретико–методичні підходи щодо регулювання аграрного ринку з використанням потенціалу равликівництва, що дозволило сформулювати визначення «ринку продукції равликівництва» як сукупності відносин виробників і споживачів такої специфічної продукції галузі, при формуванні новітньої сфери продовольчих відносин України, внаслідок споживання продукції галузі геліцекультури, в умовах попиту і пропозиції та суспільно-економічних умовах розвитку держави, у контексті адаптації інструментарію та систематизації наукових підходів щодо державного регулювання даного ринку, стимулювання формування пропозиції на продукцію та створення оптимальних умов галузевого розвитку;

– теоретичні засади інноваційного підходу до регулювання галузі тваринництва, зокрема виробництва продукції равликівництва через адаптацію Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», що дозволяє забезпечити регулювання галузі равликівництва для ідентифікації кожної партії отриманої продукції;

– наукові підходи визначення організаційно–економічних і технологічних факторів впливу при формуванні пропозиції на продукцію равликівництва, що дало можливість розрахувати витрати суб'єкта господарювання на створення равликової ферми, її облаштування та запуск, на щорічне та щомісячне

утримання, оренду земельної ділянки, витрати на заробітну плату обслуговуючого персоналу та штатних співробітників, рекламу тощо. Визначено прибуток з такої ферми, що на відміну від доходів, визначається різницею між виручкою та витратами. Даний розрахунок дав можливість визначити рентабельність виробництва продукції равликівництва;

– методичні підходи щодо регулювання ринку продукції равликівництва в провідних країнах світу узгоджено з положеннями дотримання стандартів якості та безпеки, дослідження світових тенденцій особливостей виробництва та споживання продукції в свіжому, мороженому, готовому або переробленому вигляді, проаналізовано використані різними країнами інструментів регулювання даного ринку, що сприятиме розвитку ринку продукції равликівництва з максимальним використанням потенціалу галузі геліцекультури.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертаційній роботі положення стали підґрунтям для подальших досліджень, розвитку теоретичних узагальнень і розробка комплексних заходів щодо регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Основні положення та рекомендації дослідження використано в роботі:

Фермерське господарство «Бізнес–Проект Агро». Удосконалено інструментарій регулювання ринку, враховуючи процеси вирощування та утримання равликів, якісні корми, забезпечення процесу стандартизації вітчизняної галузі геліцекультури для експорту товарних равликів (довідка № 158/01 від 06.10.2023 р.);

Благодійна організація «Бердичівський благодійний фонд «Оберіг–26». Опрацьовано запровадження стандартів на равликових фермах, включаючи виробників органічної продукції, стимулювання виробництва, надання державної підтримки з урахуванням специфіки формування пропозиції на равликів (довідка № 27 від 17.10.2022 р.);

Виробничо–комерційна фірма «Агропродресурси». Розроблено пропозиції щодо регулювання ринку продукції равликівництва (довідка № 10 від 15.02.2021 р.);

Міжнародна Академія культури безпеки, екології та здоров'я. Запропоновані базові положення щодо удосконалення методів регулювання, що дасть можливість реалізувати у практичній діяльності надані рекомендації щодо виокремлення продукції равликівництва в додаткову позицію. Також доповнено економічний метод регулювання через формування підходів до розрахунку валової продукції равликівництва на основі розробленого цінового коефіцієнту переводу продукції равликівництва у валову продукцію (довідка № 21 від 19.07.2023 р.);

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Наукові результати та пропозиції, що містяться в роботі, одержані особисто і викладені в опублікованих працях. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження доповідалися та обговорювалися на: науково–практичній конференції «Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 19 листопада 2020 р.); II Міжнародній науково–практичній конференції «Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів» (м. Київ, 27–29 жовтня 2020 р.); Міжнародній науково–практичній конференції «Аграрна політика України в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 23–24 вересня 2020 р.); research and results of their implementation: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference «Theoretical and practical scientific achievements» (February 12, 2021); II Міжнародному науково–практичному семінарі «Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах глобальних продовольчих викликів» (м. Київ, 18 березня 2021 р.); I науково–

практичній міжнародній конференції «Механізм збалансованого розвитку рециркуляційних аквакультурних систем в Україні» (м. Київ, 11 листопада 2021 р.); IV Міжнародній науково–практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно – інвестиційних процесів в Україні» (м. Вінниця, 12 березня 2021 р.); III Міжнародному науково–практичному семінарі «Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах воєнного стану» (м. Київ, 21 квітня 2022 р.); міжнародній науково–практичній конференції «Глобалізація та розвиток інноваційних систем» (м. Київ, 3–4 листопада 2022 р.); XX Міжнародній науково–практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті» (м. Тернопіль, 19 травня 2023 р.); міжнародній науково–практичній конференції «Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу» (м. Київ, 25 травня 2023 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 19 наукових працях загалом обсягом 28,34 друк. арк., з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України обсягом 3,31 друк. арк., 1 методична рекомендація у співавторстві обсягом 23,1 друк. арк., 1 свідоцтво на авторське право України обсягом 0,3 друк. арк. та 11 тез наукових доповідей обсягом 1,63 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 202 сторінках друкованого тексту, містить 20 таблиць на 20 сторінках; 45 рисунків на 41 сторінках, 5 формул та 8 додатків на 17 сторінках. Список використаних джерел налічує 292 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ГАЛУЗЕЙ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

1.1. Теоретичні засади регулювання аграрного ринку

Ринок являє собою складну систему, де відбуваються певні взаємодії між продавцями та покупцями з метою обміну товарів і послуг. Це динамічне утворення, що здатне набувати різних форм – від фізичних місць торгівлі, якими є традиційні ринки чи торгові центри, до сучасних електронних платформ та Інтернетторгівлі. Останнім часом значна частина торговельних операцій здійснюється саме через цифрові канали. Ринок, що функціонує в рамках аграрного сектору, вирізняється притаманними для нього особливостями та специфікою. Він включає в себе широкий спектр сільськогосподарської продукції, такої як різноманітні культури, тварини, риба, лісові ресурси та інші аграрні товари. Примітно, що цей ринок охоплює не лише прямі угоди між сільськогосподарськими виробниками та споживачами, а й різноманітні посередницькі структури та постачальницькі ланки, у тому числі оптову й роздрібну торгівлю, посередників, перевезення та інші послуги, необхідні для подальшої поставки продукції. Такий аграрний ринок виявляє значний вплив на економіку та суспільство і він регулює процеси визначення цін на сільськогосподарські товари, розподілу ресурсів та забезпечує ефективну торгівлю [13, с. 3]. У свою чергу, на ринок сільськогосподарської продукції впливають різноманітні фактори, якщо попит і пропозиція, кліматичні умови, технологічні інновації, урядова політика, міжнародна торгівля та інші зовнішні чинники. Попит на сільськогосподарські товари може залежати від споживацьких звичок населення, демографічних чи дієтичних тенденцій та змін у суспільних уподобаннях. Пропозиція сільськогосподарської продукції визначається такими факторами, як рівень виробництва, технологічні

досягнення, доступність ресурсів, якість ґрунту та кліматичні умови. Кліматичні умови і швидкий технологічний прогрес мають вагомий вплив на врожайність сільськогосподарських культур, їхню доступність, ціни на ринку та конкурентоспроможність виробників. Загалом, ринок сільськогосподарської продукції це складна система, де взаємодія між різними факторами визначає специфіку цього сектору та його вплив на економіку і суспільство. Міжнародна торгівля та урядова політика також вагомий чинник впливу на ринок аграрних товарів. Тарифи, квоти та урядова підтримка впливають на експорт, імпорт, доступність та ціни на сільськогосподарську продукцію, тоді як власне ринок визначає ціни та сприяє ефективній торгівлі. Розуміння різних факторів впливу на аграрний ринок важливе для забезпечення успішної діяльності сільськогосподарських виробників. На аграрному ринку фактори, такі як попит і пропозиція сільськогосподарської продукції, впливають значною мірою. Попит на аграрному ринку залежить від населення, економічного розвитку та дієтичних звичок, а пропозиція від рівня виробництва, технологій, клімату та ресурсів. Урядова політика впливає на діяльність виробників і ціни.

На сьогоднішній економічній науці досліджуються нові форми ринкових відносин, серед яких криптовалюта та електронна комерція, що потребують розробки нових підходів до ринкової моделі економіки. Залишається відкритим питання, як ефективно впроваджувати ринкову модель у країнах і різними рівнями розвитку та як забезпечувати рівномірний розподіл ресурсів у межах ринкової економіки.

У проведенню дослідженні Мороз О., Несен Л. і Філатова Л. ретельно розглядають різноманітні теорії ринку та їх вплив на регулятивну політику [50, с. 22]. Здійснений ними аналіз стосується порівняння різних підходів до регулювання, які відображають різні інтереси різних учасників ринку. До прикладу, кейнсіанська модель зосереджена на питаннях зайнятості та соціальних проблемах, тоді як неолібералізм акцентується на монетарних показниках та інтересах бізнесу. У наведених висновках автори підкреслюють вагомість наявності чіткої ідеології регулятивної політики, яка

одержала підтримку всіх учасників ринку. Також вони наголошують на необхідності врахування різних критеріїв для оцінки рівня досконалості ринку та відповідних показників. В своїй остаточній думці автори засвідчують підтримку теорії недосконалої конкуренції як найбільш адекватної концепції для соціально–економічного розвитку в різних країнах.

Україна зазнала значних змін у своїй економічній моделі після набуття незалежності з розвалом СРСР в 1991 році. Перехід до ринкової економіки здійснювався із перебігом шокової терапії, що спричинило значні економічні потрясіння в короткостроковій перспективі. Проте країні вдалося відновити та розвинути свою економіку за допомогою різноманітної економічної політики та реформ. Визнаний економіст Андерс Аслунд піддав аналізу перехід до ринкової економіки в Україні та інших колишніх радянських країнах [1; 14; 30]. На його переконання найбільшим викликом для України стало впровадження ринкових реформ та боротьба з корупцією, що продовжує гальмувати економічне зростання. Українські економісти також активно досліджували ринкові моделі економіки країни. Результати дослідження, здійсненого Г. Івановим, І. Бліновим, Є. Парусом, В. Мірошником у роботі під назвою «Складові моделі для аналізу впливу відновлюваних джерел енергії на ринкову вартість електроенергії в Україні» [36], підтверджують необхідність ринкової моделі для аналізу впливу відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) на ринкову вартість електроенергії в Україні. У проведеному дослідженні вони пропонують виконати порівняльний аналіз результатів функціонування ринку за різних обсягів відпуску електроенергії ВДЕ. Автори вказують на необхідність використання засобів прогнозування відпуску електроенергії з ВДЕ та імітації процесів ціноутворення на ринку електроенергії для здійснення такого аналізу. Також вони виділяють ключові складові ринкової моделі, зокрема прогноз виробництва ВДЕ, обсяги участі гарантованих постачальників на регульованому ринку електроенергії, обсяги ВДЕ небалансів на балансувальному ринку, вартість електроенергії для кінцевих споживачів та фінансову відповідальність виробників ВДЕ за спричинені небаланси. Ці дані

використовуються для моделювання поведінки постачальників та процесів ціноутворення на ринку електроенергії.

Проте в роботі під назвою «Деформація ринкової моделі в рамках «дотаційного» виду тіньового підприємництва» Н. Краус висловлює критику ринкової моделі і наголошує на тому, що досягнення ринкової рівноваги не завжди гарантує досягнення соціальної мети [41, с. 14–18]. Автор підкреслює, що ринкова рівновага може бути несумісною з соціальною ефективністю, оскільки не враховує реальних потреб і можливостей споживачів. Крім цього Н. Краус стверджує, що державне втручання необхідне для коригування ринкової нерівноваги і досягнення більшої соціальної ефективності. Також він досліджує дотаційне стимулювання як один з інструментів державного втручання. Оскільки зазначає Н. Краус, дотації фінансуються з бюджету, це може призводити до непрозорості витрат та зловживань. Також, він підкреслює, що державний апарат контролює обсяги, терміни і напрями дотацій, що може спонукати до тіньової та навіть кримінальної діяльності. Загалом Н. Краус висловлює думку, що ринкову модель потрібно коригувати через державне втручання, зокрема шляхом дотаційного стимулювання, з метою забезпечення соціальної ефективності.

Висловлені В. Носовою погляди на ринкову модель управління в державному секторі надають можливість поглибити розуміння процесу активізації реформ у багатьох країнах світу, спрямованих на перебудову державного суспільного сектору через впровадження нового публічного менеджменту, що базується на ринкових моделях управління [53, с. 208–210]. За цими поглядами, для професійних управлінців неважливо, чи вони керують приватним або публічним сектором, оскільки структуру публічного сектору можна розглядати як бізнесорганізацію. З таким підходом громадяни сприймаються як клієнти публічних організацій, які очікують отримати певні управлінські послуги. Реформування державного сектору на засадах ринковоорієнтованого управління стає необхідним з причини надмірного зростання апарату державного управління, його неефективності та

«неповороткості» у роботі посадових осіб, а також наявності монополії в наданні державних послуг та розподілі бюджетних коштів. Завдяки впровадженню таких реформ можна досягти поліпшення якості, оперативності, професіоналізму та зручності надання управлінських послуг громадянам. Цей підхід сприяє раціоналізації державного сектору та допомагає досягти максимального задоволення потреб і очікувань громадян, що, у свою чергу, сприяє підвищенню довіри до державних інституцій та зміцненню демократичних цінностей. Розуміння взаємодії попиту та пропозиції виступає суттєвим елементом розгляду ринкових моделей. Останні слугують інструментами для дослідження й аналізу того, як покупці і продавці взаємодіють на ринку, визначають ціни та обсяги товарів і послуг.

Закон попиту стверджує, що зростанням цін на товари або послуги попит на них знижується, тоді як при зниженні цін – зростає. Це пояснюється природними тенденціями покупців шукати економічно вигідні пропозиції та раціонально реагувати на зміни цін. Коли ціна підвищується, покупці можуть шукати альтернативні товари чи послуги або відкладати свої покупки, що знижує загальний попит [54]. Тепер, звернувшись до закону пропозиції, можна чітко простежити, що із зростанням цін на товари або послуги обсяг пропозиції також збільшується, тоді як при зниженні цін – зменшується. Це відображає стратегію продавців, які намагаються отримати більший прибуток при продажу товарів чи послуг за високими цінами. Підвищення цін стимулює продавців нарощувати обсяги своїх пропозицій, оскільки вони очікують вигідніших умов [60, с. 158].

Загалом, розуміння законів попиту й пропозиції допомагає розкрити сутність взаємодії між покупцями та продавцями на ринку. Ринкові моделі використовують ці закони для прогнозування змін у цінах, обсягах і поведінці ринку в цілому, що дозволяє бізнесу продовжувати розвиватися та адаптуватися до змін. Закони попиту і пропозиції становлять невід'ємну частину економічної теорії, що забезпечує фундаментальні засади для прийняття рішень на ринку. Застосування ринкових моделей у практиці

дозволяє аналізувати і передбачати вплив різних факторів на попит та пропозицію. До прикладу, зміни в доходах споживачів, цінах супутніх товарів, рекламних кампаніях та інших факторах можуть викликати зміни у попиті та пропозиції. Розуміння законів попиту і пропозиції допомагає бізнесам приймати обґрунтовані рішення щодо ціноутворення, запасів товарів та рекламних стратегій. Навіть в динамічному середовищі, де економічні умови постійно змінюються, розуміння законів попиту і пропозиції залишається важливим і невід'ємним [77, с. 46]. Це дозволяє суб'єктам господарювання прогнозувати і адаптуватися до змін на вітчизняному ринку, ефективно реагувати та відповідати на зміни в попиті та пропозиції, а також оптимізувати свою стратегію для досягнення значнішого успіху.

Таким чином, розуміння законів попиту та пропозиції вирізняється важливим кроком у напрямі розбудови комплексного розуміння ринкових моделей. Це допомагає налагодити ефективну комунікацію між покупцями та продавцями, забезпечує більшу прозорість та раціональність на ринку. Дослідження і застосування згаданих законів дозволяє бізнесу бути успішним у постійному конкурентному середовищі. Використання законів попиту і пропозиції дозволяє підприємствам адаптуватися до змін у попиті, прогнозувати тенденції ринку та вчасно реагувати на них.

Застосування розуміння законів попиту та пропозиції веде до ефективного управління запасами, оптимального ціноутворення й вибору стратегії маркетингу. До прикладу, на основі аналізу попиту та пропозиції компанія може визначити оптимальні ціни для власних товарів, раціоналізувати виробничі процеси та планувати запаси відповідно до очікуваного попиту. Розуміння законів попиту і пропозиції також допомагає підприємствам прогнозувати майбутні зміни на ринку та адаптуватися до них. Зокрема, якщо компанія передбачає збільшення попиту на свій продукт, вона може розширити виробництво та залучити додаткові ресурси для задоволення попиту [79]. З іншого боку, якщо попит зменшується, підприємство може змінити стратегію,

зосередитися на залученні нових ринків або здійснити зміни у власному продуктовому портфелі.

У роботі Яковенко Р., Бідна І. «Суб'єктивістські доповнення до законів попиту і пропозиції» зазначено, що закон попиту можна пояснити двома ефектами – ефектом доходу та ефектом заміщення [79]. Автори стверджують, що зниження ціни товару збільшує купівельну спроможність споживача і спонукає його купувати більше одиниць цього товару (ефект доходу). Зниження ціни також стимулює споживачів замінювати дорогі товари на дешевші альтернативи (ефект заміщення). На їхнє переконання, поєднання цих ефектів сприяє збільшенню кількості товару, яку споживачі готові придбати за нижчу ціну. Стосовно закону пропозиції, то тут з підвищенням ціни товару зростає величина пропозиції, оскільки виробники бажають виготовляти більше товару за високу ціну. Зниження ціни, згідно з дослідженням, зменшує величину пропозиції. Вчені також зазначають, що висхідний напрямок кривої пропозиції можна пояснити законом зростання спадної віддачі, що дозволяє виробникам застосовувати більше ресурсів та інвестицій при вищих цінах для нарощування обсягів виробництва [79]. Також Яковенко Р. та Бідна І. підкреслюють важливість розгляду поведінки споживачів з психологічного аспекту, що сприяє формуванню ефективного ринкового механізму, розвитку збутової діяльності підприємств та отриманню прибутку.

Теорію попиту і пропозиції висвітлює в роботах науковців у контексті ринкової економіки та підприємницької діяльності [42; 52]. Попит і пропозиція виступають як суперечливі фактори, що спонукають до зростання виробництва з метою задоволення споживчих потреб. У своїх роздумах автори наголошують, що ринкова рівновага стійка, якщо при зміщенні від рівноважного стану починають діяти ринкові сили, які приводять до відновлення рівноваги. Цей підхід має два різновиди стійкої рівноваги, представлені Л. Вальрасом та А. Маршалом.

Французький економіст Л. Вальрос розробив модель «замкнута математична система спільної рівноваги» [15. с. 412]. Основна ідея моделі Вальраса полягає у взаємозв'язку між виробництвом і споживанням через ринки із встановленими

цінами. Рівновага досягається, коли ефективний попит і пропозиція виробничих послуг збігаються, існує стабільна ціна на ринку продуктів, а ціна продажу відповідає витратам виробництва. Цей процес розглядається як послідовність аукціонів з розрахунковими цінами, що змінюються для досягнення рівноваги. В результаті всі товари продаються за цінами, що забезпечує баланс між попитом і пропозицією. Модель Л. Вальраса дозволяє аналізувати взаємодію ринків і визначати ціни та кількості товарів, які досягають рівноваги [15. с. 415].

Згідно з Л. Вальрасом, коли ціна відхиляється від рівноважного рівня вище, виробники конкурують за споживачів через шляхом зниження ціни, що спричиняє зростання попиту та скорочення пропозиції до рівноважного рівня. У випадку, коли ціна ще знижується, тоді попит перевищує пропозицію, і споживачі конкурують за дефіцитний товар, що стимулює виробників підвищити ціну та збільшити пропозицію. Цей процес конкурентної взаємодії між попитом і пропозицією продовжується, поки ціна не повернеться до рівноважного рівня. Таким чином, автор підкреслює, що ринковий механізм досягає збалансованої рівноваги, коли попит відповідає пропозиції, а рівень цін виступає як індикатор цієї рівноваги. Також згаданий процес конкурентної взаємодії між попитом і пропозицією не тільки сприяє досягненню рівноваги на ринку й стимулює економічне зростання. Змагання між виробниками за залучення більшої частки ринку і задоволення споживчих потреб спонукає їх до постійного удосконалення продукції, впровадження нововведень та підвищення ефективності виробництва. Відображаючи складність і динаміку ринкових відносин, автор наголошує на необхідності постійного аналізу і оцінки попиту та пропозиції для успішного функціонування підприємств. Це вимагає гнучкості й адаптивності виробників до змін у вимогах споживачів та конкурентному середовищі. Таким чином, теорію попиту та пропозиції варто розглядати як основний фундамент ринкової економіки, виокремлюючи взаємозв'язки та роль цих двох факторів у процесі регулювання цін та виробництва. Проведені ним дослідження надають важливі висновки для підприємців та економістів щодо взаємодії між попитом і пропозицією, а

виконана робота – підстави для глибшого розуміння динаміки ринкових процесів і важливості взаємодії між попитом і пропозицією у сучасному економічному середовищі.

Особлива увага приділяється взаємодії між цінами, обсягами виробництва і рівнем споживання. На переконання В. Мадзігона, встановлення рівноваги між попитом і пропозицією виступає ключовим елементом для стабільного функціонування ринку [24]. Переміщення від рівноважного стану призводить до активації ринкових механізмів, які знову встановлюють баланс між попитом і пропозицією. У своїх висновках автор акцентує увагу на важливості систематичного аналізу і прогнозування попиту та пропозиції для підприємців. Це дозволяє останнім приймати обґрунтовані рішення щодо виробництва, реклами, ціноутворення та інших аспектів підприємницької діяльності. Так, В.Мадзігон наголошує, що успішні суб'єкти господарювання й економісти повинні бути вмілими у врахуванні та адаптації до змін у попиті та пропозиції, щоб досягти успіху в конкурентному ринковому середовищі [24]. У цілому, робота В. Мадзігона розкриває складну природу взаємозв'язку між попитом і пропозицією, підкреслюючи їхню роль у формуванні ринкової економіки. Одержані ним висновки та надані рекомендації мають важливе значення для практикуючих фахівців та науковців, які прагнуть найкраще розуміти і прогнозувати ринкові процеси. Також інформацію можна використовувати для удосконалення стратегій управління попитом і пропозицією, а також для розробки ефективних маркетингових та новітніх стратегій продажу. Крім того, напрацювання науковця можуть стати корисними для урядових органів і регуляторних організацій, які відповідають за стабільність економіки й регулювання ринкових процесів. Аналіз попиту та пропозиції допомагає визначити необхідні регуляторні заходи для забезпечення ринкової стійкості і захисту інтересів споживачів. Дослідження попиту та пропозиції виступає важливим елементом навчальних програм з економіки та бізнесу, що допомагає студентам чіткіше розуміти ринкові механізми, взаємодію попиту та пропозиції, а також роль цих факторів у прийнятті рішень в бізнесі. Загалом,

дослідження В. Мадзігона розкривають важливі аспекти теорії попиту і пропозиції, які мають практичне застосування для бізнесу, науки та управління економікою, сприяють розширенню знань у цій галузі та сталому економічному розвитку. Зокрема, В. Мадзігон у проведеному дослідженні розглядає теорію попиту та пропозиції як ключові компоненти функціонування ринкової економіки. Автор вказує на залежність попиту на товари від їх ціни, доходів споживачів та цін на інші товари. Зміни в цінах та доходах можуть впливати на рівень попиту, стимулюючи або зменшуючи споживання товарів. У свою чергу, теорія пропозиції відображає належність пропозиції товарів від їх ціни та виробничих витрат. Фактори, такі як ціни на ресурси, технологічний прогрес та інші знакові чинники можуть впливати на пропозицію, спонукаючи підприємців змінювати обсяг виробництва товарів.

Як наслідок В. Мадзігон доходить висновку, що ринковий механізм взаємодії попиту та пропозиції відіграє важливу роль у регулюванні економічних процесів. Цей механізм стимулює підприємців збалансовувати виробництво й адаптувати ціни відповідно до змін у попиті та пропозиції [24]. Рівень цін виступає як індикатор стану ринкової рівноваги та рівня підприємницької діяльності. Варто вказати на цінність висновків і рекомендацій для спеціалістів у галузі економіки, що допомагає орієнтуватися в ринкових процесах, сприяє прогнозуванню та розвитку стратегій управління попитом і пропозицією. Рівень цін вступає як інструмент, що свідчить про стан ринкової рівноваги та підприємницької діяльності. Результати цього дослідження можуть бути використані для розробки ефективних стратегій управління попитом та пропозицією, а також для прогнозування ринкових тенденцій.

Науковці, у свою чергу, можуть використовувати отримані результати для поглибленого дослідження ринкової динаміки та вдосконалення економічних моделей. При цьому дослідження В. Мадзігона не тільки підкреслює значення теорії попиту і пропозиції в ринковій економіці й надає інсайти щодо їх взаємозв'язку та впливу на підприємницьку діяльність [24]. Це

дозволяє практикам і дослідникам детальніше розбиратися у механізмах ринкового регулювання і приймати обґрунтовані рішення для досягнення успіху на конкурентному ринку.

У роботі «Основи економічної теорії» І. Яковенко обговорює основні поняття сукупного попиту та сукупної пропозиції, що виступають вагомим чинником економічного аналізу [78]. Сукупний попит являє собою суму всіх витрат, які здійснюються в економіці протягом певного періоду це включає витрати споживачів на товари і послуги, інвестиційні витрати, державні витрати та витрати на експорт. Автор зазначає, що рівень сукупного попиту визначається впливом різних факторів, таких як розвиток банківсько-кредитної системи, рівень накопичень у споживачів, експортно-імпортне співвідношення цін, податки, рівень заборгованості за попередніми кредитами, валютний курс, очікування розвитку економіки, а також ефективність державного регулювання, у тому числі регуляторну, фіскальну та соціальну політику уряду та інвестиційну політику [78, с. 7–10]. Сукупна пропозиція, з іншого боку, визначає загальний обсяг товарів та послуг, який виробляється в економіці протягом певного періоду, зокрема і виробництво товарів і послуг різних галузей економіки. Хоча тут не наведено докладних деталей про вплив на сукупну пропозицію, можна зрозуміти, що цей показник залежить від таких факторів, як рівень технологічного розвитку, наявність ресурсів, ефективність виробництва тощо.

Модель, що охоплює основні складові класичної економіки, такі як попит, пропозиція і ціна досліджує Т. Білоусова. У своїй роботі науковець докладно пояснює, що попит визначається як обсяг товару або послуг, який люди готові й здатні придбати за різними цінами, тоді як пропозиція залежить від обсягу товару або послуг, що пропонується за певною ціною [14, с. 152]. Автор проникає в сутність взаємодії попиту, пропозиції й ціни на ринку, розкриваючи складну взаємозалежність цих факторів. Ретельно аналізуючи, Т. Білоусова стверджує, що збільшення ціни спричиняє зростання бажання та можливості продавців пропонувати товари, проте одночасно зменшує бажання

та можливості покупців придбати ці товари [14, с. 154]. Для підтвердження наводяться чіткі графіки, які наочно демонструють залежність обсягу попиту та пропозиції від ціни товару, розкриваючи істотні взаємозв'язки між ними. Цікавою особливістю варто виділити введення поняття акцизного податку, що накладається на продукцію й впливає на зменшення ціни, яку отримує виробник. Також детально аналізується вплив акцизного на рівноважні значення ціни й кількості товару, доводячи, що введення акцизного податку суттєво зменшує дохід виробника. Цей висновок відображає важливість ретельного аналізу податкових політик та їх впливу на економічну ситуацію. Через введення акцизного податку, який зменшує ціну, отримувану виробником, цей податок обтяжує бізнес та впливає на його прибутковість. Увага акцентується на тому, що акцизний податок змінює динаміку взаємодії між попитом, пропозицією та ціною на ринку. За збільшення ціни акцизний податок знижує активність покупців придбавати товари, а також зменшує прибуток, отримуваний виробниками. Така ситуація може призвести до скорочення обсягу виробництва та загального зниження економічної активності. При цьому, дослідження Т. Білоусової необхідно розглядати в контексті ширшого дискурсу економічної науки. Остання вплітається у сучасні тенденції і напрями досліджень, сприяючи інтеграції економічних теорій з практичними аспектами розвитку ринків. Тому, узагальнюючи напрацювання вченої, можна стверджувати, що складність ринкових процесів надають підґрунтя для розробки ефективних стратегій управління економічними процесами [14, с. 155]. Варто відзначити значний вклад Т. Білоусової у розвиток економічної науки, із сприянням розумінню та оптимізації взаємодії між попитом, пропозицією, ціною та акцизним податком.

Також питання попиту і пропозиції в аграрному секторі детально розглядає І. Новак. Пріоритетним для нього став чинник зростання обсягів виробництва, що призводить до значного збільшення чистого прибутку аграрних підприємств. У зв'язку зі скороченням державного фінансування та обмеженістю інших джерел капіталу, підприємства вирішують потреби

виробництва залученням капітальних інвестицій. Тут як важлива відіграється збалансованість між зносом основних засобів та капітальними інвестиціями в сільське господарство, оскільки обсяг виробництва постійно зростає [52, с. 51–53]. Увага акцентується на необхідності синтезу державних і ринкових методів економічного регулювання, де ринкові методи сприяють стимулюванню інвестиційних процесів, а держава відіграє роль у правовому регулюванні. Разом із тим автор зауважує, що втручання держави повинно бути обмеженим та економічно обґрунтованим. Загалом робота засвідчує важливість розробки стратегії інвестування в аграрний сектор, яка базується на ретельному аналізі тенденцій розвитку сільського господарства та світових ринків. Зокрема І. Новак підкреслює значення використання методів стратегічного планування (рис. 1.1) для досягнення успіху у згаданій галузі.

Рис. 1.1. Генезис теоретичних підходів регулювання ринку тваринництва: економічна думка світової школи

Джерело: узагальнення матеріалів [1–19].

Історія економічної думки є свідченням нескінченного пошуку людства за оптимальними методами регулювання ринку. Від античності до наших

днів, економічні ідеї постійно еволюціонували, відображаючи зміни в геополітичних, соціальних та технологічних аспектах життя. Події ХХ століття, зокрема світові війни та розпад СРСР, привели до глобальних змін в економічних теоріях та практиках. Україна, здобувши свою незалежність у цей переломний час, стала перед викликом адаптуватися до нового економічного порядку. Акцент на технології та їх цифрова інтеграція в економіці стали домінуючими в кінці ХХ століття [33, с. 124].

У цей період Україна зазнала значного технологічного прориву, паралельно із глобалізацією, яка посилила взаємозв'язок міжнародних економік. У відповідь на ці виклики, українські економісти адаптували світові теорії до національних реалій (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Генезис теоретичних підходів регулювання ринку тваринництва: економічна думка світової школи: економічна думка вітчизняної школи

Джерело: узагальнення матеріалів [1–19].

Їхні погляди та рекомендації допомогли формувати національну стратегію розвитку, враховуючи глобальні тенденції та локальні особливості. Така спроба синтезувати світовий досвід із вітчизняною практикою стала ключем до розуміння та ефективного регулювання української економіки в новому тисячолітті. Попит та пропозиція, як головні механізми регулювання ринку, не єдині фактори, що впливають на економічну систему. Тобто необхідно розглянути ринок у цілому та розмаїтість механізмів його регулювання, які відіграють ключову роль у забезпеченні ефективності та сталості економічної системи.

Регулювання ринку також може включати заходи щодо захисту прав споживачів. За державою – встановлювати стандарти якості, норми безпеки, вимоги до етичного поведіння підприємств, що дозволяє забезпечувати високу якість товарів і послуг, а також захищати споживачів від шахрайства та обману. Це важливо для підтримки довіри споживачів до ринку та створення стійкої споживчої популяції. Загальне регулювання ринку також включає фіскальну та монетарну політику. Уряди можуть впливати на ринок через встановлення податків, зборів і мит, а також контролювати грошову політику, рівень відсоткових ставок та грошовий обіг [25]. Подібне дозволяє збалансувати економіку, контролювати інфляцію, стимулювати чи послаблювати економічне зростання та впливати на розподіл ресурсів у суспільстві. Дорегулювання ринку входить встановлення стандартів, ліцензування і контроль за якістю та безпекою товарів і послуг, що сприяє захисту споживачів і дотриманню встановлених норм. Також уряди можуть регулювати зовнішньоекономічні відносини шляхом угод, митних тарифів та обмежень на імпорт або експорт товарів. Іншим важливим механізмом регулювання ринку слід вказати політику соціального захисту [44]. Уряди можуть встановлювати системи соціального страхування, допомоги та

підтримки, що спрямовані на захист уразливих груп населення та забезпечення їхнього достатку. Такі заходи дозволяють зменшувати усунюючи нерівність, підтримувати соціальну справедливість та сприяти сталому розвитку економічної системи. Усі зазначені механізми регулювання ринку взаємодіють між собою, утворюючи комплексну систему, яка сприяє забезпеченню ефективності та стабільності економічної системи. Кожен з них виконує свою функцію і за притаманних для них особливостей, проте їх взаємодія слугує головним чинником досягнення балансу на ринку.

Регулювання ринку повинно бути балансованим, враховуючи інтереси всіх сторін, бо вони або занадто жорсткі або недостатньо ефективні заходи здатні створювати проблеми. Важливо встановити оптимальний баланс між державним втручанням і ринковими силами для стабільного розвитку економічної системи. Регулювання фінансового сектору продукції на ринку гарантує стабільність і довіру до фінансової системи, захищає права споживачів та відповідає міжнародним стандартам і для досягнення ефективності й сталості економічної системи необхідна взаємодія всіх цих механізмів регулювання ринку. Регулювання фінансового сектору впливає на доступність кредитних ресурсів, інвестиційний клімат та стійкість фінансової системи.

1.2. Наукові підходи щодо регулювання ринку продукції равликівництва

Вирощування равликів на сьогодні віднесено до перспективних і зростаючих галузей альтернативного сільськогосподарського виробництва, вирізняються своїми можливостями та перспективами ринку продукції равликівництва, що потребують від фермерів спеціалізованих знань та навичок. Забезпечення оптимальних умов вирощування равликів включає чітку регуляцію температури, вологості, освітлення та вентиляції. У випадку недбалого відношення до дотримання вказаних параметрів можуть визначатися

продуктивність та якість партії равликів. Вирощуючи равликів, фермери можуть одержувати значного прибутку зважаючи на широкий спектр продуктів, що забезпечують молюски [81]. Основна продукція равликів це м'ясо, цінне як дієтичне та багате як джерело білків, вітамінів та мінералів. Равликова ікра вирізняється харчовими якостями, а равликовий слиз (муцин) відомий медичними та косметичними властивостями. Завдяки своїм багатим харчовим і медичним потенціалам, равлики стають цінним ресурсом для харчової, косметологічної та фармацевтичної промисловості (рис. 1.3).

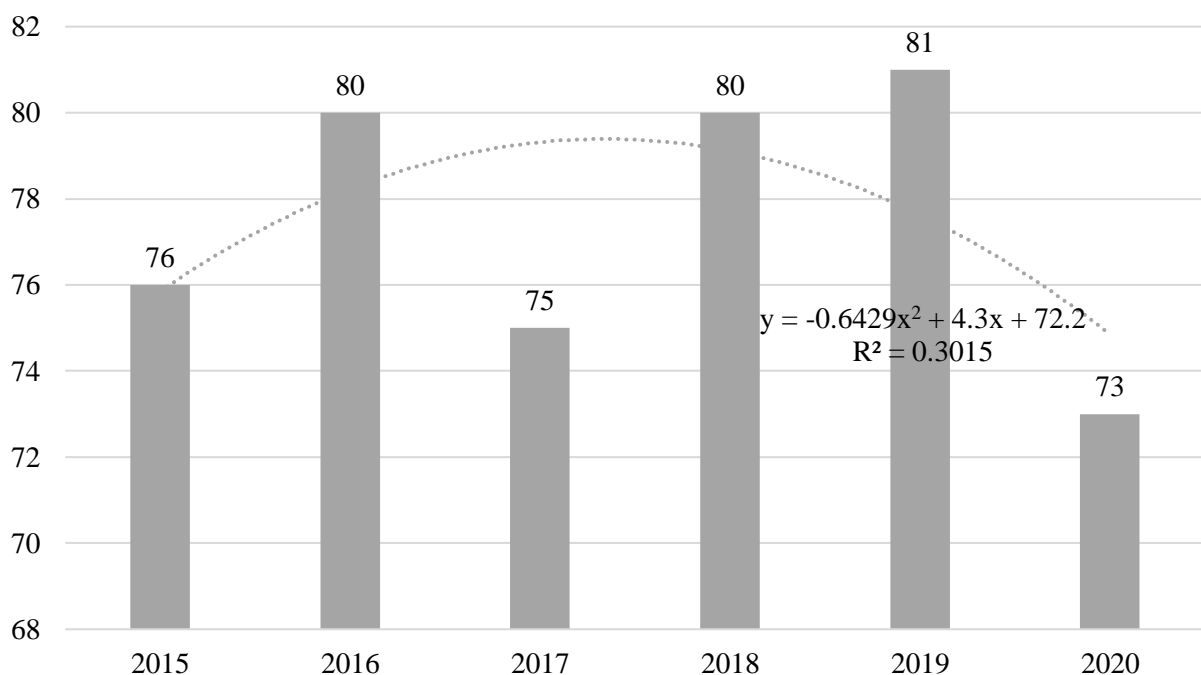

Рис. 1.3. Динаміка споживання равликів за 2015–2020 рр., тис.тонн.

Джерело: складено автором за даними ThinkingHouse.

У 2019 р. світове споживання досягло ринкового максимуму 81 тис тонн після дворічної тенденції до зростання з 2017 р. Однак у 2020 р. спостерігалося найбільше падіння за всю історію ринку, коли обсяг споживання знизився на 9,5% до 73 тис тонн. Оскільки значний обсяг споживання свіжих равликів припадає на канал HoReCa, вплив був значним, оскільки цей канал був одним з найбільш постраждалих від контрзаходів та обмежень на поїздки

Згідно з рис.1.3, споживання продукції равликівництва у всьому світі дуже активне, оскільки розвинуті країни давно оцінили якість равликів, їх

неймовірний смак і, саме головне, екологічність цієї продукції. В умовах глобальних проблем людства, світ має постійно знаходитись у пошуку безпечного виробництва продукції харчування та інших індустрій. Нами проаналізовано які країни найбільше споживали равликове м'ясо та іншу продукцію равликівництва, на прикладі 2020 р., що відображено на рис. 1.4.

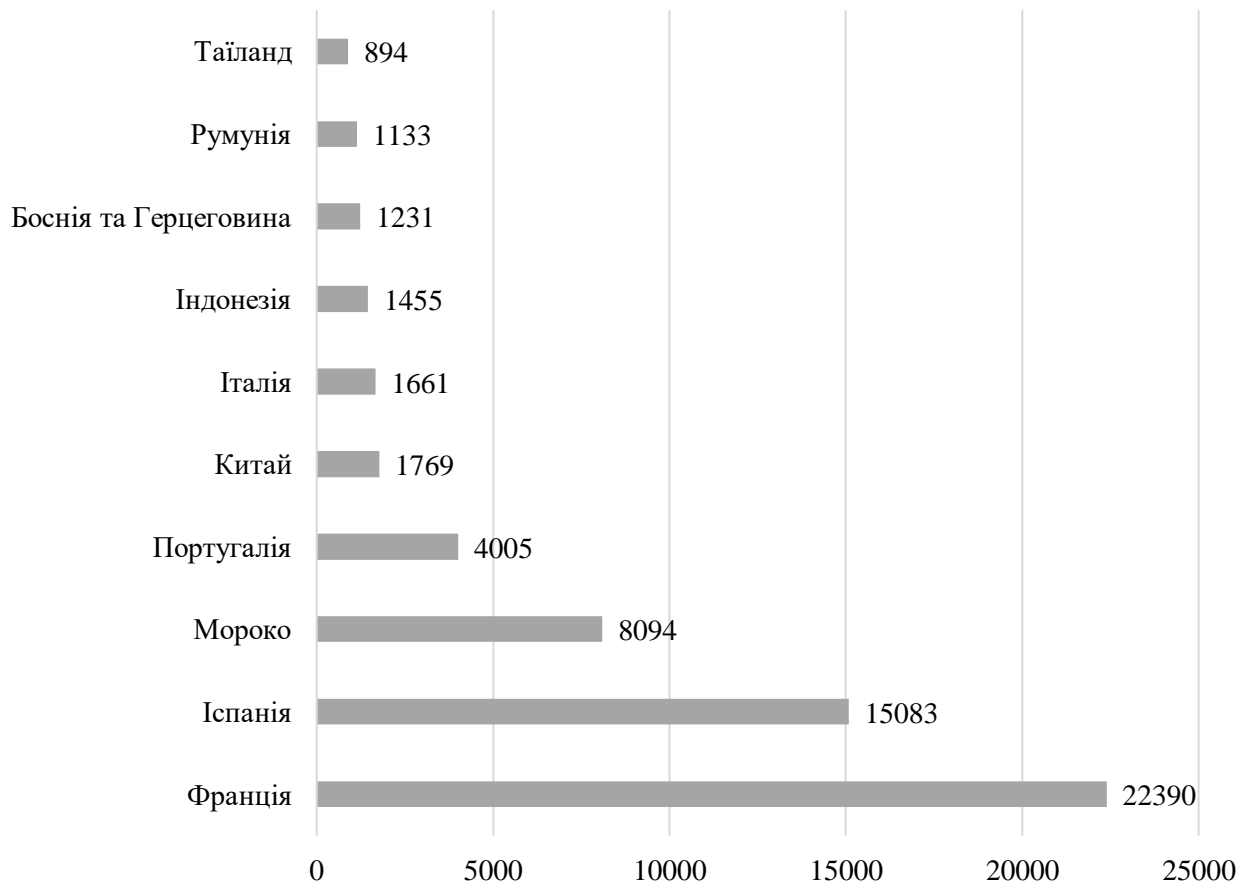

Рис. 1.4. Споживання країнами світу равликового м'яса та іншої продукції равликівництва у 2020 р., тонн.

Джерело: складено автором за даними ThinkingHouse.

Із метою оцінки економічної ефективності вирощування равликів необхідно провести ретельний аналіз факторів, серед яких і витрати на інфраструктуру, утримання та годівлю; потенційний дохід від реалізації равликів та їхніх похідних продуктів; наявність ринкової конкуренції, змінність попиту та цінова динаміка. Ретельний аналіз зазначених факторів та врахування наукових термінів і концепцій дозволить розробити обґрунтовані рекомендації для підприємців, які мають намір вирощувати равликів (рис. 1.5),

або намір вдосконалити вже набуті навички для підвищення рентабельності. За правильного планування, інвестицій у дану галузь та розумінню потреб цих безхребетних організмів фермери матимуть змогу раціонально використовувати власні ресурси та забезпечувати прибуток від цієї інноваційної галузі сільського господарства.

Рис. 1.5. Фінансові витрати та окупність виробництва (із врахуванням вартості маточного поголів'я, кормів, заробітних плат, поточних витрат тощо)

Джерело: власна розробка.

Економічна оцінка вирощування продукції равликівництва передбачає комплексний аналіз факторів, що впливають на доцільність та прибутковість згаданої галузі. Важливим аспектом вирізняється врахування витрат на інфраструктуру, що включає спеціалізовані приміщення для утримання равликів, виробничі майданчики та системи контролю кліматичних умов.

Додатково необхідні інвестиції в закупівлю стартового матеріалу, якими можуть бути яйцекладки або молоді особини, а також в розведення та годівлю [29]. Оцінка економічної ефективності вирощування равликів також включає аналіз виробничих показників, які можуть варіювати залежно від використовуваних методів і технологій. До прикладу, враховуються показники вирощування, такі як приріст маси равликів, кількість відпрацьованої ікри, швидкість росту та виживаність. Оптимальний рівень виробничих показників допомагає забезпечити високу продуктивність та ефективне використання ресурсів. Паралельно з аналізом виробничих факторів важливо враховувати ринкові умови та перспективи розвитку сектору. Дослідження попиту на продукцію равликівництва та їхніх похідних продуктів, аналіз конкурентної ситуації на ринку й прогнозування змін у споживчих перевагах дозволяють визначити потенційні переваги і ризики такої діяльності [21]. Крім цього варто враховувати економічний вплив різних факторів на процес вирощування равликів, зокрема змінність цін на одержані продукти, доступність сировини і матеріалів, а також залежність від зовнішнього регулювання та державної політики. Оцінка ризиків і можливостей дозволяє забезпечити стійкість та рентабельність подібного підприємства. Загалом, науковий підхід до оцінки економічної ефективності вирощування равликів дозволяє виявити потенційні переваги та ризики для даної галузі, основні важелі впливу на неї, а також розробити стратегії для досягнення успішного розвитку в цьому промисловому секторі.

Для ефективного ведення бізнесу необхідно розуміти що таке конкуренція та конкурентоспроможність. Конкуренція, як складне економічне явище, виявляється в динамічній взаємодії між суб'єктами на ринку, яке спонукає до активних зусиль залучити та задовольнити споживачів з метою досягнення конкурентних переваг. Цей процес, що регулюється взаємодією попиту і пропозиції, визначається боротьбою за позицію на ринку, збільшенням частки ринку та досягненням прибутковості. Основні компоненти конкурентоспроможності, такі як якість продукції чи послуг, цінова стратегія,

інноваційність, маркетингові стратегії, ефективність виробництва, репутація та відповідність вимогам споживачів, становлять фундамент для створення конкурентних переваг [30, с.143]. Висока якість продукції і послуг, включаючи їх характеристики й функціональні можливості, а також інноваційність та унікальність, стають основними елементами конкурентоспроможності. Крім того, вдало впроваджена цінова політика, що враховує конкурентні умови ринку і потреби споживачів, може значною мірою сприяти залученою ширшого колаклієнтів. Маркетингові стратегії, такі як позиціонування продукту, реклама, просування бренду і підтримка, стають вирішальними у формуванні та збереженні конкурентоспроможності. Ефективне виробництво, оптимізація процесів і контроль якості дозволяють підприємствам досягати високої продуктивності та зменшувати витрати, що забезпечує зростання рівня конкурентоспроможності. Репутація підприємства, його історія успіху й співробітництво зі споживачами виявляють суттєвий вплив на сприйняття продукту або послуги та створюють додаткові конкурентні переваги на ринку. Безумовно, відповідність вимогам і потребам споживачів, а також здатність задовольнити їх очікування та пріоритети, визначається невід'ємними елементами успішної конкурентоспроможності.

Загалом, конкурентоспроможність виступає вагомим чинником забезпеченні стійкого позиціонування підприємств, продуктів або галузей на ринку. Високий рівень такої дозволяє зберігати й зміцнювати позиції, залучати нових клієнтів та задовольняти їхні потреби. Успішна конкурентоспроможність сприяє досягненню позитивних результатів, стимулює інновації та розвиток, гарантуючи успіх на ринку. Вона відкриває шлях до розширення географії діяльності, встановлення партнерських взаємозв'язків, впровадження нових технологій та процесів, що підвищують ефективність [41].

Конкурентоспроможність стимулює постійну пристосованість до змін, пошук нових можливостей та стратегій, що дозволяють зберігати конкурентну перевагу в динамічному ринковому середовищі. Надання переваги конкурентам може мати різноманітні форми, такі як інноваційні продукти та послуги,

вдосконалені процеси виробництва, ефективні маркетингові стратегії, розвиток нових ринків та сегментів споживачів, збільшення клієнтської лояльності, покращення взаємодії з постачальниками та іншими стейкхолдерами.

Отримання конкурентної переваги базується на поєднанні ресурсів, знань, технологій, капіталу та інших факторів, що дозволяють підприємствам виходити за межі прийнятим стандартом та забезпечувати високу споживчу цінність. Невід'ємну частину конкурентоспроможності становить постійний аналіз ринкових тенденцій, оцінка конкурентів, а також розуміння споживчих потреб і попиту. Це дозволяє адаптуватися до змін, а також розробляти й впроваджувати стратегії, що відповідають потребам ринку. Крім того, постійне вдосконалення якості продукції і послуг, інвестиції в дослідження та розвиток сприяють підтримці конкурентоспроможності на довгостроковій основі [57].

У світі глобалізації й високої конкуренції підприємства повинні постійно працювати над власною конкурентоспроможністю, оцінювати і вдосконалювати наявні конкурентні переваги, стратегії та процеси (рис. 1.6). Тобто, звідси, для забезпечення стабільності та успішності на ринку, необхідні постійні вдосконалення, інноваційне мислення та гнучкість. Продукція равликівництва, як емерджентна галузь геліцекультури, виявляє значний потенціал для товаровиробників.

Основна форма господарювання у цьому секторі ферми, де розводять равликів та спрямовані на міжнародний експорт. Проте вони зазвичай обмежені на ресурси та маленької потужності, що не дозволяє задовольняти потреби країн-імпортерів.

У такому контексті виробники прийняли рішення об'єднатися в асоціацію равликівництва з метою спільної діяльності, спрямованої на забезпечення необхідних обсягів равликової продукції для успішного експорту. Це співробітництво зводить до мінімуму конкурентну боротьбу серед фермерів, оскільки вони стають партнерами, спрямованими на спільні досягнення та взаємовигоди.

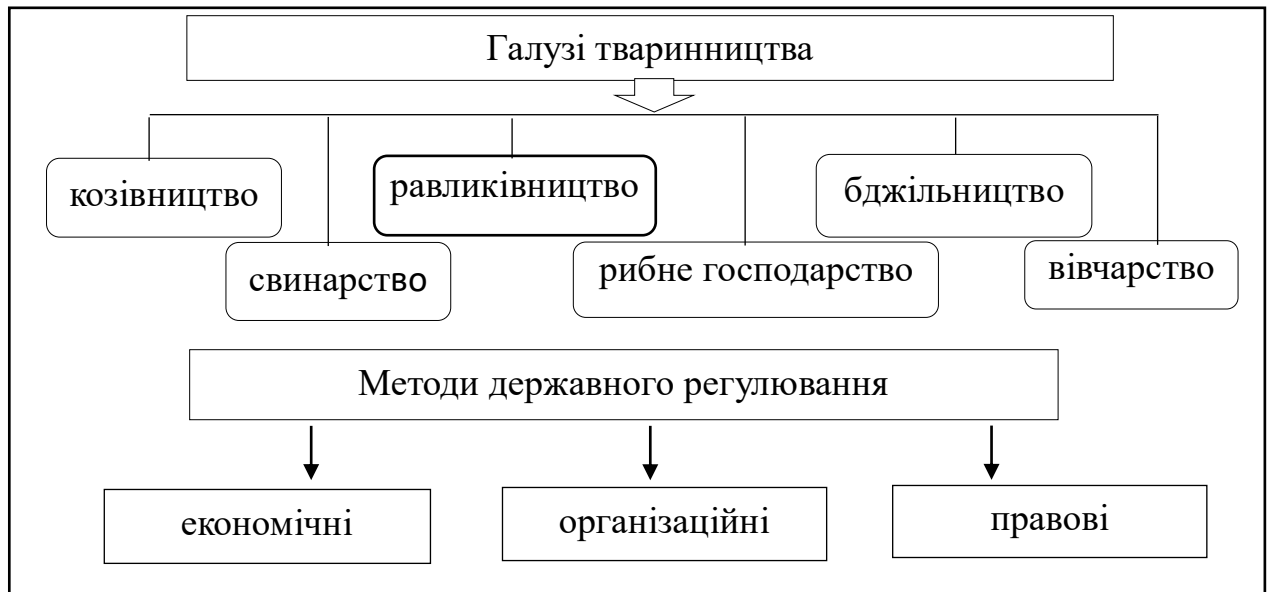

Рис. 1.6. Методичні підходи щодо регулювання ринку продукції равликівництва

Джерело: розроблено автором та адаптовано за матеріалами «Регулювання аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції» за ред. Діброви А. [37]

З іншого боку, на внутрішньому ринку виникає внутрішня конкуренція серед виробників. Це проявляється в тому, що фермери, розбудовуючи власні господарства, відкривають ресторани, де клієнти можуть насолоджуватися їхньою продукцією. Такий підхід стимулює кожного виробника вносити новаторські ідеї та кулінарні концепції в розвиток свого господарства. Реклама, експерименти зі створенням нових страв і напоїв на кухнях ресторанів мають вирішальне значення у залученні та утриманні клієнтів [48]. Фермери пригощають гостей напоями різних смакових комбінацій, що ідеально підходять до равликів, розширюють розмаїтість меню та проявляють творчість у дизайні приміщень.

До прикладу, равликова ферма «Jiffy», розташована неподалік м. Києва, створює унікальну атмосферу, де кожна деталь прикрашена равликами, тоді як всередині ресторану знаходяться численні елементи, що допомагають створити аутентичну атмосферу равликівництва. Використання натуральних дерев'яних

меблів символізує екологічність равликової продукції, а фонова музика допомагає створити приємну атмосферу. Такі ресторани також часто мають фотозони, які допомагають гостям зберегти приємні спогади. Саме завдяки такій атмосфері гості бажають повертатися сюди знову й знову.

Фермери активно організують екскурсії для відвідувачів, де розповідають про складність процесу вирощування равликів та демонструють певні нюанси роботи в цій галузі. Все це виявляє суттєвий вплив на зростання зацікавленості клієнтів та розуміння їхніх потреб. Як уже зазначалося, конкуренція в галузі равликівництва існує переважно на внутрішньому ринку, оскільки на зовнішньому ринку співробітництво між фермерами сприяє спільному розвитку та виробництву якісних продуктів, що відповідають потребам замовників. Таким чином, равликівництво виявляє свою конкурентоспроможність на внутрішньому ринку, надаючи важливість гостинності, кулінарному мистецтву та освіті для відвідувачів [48].

Гості, відвідуючи равликові ферми та ресторани, отримують не лише можливість скуштувати унікальні страви, а й відчують атмосферу співпраці та старання фермерів у розвитку цієї галузі. Відчуття екологічності та сталого розвитку, що супроводжує равликівництво, робить відвідування таких місць цікавим та пізнавальним досвідом. Завдяки ретельно підібраним елементам інтер'єру відображаються цінності равликівництва, сприяючи подальшому розвитку галузі.

Залежно від каналів дистрибуції ринок поділяється на онлайн та офлайн. У 2020 р. частка офлайн-сегменту становила 66,5% завдяки зростанню споживання равликів у ресторанах тощо.

Багато компаній, що мають онлайн та офлайн присутність (фізичні магазини), розглядають ці канали як засіб збільшення продажів та доходів і розширюють бізнес на глобальному рівні (рис. 1.7).

Рис. 1.7. Ключові регіони світу, де розташовані найбільші виробники у сфері равликівництва

Джерело: Growthmarketreports.

За регіонами світовий ринок равликів сегментований на Північну Америку, Європу, Азіатсько–Тихоокеанський регіон, Латинську Америку, Близький Схід та Африку. Такі регіони, як Європа та Азіатсько–Тихоокеанський регіон виділяються лідерами на ринку равликів, головним чином через високий попит на равликів у ресторанах. Європа визначена перспективним регіоном для ринку. У 2020 році на цей регіон припадало 68,0% частки ринку.

Фермери, організовуючи екскурсії та розповідаючи про свою роботу, залучають увагу відвідувачів до складностей та витоків равликівництва, надаючи при цьому унікальну можливість поглибити свої знання та зрозуміти цінність цієї галузі. Таким чином, продукція равликівництва на внутрішньому ринку не тільки створює попит на інноваційні страви та продукти, а й викликає інтерес до самого процесу їх вирощування. Внутрішня конкуренція між фермерами спонукає їх до постійного вдосконалення й творчості, що призводить до появи унікальних кулінарних відкриттів та незабутніх вражень для гостей. Це підтверджує той факт, що продукція равликівництва не тільки вважається перспективною галуззю й викликає ентузіазм із захоплення серед виробників та споживачів, що сприяє його успішному розвитку на внутрішньому ринку, оскільки равликівництво являє собою примірник

екологічної продукції, що ілюструється на рисунку А.1 додатку А. Вирощування равликів, на відміну від інших галузей тваринництва, надає фермерам можливість отримувати конкурентні переваги за виробництва екологічно чистої продукції. Равлики зважаючи на їхні природні особливості, не спричиняють шкоди навколишньому середовищу, оскільки живляться виключно органічними кормами та рослинами, які вирощують у спеціальних контрольованих вольєрах і залишають мінімум відходів, що легко утилізуються. Одною з переваг равликів вирізняється відсутність потреби у використанні ін'єкцій, які часто застосовуються в інтенсивному вирощуванні птиці, свиней або риби. Порівнюючи равликів із сільськогосподарськими видами риби, такими як білий товстолоб, можна зазначити, що равлики не потребують використання гіпофізарних ін'єкцій для штучного запліднення, як це має місце при вирощуванні білого товстолоба. Таким чином, равлики це абсолютно чисті продукти, які не піддаються будь-яким маніпуляціям людини, спрямованими на стимулювання росту чи прискорення розвитку, або запліднення. Варто зауважити, що равликові відходи екологічно чисті не завдають шкоди навколишньому середовищу. Крім цього равлики майже не мають відходів, оскільки всі їхні компоненти корисні та містять значну кількість вітамінів. Навіть мушлі, які залишаються після переробки, знаходять своє застосування у кормовиробництві або можуть використовуватися як декоративні елементи. Тому, розглядаючи екологічність продукції равликівництва, можна стверджувати про равликівництво, як одну з найефективніших форм виробництва продукції, екологічної спрямованості, що задовольняє високі стандарти екологічної продукції та сприяє дотриманню глобальних цілей сталого розвитку аграрного сектору.

У сільському господарстві конкурентоспроможність вважається складним питанням, адже включає не тільки очевидні аспекти, а й переваги зумовлені професійними секретами виробництва [17]. Під час екскурсій на фермерські господарства, відвідувачів знайомлять лише із зовнішніми процесами вирощування, тоді як деякі деталі якщо, приготування равликів, залишаються

таємницею. Хоча існують загальні принципи приготування равликового м'яса, такі як механічна обробка та виварювання в розчинах трав, що допомагають усунути слиз і поліпшити смакові властивості, рецепти приготування залишаються унікальними для кожного фермерського господарства, що пропонує вироблену продукцію. Зараз відомі спеціалізовані європейські школи, де пропонують навчання приготуванню равликів. Проте кожен виробник має власний досвід та секрети. Ці секрети не розкриваються, оскільки додають таємничості і сприяють збереженню конкурентоспроможності на внутрішньому ринку. Вони охоплюють не лише рецептури приготування, а й певні аспекти вирощування та розмноження. До прикладу, на рибних фермах для стимуляції розмноження білого товстолоба використовують гіпофізарні ін'єкції, тоді як у вирощуванні равликів працюють без застосування хімічних речовин. Головна таємниця полягає у правильному годуванні та створенні оптимальних зовнішніх умов. Так звичайна морква, додана до раціону равликів, сприяє їх розмноженню та підвищенню вологості. Фермери, які ведуть равликове господарство, на основі власного досвіду навчилися правильно поєднувати домішки до ґрунту для забезпечення комфорту равликів. Таким чином, таємниця цих процесів забезпечує конкурентоспроможність серед різних українських фермерських господарств, що реалізують продукцію на внутрішньому ринку.

Для успішного товаровиробника необхідно вивчати процес з наукової точки зору, тому фермери постійно навчаються та удосконалюють навички. Окрім базового навчання з вирощування равликів суб'єкти господарювання часто відвідують семінари та вебінари, що підтримує їхній бізнес. Навчання важливе для будьякого бізнесу, проте у равликівництві це просто необхідно, оскільки равлики дуже вибагливі до зовнішніх умов. Окрім ґрунту, кормів та систем утримання, існує і розвиток різних технологій, що спрощують процес та запобігають технологічним помилкам. Завдяки асоціації фермерів равликівництва, саме в Україні, товаровиробник ніколи не лишається сам на сам із труднощами та завжди може отримати допомогувід колег. Це дає

перевагу Україні на зовнішньому ринку. Особливо в теперешній час, коли здатність об'єднуватися, важлива для будь – якої ситуації, зокрема і для внутрішнього контролю за ринком органічної продукції та його конкурентоспроможністю порівняно з країнами [48].

Для досягнення успіху у сфері продукції равликівництва науковий підхід слугує необхідним елементом. Фермери постійно поглиблюють знання та вдосконалюють власні навички, досліджуючи процес вирощування равликів з наукової перспективи. Вони активно беруть участь у семінарах та вебінарах, що сприяє підтримці їх бізнесу. Відповідно до наукових досліджень у сфері равликівництва виявлено, що кваліфіковані спеціалісти, які здобули високий рівень освіти та володіють необхідними навичками і знаннями у цій галузі, мають значно більші шанси отримати фінансову підтримку від держави. Це пояснюється тим, що досвідчені спеціалісти у рамках равликівництва виступають як ключові одиниці, які сприяють розвитку та розширенню новаторської галузі. Залучення кваліфікованих фахівців у рамках равликівництва слугує джерелом інноваційних підходів та вдосконалення методів вирощування равликів. Їхні знання та навички сприяють впровадженню передових технологій у виробничий процес розведення равликів, оптимізації процесів виробництва, інноваційним рішенням в управлінні та створенні стратегій розвитку, підвищенню продуктивності (рис. 1.8).

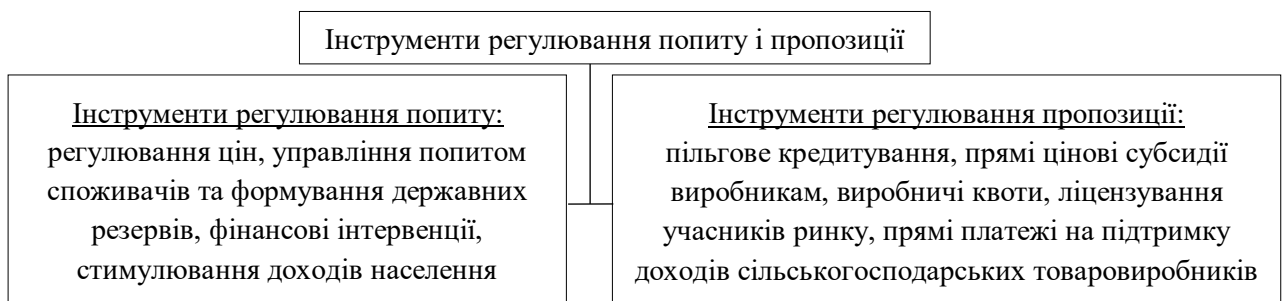

Рис. 1.8. Регуляторні інструменти попиту та пропозиції

Джерело: узагальнення теоретичного матеріалу

Наукове обґрунтування та використання актуальних досліджень виступає важливим фактором розглядати урядовцями держави

равликівництво як перспективну галузь [48]. Кваліфіковані спеціалісти, завдяки своїм науковим досягненням та здатності до інновацій, стимулюють державу підтримувати зазначений сектор. Такий підхід може проявлятися у формі фінансових дотацій, грантів на дослідження і розробки, а також у встановленні сприятливих умов для підприємництва в цій галузі. Важливість постійного навчання особливо актуальна в равликівництві, оскільки равлики чутливі до зовнішніх умов і технологій. В рамках равликівництва існує також постійний прогрес у використанні різноманітних технологій, що спрощують процес вирощування та допомагають уникнути помилок, які можуть призвести до збитків. Нагромадження знань та досвіду в цій галузі підтримується Асоціацією фермерів равликівництва, заснованою в Україні.

Застосування наукових підходів та інноваційних технологій сприяє ефективному використанню ресурсів, зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище і підвищенню стійкості равликівництва до змін клімату та інших факторів. Додатково, використання сучасних технологій контролю якості й безпеки продукції допомагає зберегти довіру споживачів та підвищити конкурентоспроможність на ринку. Такі зусилля сприяють зміцненню позицій України на світовому ринку.

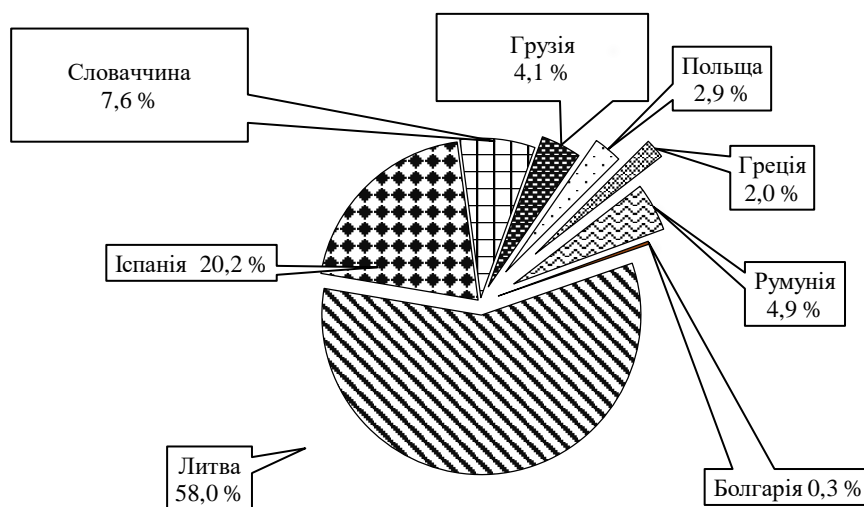

Рис. 1.9. Країни–імпортери продукції равликівництва у 2022 р., тонн
Джерело: європейський офіційний сайт статистики TradeMap.org

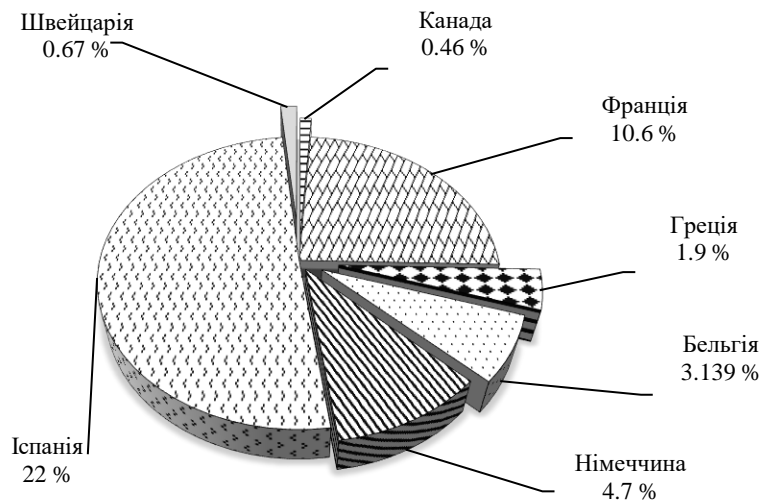

Рис. 1.10. Країни–експортери продукції равликівництва в 2019 р., тонн
Джерело: європейський офіційний сайт статистики TradeMap.org

У сучасному світовому ринку продукції равликівництва відбувається активне співробітництво між фірмами, спеціалізованими на виробництві кормів для равликів, та країнами, що здійснюють равликівництво, через укладання договорів про постачання кормів за низькими цінами. Це сприяє забезпеченню фермерів якісним імпортованим кормом та допомагає налагодити ринок збуту. Одним із важливих аспектів такого співробітництва визначено збереження статусу екологічної продукції. Отримання якісного корму дозволяє фермерам зберігати високий стандарт екологічності власної продукції [23; 29]. У свою чергу це сприяє отриманню сертифікатів якості, які підтверджують безпеку та відповідність продукції найвищим стандартам.

Розвиток міжнародних торговельних зв'язків і активне просування продукції равликівництва на міжнародному ринку відкривають широкі перспективи для українських підприємців. Це допомагає зміцнювати позиції держави та робить Україну конкурентоспроможною у глобальному масштабі. При цьому, поряд з економічними перевагами співробітництво з фірмами, що постачають якісні корми для равликів, сприяє і забезпечує дотримання високих екологічних стандартів у рамках равликівництва. Тобто, значення слугує

важливим фактором для отримання сертифікатів якості, які підтверджують екологічну безпеку та доброчесність виробництва. Таким чином, співробітництво з фірмами, що постачають якісні корми, не лише сприяє розвитку равликівництва в Україні та підвищенню конкурентоспроможності, а й допомагає зберігати статус екологічної продукції та отримувати визнання на міжнародному рівні через відповідні сертифікати якості.

Останніми роками спостерігається зростання конкурентоспроможності України на світовому ринку. В контексті повномасштабного втручання на територію України більшість країн світу виявляють зацікавленість у розвитку нашої держави та зміцненні торговельних відносин. Розвиток внутрішнього ринку продукції равликівництва потребує комплексного підходу та ефективних стратегій, спрямованих на підвищення обізнаності населення про переваги споживання равликів та їх продуктів (рис. 1. 11).

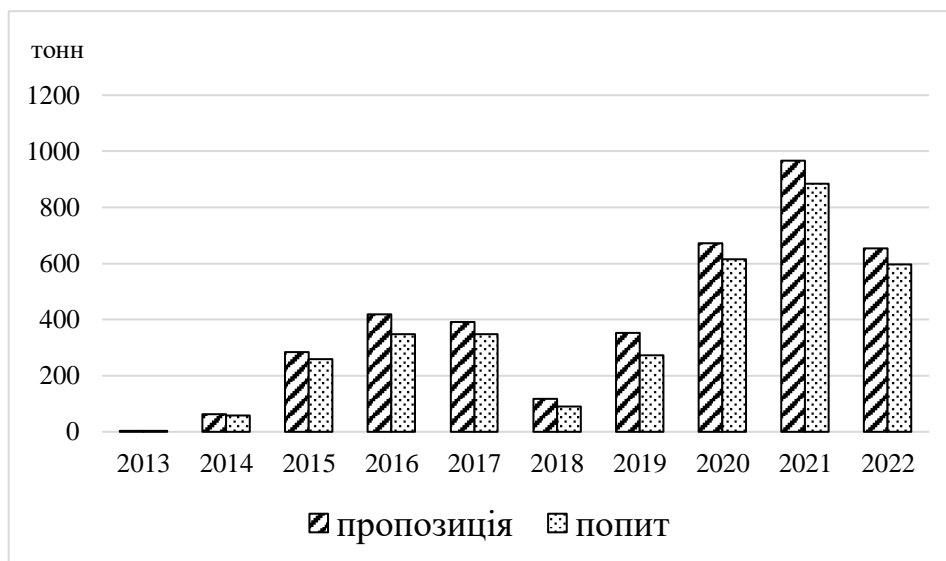

Рис. 1.11. Динаміка попиту та пропозиції продукції равликівництва за період з 2013 р. по 2022 р.

Джерело: власний розрахунок

Хоча це стосується зовнішнього ринку, внутрішній ринок равликівництва стикається з численними викликами щодо його підтримки та розвитку. Українським фермерам ускладнено створювати й розширювати попит на равликів серед населення в умовах, коли більшість людей навіть не спробували равликове м'ясо або ікру та не мають інтересу до споживання цих продуктів.

Деякі люди навіть не усвідомлюють, що равлики їстівні. Враховуючи це, державі необхідно сприяти збільшенню попиту на равликів в межах країни у метю сприяння розвитку галузі равликівництва. У рамках досягнення попиту на продукцію равликівництва та сприяння збільшенню товарообігу в Україні, а також для стимулювання економічного розвитку країни, розробка та впровадження науково обґрунтованих стратегій мають стати основними напрямками дій. Зацікавленість громадськості у равликових стравах можна збільшити впровадженням ефективних маркетингових заходів, особливо на платформах соціальних мереж, які виступають потужним інструментом в сучасному світі комунікацій. Наслідуючи успіхи інших країн, можна використовувати соціальні мережі, такі як TikTok та Instagram, для популяризації равликів та равликових страв. Значне поширення відео з різними кулінарними традиціями, включаючи ті, де равлики вже популярні, може зацікавити громадськість і спонукати їх до спроби цих оригінальних страв. Такі маркетингові заходи здатні допомогти значно збільшити попит на продукцію равликівництва серед населення по всьому світі. Українські фермери повинні також використовувати подібні стратегії, щоб привернути увагу споживачів до своєї екзотичної продукції. Додатково, уряд має впроваджувати корективи в розвиток равликівництва, акцентуючи увагу на харчовій грамотності в освітній системі. Важливо включати равликів у програми здорового харчування і провести детальні дослідження їх харчової цінності та вітамінного складу. Навчальні заклади мають забезпечувати докладне розуміння важливості споживання різних видів м'яса, включаючи равликів, з метою підвищення обізнаності серед населення щодо різноманітних харчових джерел. За технологіями вирощування равликів, з наукової точки зору, можна із впевненістю заявити, що равликівництво це не тільки тваринництво, а також і рослинництво, оскільки равлик при вирощуванні споживає штучні корми в основному в нічний час, тоді як весь інший період життя вони харчуються рослинами. Спеціаліст з вирощування равликів має комплексно підходити до годування, володіти знаннями щодо видів рослин, їх утримання, запобігання

хворобам і боротьби з ними, вміти виявляти хворі рослини та ефективно позбавлятися таких, щоб сам равлик не постраждав. Тому равликівництво необхідно розглядати в частині як тваринництва, так і рослинництва. Для технолога з вирощування продукції равликівництва рекомендується проходити спеціальну підготовку на рівні здобувача вищої освіти (рис. 1.12), оскільки курси або інші навчальні програми не розкривають виробництво в повному обсязі, не деталізують виклики, які постають перед фермером.

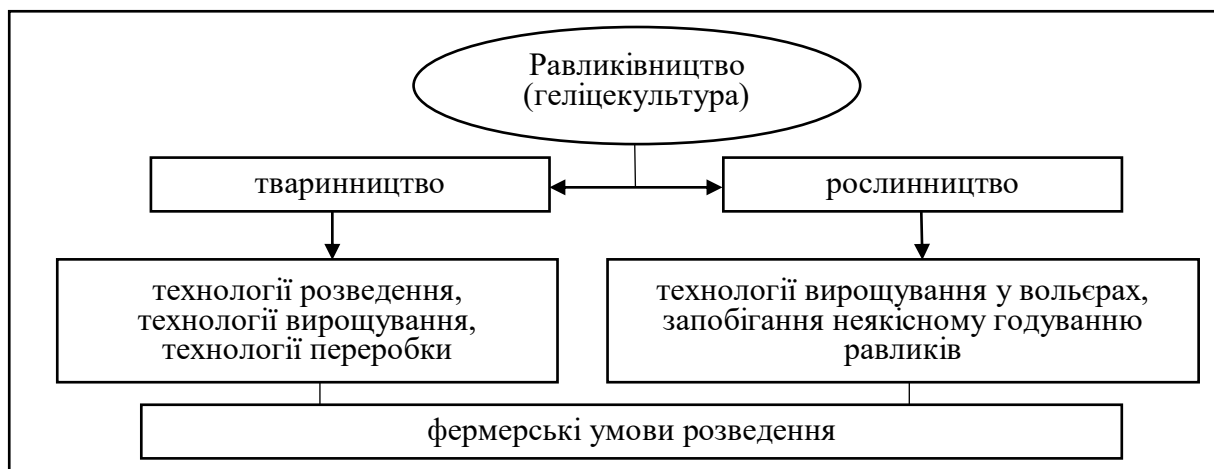

Рис. 1.12. Функції різних галузей в равликівництві

Джерело: практичний досвід фермерів України

В Україні, де продукція равликівництва постійно розвивається, фермери стикаються з низьким попитом на продукти равликівництва серед населення. Ця ситуація призводить до відсутності спеціалізованих закладів громадського харчування, які пропонують равликові страви, за винятком тих, які фермери відкривають у межах власних господарств. Однак у великому місті, такому як Київ, де наразі проживають 3 133 000,0 людей, які постійно шукають нові місця для відпочинку, нові враження та нові вподобання. Особливо враховуючи темп життя цього міста, люди, що там проживають, дуже активні і постійно розвиваються, слідкують за трендами та всесвітніми вподобаннями [48]. Саме в цьому контексті може з'явитися потенціал для росту популярності равликового ресторану, який спеціалізується на равликових стравах, серед киян. Атмосферний равликовий ресторан може швидко стати привабливим варіантом для проведення часу відпочинку для жителів столиці. Застосування ефективних

рекламних кампаній в Інтернеті, живої реклами та використання маркетингових стратегій сприятимуть просуванню цього ресторану та залучення значної кількості клієнтів. Варто зауважити, що успіх такого закладу не буде обмежуватися лише Києвом, оскільки його репутація та визнання можуть поширитися й на інші регіони з великою швидкістю, оскільки Київ – це столиця України і більшість населення орієнтуються саме на тренди нашого мегаполіса. Ця ініціатива має потенціал привернути увагу громадськості та залучити їх до спроби равликівих страв. Такий равликовий ресторан може стати місцем, де гості будуть знайомитися з унікальними кулінарними враженнями матимуть можливість, оцінити смакові якості равликів та перебувати в особливій атмосфері. У контексті поточного воєнного стану в Україні, існує потенціал для равликового ресторану розглядати можливість встановлення спеціальних привілеїв для військовослужбовців та інвалідів, що неодмінно збільшить його привабливість та залучить широку аудиторію в країні.

Привабливість цього закладу може підвищити попит (рис. 1.13) на равликові страви серед населення та сприяти розширенню ринку равликівництва в Україні.

Після того, як ресторан стане відомим у столиці, супермаркети зможуть відіграти важливу роль у стимулюванні попиту на равликові продукти. При чому у великих супермаркетах, до прикладу торгівельної мережі «Ашан», вже продаються готові страви з равликів, у спеціальних тарілочках з фольги по 12 штук за ціною близько 150–200 грн за одну готову порцію, із інформацією на упаковці щодо складу. Зазначимо, що унікальність равликів як продукту може викликати підвищений інтерес серед споживачів, що шукають нові та неповторні продукти. Важливим аспектом є інформування споживачів про переваги та приготування равликів, щоб вони стали доступні та зрозумілі для широкого кола споживачів.

Рис. 1.13. Особливості формування попиту на продукцію равликівництва
Джерело: узагальнення теоретичного матеріалу

В Україні наявна значна кількість равликівних ферм, зорієнтованих на забезпечення зовнішнього ринку. Через визначення їх як постачальників заморожених, охолоджених або в іншому вигляді равликів, безумовно, можна залучити більше споживачів до ознайомлення з гаданим продуктом. У провідних країнах, де равликівництво розвинуте як галузь, споживання равликів вже стало поширеним явищем як у ресторанному сегменті, так і в роздрібній торгівлі. Особливо Франція відома своїм високим рівнем доступності равликів для споживачів у різноманітних виглядах та форматах. Равлики можуть бути представлені в охолодженому, замороженому, копченому стані, а також пропонувані як із панцирем, так і без нього. Це свідчить про широку гаму варіантів, яку споживачі можуть обрати залежно від своїх смакових вподобань.

Ураховуючи поточний стан регулювання ринку равликівництва в Україні, можна стверджувати, що ця галузь потребує суттєвих змін та комплексного підходу держави, щоб досягти прогресу, оскільки равликівництво дуже специфічна галузь і регулювання ринку (рис. 1.14) продукції тваринництва не адаптовано під унікальність даної продукції.

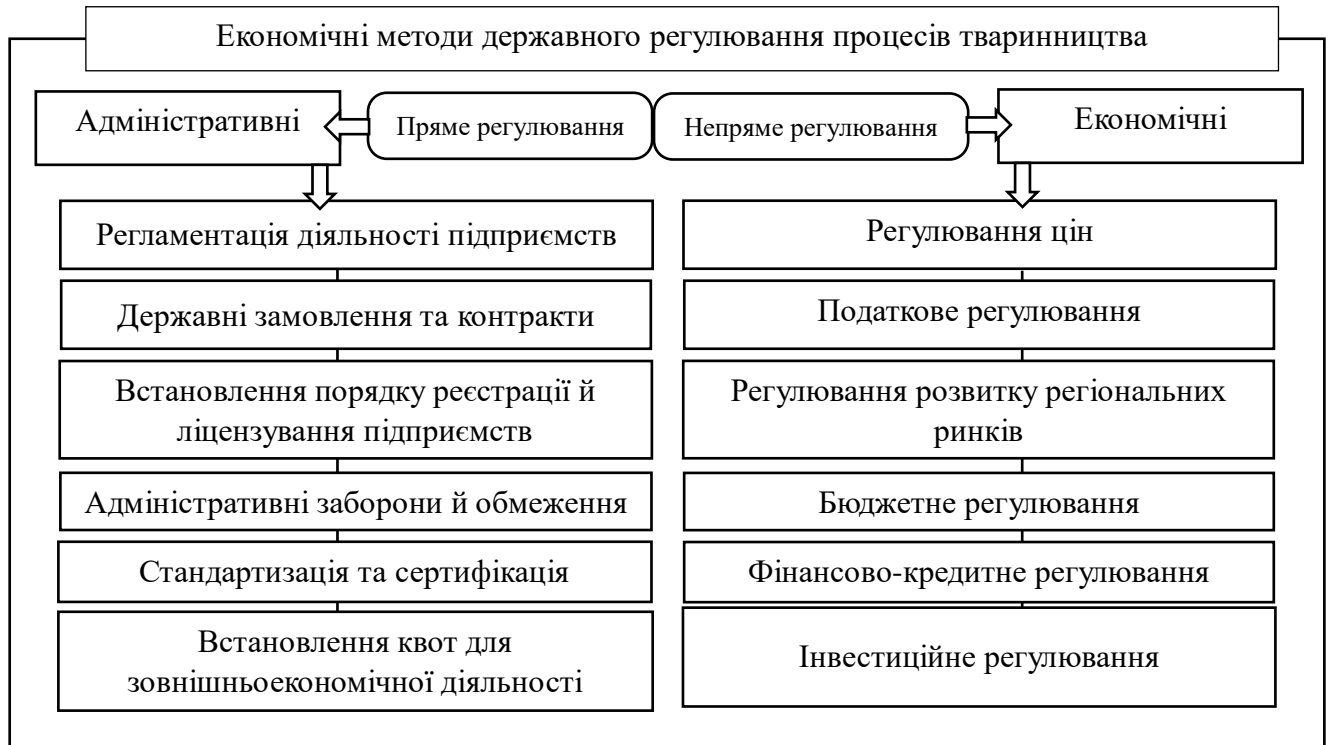

Рис. 1.14. Методичні підходи щодо регулювання ринку продукції равликівництва

Джерело: власна розробка.

Для досягнення усаіху варто розпочати з вирішення питань з низьким попитом на равликові продукти, нестабільністю внутрішнього ринку, неефективною рекламною та недостатньою грамотністю населення у сфері равликівництва. Крім того, нормативно–правова база не відповідає особливостям равликів та їх ікри, ускладнюючи ефективне регулювання ринку. Тобто, звідсив галузі равликівництва на часі проведення широкомасштабної рекламної кампанії підвищення грамотності населення стосовно переваг та способів використання продуктів равликівництва. Належною увагою слід наділити розробку та налагодження статистичної системи, що дозволить отримувати актуальні дані про ринок та уникнути поширення тіньової економіки. Для ефективного регулювання ринку необхідно адаптувати закони та нормативні документи під специфіку равликівництва. Враховуючи класифікацію КВЕД, равлики відносяться до тварин і регулюються нормативною базою тваринництва. Проте існують нюанси, які потребують додаткової уваги для забезпечення стійкого розвитку галузі. Значна роль у

поліпшенні ситуації в галузі належить стимулюванню фермерів на рівні держави, зокрема за допомогою фінансової підтримки та грантів. Україна, як країна, постійно оновлюється та розвивається, має потенціал для розвитку равликівництва, особливо з урахуванням своїх активних зв'язків зі світом. Успішне регулювання ринку равликівництва в Україні передбачає комплекс заходів, включаючи створення ефективної регуляторної бази, проведення маркетингових кампаній, підвищення грамотності населення, стимулювання фермерів та ефективне управління ринком. Це дозволить досягти стабільного та стійкого розвитку галузі равликівництва в Україні.

1.3. Методи та інструменти регулювання галузей тваринництва з використанням потенціалу равликівництва

Значні рішення в Україні із впровадженням равликівництва свідчать про швидкий розвиток цієї нової галузі. Нині частина фермерів орієнтуються саме на розведення равликів, оскільки цей вид сільськогосподарської діяльності відзначається як прибутковий і екологічно безпечний. Україна успішно налагодила зовнішній ринок, укладаючи договори з постачальниками маточного поголів'я та мальків, а також забезпечуючи якісний екологічний корм. Україна також активно веде переговори з країнами-імпортерами продукції равликівництва, що відкриває перспективи для подальшого розвитку галузі. За питанням зовнішнього ринку, равликівництво в Україні відзначається великим потенціалом. Проте внутрішній ринок не розвинутий переважно через низький попит серед населення. Існує кілька причин низького попиту на продукцію равликівництва, основною з яких виділяється неповсякденність специфічний характер равликового м'яса, які викликають недовіру та емоційні переживання у людей щодо такого продукту харчування. Незважаючи на це, за останні роки спостерігається зростання попиту на альтернативи звичайному сільськогосподарському м'ясу, а також

більше реклами равліків. Це свідчить про постійний розвиток та зацікавлення равліками як продуктом харчування серед споживачів. Проте чи готова держава до ринку равліківництва? Це питання вимагає ретельного вивчення (рис. 1.15), оскільки тут наявні численні законодавчі аспекти.

Рис. 1.15. Позиціонування равліків в КВЕД–2010

Джерело: класифікатор видів економічної діяльності

У системі класифікації КВЕД–2010, равліки віднесені до галузі тваринництва. З цього приводу фермери, керуючись згаданою класифікаційною системою, підпорядковуються відповідним законам тваринництва, коли мається на увазі вирощування равліків. Для розуміння ситуації в тваринництві варто розглянути низку законів, що регулюють цю галузь. Існують певні питання, які вимагають відповіді, такі як нормативна база та законодавство, що пов'язані зі специфічністю равліківництва. Розвиток цієї галузі потребує широкого спектра заходів, включаючи створення регуляторної бази, налагодження маркетингових кампаній, підвищення грамотності населення, стимулювання фермерів та ефективне управління ринком. Лише такі комплексні заходи забезпечать стабільний розвиток равліківництва в Україні. Розвиток галузі равліківництва

вимагає необхідної уваги та підтримки від держави, з метою створення сприятливих умов для її розвитку. Відповідне законодавство виступають важливими кроками у цьому процесі, що потребують додаткового аналізу.

Закон України № 3447–IV від 21.02.2006 «Про захист тварин від жорстокого поводження» [62], Розділ III. Правила поводження з тваринами, що виключають жорстокість. Стаття 18. Загальні правила поводження з тваринами, що виключають жорстокість. При поводженні з тваринами не допускається: використання оснащень, інвентарю, що травмують тварин; примушування тварин до виконання неприродних для них дій, що призводять до травмувань; на несення побоїв, травм з метою примушування тварин до виконання будь-яких вимог; використання тварин в умовах надмірних фізіологічних навантажень тощо. При проведенні больових процедур обов'язкове застосування знеболюючих препаратів. З метою сприяння економічному прогресу України та розширенню можливостей згаданої галузі, даний закон необхідно адаптувати під специфічну галузь тваринництва – равликівництво, зокрема ввести зміни, які однозначно визначають, що равлики та методи збору муцину з равликів не підпадають під Закон «Про захист тварин від жорстокого поводження» [62]. Така ініціатива має на меті створення сприятливих умов для розвитку фармацевтичної та косметичної галузей в країні, а саме адаптації цього закону під технології збору равликового слизу. Варто пам'ятати, що будь-яке використання тварин має здійснюватися з дотриманням етичних принципів та з максимальною повагою до їхнього успіху. Встановлення чітких норм та стандартів для отримання муцину з равликів, які б не завдали непотрібного стресу тваринам, визначено ключовим етапом у розвитку згаданої галузі. Такі норми повинні передбачати застосування менш травматичних методів, які дозволять отримати необхідну кількість муцину без зайвого навантаження на равликів. Під час розробки і внесення змін до законодавства підґрунтям мають спрямувати наукові дослідження та експертні рекомендації, щоб забезпечити баланс між економічними перевагами та дотриманням етичних принципів у поводженні з тваринами. Збереження здоров'я равликів і

використання екологічно чистих методів отримання муцину з них відіграють важливу роль у створенні стійкої та етичної промисловості. При цьому варто враховувати практику та досвід інших країн, де равликівництво розповсюджена галузь. Аналіз законодавства цих країн може надати цінні висновки та рекомендації для ефективного впровадження правових норм у вітчизняну практику.

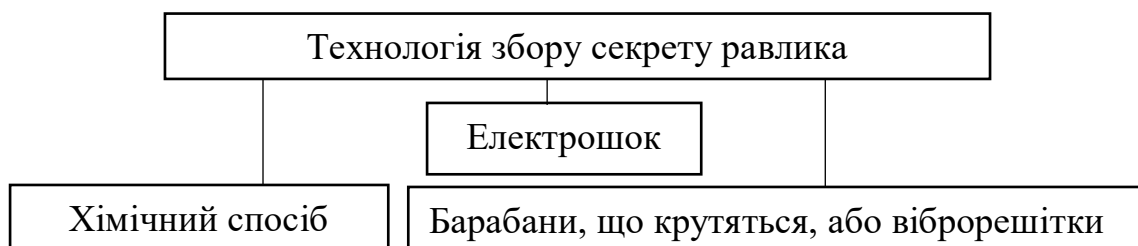

Рис. 1.16. Методи збору равликового секрету

Джерело: равликова ферма SnailsHouse

Із метою сприяння розвитку економіки України через добування, переробки та експорту муцину, або застосування в ліках чи косметиці, необхідновнести зміни до законодавства, адаптуючи його до умов отримання муцину. При цьому, необхідно зберегти баланс між економічними перевагами та дотриманням здоров'я тварин, враховуючи наукові досягнення та етичні принципи. Утримання равликів і методи отримання муцину з них в Україні стикаються з протиріччям законодавства, оскільки відсутні окремі норми, спеціально регулюючі цю галузь порівняно з іншими країнами, де равликівництво розвинене, а законодавство враховує специфіку такого виду діяльності. Недостатність нормативно-правової бази в Україні стримує розвиток цієї промисловості в країні та обмежує підприємців у повному використанні потенціалу равликів для виробництва якісних екологічних ліків та косметики. Варто зауважити, що спосіб отримання муцину може варіювати залежно від фермера, його етичних принципів та ступеня жорстокості. Враховуючи це, встановлення чітких норм та сприяння використанню менш травматичних методів одержання муцину, що відповідають етичним принципам, може забезпечити ефективний розвиток галузі равликівництва в Україні, зберігаючи при цьому баланс між економічними перевагами та здоров'ям тварин (рис. 1. 17).

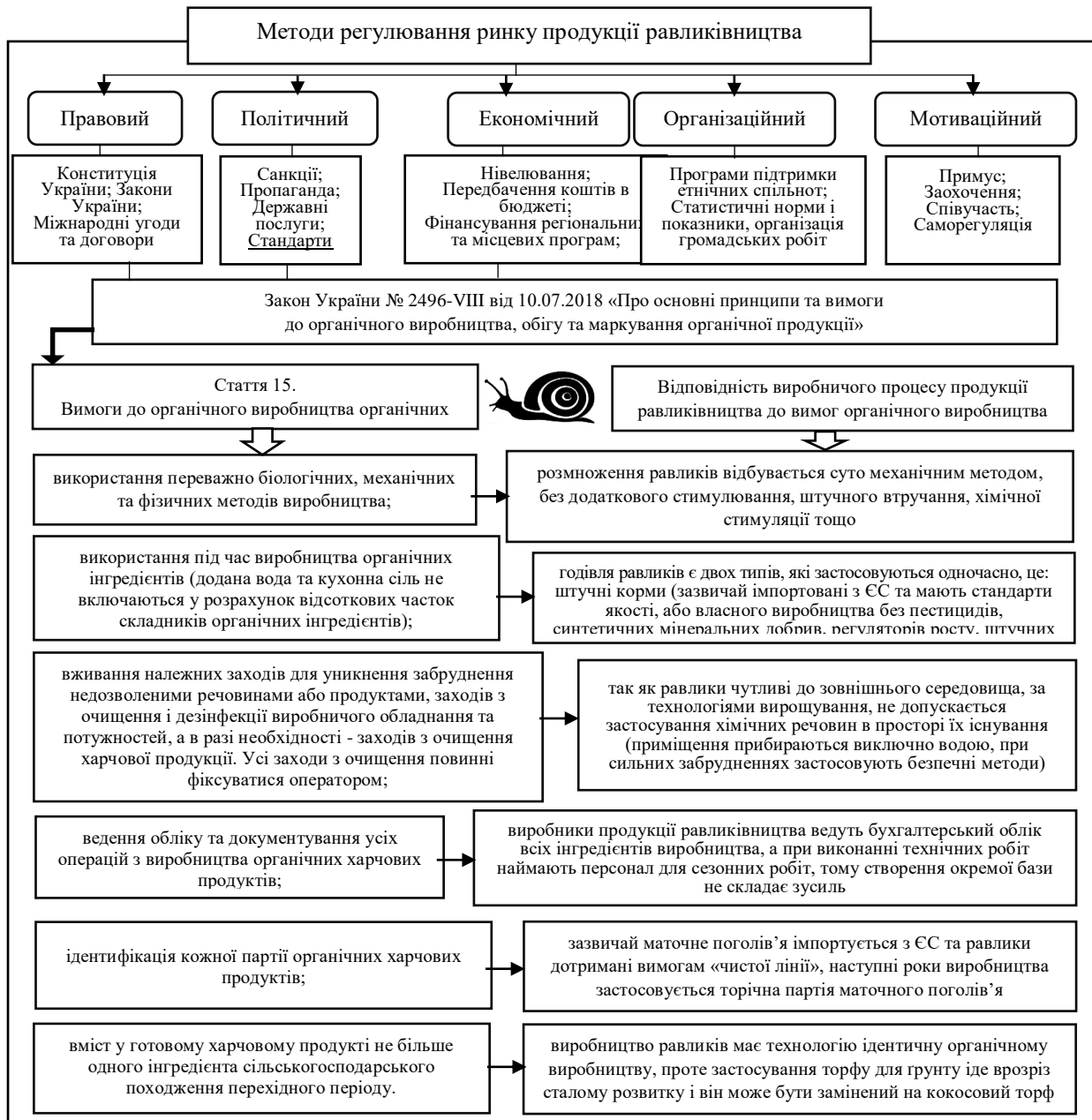

Рис. 1.17. Методи та інструменти регулювання галузей тваринництва з використанням потенціалу равликівництва

Джерело: упорядковано автором [48]

Для розвитку равликівництва в Україні, згадану галузь слід розглядати як органічну продукцію. Технології виробництва равликів повністю відповідають технологіям органічного виробництва за Законом України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» [63]

Цей особливий вживок равликів сприяє збереженню балансу в природних екосистемах, де вони перебувають. Відмінною рисою равликів є їхній

позитивний вплив на навколишнє середовище, оскільки вони не завдають шкоди його екологічній цілісності та біорізноманіттю. Маючи такі властивості равлики повністю підпадають під Закон України № 2894–III «Про тваринний світ» від 01.10.2023 (2894–14) [64], Розділ I «Загальні положення». Стаття 3. Об'єкти тваринного світу. Об'єктами тваринного світу, на які поширюється дія цього Закону, є: дикі тварини – хордові, в тому числі хребетні (ссавці, птахи, плазуни, земноводні, риби та інші) і безхребетні (членистоногі, молюски, голкошкірі та інші) в усьому їх видовому і популяційному різноманітті та на всіх стадіях розвитку (ембріони, яйця, лялечки тощо), які перебувають у стані природної волі, утримуються у напіввільних умовах чи в неволі. Стаття 6. Право державної і комунальної власності на об'єкти тваринного світу. Об'єкти тваринного світу, які утримуються (зберігаються) підприємствами, установами та організаціями державної або комунальної форми власності, є об'єктом права державної або комунальної власності. Закон № 2894–III «Про тваринний світ» [64] виступає значним законодавчим актом, прийнятим українським законодавством, з метою забезпечення захисту та раціонального використання тваринного світу. Прийнятий 21 грудня 2000 р., цей закон виступає підґрунтям формування нормативно–правової основи для збереження біорізноманіття та охорони тваринного світу в Україні. Основними цілями закону слугують забезпечення сталого розвитку тваринного світу, збереження природних екосистем, відновлення та охорона популяцій диких тварин, а також регулювання діяльності, пов'язаної з використанням тваринних ресурсів. Закон «Про тваринний світ» [64] встановлює норми, що регулюють взаємовідносини між людиною і тваринним світом. Він формулює загальні принципи захисту тварин та їх природного середовища, встановлює вимоги до утримання та використання тварин, контролює діяльність у сфері зоологічного господарства, регулює мисливство, рибальство, туризм та інші види діяльності, які можуть впливати на тваринний світ. Цей закон також передбачає відповідальність за порушення правил поводження з тваринами та виконання заходів щодо захисту тваринного світу. Він встановлює адміністративну, цивільно–правову та

кримінальну відповідальність для осіб, які порушують законодавство з питань захисту тварин та їх середовища, і призводять до шкоди тваринному світу. Згаданий закон визнано важливим інструментом для досягнення збалансованого підходу до взаємодії людини з тваринами та природним середовищем. Він сприяє збереженню природних ресурсів та розумному використанню тваринних ресурсів, враховуючи екологічні, етичні та економічні аспекти. Українське законодавство, зокрема Закон № 2894–III «Про тваринний світ» [64], в контексті равликівництва стикається з особливостями цієї галузі. Равликівництво являє собою специфічну сферу, пов'язану з розведенням і використанням равликів, і наразі діюче законодавство не містить окремого регулювання цього виду діяльності. Закон «Про тваринний світ» [64] встановлює загальні принципи захисту тварин та їхнього середовища, а також вимоги до утримання та використання тварин, які можуть бути застосовані і до равликів у рамках равликівництва. До прикладу, закон закріплює принципи безболісного поводження з тваринами та вимагає забезпечувати їм комфортні умови утримання і в рамках равликівництва важливо дотримуватися етичних стандартів, створювати сприятливе середовище для равликів, яке враховує їхні природні потреби і забезпечує їхнє благополуччя. Закон також забороняє жорстоке поводження з тваринами і встановлює відповідальність за порушення правил поводження. Це означає, що суб'єкти господарювання, що здійснюють равликівництво, мають дотримуватися етичних норм і не завдавати непотрібного страждання або шкоди равликам. Оскільки равликівництво не має конкретного регулювання в Законі про тваринний світ, може бути доцільним внесення змін до законодавства, які враховуватимуть специфіку цієї галузі та встановлюватимуть норми, що гарантують безпеку і здоров'я равликів, а також збереження їхнього природного середовища. Такі зміни в законодавстві можуть сприяти розвитку равликівництва в Україні, забезпечуючи збалансовану і стійку діяльність у цій галузі, яка відповідає вимогам захисту тварин і використання равликів відповідно до етичних принципів та екологічних стандартів.

Закон України № 1264–XII «Про охорону навколишнього природного середовища» 1991, № 41, ст.546 [65] Розділ I «Загальні положення». Стаття 3. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

- а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності; Пункт «а» статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 124–IX від 20.09.2019;
- б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;
- в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;
- д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- е) науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- є) обов'язковість оцінки впливу на довкілля.

При ретельному аналізі сільськогосподарського законодавства, зокрема його співвідношення до тваринного світу, можна стверджувати, що равликиповною мірою задовольняють вимоги цього закону. Завдяки своєму природному характеру, равлики стають екологічно безпечним продуктом, що не потребує додаткових заходів для забезпечення його екологічності. Порівняно з іншими видами тваринного господарства, до прикладу, птицею, фермери зосереджуються на зменшенні використання антибіотиків та інших препаратів для досягнення здорового і високоякісного продукту. У випадку морських рибних господарств, підприємцям потрібно постійно контролювати якість води, в якій утримується риба, оскільки це прямо впливає на якість отриманої

продукції. З цього погляду молюски, зокрема равлики, що успішно адаптувалися до життя на суші та у фермерських умовах, виявляються надзвичайно пристосованими до природних умов. Вони не тільки виростають у природних середовищах, ай не виявляють негативного впливу на довкілля, не потребують використання хімічних речовин чи спеціальних умов для свого вирощування. Тому в контексті закону «Про охорону навколишнього природного середовища» [65] можна заявити, що галузь равликівництва демонструє малу зацікавленість у вимогах цього закону, оскільки равлики виступають екологічно безпечним продуктом, який відповідає принципам збереження природного середовища.

Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004–ХІІ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [66] являє собою суттєвий нормативно–правовий акт, спрямований на регулювання питань, пов’язаних із забезпеченням санітарного та епідемічного благополуччя населення в Україні. Основна мета згаданого закону полягає у забезпеченні захисту здоров’я громадян шляхом встановлення та регулювання санітарних та гігієнічних норм, запобігання та контролю епідемічних захворювань, а також забезпечення безпеки харчових продуктів та житлових умов. Цей закон встановлює загальні принципи і норми, які визначають відповідальність державних органів, організацій, установ і громадян у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя. Він регулює питання, пов’язані з контролем якості питної води, повітря, ґрунтів, продуктів харчування та інших факторів, що можуть мати вплив на здоров’я населення. Закон також визначає права й обов’язки громадян у сфері санітарного та епідемічного благополуччя, включаючи обов’язкові вимоги до особистої і громадської гігієни, протиепідемічних заходів та профілактики захворювань. Цей закон слугує важливим інструментом для забезпечення здоров’я та безпеки населення в Україні. Він спрямований на запобігання поширенню хвороб, встановлення і дотримання санітарних та гігієнічних норм у різних сферах життя громадян, а також на поліпшення якості життя населення. Виконання норм цього закону

визнано важливим завданням національної системи охорони здоров'я та держави загалом. Закон України № 4004–XII «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [66] відіграє важливу роль у сфері равликівництва. Він регулює широкий спектр аспектів, пов'язаних із забезпеченням санітарного й епідемічного благополуччя, а також забезпеченням безпеки та якості равликів та їх продуктів. Зазначений закон містить норми, що регулюють умови вирощування равликів з метою забезпечення безпечного та екологічно чистого процесу. Особлива увага в рамках вирощування равликів приділяється забезпеченню оптимального рівня вологості в приміщеннях. Часте очищення та обробка приміщень від плісняви рекомендується проводити виключно за допомогою натуральних засобів, щоб уникнути негативного впливу на здоров'я равликів. Поверхні, на яких знаходяться равлики, повинні регулярно підлягати очищенню. Варто зазначити, що ці умови контролюються в основному в приміщеннях, де равлики проводять лише незначну частину свого життя. Більшість часу равлики вирощують на відкритому повітрі в спеціально облаштованих вольєрах з надійними огорожами. У таких умовах санітарні вимоги обмежуються переважно впливом на ґрунтове середовище, яке природним чином вважається чистим та екологічно безпечним. Таким чином, в контексті равликівництва виконання згаданого закону стає відносно простим завданням.

Закон України № 771/97–ВР «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [67] є визначальним юридичним актом, спрямованим на регулювання питань, пов'язаних із гарантуванням безпеки та якості харчових продуктів в Україні. Цей закон відіграє значиму роль у встановленні ключових принципів, норм, вимог та правил, що охоплюють усі складові харчового ланцюга – від фази виробництва та переробки до етапу дистрибуції та реалізації харчових продуктів. Задекларованою метою цього закону виступає гарантування безпеки харчових продуктів для споживачів через встановлення принципів гігієни, надійності та стабільності харчового ланцюга, а також забезпечення інформаційної

прозорості. Принцип гігієни охоплює встановлення правил і вимог щодо дотримання санітарних умов на етапах виробництва, переробки та зберігання харчових продуктів, а також щодо особистої гігієни працівників, харчової промисловості. Принцип надійності та стабільності харчового ланцюга передбачає встановлення вимог щодо системи контролю якості та безпеки харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та реалізації. Це означає, що виробники і постачальники харчових продуктів повинні гарантувати відповідну якість, забезпечити належний контроль усіх процесів та ефективно виявляти можливі ризики щодо забруднення продуктів шкідливими речовинами або мікроорганізмами, які можуть негативно вплинути на здоров'я споживачів. Принцип інформаційної прозорості включає встановлення вимог відносно маркування харчових продуктів, де необхідно надавати інформацію щодо їх складу, властивостей та умов зберігання. Це надає споживачам можливість свідомо вибирати продукти, маючи доступ до важливої інформації про харчові продукти, їх характеристики та потенційні ризики для здоров'я. Закон також передбачає встановлення відповідальності за порушення вимог стосовно безпеки та якості харчових продуктів, що слугують важливим чинником у зміцненні контролю і забезпеченні дотримання норм і стандартів безпеки харчових продуктів. При цьому, надані компетентним органам державного контролю повноваження з моніторингу, інспекцій та сертифікації харчових продуктів визнано важливими інструментами для забезпечення відповідності продукції встановленим вимогам та стандартам. В галузі равликівництва, Закон України № 771/97–ВР «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [67] демонструє обмежене значення, зосереджуючись на аспектах санітарного стану приміщень, що важливо у випадку утримання маточного поголів'я равликів при великій вологості, яка може сприяти утворенню плісняви. Проте інші аспекти равликівництва відзначаються екологічною та безпечною природою.

У рамках равликівництва не виявлено необхідності застосування хімічних обробок або штучних харчових добавок, оскільки равлики самі по собі є

природними продуктами, які не потребують підтримки штучними засобами. Це вказує на те, що процес вирощування равликів екологічно безпечний. Більше того, процес переробки равликів не вимагає складних технологій або шкідливих хімічних речовин. Все це підтверджує, що продукція равликівництва безпечна для споживача та не становить загрози для навколишнього середовища. (рис. 1.18)

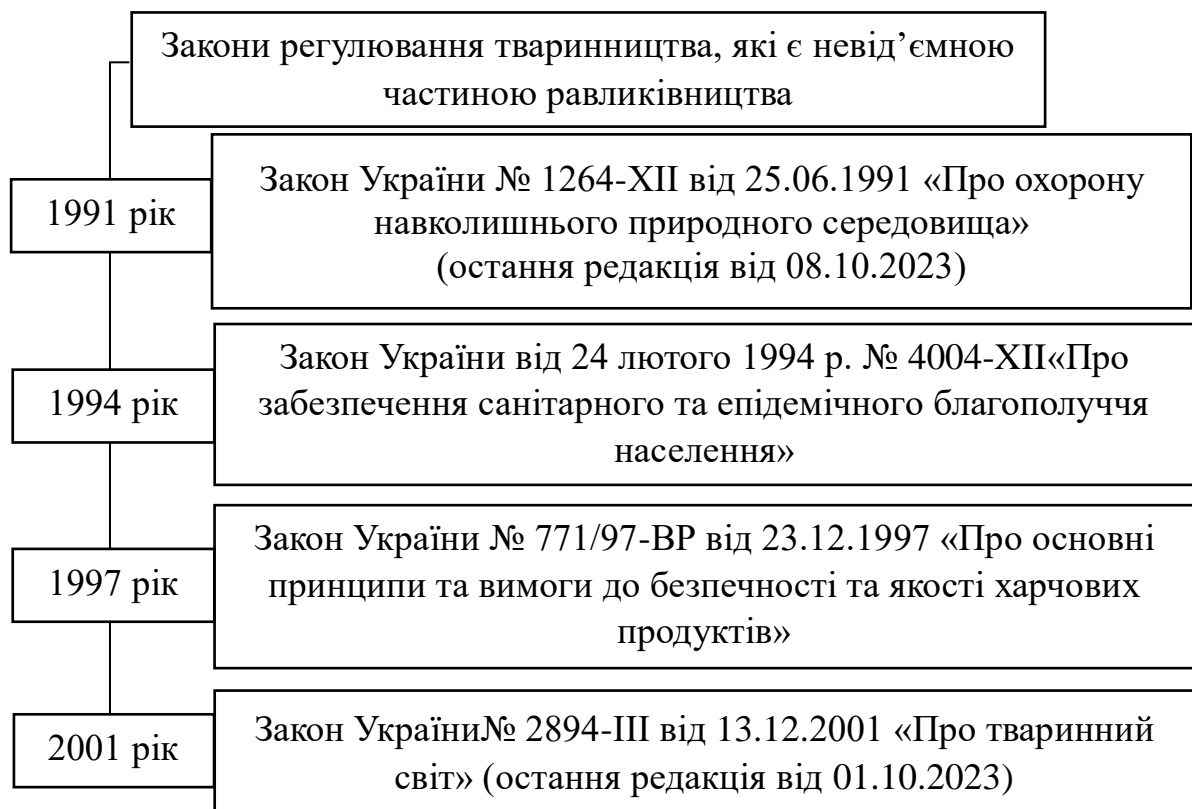

Рис. 1.18. Базові підходи до регулювання ринку продукції равликівництва у процесі його формування

Джерело: систематизовано автором [62–72]

Равликівництво відзначається своєю оригінальністю, оскільки базується на природних принципах та екологічності, упереджаючи необхідність використання хімічних методів або шкідливих речовин. Саме наведені вище закони України (рис. 1.18) поєднують в собі принципи екологічності продукції, її абсолютної безпечності та сприяння дотриманню норм сталому розвитку. Вказані закони виділено, оскільки в межах равликівництва їх дотримання відбувається само собою. У фермерів немає необхідності спеціально впроваджувати у виробництво дотримання прописаних законами норм.

Забезпечення конкурентоспроможної продукції равликівництва технічно само по собі відповідає вимогам згаданих законів. Загалом, равликівництво являє собою цікаву та інноваційну галузь харчового виробництва, де використовуються екологічно безпечні підходи, що сприяють отриманню якісних продуктів для споживача.

У рамках галузі геліцекультури, продукції равликівництва, що є однією з нагальних проблем, які варто враховувати постачає поширення різноманітних захворювань серед популяцій равликів. Аналізуючи цю проблему в рамках равликової галузі, варто зауважити, що хвороби, які поширюються серед популяцій равликів, становлять велику загрозу. Равлики можуть стати жертвами різноманітних паразитарних, бактеріальних і грибкових інфекцій, що негативно позначається на їхньому фізичному стані, виживаності та врожайності. Одним з найпоширеніших равликових захворювань є ешеріхіоз, який спричиняється бактерією *Escherichia coli*. Ця хвороба може спричинити виснаження равликів, втрату апетиту, збиток вирощеного врожаю та зниження репродуктивної здатності популяцій. Для подолання ешеріхіозу необхідно дотримуватися гігієнічних норм під час розведення та утримання равликів, включаючи регулярне очищення та дезінфекцію обладнання, контроль якості кормів та води, а також застосування медикаментозних профілактичних заходів за необхідності. Іншою серйозною равликовою хворобою є інфекція, спричинена раконогими багатоклітинними паразитами (трематодами). Ці паразити можуть завдати шкоди шлунково–кишковому тракту равликів, викликаючи запальні процеси, порушення травлення та зниження продуктивності. Профілактика включає використання контрольованої води для забезпечення нормальних умов утримання, дотримання гігієни і збалансованого харчування равликів, а також своєчасне виявлення та лікування заражених особин. Для ефективної боротьби з хворобами равликів важливо здійснювати систематичний моніторинг стану здоров'я популяцій, вчасно виявляти інфекційні захворювання на початкових етапах і застосовувати відповідні методи контролю та лікування. Застосування антибіотиків та інших препаратів

може бути необхідним для подолання інфекційних захворювань. Важливо при цьому дотримуватися принципів відповідального використання антибіотиків з метою запобігання розвитку антибіотикорезистентності та збереження екологічної стійкості. Вчені і фахівці, які працюють у сфері равликівництва, активно проводять дослідження равликових хвороб та розробляють нові методи контролю [48]. Ці зусилля спрямовані на забезпечення здоров'я і добробуту равликів, зниження втрат вирощеного врожаю та підвищення продуктивності в рамках цієї галузі. Саме згадані проблеми регулюються Законом України № 2498–ХІІ від 25.06.1992 «Про ветеринарну медицину» [68] за яким основними завданнями ветеринарної медицини є: профілактика, діагностика, лікування інфекційних, інвазійних і незаразних хвороб свійських тварин та дикої фауни; контроль за випуском для реалізації доброякісного ветеринарному відношенні продуктів і сировини тваринного походження; захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей; охорона території України від занесення інфекційних хвороб тварин з територій інших держав; контроль за переміщенням, експортом та імпортом сировини і тварин, продукції тваринного походження; ветеринарно–санітарна експертиза продуктів тваринного і рослинного походження; контроль за якістю виробництва лікувальних, діагностичних, профілактичних засобів та кормових добавок, призначених для ветеринарної медицини; радіологічний і токсикологічний контроль продуктів тваринного і рослинного походження на ринках, м'ясокомбінатах, холодильниках та базах по заготівлі, зберіганню і реалізації продуктів тощо; проведення незалежної ветеринарно–санітарної експертизи продуктів, сировини і тварин, продукції тваринного походження, кормів, препаратів для цілей ветеринарної медицини при їх експорті та імпорті; контроль за додержанням юридичними та фізичними особами ветеринарно–санітарних вимог, спрямованих на захист навколишнього природного середовища; провадження досягнень ветеринарної науки. При виявленні хвороб у равликів або при транспортуванні нових осіб равликів фермерам необхідно

витримувати карантин у спеціальних приміщеннях карантинного призначення, що заплановані при будівництві ферм.

Закон України 1645–III від 06.04.2000 «Про захист населення від інфекційних хвороб» [69] має виняткове значення у сфері равликівництва, орієнтоване на забезпечення ефективного захисту населення від поширення інфекційних захворювань. У контексті равликівництва, цей закон пропонує встановлення норм і принципів, спрямованих на гарантування безпеки та збереження здоров'я населення шляхом активного контролю та систематичної профілактики інфекційних захворювань, а також захисту як виробників равликів, так і споживачів продукції равликівництва. Відповідно до зазначеного закону, в рамках равликівництва необхідно застосовувати широкий спектр заходів для запобігання поширенню інфекційних хвороб серед популяцій равликів. Закон України № 2498–XII від 25.06.1992 «Про ветеринарну медицину» [68] включає в себе забезпечення здоров'я равликів на фермі і, як наслідок, впливає на Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [69] (рис. 1.19). Це включає проведення постійного моніторингу стану здоров'я равликів, систематичну ідентифікацію інфекційних агентів та розробку адекватних протиепідемічних заходів.

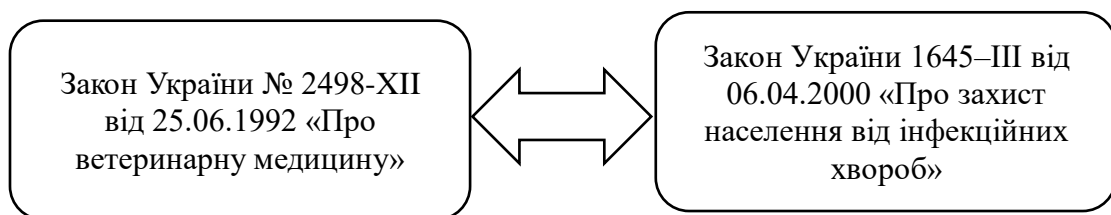

Рис. 1.19. Взаємодоповнюючі закони регулювання равликівництва

Джерело: сформовано автором

Додатково, важливо забезпечувати високий рівень гігієни в умовах утримання равликів, включаючи контроль якості кормів та води, а також впровадження профілактичних заходів з метою зменшення ризику зараження та поширення інфекційних агентів серед популяцій. Значна увага також приділяється виробникам равликів та продукції равликівництва, які повинні суворо дотримуватися вимог щодо санітарного стану виробничих приміщень,

обробки та зберігання равликів. Зокрема, регулярне проведення процедур очищення і дезінфекції обладнання та приміщень, використання безпечних засобів і матеріалів, а також точне дотримання вимог щодо температурного режиму та умов зберігання вважаються невід'ємними елементами забезпечення санітарно-гігієнічних норм у рамках равликівництва.

Митний кодекс України № 4495–VI, як базовий законодавчий акт, здатний визначити специфіку й регулювати основні аспекти, пов'язані з митним контролем та оподаткуванням на території України [75]. У рамках равликівництва цей кодекс набуває істотного значення, керуючи митними процедурами і встановлюючи вимоги, пов'язані з імпортом та експортом равликів та продукції равликівництва через митний кордон країни. Згідно з положеннями Митного кодексу, виробники і постачальники равликів та продукції равликівництва зобов'язані дотримуватися принципів, що стосуються декларування, митного контролю та сплати митних платежів. Залежно від походження товару та його класифікації, застосовуються різноманітні митні ставки та обмеження. Положення Митного кодексу також регулюють митні процедури експорту й імпорту, включаючи оформлення митних документів, контроль і перевірку вантажу, а також гарантування його безпеки під час переміщення через митний кордон. Дотримання цих нормативних вимог має важливе значення для забезпечення законності та безпеки міжнародних торговельних операцій, що стосуються равликів та продукції равликівництва. Митний кодекс передбачає також положення щодо застосування митних преференцій і спеціальних режимів для певних категорій товарів, включаючи можливість звільнення від сплати мита або застосування знижених митних ставок для конкретних видів равликів та продукції равликівництва.

Закон України № 2042–VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» [70], Розділ I «Загальні положення». Стаття 3. Сфера дії Закону. 1. Дія цього Закону поширюється на

суспільні відносини, пов'язані із здійсненням державного контролю за діяльністю операторів ринку, які здійснюють виробництво та/або обіг харчових продуктів, інших об'єктів санітарних заходів та/або кормів, у тому числі ввезення (пересилання) на митну територію України харчових продуктів та/або кормів, з метою перевірки цієї діяльності на відповідність законодавству про харчові продукти та корми, здоров'я та благополуччя тварин. Закон України № 2042–VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» [70] являє собою важливий законодавчий акт, що набуває значущості в контексті равликівництва, особливо з урахуванням важливого факту, що корми, які використовують для годівлі равликів, складаються з екологічно безпечних компонентів та постачаються з країн Європейського Союзу, де виробництво кормів суворо стандартизоване та піддається прискіпливому контролю. Згідно з цим законом проводиться систематичний державний контроль за дотриманням законодавства, пов'язаного з харчовими продуктами, кормами, побічними продуктами тваринного походження, здоров'ям та благополуччям тварин. Основним завданням цього закону виділяється забезпечення безпеки харчових продуктів, у тому числі кормів, а також добробуту споживачів.

Поширена проблематика включення равликів у контекст Митного кодексу та законодавства, зокрема Закону України № 2042–VIII [70], виділяється суттєвим об'єктом наукової рефлексії та потребує глибшого осмислення. Згадана тема викликає неоднозначність щодо доцільності й необхідності законодавчого регулювання в рамках равликівництва, особливо враховуючи екологічні та якісні характеристики кормів, які використовуються у цій галузі. Важливо підкреслити, що равликівництво відносно новий напрям розвитку сільського господарства в Україні, якщо привертає увагу фермерів та зацікавленість споживачів. Однак, необхідне уважне обговорення щодо належності цієї галузі до вже існуючого законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя

тварин. Усвідомлення потенційних ризиків та переваг, пов'язаних з равликівництвом, слугує одним із головних завдань наукового дослідження. Це включає оцінку впливу на здоров'я споживачів та добробут тварин, а також аналіз ефективності і стандартизації кормів, що імпортуються з країн Європейського Союзу. Слід підкреслити, що проведення глибокого наукового дослідження та активний діалог між експертами, які спеціалізуються у галузі равликівництва, сільського господарства та правового регулювання, може сприяти розробці обґрунтованих рішень та внесенню необхідних змін до законодавства. Це дозволить чіткіше врахувати специфіку і потреби равликівництва в Україні та виробити науково обґрунтовані рекомендації щодо правового статусу і регулювання цієї перспективної галузі.

Закон України № 1877–IV «Про державну підтримку сільського господарства України» [71] є одним із ключових законодавчих актів, що становить фундаментальну основу для регулювання та підтримки розвитку сільського господарства в Україні. Враховуючи важливість розвитку нових галузей сільського господарства, зокрема равликівництва, цей закон має потенціал стимулювати та сприяти прогресивному росту цієї індустрії. Закон передбачає широкий спектр механізмів державної підтримки сільського господарства, які забезпечують фінансову, кредитну й інвестиційну підтримку фермерів та сільськогосподарських підприємств. Ці заходи мають на меті стимулювання розвитку галузі та підвищення конкурентоспроможності сільського господарства через забезпечення високої якості виробництва. Поміж заходів, які можуть бути застосовані в рамках згаданого закону, важливе місце належить підтримці наукових досліджень і інновацій, спрямованих на вдосконалення технологій вирощування та переробки равликів. Також акцентується увага на доступі до сучасного обладнання, яке сприятиме підвищенню ефективності виробництва та оптимізації процесів. Означений закон також створює правову базу для реалізації спеціальних заходів, спрямованих на розвиток екологічно сталого сільського господарства. В контексті равликівництва це означає підтримку використання

екологічних методів вирощування, енергоефективних технологій і збереження природних ресурсів, що сприятиме створенню сталого та екологічно чистого виробництва равликів.

Усі наведені заходи спрямовані на підтримку і розвиток равликівництва в Україні, сприяючи його стійкому зростанню та підвищенню конкурентоспроможності на ринку. Державна підтримка, забезпечена за допомогою згаданого закону, може виступати важливим фактором, що спонукає фермерів до розширення вирощування равликів та покращення якості їх продукції. Такий підхід сприятиме задоволенню внутрішнього попиту та розширенню експортного потенціалу равликівництва в Україні.

Закон України № 1906–IV від 29.06.2004 «Про міжнародні договори України» [72]. Розділ I «Загальні положення». Стаття 1. Сфера застосування Закону. Цей Закон застосовується до всіх міжнародних договорів України, регульованих нормами міжнародного права й укладених відповідно до Конституції України та вимог цього Закону. Зафіксовано значну кількість укладених підприємцями договорів, які стосуються експорту равликів з країн Європейського Союзу або імпорту кормів для равликів. У даному контексті Закон України, що слугує предметом розгляду, отримує належне обґрунтування та відповідає специфіці равликівництва, що аналізується як окремий аспект сільського господарства, зокрема в рамках тваринництва. Торгівля равликами та імпорт кормів становлять невід'ємну частину равликівництва, що розвивається як нова галузь сільського господарства. Зазначений закон відповідає цьому контексту, регулюючи правові аспекти, пов'язані з експортом та імпортом равликів і кормів. Він надає можливість підприємцям здійснювати міжнародну торгівлю равликами, створюючи необхідну нормативну базу для укладання договорів і гарантуючи їх законність та ефективне виконання. Враховуючи значущість забезпечення високої якості й безпеки виробництва равликів та кормів, зазначений закон встановлює відповідні норми, спрямовані на забезпечення дотримання стандартів якості та безпеки продукції, що перетинає митний кордон. При цьому вимоги згаданого закону враховують

міжнародні стандарти та регуляторні положення країн Європейського Союзу, звідки імпортується корм для равликів, і сприяють забезпеченню високої якості продукції та відповідності міжнародним стандартам.

Продукція равликівництва визнано унікальною в галузі геліцекультури, яка вимагає спеціалізованого і пристосованого законодавства, щоб врахувати його особливості та сприяти його сталому розвитку. Через адаптацію законів до потреб равликівництва можна створити надійну правову базу для галузі, що сприятиме її стійкому зростанню та впровадженню високих стандартів виробництва та безпеки. Наукове обґрунтування і діалог між фахівцями з тваринництва, біології та правового регулювання можуть сприяти розумінню потенційних ризиків і переваг равликівництва, а також досягненню консенсусу щодо необхідних змін у законодавстві. Розвиток продукції равликівництва в Україні відіграє ключову роль у вирішенні проблем екологічного та економічного характеру. Подальше наукове обґрунтування має включати комплексний аналіз взаємодії равликівництва з суміжними галузями, такими як тваринництво, агрономія та екологія. Це дозволить створити багатовимірну картину впливу равликівництва на соціально–економічний розвиток регіонів та екологічну стабільність. Важливим аспектом є також розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо впровадження новітніх технологій у равликівництві, що відповідають міжнародним стандартам і забезпечують високу якість продукції. Це, в свою чергу, потребує тісної співпраці між науковцями, практиками у сфері тваринництва та експертами у сфері правового регулювання. Крім того, необхідно забезпечити відкритий діалог між усіма зацікавленими сторонами, включаючи державні органи, виробників, науковців і представників громадськості, з метою досягнення консенсусу щодо стратегічного розвитку равликівництва й формування загальної політики в цій сфері. Таким чином, комплексний підхід у розробці законодавчих ініціатив, що спирається на наукові дослідження та практичний досвід, дозволить Україні ефективно інтегруватися у світовий ринок равликівництва.

Ринок продукції равликівництва як сукупності відносин виробників і споживачів такої специфічної продукції галузі, при формуванні новітньої сфери продовольчих відносин України, внаслідок споживання продукції галузі гелісекультури, в умовах попиту і пропозиції та суспільно-економічних умовах розвитку держави, у контексті адаптації інструментарію та систематизації наукових підходів щодо державного регулювання даного ринку, стимулювання формування пропозиції на продукцію та створення оптимальних умов галузевого розвитку.

Поглиблене вивчення міжнародного досвіду й адаптація найкращих практик дозволять забезпечити високі стандарти якості та екологічну безпеку продукції. Особливу увагу слід приділити розробці стандартів, які відображають унікальні екологічні, кліматичні та культурні особливості України. Інноваційний підхід у галузі равликівництва, який включає впровадження передових технологій вирощування та переробки зумовлене ключовим для підвищення конкурентоспроможності української продукції на міжнародному ринку. Такий комплексний підхід забезпечить глибоке розуміння всіх факторів, що впливають на розвиток галузі й дозволить розробити ефективні стратегії розвитку. Важливою складовою успішного розвитку равликівництва також розбудова ефективної логістичної інфраструктури, що забезпечує швидке й якісне доставлення продукції до кінцевого споживача. Це вимагає тісної співпраці між виробниками, регуляторними органами та транспортними компаніями.

Підсумовуючи зазначене, розвиток равликівництва в Україні багатовекторне завдання, що вимагає злагоджених зусиль усіх зацікавлених сторін. Через наукові дослідження, інновації й ефективне законодавче регулювання, можна не лише покращити стан галузі, але й забезпечити її сталий розвиток в умовах інтеграційних процесів.

Висновки до розділу 1

1. Проведене дослідження чітко виділяє актуальність завдання регулювання ринку равликівництва у контексті сучасних економічних викликів, що потребує юридичних та організаційно–економічних підходів до ефективного регулювання ринку равликівництва. Виокремлюючи равликівництво з галузі тваринництва, визначена термінологія ринку, встановлені основні учасники даного ринку. При постійному розвитку даної галузі, росту попиту на равликів дасть змогу забезпечити необхідний баланс між виробництвом та попитом на продукти харчування і сприяє створенню умов для забезпечення продовольчої безпеки та економічному росту економіки.

2. На сучасному етапі розвитку тваринництва як досить вагоме виділяється теоретичне та наукове обґрунтування категорійного апарату. Таким чином, в рамках проведеного дослідження в галузі равликівництва пропонується власне трактування поняття «регулювання галузі равликівництва» як комплексу заходів, які ініціює держава з метою створення ефективних та збалансованих умов для розвитку цієї галузі. Предметом такого регулювання стає створення оптимальних передумов для розвитку равликівництва, спрямованих на вирішення складних соціально–економічних викликів, пов'язаних з харчуванням населення і цей підхід передбачає вивчення та адаптацію положень Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД–2010) з урахуванням конкретності равликівництва.

3. У контексті економічних систем більшості країн управління аграрним ринком набуває вирішального значення. Баланс між попитом та пропозицією визначає стратегічний курс у сфері встановлення цін, конкурентоспроможності та еволюції ринкових відносин. Осмислюючи характерні риси агробізнесу, такі як його вплив на природні цикли, сезонні коливання та інші елементи, управлінські методики стають важливими механізмами для досягнення ринкової рівноваги та передбачуваності.

4. Враховуючи, що в умовах розвитку геліцекультури на вітчизняному ринку, перспективи даної продукції можуть суттєво підсилити економічний ріст країни. Розширення цієї галузі економіки може ввести вклад у різноманітність аграрної індустрії, активізацію зайнятості, приваблення зовнішніх капіталовкладень та розширення експортних можливостей. Виробництво равликів може відповідати зростаючим вимогам споживачів до натуральних органічних продуктів, що вже зарекомендували себе на світовому ринку. З урахуванням новизни цього напрямку для нашої держави, важливий глибокий аналіз його нормативного регулювання, з орієнтацією на міжнародний досвід та актуальні наукові методики у цій сфері. Хоча равлики класифікуються як тварини відповідно до системи КВЕД–2010, специфіка їх розведення та використання може вимагати адаптації існуючих законодавчих актів. У відсутність докладного законодавчого регулювання специфіки равликівництва галузь може зіткнутися з юридичними та організаційними труднощами.

5. Для того, щоб равликівництво в Україні набуло зрачного поширення та розвитку, необхідно спиратися на досвід інших країн. Аналіз і введення практик, стратегій та засобів, що забезпечили результативність в державах із високою культурою равликівництва, можуть слугувати основою для компетентного регулювання цього напрямку на вітчизняному ринку. Як приклад можна виділити технології захисту равликів від паразитів чи підходи до еко–дружнього вирощування равликів, що успішно використовуються в зарубіжних країнах. Обмін знаннями з міжнародними експертами та вивчення їхніх інноваційних методів важливі для розвитку ринку продукції равликівництва. Адаптація зарубіжного досвіду та стандарти якості сприятимуть виробництву конкурентоспроможної продукції равликівництва. Важливим є також встановлення ефективної ланцюга поставок та розробка стратегій для просування українських равликів на міжнародних ринках.

Список використаних джерел до розділу 1

1. Alexandratos, N. (ed.), *World Agriculture: Towards 2010*. (An FAO Study, FAO, Rome 1995). Dr. H. Panda. *Integrated Organic Farming Handbook*. Format: Paperback ISBN: 9788178331522. Publisher: Asia Pacific Business Press Inc.
2. Alkhalifa B, Azza E, & Elhag A. (2014.) *Organic farming in Khartoum*. IFOAM Organic World Congress 2014 Istanbul, Turkey, 13-15 Oct 2014 AS/NZS
3. Djokoto, J. G. (2015). Technical efficiency of organic agriculture: a quantitative review. *Studies in Agricultural Economics*, 117(2), 67–71.
4. FAO, *Sustainable crop production intensification through an ecosystem approach and an enabling environment: capturing efficiency through ecosystem services and management*, FAO Committee on Agriculture, June 16–19. 2010.
5. ISO 31000(2009). *Risk management – Principles and guidelines*. <http://sherq.org/31000>.
6. Morei, V. *Heliculture—perspective business in the context of sustainable development of rural areas*. *Sci. Pap. Ser. Manag. Econ. Eng. Agric. Rural Dev.* 2012, 12, 113–118.
7. Porcire E., & R. Rabbinge, *Role of research and education in the development of agriculture in Europe*. *European Journal of Agronomy* 7(1997), 1–13.
8. UNPFA, *State of the World population*, United Nations population fund. 2011. IAASTD, *Agriculture at the Crossroads*, International Assessment of Agricultural Knowledge, Science, and Technology for Development, Washington, DC, Island Press. 2009.
9. Vdovenko N. M., Korobova N. M. *Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards*. *Wspolnaca Europejska*. - 2015. No 3(3). Vol.3.C.68–80.
10. Vdovenko N. M., Nakonechna K. V., Pavlenko M. M. *Methodical component of the performance of state support producers mechanism*. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 4(1). С. 22–27.

11. Андерс Аслунд. «Як Україна перейшла до ринкової економіки та демократії». Інститут світової економіки Петерсона. Україна. Березень 2009. С. 303.
12. Анікеєнко В. М. Інституційні засади державного регулювання аграрного ринку на регіональному ринку. Наукове видання: Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. 2010. С. 1–8.
13. Анікеєнко В. М. Сутність і класифікація механізмів державного регулювання розвитку аграрного ринку. Наукове видання: Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. 2007. С. 1–6.
14. Білоусова Т. П. Математичне моделювання рівноваги функцій попиту та пропозиції. Матеріали II Всеукраїнської науково–практичної інтернет–конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Сучасна молодь в світі інформаційних технологій». Херсон. 2021. С. 152–155. URL: <http://surl.li/omlif>
15. Благун І. С., Дмитришин Л. І., Кацедан А. В. Просторова інтерпретація потенціалу регіональної конкурентоспроможності на основі гравітаційної моделі. Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. 2014. С.411–417.
16. Буртняк І. В., Гутник М.М. Гравітаційна модель аналізу міжнародної торгівлі України та ЄС: Журнал «Наукові інновації та передові технології». No 10 (24) 2023. С. 387–394.
17. Васільєва Л. М. Державна підтримка як складова системи державного регулювання аграрного сектора економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 17. С. 85–88.
18. Васільєва Л. М. Державна підтримка аграрного сектору економіки країни в умовах функціонування в складі СОТ як основа забезпечення продовольчої безпеки. Modern – Economics. 2019. № 17. С. 55–60.
19. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. 2016. № 4 (4). С. 3–17.

20. Вдовенко Н. М. Вплив сучасних трансформаційних процесів на фінансову підтримку виробників сільськогосподарської продукції. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2015. № 1(45). С. 119–129.
21. Вдовенко Н. М. Методичне забезпечення розвитку галузей аграрного сектору економіки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2014. № 3(44). С. 43–48.
22. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
23. Вдовенко Н. М., Коробова Н. М., Зось–Кіор М. В., Коваль В. В. Еволюція теоретичних засад регулювання експорту–імпорту аграрної продукції в умовах децентралізації для виходу на міжнародний ринок. 2023. Академічні візії, (23) URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/641>
24. Віктор Мадзігон. Теорія попиту і пропозиції в підприємницькій діяльності в реаліях ринкової економіки на товари і послуг. Київ. Молодь і ринок № 2 (73), 2011. С. 41–46. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAG E_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Mir_2011_2_9.pdf
25. Грабовський, Д. О. Еволюція теоретичних поглядів на формування державної підтримки розвитку аграрного сектору економіки. Академічні візії, (21). 2023. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/530>
26. Григор'єва Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2019. 596 с.
27. Гузенко Т. С., Адаменко А. П. Державна фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників Сумської області. Приазовський економічний вісник. 2019. № 3(14). С. 369–375.
28. Давидова О. Ю. Дослідження факторів, що впливають на туристський попит в Україні. Науково–технологічний збірник: тези доповідей. 2006. С. 372–376.

29. Данкевич В. Є. Митне регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції в умовах асоціації з ЄС. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. С. 57–60.

30. Даценко Ю. В. Тенденції експортно-імпортних товарних потоків України у міжнародній торгівлі. Конкурентні стратегії розвитку України в глобальній економіці: I Міжнародна науково-практична конференція. м. Київ, 26 квітня 2018 року: тези доповідей. м. Київ, 2018. 156 с. (С. 142–143).

31. Детальний матеріал: «Чи може Brexit виходити за рамки законів гравітації. Торгувати з сусідніми країнами досі значно дешевше». LSEBREXIT. 2019. URL: <http://www.ndekc.lviv.ua/pdf/12.pdf>

32. Закревська Л. М. Регулювання аграрного ринку України в умовах міжнародної інтеграції. Київ. 2013. С. 52–57.

33. Залізнюк В. П. Державна підтримка аграрного сектору економіки країни як основа забезпечення продовольчої безпеки. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 3. С. 123–127.

34. Захарова О. В. Особливості застосування гравітаційних моделей в аналізі міжнародного торговельного співробітництва. Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Економіка. 2014. С. 145–152.

35. Зубар І. В., Онищук Ю. В. Геліцекультура як перспективний напрям агровиробництва. Інноваційна економіка. 2020. № 7/8(85). С. 33–41.

36. Іванов Г. А., Блінов І. В., Парус Є. В, Мірошник В. О. Складові моделі для аналізу впливу відновлюваних джерел енергії на ринкову вартість електроенергії в Україні. URL: <http://surl.li/omljn>

37. Кваша С. М., Діброва А. Д., Нів`євський О. В., Мартишев П. А. Аграрна політика : навчальний посібник. Київ. НУБіП України, 2022. 316 с.

38. Корнієнко В. М. Деякі питання правового регулювання аграрного ринку України. 2013. С. 249–252.

39. Котовенко М. А. Механізм управління підвищенням ефективності аграрного ринку. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2017. № 3. С. 95.
40. Красовська Т. В. Споживчий попит як основа формування товарної політики промислових підприємств. С. 36–39. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=445&i=9>
41. Краус Н. М. Деформація ринкової моделі в рамках «дотаційного» виду тіньового підприємництва. Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. № 2 (41). 2010. С. 14–18.
42. Кузьмінов С. В. Ринковий попит і поведінка споживача: психологічні аспекти взаємообумовленості. Вектор економічного розвитку. 2014. С. 84–91.
43. Кулаковська Т. А. Реалії державної підтримки розвитку аграрного сектору України. Економічні інновації. 2013. Вип. 52. С. 103–112.
44. Майстро С. В. Екологічні засади державного регулювання розвитку аграрного сектору. Аграрна політика та аграрна економіка: теоретико-прикладні аспекти: монографія. Х.: Міськдрук. ХНАУ. 2013. С. 126–147.
45. Майстро С. В. Теоретико–методологічні аспекти глобалізації та її вплив на державне регулювання аграрного ринку. URL: <http://surl.li/ommttd>
46. Майстро С. В. Формування та напрямки державного регулювання розвитку інфраструктури аграрного ринку. Державне будівництво. 2007. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_2_21
47. Майстро С. В. Шляхи підвищення ефективності державного регулювання аграрного ринку. URL: <http://surl.li/omljw>
48. Мантуленко С. В., Дворняк Є. С. Географія промислового вирощування равликів (геліцекультура) в Україні. 2020. С. 66–71.
49. Маркович І. Гравітаційні моделі в процесах дослідження економічної відстані між країнами. 2020. С. 19–21.

50. Мороз О. В., Л. М. Несен, Л. С. Філатова. Альтернативні теорії ринку та їх використання в регулятивній політиці. Економіка Розвитку. Харків, ХНЕУ. № 1. 2015. С. 20–26.

51. Насадюк І. Б. Гравітаційна модель міжнародних економічних відносин України. Вісник соціально-економічних досліджень. 2016. С. 94–99.

52. Новак І. М. Наукові підходи до визначення рівноважного стану попиту та пропозиції на ринку інвестиційного капіталу для підприємств аграрного сектора економіки. Умань. 2017. С. 51–53. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2017/8.pdf

53. Носова В. А. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі матеріали III міжнародної науково–практичної конференції. 2020. С. 208–210.

54. Осіпова А. А. Напрями державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств. Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2020. № 4. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-4-5883>

55. Осіпова А. А. Державна підтримка як інструмент стабілізації розвитку тваринництва в Україні. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2020. Вип. 96. Ч.2. С.84–103. URL: <http://journal.udau.edu.ua/assets/files/96/6.pdf>

56. Осіпова А. А. Ефективність інструментів державної підтримки сільськогосподарського виробництва. Ефективна економіка. 2020. № 6. URL: <http://surl.li/kloyh>

57. Осташко Т. О. Структурно–інституційний аналіз аграрного ринку України. С. 115–125. URL: <http://surl.li/ommtm>

58. Пасхавер Б. Й. Платоспроможний продовольчий ринок. Економіка АПК. Київ. 2016. С. 51–61.

59. Петропавловська С. Є., Земляк В. О. Оцінка інфраструктури ринку геліцекультури та можливостей реалізації експортного потенціалу. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. С. 115–120.

60. Петропавловська С. Є., Земляк В. О. Оцінка інфраструктури ринку геліцекультури та можливостей реалізації експортного потенціалу. Східна Європа: економіка, бізнес та управління: електронне наукове фахове видання. м. Дніпро, 2019 року. 572 с.

61. Петряєва З. Ф., Іващенко Г. А. Аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: міжнародна науково-практична конференція. м. Харків, 30–31 травня 2019 року. 88 с. (С. 55–60).

62. Про захист тварин від жорстокого поводження. Закон України № 3447–IV від 21.02.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>

63. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. Закон України № 2496–VIII, 2018, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>

64. Про тваринний світ. Закон України № 2894–III, 2002, № 14, ст.97 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

65. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України № 1264–XII, 1991, № 41, ст.546 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

66. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Закон України № 4004–XII, 1994, № 27, ст.218 (втрата чинності). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

67. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів. Закон України № 771/97–ВР 1998, № 19, ст. 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>

68. Про ветеринарну медицину. Законом України № 2498–XII 1992, № 36, ст.531 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>

69. Про захист населення від інфекційних хвороб. № 1645–III від 06.04.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>

70. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин. Закон України № 2042–VIII. 2017, № 31, ст.343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>

71. Про державну підтримку сільського господарства України. Закон України № 1877–IV «2004, № 49, ст.527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>

72. Про міжнародні договори України. Закон України № 1906–IV, 2004, № 50, ст.540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

73. Прунцева Г. О. Аналіз ефективності державної підтримки сільськогосподарських підприємств. Економіка і організація управління. 2020. № 1 (37). С. 79–88.

74. Романець О. А. Сутність та зміст державного регулювання аграрного сфери економіки. Електронне наукове фахове видання: Державне управління: удосконалення та розвиток. 2014. С. 1–3.

75. Ульянченко Ю.О. Державне регулювання аграрного ринку в країнах ЄС і США: досвід для України. Державне будівництво. 2007. № 2. С. 1–13.

76. Шпикуляк О. Г. Автореферат: Інституції у розвитку та регулюванні аграрного ринку. Київ. 2010. С. 6–19.

77. Шпикуляк О. Г. Інституції та механізми регулювання аграрного ринку: теоретико–практична оцінка функціонування. Науковий журнал: Інституційні проблеми економіки, фінансів, менеджменту та права. 2016. № 2. С. 46–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_2_6

78. Яковенко І. В. Основи економічної теорії: навчальний посібник. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ. 2014. С. 7–10.

79. Яковенко Р. В., Бідна І. І. Суб'єктивістські доповнення до законів попиту і пропозиції. Materialy VII mezinarodni vedecko–prakticka konference [Veda a technologie : krok do budoucnosti 2011]. (Прага, Чехія, 27 лютого – 5 березня 2011 р.). Praha:Publishing House. Education and Science. 2011. Dil 7: Ekonomicke vedy. С. 46–49. URL: <http://surl.li/omllb>

80. Янковська В. Еластичний попит. URL: <http://surl.li/omlll>
81. Яцун А. Г. Формування пропозиції на равлики в умовах сталого розвитку аквакультури. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах воєнного стану. Київ. 2022. С. 120–122. URL: <http://surl.li/omllw>

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ РАВЛИКІВНИЦТВА В УКРАЇНИ

2.1. Стан і тенденції регулювання ринку равликівництва в Україні та в світі

Розведення наземних равликів для харчової промисловості, косметології та фармакології, яке називається геліцельтурою – це одна з найновіших галузей у сільському господарстві України, що набуває все більшого поширення останніми роками. Мета проведення дослідження полягає в наданні докладного опису стану розвитку згаданої галузі в Україні, зокрема, у висвітленні викликів та можливостей. У процесі виробництва використано наукові статті, звіти та інші відповідні публікації як показав огляд, упродовж останніх років розведення равликів в Україні стабільно зростає [59]. Це обумовлено збільшенням попиту на м'ясо равликів, яке вважається делікатесом у багатьох країнах світу (рис. 2.1).

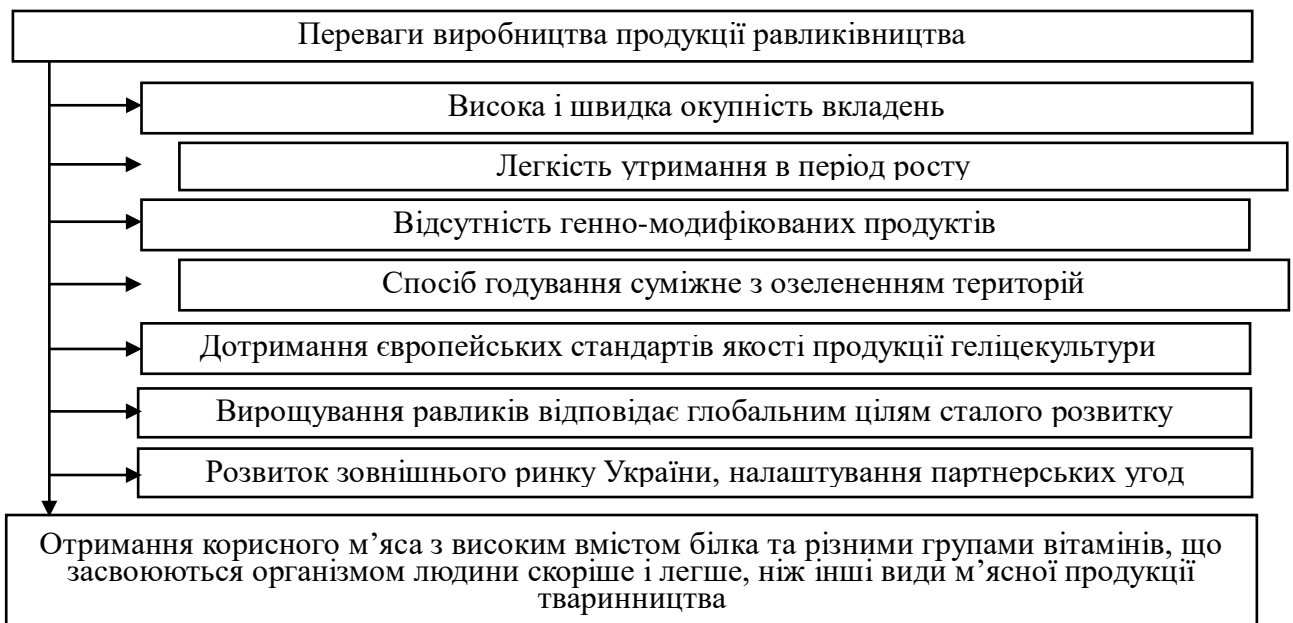

Рис. 2.1. Принципи виробництва продукції равликівництва

Джерело: узагальнення практичного матеріалу [59; 60].

В умовах постійного технологічного розвитку та прогресу світ все більше стикається з постійними проблемами глобального характеру. Поява цих

проблема пов'язана із діяльністю людини, її не раціональним використанням ресурсів та великим залишком продуктів переробки, що нищать екосистему. Разом із тим в умовах такої діяльності відомо багато тих, кому не байдужий стан до навколишнього середовища, оскільки розуміють на скільки важливо підтримувати Землю в належному стані для нормального існування майбутніх поколінь. Вчені всього світу виявили основні глобальні проблеми та створили поняття сталого розвитку, що в подальшому стало підґрунтя для побудови глобальних цілей. Основний принцип сталого розвитку полягає у гармонійному поєднанні сучасних потреб людей і збереженні природних ресурсів для нащадків. Це поняття акцентує увагу на тому, що наші дії сьогодні не повинні погіршувати умови життя майбутніх поколінь. У світлі доповіді Комісії Брундтланд можна визначити його як пошук способів задоволення потреб сьогодення, не позбавляючи при цьому можливостей завтрашнього дня. Тому для людству необхідно шукати ресурси безпечні для нашої планети, якими і визнано равлики. Виробництво останні не завдає ніякої шкоди навколишньому середовищу, не залишає небезпечних для ґрунтів та повітря відходів, не потребує спеціальних хімічних речовин для обробки, нічого, що могло би нашкодити Землі. Натомість м'ясо та ікра равликів містить у собі багато корисних речовин, вітамінів, білка, що тільки збільшує їх цінність для людини [1–5]. Харчуються равлики у фермерських умовах двома способами. Перший – це якісні екологічні корми, які більшою мірою імпортуються з країн ЄС, другий – максимально наближений до природних умов, тобто зелене листя спеціальних сортів капусти. Тобто равликівництво поєднує в собі тваринництво та рослинництво. Зважаючи на це можна стверджувати, що розведення равликів сумісне з озелененням територій, що у свою чергу сприяє сталому розвитку. Серед переваг галузі геліцекультури, до прикладу відсутність генно-модифікованих продуктів, легкість утримання в літній період росту, високий показник окупності інвестицій. В основному підприємці орієнтовані на міжнародний ринок, оскільки закордоном попит на равликів значно більший, ніж в Україні. Продукція вітчизняного ринку має високу якість для

експорту, що дає можливість нашій країні посилювати міжнародні зв'язки, збільшувати кількість ринкових угод та позитивно впливати на імідж української продукції.

Загалом останніми роками равликовий бізнес успішно розвивається, постійно нарощується обсяги виробництва продукції та збільшується попит в межах країни. Відомо що 10 років тому виробництво равликів становило всього 30 тонн за експорту 3 тони до Європейського Союзу. Навідміну від 2013 р., у 2014–му виробництво значно зросло і досягло вже 150 тонн на далі темп постійно тільки нарощується. Наприкінці 2019 р. обсяги виробництва досягли майже 1850 тонн. Такий позитивний ріст виробництва пов'язаний із все більшою зацікавленістю людей у згаданому бізнесі. На той час в Україні вже функціонувало близько 200 ферм із масштабом виробництва близько 30 тонн кожна, виділялися і ферми із більшими потужностями, близько 30 – 50 тонн продукції за рік. Найбільша ферма в Україні МахіSnail проводиться навчання суб'єктів господарювання технологіям вирощування та веденням такого бізнесу. На цій фермі виробляється по 300 тонн равликів щорічно, забезпечуючи найбільший експортерний потенціал. Спільними зусиллями всі наявні ферми одержали 2055 тонн равликів у 2020–му та 2425 тонну 2021 р. [62] (табл. 2.1).

Це були найбільші виробничі потужності України за останні роки. Навіть умови пандемії не завадили розвитку згаданої галузі, а тільки навпаки завірусний COVID–10 багато людей стикнулися з безробіття і пошуком нових способів заробітку. Тобто, стався повштовх до відкриття багатьох равликових ферм.

Таблиця 2.1.

Динаміка обсягів виробництва продукції равликівництва в Україні
за період з 2013 р. до 2022 р., тонн

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
тонн	30	150	430	820	1350	1600	1833	2055	2425	1370

Джерело: дані асоціації равликівництва в Україні [46]

Для експорту равликів в країни ЄС фермери налаштували партнерські зв'язки між собою, оскільки потужностей окремого виробництва для цього недостатньо. Зв'язуючію ланкою всіх виробників продукції геліцекультури стала «Асоціація равликівництва України Prosnail». Саме вони займаються координацією фермерів, збором загальної продукції країни та експортом равликів до Європейського Союзу [46]. За даними цієї асоціації українське виробництво з кожним роком покращує свої показники виробництва, посилюючи власну конкурентоспроможність на міжнародній арені (рис. 2.2).

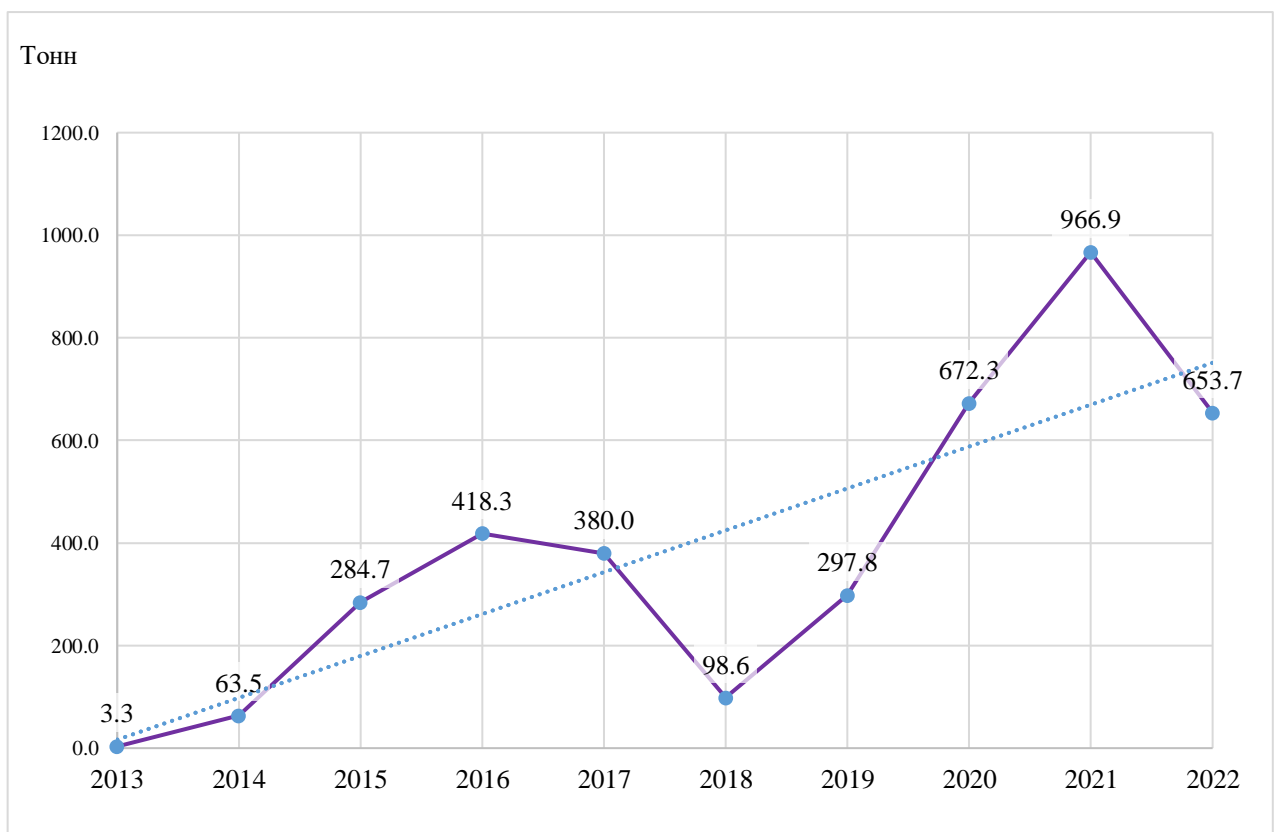

Рис. 2.2. Динаміка обсягу виробництва продукції равликівництва в Україні за період з 2013 р. по 2022 р.

Джерело: дані асоціації равликівництва в Україні [46]

На рис. 2.2 лінія тренду направлена вгору, що свідчить про успіх України в цьому бізнесі. Разом із тим тут простежується падіння виробництва у 2020 р. тобто різке скорочення. Обсяг виробництва тоді становив 1370 тонн. Причиною став воєнний конфлікт на сході, коли почалися активні бойові дії по території всієї України. Через воєнний стан багато людей, в особливості жінок

та дітей, були вимушені змінити свої місце перебування та виїхати з України в країни ЄС. Деякі ферми взагалі припинили свою діяльність, такі як: «Західний равлик», «FrankoSnail», «Равлик карпат», «OrganicRancho» та інші. Але не все було втрачено для равликівництва країни, оскільки великі ферми не перервали виробництво. Натомість військовий стан, як і минула пандемія, перетворилися на необхідність пошуку перспективного бізнесу, що зумовило відкриття кількох ферм із виробництва равликів. Серед функціонуючих на даний час ферм можна виділити відоміші: Еко Равлик–2016, ГУД ВУД, Верону, РАВЛИК УКРАЇНИ, SnailHouse, РестоРавлик, Family Snail Farm, РавликЕльф, ЕКО КЛІТКУ, Органік Ескарго, Луцькекспортер, Равлик, FSF, Техномаш, Фермерське господарство, ЗДРАВЛИК, Закарпатську равликову ферму, Jiffy, з обсягами виробництва орієнтовно 30 – 50 тонн на рік. При цьому при високих потужностях, ще й постійно наростаючих темпах виробництва, в Україні попит залишаються низьким, споживання равликового м'яса населенням країни – незначним. Як наслідок кількість споживання равликів вітчизняного виробника лишається на низькому рівні [57]. На початку зародження равликівництва в Україні, равлики здавалися для людей незвичайними, екстремальним, невідомим (рис. 2.3).

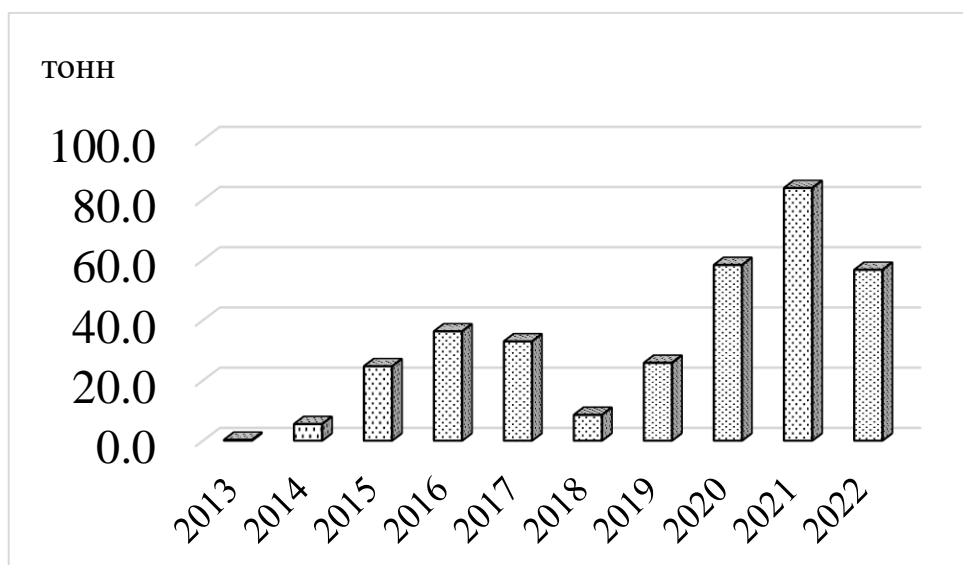

Рис. 2.3. Динаміка споживання продукції равликівництва в Україні за період з 2013 р. по 2022 р.

Джерело: узагальнення даних асоціації равликівництва України [46].

Незважаючи на загальну думку людей про равликів, як продуктів харчування, динаміка споживання досить позитивна, враховуючи неадаптованість держави до геліцекультури. У 2013 – 2015 рр. про поживну цінність равликів мало хто знав, а ті, хто розумів яку користь несуть у собі равлики, не мали доступу до продукції через низький попит та майже відсутню пропозицію. Таким чином споживання равликів за вказані відзначено як роки дуже низьке, із середнім показником 6,5 тонн. Тоді й ще кілька років равликів можна було скуштувавши тільки у межах ферм. Деякі люди все таки знаходили способи спробувати цю надзвичайну продукцію і збирали равликів самостійно в природних умовах. Залежно від території перебування, равликів збирали в лісах або простих виноградних равликів та куштували після самостійного приготування. Звісно, в ресторанах технології значно відрізняються від таких, коли не проводиться підготовка м'яса равлика до основного приготування, за допомогою спеціальних трав і тривалого виварювання в них продукції, а просто смажиться з цибулею та іншими інгредієнтами. До слова, смак таких равликів, самостійно зібраних та приготовлених нічим не поступається перед смаком фермерських равликів, що готуються за технологією [57, 58]. Нині в умовах виробництва та технологій переробки існують певні стандарти і методи, тому бізнесмени дотримуються складних рецептів. За період до 2016 р. поступово з'явилося все більш інформації про роботу фермерів, про експорт равликів, що сприяли виявляти зацікавленості до цього гастрономічного продукту, як результат споживання зросло в середньому до 300 тонн на рік. Проте різкого росту обсягів споживання не відбулося. Натомість починаючи з 2021 р., за найбільшого поширення COVID–19 та значного впливу на економіку країни, споживання равликів впала до 140 тонн на рік. У той час практично всі залишатися дома, багато хто втратив роботу, переходив на дистанційній роботі, а хтось просто обмежував себе у спілкуванні. В середовищі панувала напруга, тому люди не цікавились пошуком більш корисного м'яса, ніж відомі види. При цьому варто зауважити, що воєнний стан не вплинув на

загальній настрій людей щодо равликівництва і обсяги їх споживання в 2022 р. не зменшилася [60].

Україна все швидше нарощує свої потужності, поліпшує якість продукції та збільшує обсяги експорту. Разом із тим товарний равлик це не єдина продукція, що може бути отримана в геліцекультурі. Так, експортується в основному товарний равлик тобто такий, що досягнув товарного виду і маси, дорослої особини. Але з равлика фермери отримують також ікру, що має надзвичайно корисні властивості для людини. За своєю калорійністю вона досить легка, лише 90 Ккал у 100 г готового продукту. Хоча її вміст білків досягає 16.1 г, жирів – приблизно 1.5 г, а вуглеводів – близько 2.0 г, її харчова цінність абсолютно не обмежується цим. Крім наведеного, ікра равликів містить понад 36 макро– та мікроелементів, які у 8–10 разів перевершують рибу за своєю корисністю. Ікра равликів багата на залізо, мідь, цинк, магній, натрій, калій та інші корисні для організму елементи, а також вітаміни груп А, В, D, Е та С. Тобто основна продукція, що виробляється вітчизняним виробником це м'ясо та ікра равликів [52] (рис. 2.4).

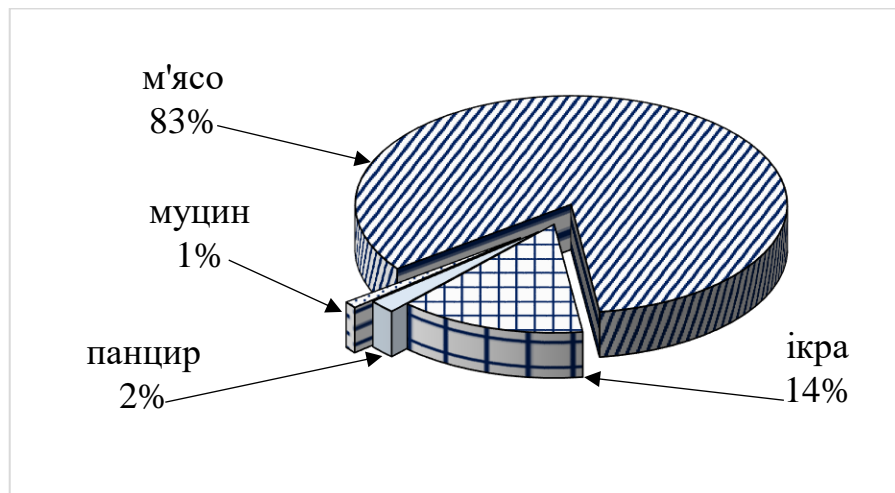

Рис. 2.4. Співвідношення видів продукції равликівництва, що виробляються в Україні, %

Джерело: власна розробка

При цьому равлики продукують дуже цінний для косметології та фармакології слиз – муцин. Це найдорожчий вид продукції, що добувається з равликів і використовується у висушеному вигляді. Також саму ракушку, так

називаємий панцир равликів, використовують для подрібнення в корми, зважаючи на високий вміст кальцію, або залишають для декору. Аналіз обсягів виробництва різних видів продукції равликівництва, свідчить, що на равлика припадає близько 2 %, адже ця продукція дешева зі вартістю практично не впливає на розвиток економіки. Але і такий вид продукції, як муцин, що коштує 650 000 грн за 1 кг, зовсім не добувається фермерами. Існує ряд причин такому низькому рівню виробництву муцину, проте самі фермери не розкривають цих причин. Загалом обсяги виробництва муцину в Україні залишається на рівні близько 1 %, оскільки все таки існує одна ферма, що розуміють цінність муцину. Згадана українська ферма має філію в Іспанії та експортує муцин, орієнтуючись на виготовленні косметичних засобів.

Хоча українське населення і споживає равликів, цього недостатньо для тих потужностей, яких досягла Україна за останні роки, тому товаровиробники переважно орієнтуються на експорт продукції до країн ЄС (рис. 2.5).

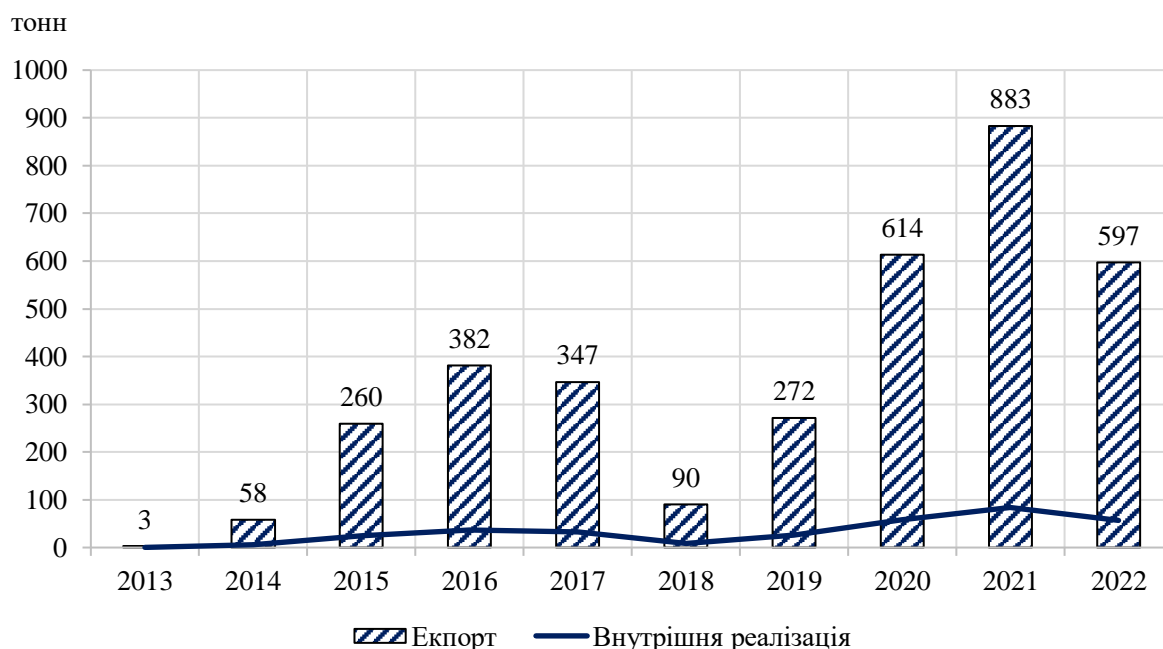

Рис. 2.5. Динаміка обсягів реалізації продукції равликівництва в Україні
Джерело: узагальнення даних асоціації равликівництва України [46]

За наведеною динамікою, на фоні внутрішнього споживання, основна частина виробленої продукції експортується. Найсприятливішим для фермерів

став 2021 р., за показником обсягів експорт у 883 тонн. За проаналізованими даними можна стверджувати що українська продукція равликівництва має успіх на міжнародному ринку і варті уваги населення України [46]. Якщо розглядати обсяги споживання равликів в середині країни, то в середньому фонд споживання складає 0,00076 кг/рік в розрахунку на одну особу, тоді як норми споживання м'яса складають 80 кг/рік. Визначені норми споживання людиною м'яса за різними видами наступні: свинина – 30 кг/рік, м'ясо птиці – 14 кг/рік, яловичина та телятина – 32–36 кг/рік та інші види м'яса – 4 кг/рік. Звідси можна стверджувати, що українці катастрофічно не доідають равликового м'яса, навіть якщо розглядати його з позиції розрахунку норм споживання, наведених вище як інші види продукції тваринництва [46]. Тобто 0,00377 кг/рік дуже маленький показник (табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Баланс попиту і пропозиції на ринку равликівництва України

Показник	Рік										Відхилення 2013 р. до 2022 р. «+; -»	Відхилення 2021 р. до 2022 р. «+; -»
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Попит на продукцію равликівництва, тонн	3,0	58,0	260,1	347,4	347,4	90,8	272,6	615,0	884,2	597,7	+ 1227,7	- 901,5
Всього внутрішній ринок, тонн	0,3	5,5	24,7	71,3	33,0	8,6	25,8	58,3	83,9	56,7	+ 133,0	- 154,0
Фонд споживання продукції равликівництва, тонн	0,0	0,00012	0,00056	0,00083	0,00075	0,0002	0,00059	0,00133	0,00192	0,0013	+ 0,003	- 0,00009
Експорт, тонн	3	58	260	347	347	90	272	614	883	597	+ 1227,0	- 901,0
Виробництво продукції равликівництва, тонн	3,3	63,5	284,7	418,3	380,0	98,6	297,8	672,3	966,9	653,7	+ 1360,0	- 1055,0
Пропозиція продукції равликівництва, тонн	3,3	63,5	284,7	419,3	392,0	118,6	352,8	673,3	966,9	653,7	+ 2796,0	- 1708,0
Імпорт, тонн	0	0	0	1	12	20	55	1	0	0	+ 293,0	- 262,0
Смність ринку, тонн	0	6	25	72	45	29	81	59	84	57	+ 1569,0	- 957

Джерело: власна розробка, за даними асоціації равликівництва в Україні [46]

У процесі дослідження проведено розрахунки стосовно балансу попиту та пропозиції на продукцію равликівництва в Україні. Розглядаючи ситуацію в Україні, нами був проведений аналіз щодо відхилень від 2013 р. (початку шляху розвитку равликівництва в Україні) і останнім роком звітності – 2022 р. та відхилення між 2021 та 2022 рр. Враховуючи всі показники, що наведені в табл. 2.2., отримуємо зростаючу динаміку коливань, а саме на попит і пропозицію, виробництво продукції, імпорт, експорт і фонд споживання. Натомість, за показниками два останніх звітних роки, обсяги мають негативну динаміку. Для України 2022 р. став справжнім викликом, і не тільки у питанні виживання, а і у питаннях розвитку.

За показниками балансу попиту і пропозиції, попит на равликів зменшився на 901,5 з половиною тонн, як і зменшився показник пропозиції равликівництва – на 1708 тонн. Це великі втрати для аграрного бізнесу, але після завершення воєнного стану і нормалізації життя, для равликівництва немає перешкод, щоб перевершити власні показники. Ми дослідили попит і пропозицію українських равликів в Україні та інших країнах, де підтвердилося, що пропозиція дещо перевищує попит (рис. 2.6.).

Для розрахунку попиту, використано показники внутрішнього споживання та експорту, тобто враховано напрями реалізації продукції. Натомість пропозицію ми розраховували, використовуючи показники власного виробництва та імпорту. За попередньо наведеними даними, обсяг внутрішнього споживання та кількість імпорту знаходяться на низькому рівні.

Вказане пояснює невелику різницю між попитом і пропозицією, оскільки основна їх частина являє собою виробництво та експорт. Це свідчить про орієнтованість українських виробників на європейський ринок, а як наслідок постійний контроль якості товару, залучення іноземних інвестицій та подальші перспективи відновлення равликівництва в Україні після воєнних дій.

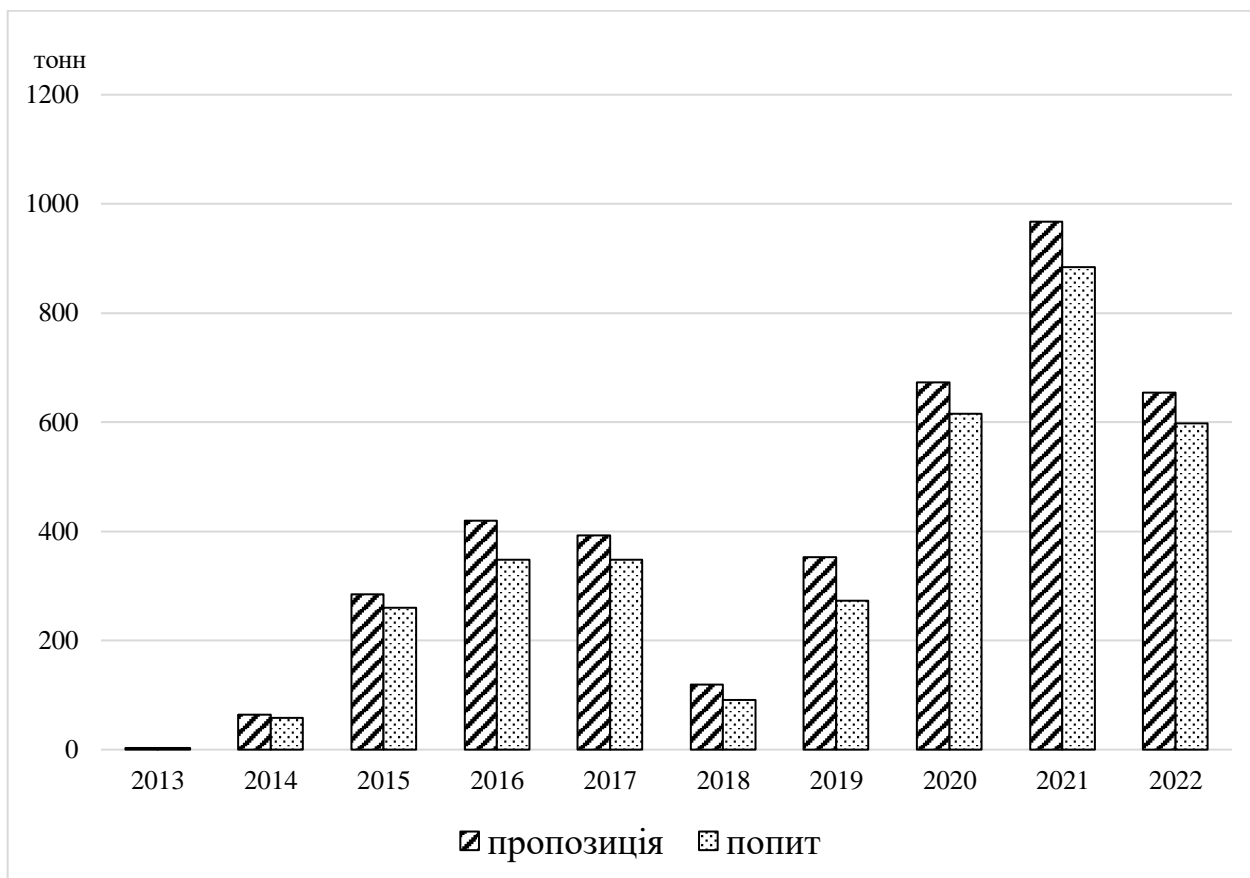

Рис. 2.6. Динаміка попиту та пропозиції продукції равликівництва
Джерело: власна розробка.

Основний показник дослідження балансу попиту і пропозиції виступає ємність ринку, прорахований виходячи із результатів дослідження. Вона визначається як потенційний обсяг продажу певного товару чи послуги від конкретного виробника протягом встановленого часового інтервалу, з урахуванням цінових параметрів. Ємність ринку базується на комбінації інтересу споживачів до товару та наявності товарних пропозицій на ринку [55, с.7]. При розрахунку використано наступну формулу:

$$CP = OB + I - E + TЗ,$$

де OB – обсяг національного виробництва;

I – обсяг імпорту;

E – обсяг експорту;

$TЗ$ – товарні запаси.

Одержано наступні результати розрахунків (див. табл. 2.2; рис.2. 7).

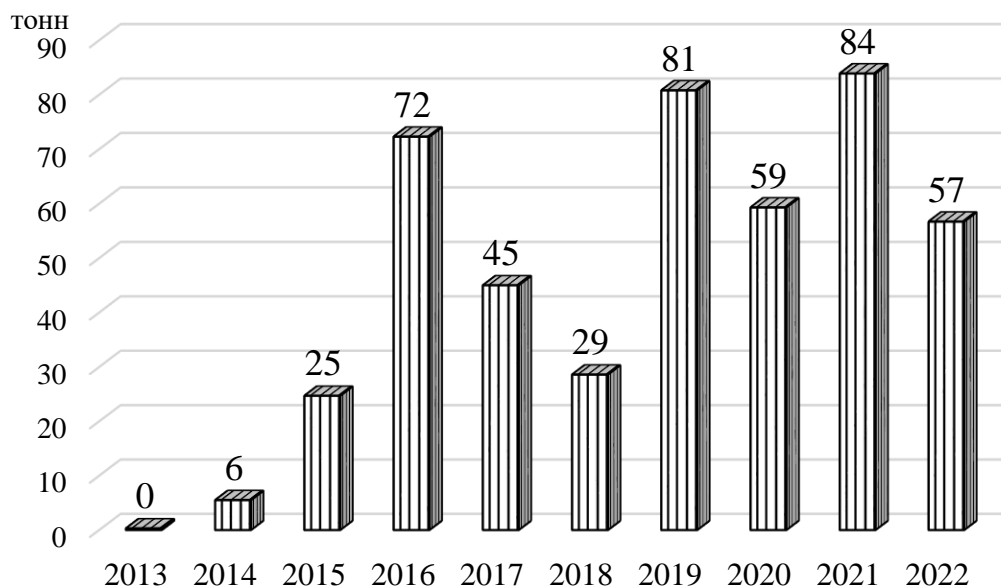

Рис. 2.7. Динаміка ємності ринку продукції равликівництва України за період з 2013–го по 2022 р.

Джерело: власна розробка.

Загалом динаміка ємності ринку не має певного темпу руху, але порівнюючи 2016 р., 2019 р. та 2021 р. все ж таки присутній певний позитивний ріст. Порівнюючи стан ємності ринку у 2014 р. та у 2015 р., показує зріст у чотири рази, що підтверджує значний потенціал України в галузі равликівництва. При цьому варто зауважити, що ці роки прийшлись на становлення равликівництва в Україні. Так само і у 2016 р. цей показник зріс втричі, натомість з 2017 р. Україна спостерігала зменшення обсягів внутрішньої продукції пропозиції наступні два роки, за рахунок збільшення частки експорту від власного виробництва. Надалі показники мають постійне коливання, що демонструє діаграма на рис. 2.7. З початком воєнного стану в Україні показник ємності зменшився на 30 тонн.

Завдяки Угоді про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ, Угоді про сільське господарство між Україною та Королівством Норвегія, Угоді про сільське господарство між Україною та Ісландією та Угоді про сільське господарство між Україною та Швейцарською Конфедерацією для нашої країни відкриті шляхи до міжнародних ринків, що дає можливість тільки нарощувати потужності та збільшувати експортний потенціал [53] (рис. 2.8).

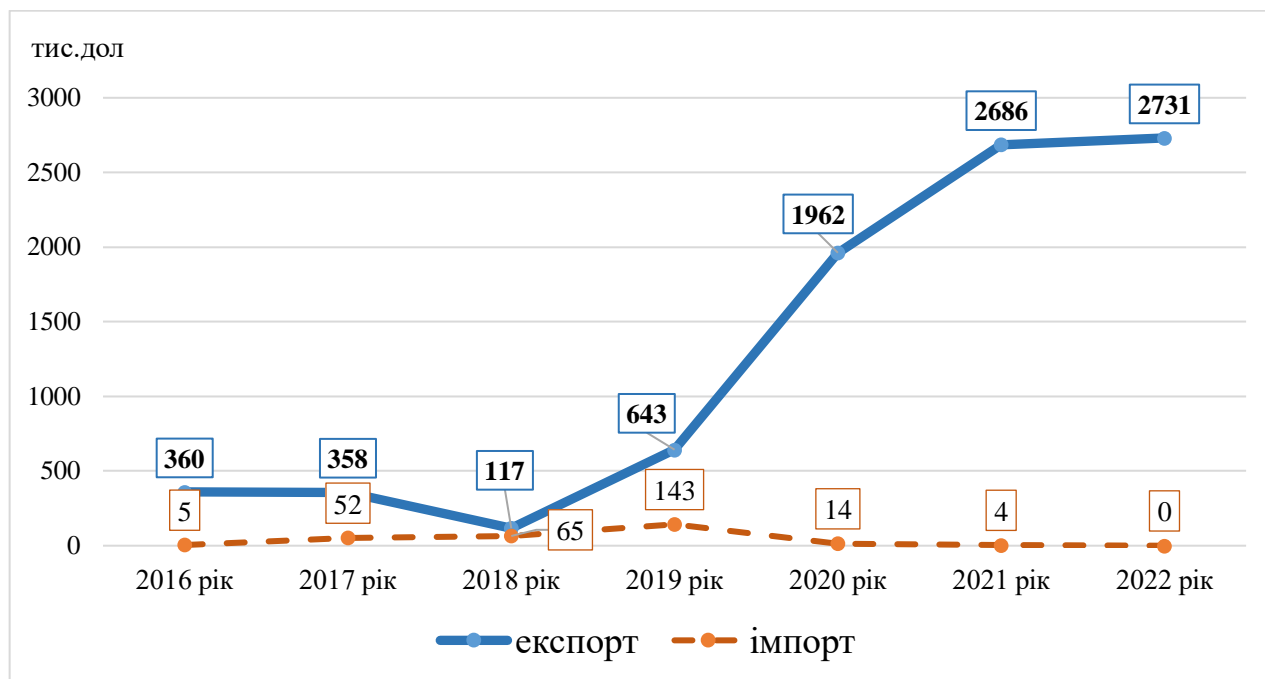

Рис. 2.8. Динаміка імпорту та експорту за період 2016–2022 рр.

Джерело: особиста розробка за даними [63–65]

Починаючи від 2020–го і до 2022 р. українське равликівництво помітно додає у розвитку, оскільки саме за ці роки фіксується найбільший показник експорту равликів. Стосовно імпорту, то за низького попиту серед населення України на продукцію равликівництва, в держави немає потреби завозити велику кількість равликів або ікру, а тим паче панцирі равликів. При цьому Україну дійсно цікавить, то це муцин [54; 60; 63]. Його використовують багато фірм з виготовлення косметичних засобів та медичних препаратів. У равлика слиз слугує не тільки як субстанція для зменшення тертя в процесі руху, а й виконує захисну функцію. В стресових для нього умовах, або механічного пошкодження, він починає активно виділяти слиз і забезпечує захист від зовнішнього впливу. Тому муцин корисний і для людей, він активно використовується і різних мазях, кремах, що діють на відновлення. В його складі містяться: гіалуронова кислота (зволожує шкіру, також залишає невидимий вологоутримуючий бар'єр), гліколева (відлущує ороговілі шари дерми), аскорбінова кислота (активує процеси природного вироблення колагену, має легкий ефект відбілювання), вітаміни А, В6, В12, Е, білки еластин і колаген. На наш ринок муцин попадає в твердому стані, у вигляді сухого порошку, а в

більшості випадків у вигляді переробленої готової продукції [51, 52]. Равликовий слиз становить основну частину імпорту продукції равликівництва в Україні (рис. 2.9).

Рис. 2.9. Основні види продукції равликівництва, що імпортує Україна
Джерело: власна розробка.

На відміну від експорту муцину, імпортується значна кількість, що свідчить про необхідність розвитку збору слизу та його переробки. Україна експортує багато продукції в країни-партнери і має гарну репутацію в даній галузі. Аналізуючи види продукції, які Україна експортує, можемо виділити саме м'ясо равликів, яке сягає 93 % від всієї експортованої продукції (рис. 2.10).

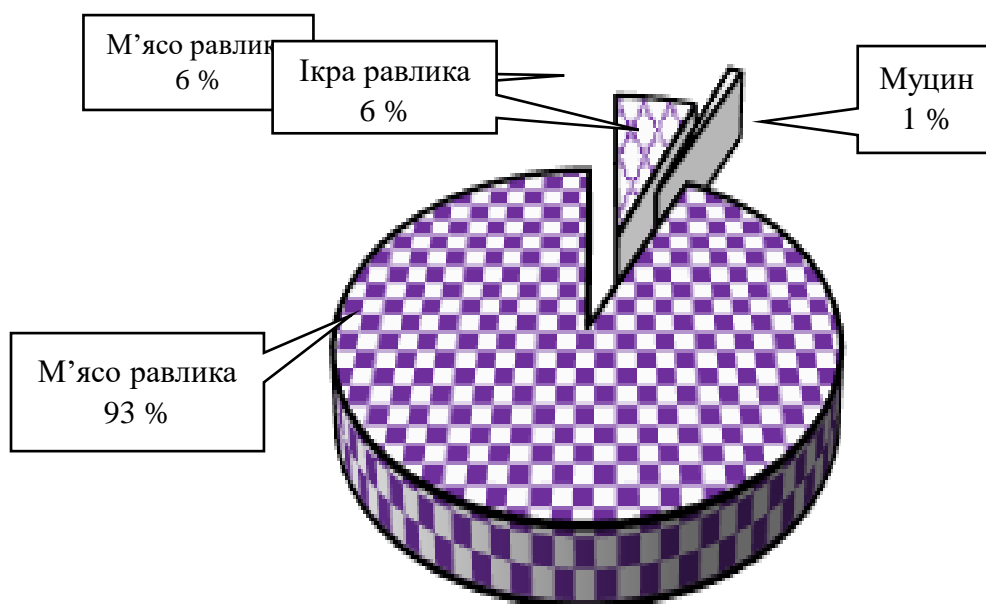

Рис. 2.10. Основні види продукції равликівництва, що експортує Україна
Джерело: власна розробка.

Українські фермери орієнтовані на виробництво саме товарних равликів і нарощують потужності для експорту. В умовах великої кількості ферм з маленьким виробництвом, конкуренція між фермерами зникає, трансформуючись у партнерські відносини. Оскільки потужностей одної ферми недостатньо для повноцінного експорту, багато підприємців об'єднуються кількістю виробленої продукції і далі експортують [60; 62]. Саме для цього створено Асоціацію равликівництва в Україні, тобто для можливості виходу українського равлика на світовий ринок, створюючи зв'язок між фермами і забезпечення логістики між ними та різними країнами. Основним партнером України виступає Литва. Саме в цю країну постачається основна кількість українських равликів. За відсотковому співвідношенні до всієї експортованої ваги равликів, в Литву постачається близько 58 % всієї ваги. Також Україна орієнтована налаштувати партнерські стосунки з Італією і Францією, оскільки за джерелами масової інформації, Польща закуповує равликів в Україні, піддає незначній переробці і продає в Італію і Францію [44–49]. Українські фермери незадоволені такою ситуацією на ринку і націлені експортувати равликів без посередників та у більшій кількості. У Польщу Україна експортує 2,9 % продукції. Також за останні роки відкрилися кордони Грузії, куди у 2022 р. Україна експортувала 4,1 % товарного равлика, Словаччини – 7,6 %, Іспанії – 20,2 % (рис. 2.11).

Упродовж років динаміка експорту показувала значимі показники, що постійно зростали і навіть умови пандемії та воєнного стану не стали перешкодою для реалізації українського равлика. У 2020 р. багато українців втратили робочі місця і джерело доходу. Для них равликівництво стало не просто рятівним бізнесом, а й частиною доброти. Динаміка імпорту та експорту досліджена за період з 2016–го по 2022 р. і представлена в грошових показниках.

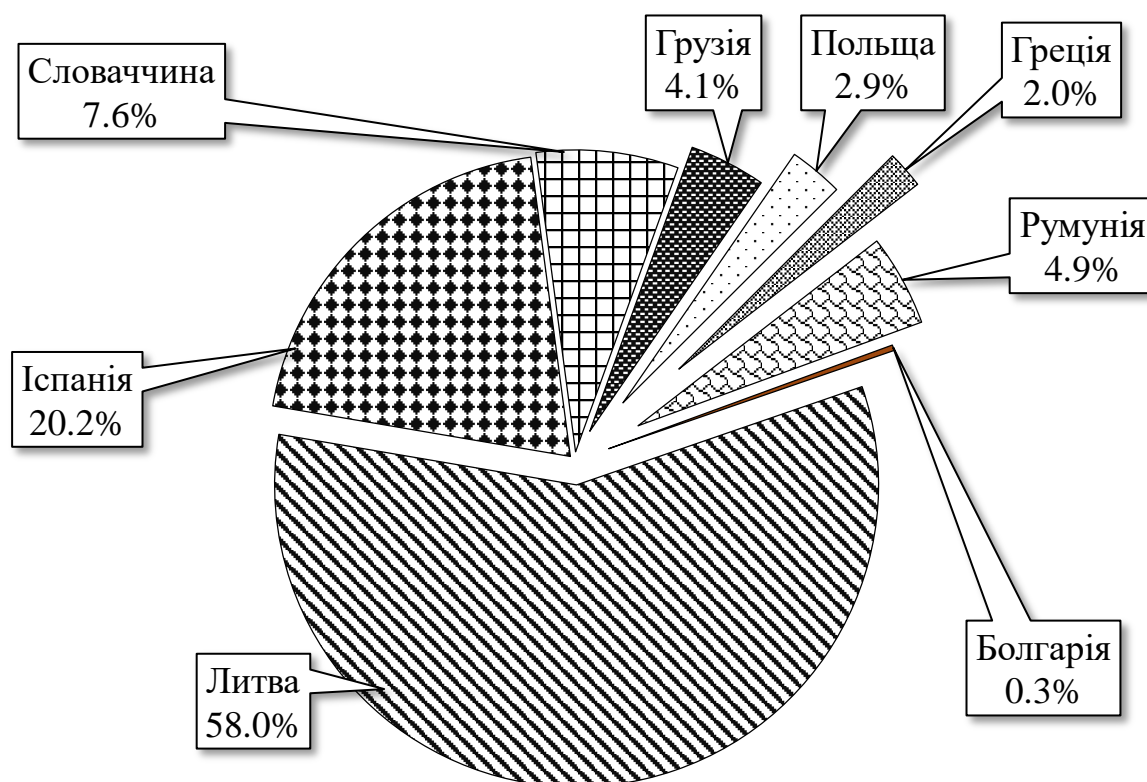

Рис. 2.11. Основні країни–експортери української продукції равликівництва станом на 2022 р.

Джерело: за даними бази статистики [63]

Дослідженням підтверджено, що різниця експорту між 2016 р. і 2022 р. складає 2371 тис дол США (табл. 2.3), що показує адаптивну спроможність населення до складних часів саме за допомогою равликового бізнесу. Стосовно обсягів імпорту, то у 2019 р. було зафіксовано найбільшій його рівень, але в порівнянні з експортом, цей показник значно менший – 143 тис дол США [6–10]. В наступні роки розрив між кількістю імпорту й експорту постійно збільшується і з 2021 р.

Україна зовсім припинила ввозити продукції равликівництва до країни. Равликова продукція в Україні займає важливу роль у забезпеченні зовнішнього ринку цієї унікальної продукції і її можна визначити як ключових постачальників заморожених, охолоджених або в іншому вигляді равликів. Таке чітке визначення дозволяє привертати більше уваги споживачів та розвивати інтерес до цього унікального продукту.

Таблиця 2.3.

Динаміка імпорту та експорту продукції равликівництва, тис. дол. США

Показник	Рік							Відхилення 2022 р. до 2016 р. «+; –»	Відхилення 2022 р. до 2021 р. «+; –»
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Експорт	360	355	117	643	1962	2686	2731	+2371	+45
Імпорт	5	52	65	143	14	4	0	–5	–4

Джерело: власна розробка за статистичними даними [63–65]

Прораховані за даними показники відхилення імпорту та експорту яскраво демонструють ріст експорту та падіння імпорту. І хоча в 2019 р. і був позитивний рух імпорту, але вже з наступного року значно впав. Водночас вказане демонструє стійкість українського равликового бізнесу в часи пандемії і масового безробіття. Населення України добре адаптується до змін і вкладає ресурси в успішний бізнес равликівництва, тому можна стверджувати, що геліцекультура спроможна тримати Україну в стані економічної рівноваги і забезпечувати населення постійним доходом.

2.2. Тенденції формування сировинної бази для функціонування ринку равликівництва

Територія України охоплює кільків природних зон зісприятливим для аграрної галузі кліматом, великими площами земель сільськогосподарського призначення та всіма необхідними для виробництва умовами. Розглядаючи геліцекультуру як напрямок українського виробництва, вона має потужний потенціал для розвитку та реалізації [57]. За останні 10 років зросла зацікавленість підприємців до ведення такого бізнесу, відзначивши його великий потенціал для розвитку та нові можливості отримання прибутку.

Вивчаючи досвід інших країн і аналізуючи попит на равликів в усьому світі, фермери почали активно нарощувати виробництво продукції равликівництва в Україні та експортувати її за кордон. На початку 2013 р. в Україні спостерігаються спроби відкривати ферми на територіях власного житла. Потім, нарощуючи обсяг виробництва, почали будувати справжні ферми. В Україні великою фермою вважається та, де за рік виготовляється від 100 до 300 тонн продукції, середньою – 30–50 тонн та малою – 2–5 тонн. У 2019 р. на території України було відкрито понад 200 равликових ферм, але з невеликими потужностями виробництва, близько 2–5 тонн/рік. Багато ферм, що відкрилися, невдовзі припинили свою діяльність через різні фактори. Проте вже в 2023 р. було відкрито 150 ферм за допомогою одних із відомих і потужних виробників равликів в Україні «МахуSnail». Це підприємство можливо одне з найбільших в Україні, що на рік вирощує близько 355 тонн равликів для експорту. Окрім України, мають точки в Іспанії та спеціалізуються на переробці муцину та виготовленні косметики. Також «МахуSnail» зацікавлені у навчанні українців геліцекультури, для чого проводять навчання та надають допомогу при відкритті ферми. Завдяки навчанню суб'єкти господарювання допомагають один одному відкрити ферму, правильно реагувати на певні труднощі та за необхідності можуть продавати маточне поголів'я для першого року розведення равликів. Ринок равликівництва орієнтований на експорт, тому за маленькими обсягами виробництва великої кількості ферм було створено Асоціацію равликівництва «UASP» для створення логістики та координування всіх ферм. Таким чином асоціація збирає загальну вироблену кількість равликів і експортує її.

Під час проведення дослідження виробничого процесу равликової ферми середньої потужності виробництва проаналізовано середнє значення витрат та доходів і визначено рівень рентабельності такої ферми. За результатами дослідження виявлено, що для нормального функціонування ферми з повним циклом виробництва необхідно мінімум 4 будівлі та відкритий вольєр, оскільки равлики мають два періоди вирощування: в закритих захищених умовах (перші

три місяці життя), у відкритих вольерах (приріст товарної маси). Деякі приміщення можуть бути об'єднані, наприклад тепличне приміщення поєднують з інкубаційним та технічним приміщеннями. Також необхідне джерело чистої води, для чого фермери облаштовують свердловини та джерело електроенергії. Орієнтовна вартість будівництва таких цих приміщень 1 048 950 грн, із розрахунку із найдешеві матеріалів і роботи. Площі кожного з приміщень була розрахована, виходячи з кількості маточного поголів'я, кількості ікри та мальків. Також необхідно враховувати ціни маточного поголів'я популярних видів равликів, які вирощуються та експортуються українськими фермерами (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

Вартість закупівлі маточного поголів'я промислових видів равликів

Вид равлика	Вартість маточного поголів'я в Україні
HelixAspersaMuller	298 грн/кг
HelixAspersaMaxima	315 грн/кг
HelixPomatia	200 грн/кг

Джерело: сформовано за даними сайтів продажу України.

Для дослідження функціонування ферми середніх розмірів, розраховано виробництво равлика HelixAspersaMaxima. За вартості 1 кг маточного поголів'я та враховуючи ціну на оптову закупівлю, за 1 тону равликів ферма сплачує 300 000 грн одноразово. Надалі при розведенні равликів ферма отримує власне маточне поголів'я. За один рік виробництва равликів з одної тони можна отримати 30 – 40 тисяч тонн приросту. Цієї кількості равликів якраз вистачає для проведення дослідження. В гелісекультурі існує певний цикл розведення та вирощування равликів [11; 12]. Закуплені равлики дорослих особин, що готові до розмноження, розміщаються у тепличному приміщенні. Під таку кількість маточного стада необхідне приміщення площею не менше 579,89 м², в якому розміщені маточні столи по 6х2 м близько 18 шт, кожен з яких по два яруси (табл. 2.5). Такі столи фермери виготовляють самостійно, закупаючи дерево,

інструменти, металеву сітку на дно стола. Для розсаджування маточного поголів'я на столах розміщують пластикові контейнери з глибиною не менше 15 см із спеціальним ґрунтом. Навколо них фіксується сітка, яка обмежує рух равликів по приміщенню. Теплиця має бути облаштована твердо топливним котлом для обігріву великого приміщення, зволожувачем повітря, вимірювальними приладами, системою водопостачання. Для підтримки чистоти використовують воду та за потреби натуральні засоби.

Таблиця 2.5

Вартість облаштування тепличного приміщення равликової ферми

Тип обладнання	Кількість	Вартість, грн
Бокси для розмноження	520 шт.	52 000,00
Лотки для мальків	8 000 шт.	640 000,00
Система поливу	60 м	940,00
Зволожувач повітря	1 шт.	14 000,00
Твердотопливний котел	1 шт.	167 300,00
Сітка	696,6 м	66 518,00
Маточні двоярусні столи	18 шт.	215 961,98
Прямокутні установки на столи	49 шт.	28 800,00

Джерело: власні розрахунки.

Після посадки на маточні столи равликів фермери дотримуються норм годування, поливу та режимів. У процесі розмноження равлики зариваються у ґрунт та відкладають ікру в землю. Тепер можна відбирати отриману ікру та розміщувати в пінопластові бокси в інкубаційному цеху. Приміщення для інкубації за площею 35,55 м² із стелажми для зберігання боксів з ікрою у кількості 29 шт. для такої кількості контейнерів (близько 4500 шт). Окрім стелажів має бути стіл та обігрівальна система. Весною починають вилуплятися мальки, яких розміщують у теплиці на маточних столах. На початку літнього сезону вже підрощених в теплиці мальків висаджують у відкриті вольєри за спільною площею 3 га. Сам вольєр має містити перекопану землю із

додаванням торфу, кальцію, глини, компосту та висадженими в землі рослинами «Перко». По всій території розміщається автоматична система поливу, по периметру вкопується сітка із металевим кабелем по всій довжині. Бажано всю територію закрити зверху сіткою від хижаків та встановити дерев'яні щити розміром 1м² у кількості 6000 шт. На кожному щиті розміщують по 300 равликів, яких все літо вирощують у цьому вольєрі, дотримуючись норм годівлі та водного режиму, під контролем електропастуха [46].

Після осіннього збору дорослих особин равликів з вольєру, їх підготовлюють до реалізації, тобто вводять в стан анабіозу шляхом охолодження. Для цього має бути охолоджувальне приміщення за площею 230,8 м² зі встановленими холодильними камерами екстремальної заморозки та охолоджувальною системою самого приміщення. Равликів охолоджують, пакують в мішки та зберігають охолодженими до реалізації на облаштованих стелажах. Усього за такими об'ємами продукції та площею приміщень з вольєрами, ферма має бути не менше 3,9 га (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Вартість приміщень равликової ферми з розрахунком їх площ

Тип приміщення	Площа приміщення, м ²	Вартість забудови, грн	Витрати на облаштування, грн	Усього, грн
Інкубаційне приміщення	35,55	74580,35	28084,7	355428,05
Теплиця	579,89	1216551,23	2463119,98	3679671,21
Морозильне приміщення	230,80	484195,32	591540,00	1075735,32
Технічне приміщення	21,00	44055,90	0,0	44055,90

Джерело: власні розрахунки.

Окрім будівництва приміщень у фермерів наявні додаткові витрати. Насамперед це заробітна плата персоналу, зокрема: бухгалтер, управляючий, робочі, прибиральник та охорона. Оскільки розведення равликів ділиться на сезонні процеси, то відбувається регулювання кількості персоналу для кожного місяця, тобто найм сезонних працівників, з березня по листопад (табл. 2.7).

Таблиця 2.7.

Розрахунок заробітної плати обслуговуючого персоналу ферми за 1 рік

Постійний штат працівників				
Посада	Кількість людей на посаді	Середня заробітна плата, грн	Заробітна плата з урахуванням ЄСВ – 22 %, грн	
1	2	3	4	
Головний бухгалтер	1	27 500,0	33 550,0	
Управляючий фермою	1	27 500,0	33 550,0	
Робочий	1	18 000,0	21 960,0	
Охоронець	1	12 400,0	15 128,0	
Прибиральник	1	10 000,0	12 200,0	
Всього	5	95 400,0	116 388,0	
Сезонний штат працівників				
Посада	Кількість людей на посаді	Середня заробітна плата, грн	Заробітна плата з урахуванням ЄСВ – 22 %, грн	Заробітна плата за кількістю робітників, грн
Робочий	2	18 000,0	21 960,0	43 920,0
Охоронець	1	12 400,0	15 128,0	15 128,0
Прибиральник	1	10 000,0	12 200,0	12 200,0
Всього	4	40 400,0	49 228,0	71 248,0
Всього за 1 рік		2 037 888,0 грн		

Джерело: власний розрахунок

За проведеними розрахунками в середньому за місяць фермер має витратити на робочий персонал 169824,0 грн та за рік – 2037888,0 грн з урахуванням єдиного соціального внеску на сьогодні 22 %. Таким чином держава отримує Єдиний соціальний внесок заробітної плати 448835,36 грн/рік, а також податок на доходи з фізичних осіб. Також підприємець має сплачувати оренду землі, що становить 36250,0 грн/місяць за 3,9 га, також оплачувати електроенергію і водопостачання щомісячно за актуальними тарифами, систему охорони та систему пожежної безпеки [53]. До непостійних розходів підприємця також входить оплата робіт при встановленні системи поливу та додаткових робіт по фермі, для яких наймається робітник, обмежений в часі виконання певної задачі. До витрат утримання равликової фермибуло включено лікування равликів за необхідності та щомісячні витрати на рекламу.

Прорахувавши всі витрати на побудову ферми, її обслуговування та закупівлю початкового матеріалу для розведення равликів, було проаналізовано шляхи отримання доходів фермером. Готову продукцію равликівництва

частіше за все експортують за кордон, а з урахуванням обсязі отриманої продукції – 40000 тонн, на експорт де спрямовуються близько 90 % усієї продукції. Беручи в увагу те, що господарство функціонує перший рік і первинні витрати на організацію ферми досягли майже 12 млн грн. необхідно як можна більше в перші три роки отримати доходу з мінімальними ризиками, використовуючи 39 тонн равликів [46; 53]. Найшвидший процес реалізації це експорт, з якого в перші три роки дохід складає 5 286 450,0 грн. За три роки ефективної роботи ферми можна налагодити процес переробки равликів та розширити межі внутрішньої реалізації за допомогою відкриття ресторанів, магазинів та інших громадських місць споживання готових равликів. Припустимо, що фермер в середньому за одну страву отримує 200 грн, а за рік продає близько 10566,04 готових страв (напої в розрахунок не включали). Тоді з доданою вартістю можна отримати дохід із трьохтонн в розмірі 2113208,0 грн/рік. Розраховуємо прибуток за наступною формулою:

$$П = Д - В,$$

де Д – дохід, В – витрати

Разом із тим при розрахунку прибутку слід врахувати і податок на прибуток, що фіксований для цієї ферми на рівні 18 %. Вклавши капітал у побудову ферми (будівництво приміщень, забудова вольєрів, облаштування свердловини й електрики, наймання персоналу для виконання робіт, проведення автоматичної системи поливу), її запуск (найм обслуговуючого персоналу, закупівля матеріалів для ґрунту, маточного поголів'я, кормів, і також насіння рослини «Перко», розрахунок та закупівля необхідної кількості боксів для утримання равликів в різні цикли життя, покупка обладнання різного призначення, стелажів тощо), оплату щомісячних витрат (заробітна плата працівникам, оплата комунальних послуг та технічного обслуговування, оренда землі, реклама та суміжні витрати), перші роки дохід від реалізації товарного равлика не окупає всіх витрат і відповідно отримує на початковому етапі розвитку ферми мінусовий прибуток, що в перший рік склав 7 434 802,13 грн. Проте з кожним роком ситуація поступово поліпшується за

рахунок безперервної роботи ферми. При розрахунку рівня рентабельності ферми та подальшого прибутку враховувалася сума поточних витрат та кількість збитку попередніх років. Водночас при отриманні мінусового прибутку, відповідно, фермер не сплачує податок на прибуток. Також розраховувалися доходи від експорту за перші три роки роботи ферми та від суми експорту й внутрішньої реалізації починаючи від 4 року роботи равликової ферми, прибуток з податками та без, за 10 років. За аналізу суми доходу і витратвикористано фіксовану прораховану вартість, без урахувань додаткового прибутку та без форс–мажорних обставин (табл. 2.8). При розрахунках керувалися логікою фермера, який постійно шукає додаткове джерело заробітку, в цьому випадку внутрішня реалізація продукту, проте з ухилом на те, що сума збитків з перших років дуже велика і відкриття додаткових місць переробки равликів стає ускладненим.

Таблиця 2.8

Розрахунок прибутку ферми середньої потужності виробництва (40 тонн)

Рік роботи ферми	Дохід за один рік, грн	Прибуток за один рік, грн	Прибуток із податком 18 % за один рік, грн
1й	5 286 450,00	-7 434 802,13	-
2й	5 286 450,00	-5 520 067,36	-
3й	5 286 450,00	-3 605 332,59	-
4й	6 993 008,00	-884 039,82	-
5й	6 993 008,00	1 837 252,95	1 506 547,42
6й	6 993 008,00	2 721 292,77	2 231 460,07
7й	6 993 008,00	2 721 292,77	2 231 460,07
8й	6 993 008,00	2 721 292,77	2 231 460,07
9й	6 993 008,00	2 721 292,77	2 231 460,07
10й	6 993 008,00	2 721 292,77	2 231 460,07

Джерело: власні розрахунки.

Наведені дані свідчать, що вже на п'ятий рік існування равликової ферми підприємство починає отримувати прибуток та сплачувати податок на нього. За п'ятий рік роботи ферми було сплачено 330705,53 грн податку на прибуток, а в наступні роки – по 489832,7 грн/рік. Тобто, розраховуючи податки з виробництва равликів, фермою середньої потужності, на 40 тонн виробництва в рік, враховано податок на прибуток та єдиний страховий внесок, що в сумі

становить 938668,06 грн/рік. Аналізуючи нинішній стан равликівництва, в Україні налічується 10 ферм з подібною потужністю виробництва. Тобто з 10 таких ферм держава отримує близько 9 млн грн/рік, що доводить їхню перспективністьнеобхідність розвитку, залучення державною підтримки та стимулювання збільшення внутрішнього попиту на равликів.

Рентабельність равликової ферми становить 63,7 %, що також включена в розрахунок (рис. 2.12). При розрахунку рентабельності виробництва,використано наступну формулу:

$$P = \frac{\text{деП}}{B} * 100,$$

де П – прибуток, В – витрати

До витрат, доки не було відшкодовано затрати на будівництво та запуск ферми, щорічно додавалася кількість збитку до витрат. Тобто, наприклад, за другий рік роботи ферми до річних витрат було додано збиток за перший рік.

Рік роботи ферми	Дохід, грн	Прибуток, грн	Прибуток з податком, грн	Рентабельність, %
1 рік	5286450,00 (тільки на експорт)	-7434802,13	0,0	-58,46
4 рік	6993008,00 (на експорт та внутрішній ринок)	-884093,0	0,0	-11,22
5 рік	6993008,00	1837252,95	1506547,42	35,63
6 рік	6993008,00	2721292,77	231460,07	63,70
7 рік	6993008,00	2736232,77	2243710,87	63,70
8 рік	6993008,00	2736232,77	2243710,87	63,70

Рис. 2.12. Рентабельність виробництва равликової ферми середньої потужності виробництва (40 тонн/рік) за 8 років роботи ферми

Джерело: власні розрахунки.

Дохід за другий рік роботи ферми становив 5 286 450,00 грн з експорту равликів. Витрати за рік роботи ферми були на рівні 3 371 390,66 грн і з першого року роботи ферми лишився збиток – 7 434 802,13 грн.

Розраховуємо прибуток:

$5\,286\,450,00 - (3\,371\,390,66 + 7\,434\,802,13) = -5\,520\,067,36$ грн (прибуток за другий рік роботи ферми). За розрахунком прибутку немає, проте є збиток, який став меншим за збиток першого року. Поступово розмір збитків зменшується поки не покриється за п'ять років. Між третім та четвертим роками також наявна різниця, за рахунок доходу, що отриманого не тільки від експорту, а й від внутрішньої реалізації також. Розраховано, що дохід від внутрішньої реалізації становить 2 113 208,00 грн, коли витрати дорівнюють орієнтовно 900 000,00. Звідси розрахунок прибутку від внутрішньої реалізації наступний: $2\,113\,208,00 - 900\,000,00 = 1\,213\,208,00$ грн (прибуток з внутрішньої реалізації равликів). Такий прибуток отримано всього з 2,8 тонн равликів і має велику цінність за рахунок доданої вартості та виключенням тривалого транспортного перевезення продукції. Тобто навіть з розрахунку прибутку стає зрозуміло, що реалізація товарного равлика в межах України набагато вигідніший ніж експорт. Усього дохід від реалізації равликів від експорту та внутрішньо споживання переробленої продукції становив 6 993 008,00 грн. Дохід від експорту в цей рік був на рівні 4 879 800,00 грн, оскільки маса експортованої продукції становила , на відміну від попередніх років, не 39 тонн, а 36 тонн. Тепер можна виконати розрахунок прибутку за 4 рік роботи ферми, враховуючи що з третього року функціонування залишився збиток в розмірі 3 605 332,59 грн:

$6\,993\,008,00 - (3\,371\,390,66 + 3\,605\,332,59 + 900\,000,00) = -884\,039,82$ грн (прибуток за четвертий рік існування равликової ферми). Саме четвертий рік роботи ферми стає останнім роком, за який лишається збиток, далі він повністю відшкодовується. Підтвердженням цього буде розрахунок п'ятого року роботи ферми. Сума доходу лишається незмінною і – 4 879 800,00 грн від експорту та 2 113 208,00 грн від внутрішньої реалізації. В суму витрат включається сума

щорічних витрат, сума щомісячних витрат за перший рік та збиток, що залишився з минулого четвертого року роботи в розмірі 884 039,82 грн.

Тобто:

$6\,993\,008,00 - (3\,371\,390,66 + 884\,039,82 + 900\,000,00) = 1\,837\,252,95$ грн – це прибуток за п'ятий рік роботи ферми. Тепер, коли нарешті отримано прибуток, необхідно сплатити державі податок на прибуток, або 18 % і у свою чергу розрахунок сумикінцевого чистого прибутку з податком, має наступну формулу:

$1\,837\,252,95 * 0,18 = 1\,506\,547,42$ грн (чистий прибуток ферми за п'ятий рік роботи). Тепер, коли отримано прибуток, сплачено податок, можна поррахувати рентабельність виробництва, яка набула позитивного значення:

$1\,506\,547,42 / (3\,371\,390,66 + 884\,039,82 + 900\,000,00) * 100 = 35,63$ % (рентабельність виробництва равликів за п'ятий рік роботи ферми). За розрахунками вже з першого року, за який отримано перший прибуток, рентабельність відразу становить 35,63 %, що показує на скільки виробництво равликів прибуткова справа. На шостий рік роботи рентабельність вже досягає 63,70 % і лишається незмінною, за умов фіксованого доходу та щорічних витрат на утримання ферми.

Розрахуємо, для порівняння, дохід з однакової кількості равликів із реалізації на експорт та з реалізації на внутрішньому ринку. Вартість 1 кг продукції на експорт знаходиться на рівні 134,55 грн. Середня маса равликів для однієї страви становить 265 г і коштує близько 200 грн. Тоді за результатами проведених розрахунків із 10 тонн равликів дохід з експорту складе 1 345 500,00 грн, а з внутрішньої реалізації досягне 7 547 200,00 грн. Як показали розрахунки, дохід з внутрішньої реалізації значно більший, ніж з експорту, тому необхідно розвивати равликівництво в Україні, стимулювати виробництво та відкриття все більшої кількості равликових ферм, нарощування обсягів виробництва кожної ферми, стимулювати навчання геліцекультури.

За значного потенціалу равликівництва в Україні, нажаль, існують ряд проблем, що заважають розвитку геліцекультури, знівельовують можливість

реалізації потенціалу. Основна проблема, на думку фермерів, це неадаптована нормативно–регуляторна база. Для початку варто розглянути як зареєстровані підприємства в Україні равлики відносяться до тварин за КВЕД – 2010 і займають клас 01.49 «Розведення інших тварин» [51]. Відповідно і господарства зареєстровані за цим кодом виду діяльності, що усуспільнює равликів з хробаками, молюсками тощо. Це зумовлює негативні наслідки на регулювання галузі, оскільки реєструючи ферми як підприємства, що розводять інші види тварин, державні реєстри не отримують конкретних даних по кількості вирощування равликів, їх реалізацію. Шукаючи інформацію про обсяги імпорту та експорту равликів на українських сайтах статистики, про них немає ніякої інформації, яка, до прикладу наявна на сайтах статистики ЄС. Як наслідок, економісти не отримують реальної картини щодо равликівництва в Україні та не формують шляхи розвитку цієї галузі. Те саме стосується і звітності ферм, коли равлики прописуються як «інші тварини», відбувається аналогічна ситуація. В Україні прийнято для всіх видів господарської діяльності використовувати для бухгалтерської звітності П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичні рекомендації № 1315, де взагалі відсутні равлики, навіть у підрозділах. Водночас існує ще ціла низка проблем для равликівництва в Україні (рис. 2.13).

Наявні критичні моменти для равликівництва свідчать, що держава не має зацікавленості в геліцекультурі і не приймає участь в регулюванні цього ринку, що є великою помилкою [13; 16; 20]. За розрахунками, наведеними вище, ми вже зазначили яку користь равликовий бізнес несе для України, а його розвиток сприятиме розвитку ринку економіки, через продукцію екологічного характеру, що не завдає шкоди ні людині, ні навколишньому середовищу. Використовуючи адміністративні методи регулювання ринку, держава здатна сприяти вирішенню згаданих проблем, до прикладу, увівши чіткі стандарти та ліцензії для равликових ферм можливе покращення сприятливих умов розвитку галуз, розробку конкретних стандартів та вимог до технологій отримання продукції, сприяти розвитку ефективності вирощування равликів.

Рис. 2.13. Основні питання, що виявляють негативний вплив на розвиток равликівництва в Україні

Джерело: узагальнено автором.

Розробка нових навчальних програм, регулювання освітньої складової сприятиме розвитку поглиблення знань в вирощуванні та розведенні равликів, що у свою чергу зменшило б ризики при виробництві та збільшило б ефективність вирощування [23]. У цілому введення нових навчальних програм для українців з питань геліцекультури, сприятиме не тільки ефективності виробництва, а і збільшенню попиту на равликів, а в результаті і потужності внутрішньої реалізації, що зумовлює з рази більший прибуток фермерам, за рахунок доданої вартості і відповідно більші податки для держави зі сторони підприємців. Кожна дія держави, в напрямку стимулювання равликівництва забезпечує позитивні наслідки для економіки та власне держави. При розробці нових законодавчих актів, державі слід враховувати специфіку равликівництва, методи вирощування равликів, технології збору продукції тощо. Суб'єктам господарювання, які вирішили переорієнтуватися на вирощування равликів, просто необхідно надавати державну підтримку у вигляді субсидій та грантів. На сьогодні українцям в цьому напрямі доступні тільки європейські гранти, які

важко отримати, проте реально, оскільки ЄС вже давно оцінив користь розведення равликів та познайомився з українською продукцією, яка повністю задовольняє їх потребу якісною продукцією [35]. Тому розробка українським керуючим апаратом чітких правил, норм, документів для отримання фінансової підтримки може сильно стимулювати людей не тільки збільшувати потужності виробництва, а і взагалі долучатися до цієї важливої для всього світу справи. Міжнародні організації мають зацікавленість в інвестуванні в екологічну продукцію, тому підтримуючи сертифікацію равликових ферм, держава сприяє залученню коштів до країни. Окрім цього продукція равликівництва, як екологічна продукція, значно конкурентоспроможна, що сприяє збільшенню попиту на неї і в результаті приводить до збільшення прибутку (рис. 2.14).

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 7 лютого 2018 р. № 107
Київ

**Про затвердження Порядку використання коштів,
передбачених у державному бюджеті для державної
підтримки розвитку тваринництва та переробки
сільськогосподарської продукції**

1) часткова компенсація відсоткової ставки за банківськими кредитами, залученими для покриття витрат, пов'язаних із провадженням діяльності у галузях: вівчарство, козівництво, бджільництво, звірівництво, кролівництво, шовківництво та аквакультура (далі — компенсація відсотків);

6. Компенсація відсотків надається суб'єктам господарювання, які залучили в національній валюті у банках короткострокові кредити для покриття виробничих витрат та середньострокові і довгострокові кредити для покриття витрат капітального (інвестиційного) характеру, пов'язаних із провадженням діяльності у галузях: вівчарство, козівництво, бджільництво, звірівництво, кролівництво, шовківництво та аквакультура.

Рис. 2.14. Постанова Кабінету Міністрів про затвердження порядку державної підтримки

Джерело: Бюджетний кодекс України.

В Україні набула чинності постанова щодо державної підтримки тваринництва та наданий перелік галузей, що входять в програму державної підтримки. На жаль равликівництво не входить до переліку галузей, що отримують відсоткову компенсацію. Проте з таким прогресуючим розвитком геліцекультури в Україні державі необхідно розглядати зміни в даній постанові,

оскільки виробництво равликів має велику рентабельність, що доводять проведені розрахунки функціонування ферми середньої потужності. Оскільки продукція равликівництва відмінна альтернатива будь-якому виду м'яса, що не порушує травлення людини та позитивно впливає на здоров'я, державі необхідно залучати зацікавлені сторони до просування равликівництва на ринок. Адже равлик не тільки багатий на вітаміни та корисні речовини, а і в питаннях якості м'яса чудово може замінити продукцію тваринного походження, високими позиціями на ринку, наприклад курку, що містить в собі містяться антибіотики, стимулятори росту, генно-модифікованих продукти.

У цілому державі, задля вирішення власних потреб, зокрема стимулювання економічного зростання, розвиток рівня країни, залучення інвестицій, розвиток експорту, підвищення конкурентоспроможності, переходу до сталої економіки необхідно підтримувати равликівництво, надавати фінансову допомогу, регулювати ринок продукції равликівництва за досягнення адаптації законодавчої бази під специфіку геліцекультури.

2.3. Зарубіжний досвід регулювання ринку равликівництва та можливості застосування його в Україні

Геліцекультура– це нова галузь сільського господарства, яка набуває все більшого поширення у світі. Це не тільки новий вид сільського господарства, а й потенційно прибутковий бізнес. Зарубіжний досвід продукції равликівництва може допомогти в удосконаленні технологій та підвищенні ефективності вирощування равликів. Цікаво, що 80 % равликів, яких споживають у світі, збирають в природних умовах, а не вирощують на спеціальних фермах [52].

Для поглибленого ознайомлення з галуззю геліцекультура проведено аналіз зарубіжного досвіду ведення равликівництва, описані інноваційні технології та методи, що використовуються в різних країнах світу. Також

проаналізовано фактори, які впливають на розвиток продукції равликівництва, такі як культурні, економічні та екологічні умови.

Равлики ще з давніх часів, слугують традиційним продуктом в країнах Європи, таких як Франція, Італія, Іспанія, Польща, Литва та інші. У цих країнах равликівництво дуже розвинена галузь, а регуювання ринку адаптоване до геліцекультури і функціонує на розвиток галузі. За аналізом досвіду цих країн виділено основні принципи вирощування равликів, зокрема щодо годівлі, утримання, лікування, а також маркетингові та комерційні аспекти [40].

Зарубіжний досвід у галузі равликівництва дуже важливий для подыпшення технологій та підвищення ефективності вирощування равликів в Україні, оскільки для країни геліцекультура нове направлення. Вивчення досвіду провідних країн допоможе розвитку равликівництва адаптації державного регулювання, що дозволить розширити економічні можливості та забезпечити населення більш якісним і здоровим продуктом харчування [46].

Франція відома в усьому світі як провідний виробник та постачальник равликів завдяки довгій історії розведення цих моллюсків і розвинутій галузі, що щороку виробляє мільйони равликів. Італія, Іспанія та Греція також можуть похвалитися значним розведенням равликів у Європі. На світовому ринку також присутні країни, такі як Сполучені Штати Америки, Китай, Австралія та Нігерія, які активно розвивають галузь розведення равликів. Проте кількість виробництва равликів у цих країнах не досягає такого високого рівня, як у традиційних європейських державах, де геліцекультура це частина історії [50].

Франція виробляє мільйони равликів щороку та виступає найбільшим постачальником равликів на європейський ринок. І хоча в інших країнах, таких як Італія, Іспанія та Греція, також великі показники з розведення равликів, Франція зберігає своє провідне становище в цій галузі завдяки високому рівню виробництва та якості продукту.

Споживання равлику в Франції – давня традиція серед аристократів та знаті. Сьогодні равлики це популярна страва у вишуканій кухні та має культурне значення для французів. Вони використовувалися в традиційній

медицині протягом століть, оскільки виявлять цілющі властивості при різних захворюваннях. Мушлі равликів також використовувалися в декоративних цілях, а деякі ремісники створювали складні мозаїки та інші витвори мистецтва з них.

Незважаючи на те, що равлики зазвичай вирощувались для внутрішнього ринку, з часом з'явилася потреба в їхньому експорті, оскільки пропозиція почала переважати над попитом країни. Деякі дрібні фермери стали співпрацювати із зарубіжними партнерами та експортувати свою продукцію за кордон. Таке стрімке нарощування потужностей вирощування став повштовхом для розвитку новітніх технологій, які дозволяють досягати ще кращих результатів в цій галузі.

На дрібних фермах у Франції використовуються спеціальні пристрої для стимулювання спарування та відкладання яєць, які забезпечують контрольовану температуру та вологість. Також виробники равликів використовують різноманітні рослини і зерно у раціоні тварин, що сприяє їхньому здоров'ю та збільшенню розмірів. У Франції існує багато різних типів ферм, які займаються вирощуванням равликів, і кожна з них може мати свій власний підхід до годівлі цих наземних моллюсків. Зокрема, до основних видів листя, які використовуються для годівлі равликів, належать салат, петрушка, бруква, редиска, кінза, осот, крес–салат та ромен [52]. Такі види зелені містять багато вітамінів та мінералів, які допомагають підтримувати здоров'я і забезпечувати належну рівновагу поживних речовин у раціоні равликів. Окрім листя, до раціону равликів додають зерно. Зокрема, можуть використовувати пшеницю, ячмінь, кукурудзу та інші зернові культури. Додавання зерна до раціону допомагає забезпечити додаткову енергію для моллюсків та підвищити їхню масу. Деякі ферми також використовують спеціальні дієти для підвищення якості та поживної цінності м'яса равликів. До прикладу, в їх раціон можуть додавати спеціальні трави, що містять велику кількість білка, які використовуються для збільшення маси та поліпшення смаку равликів. Такі

дієти можуть дещо підвищувати собівартість продукції, але вони допомагають виробити високоякісне м'ясо [36].

Равлики – цікавий продукт, який має не тільки використання в кулінарії, а й в косметичі та засобах для догляду за шкірою. Муцин містить гіалуронову кислоту, колаген, еластин, антиоксиданти тощо. В процесі збору слизу з равликів, їх обережно поміщають у спеціальні контейнери, де вони мають можливість природно виділити слиз, після чого тварин повертають назад до їх природного середовища, ретельно дотримуючись етичних принципів. Існують спеціалізовані ферми, які займаються вирощуванням равликів для отримання слизу, а також фабрики, що переробляють його у різні косметичні продукти [55].

Популярність споживання равликів не може прикрити проблем, пов'язаних з умовами, в яких вони вирощуються та збираються (табл. 2.9). Становище погіршується, коли враховується фактор захисту тварин, який зосереджується на тому, як равлики взаємодіють з людиною. У відповідь на ці проблеми, деякі фермери, які займаються вирощуванням равликів у Франції, впроваджують етичні та стійкі методи. Так вони вирощують равликів у відкритому середовищі з мінімальним використанням хімічних речовин.

Багато з них також використовують методи органічного землеробства, щоб підтримувати здоровий екосистемний баланс та запобігти виникненню шкідників. Незважаючи на ці кроки, зооохисники продовжують висловлювати занепокоєння стосовно способу, яким равлики збираються та обробляються, перш ніж їх можна використовувати в їжу та косметичі. До прикладу, деякі закликають заборонити розведення равликів в неволі та замінити їх іншими джерелами білка. Незалежно від поглядів на це питання, важливо продовжувати досліджувати та удосконалювати етичні методи вирощування равликів, щоб забезпечити сталість та збереження цього ресурсу. Незважаючи на труднощі, пов'язані з вирощуванням равликів, ця галузь залишається важливою для Франції з культурної та економічної точок зору [57]. Равлики – це не просто страва, вони символізують гастрономічну культуру країни та збагачують її кулінарний досвід. Равликівництво забезпечує підприємців та державу значним

джерелом доходу та надає робочі місця для тисяч людей, що підтримує економіку.

Таблиця 2.9

Основні проблеми продукції равликівництва в Франції та їх вплив на сфери діяльності

Проблема	Вплив на рентабельність	Вплив на експорт	Вплив на імпорт	Вплив на навколишнє середовище
Заклики заборонити розведення равликів	Може призвести до повної зупинки вирощування равликів	Може вплинути на зменшення експорту	Може призвести до збільшення імпорту з інших країн	Може мати позитивний вплив на навколишнє середовище
Використання неетичних практик вирощування	Може призвести до зменшення попиту на продукти зі слизом равликів	Може вплинути на зменшення експорту	Може призвести до збільшення імпорту з інших країн	Може мати негативний вплив на навколишнє середовище
Критика за умови утримання та добування	Зменшення попиту на продукцію	Зменшення експортних можливостей	Залежність від імпортованої переробленої продукції	Підвищення ризику забруднення навколишнього середовища
Зміна кліматичних умов	Зменшення кількості доступної продукції	Зменшення експортних можливостей	Залежність від імпортованої переробленої продукції	Зменшення різноманітності та збільшення ризику вимирання деяких видів равликів
Розповсюдження хвороб та захворювання равликів	Зменшення вирощування та збору слизу равликів, зниження рентабельності	Обмеження в експорті через обмеження на рух тварин	Збільшення імпорту для компенсації зменшення внутрішнього вирощування	Ризик поширення захворювань на інші тварини та погіршення стану довкілля

Джерело: узагальнення матеріалу автором

Французький уряд підтримує розвиток галузі гелікультури, але ця галузь стикається з викликами, зокрема через конкуренцію зі Східної Європи, що негативно впливає на французьких фермерів. Відтак деякі з них перескладають свою діяльність, зосереджуючись на вирощуванні високоякісних равликів для внутрішнього ринку. Іншою проблемою є зміна смаків та уподобань споживачів. Молодше покоління рідше споживає равликів порівняно зі своїми батьками та дідами. Тому фермери шукають способи зробити цю їжу більш привабливою для молоді, наприклад, за допомогою нових рецептів або пропонуючи равликів як стійку та етичну альтернативу іншим джерелам білка.

Незважаючи на проблеми, равлики продовжують залишатися важливим елементом французької кухні.

У Франції законодавство регулює процес розведення та продажу равликів з метою забезпечення безпеки та якості для споживачів. Закони вимагають, щоб фермери, які займаються равликівництвом, дотримувалися суворих правил та інструкцій щодо догляду, годівлі, збору та обробки равликів. У Франції існує кілька законів та регуляторних актів, що стосуються равликівництва. Одним із них є «Декрет про равликів», що встановлює правила щодо розведення та збору равликів у дикій природі. Цей декрет також регулює терміни та умови проведення ліцензованого равликівництва. Фермери, що займаються комерційним равликівництвом, мають дотримуватися «Положення про збір та продаж равликів», яке встановлює правила стосовно догляду за тваринами, якості корму, умов утримання та процедур гігієни. Законодавство передбачає обов'язкову реєстрацію равликів та перевірку на наявність хвороб, що можуть передаватися людям, перш ніж тварини можуть бути продані на споживчому ринку. Важливим аспектом законодавства Франції щодо равликів є стандартизація. Крім програми сертифікації, яка забезпечує високу якість та безпеку продукту для споживачів, у Франції існує низка стандартів, які визначають якість та властивості равликів. До прикладу, для того, щоб равлики могли отримати сертифікат «АОС» або «Appellation d'origine contrôlée», вони повинні бути певного розміру та маси, мати правильну форму і текстуру, зовнішні ознаки, а також відповідати певним смаковим характеристикам [14].

Розведення равликів у Франції має важливе значення не лише з точки зору вирощування їжі та прибутку, а й у контексті сталого розвитку сільського господарства та охорони довкілля. Порівнянно з іншими видами тваринництва, вирощування равликів вважається менш навантажувальним на навколишнє середовище, оскільки равлики не потребують хімічних домішок і стимуляторів росту та виробляють менше відходів [52]. Таким чином, розведення равликів є потенційно стійкою та екологічно чистою формою сільського господарства.

Равлики – це страва, яка здавна займає важливе місце у європейській кулінарній традиції. Незважаючи на те, що Франція, безумовно, це країна, яка першою спадає на думку при згадуванні равликівництва, традиція готування такої страви не обмежується лише цією країною. Варто звернути увагу на традицію равликівництва в Іспанії, яка не менш цікавою. На сьогодні розведення равликів визнана однією з найновіших та найпопулярніших галузей в Іспанії. Країна налічує більше 350 ферм, які займаються вирощуванням понад 450 метричних тонн равликів щорічно. Але при цьому така кількість пропозиції не забезпечує попит і тому більшість споживаної продукції імпортована. Найпоширенішим видом, що вирощується для комерційних цілей, виділяється *Helixaspersa*. Розвиток галузі розведення равликів виявляє значний економічний вплив в Іспанії, створюючи робочі місця для фермерів, працівників у сфері переробки, пакування та розповсюдження продукції. У 2019 р. галузь геліцекультура забезпечила за 5 мільйонів євро доходу, з подальшим збільшенням. Тому розведення равликів це перспективна та вигідна галузь в Іспанії, що забезпечує населення цінним джерелом харчування та сприяє розвитку економіки країни [2, с. 170].

Останні дослідження у Іспанії підкреслюють важливість розвитку виробництва продукції равликівництва. Напрями досліджень включають оптимізацію розведення і годівлі равликів для ефективності та збереження генетичного різноманіття популяцій. Фрагментація середовища і інтенсифікація сільського господарства можуть загрожувати збереженню равликів, тому важливо розробляти ефективні програми збереження для підвищення стійкості та сталого розвитку. Напрямки досліджень включають оптимізацію розведення та годівлі равликів для ефективності та збереження генетичного різноманіття популяцій. Результати наукового дослідження свідчать, що равлики з Іспанії здобувають все більшу популярність в гастрономічній сфері. За даними на 2019 р., Іспанія успішно експортує близько 35 метричних тонн равликів на суму близько 150 000 євро, зокрема до Франції, Італії та Португалії. Незважаючи на те, що Іспанія позиціонується як нетто-експортер продукції равликівництва,

країна також імпортує равликів з Франції та Португалії (табл. 2.10). В 2019 р. імпорт становить близько 12 метричних тонн (табл. 2.10) [17, с. 346]. Таким чином, равлики стали важливою складовою економіки Іспанії та грають важливу роль у світовій торгівлі.

Таблиця 2.10

Експорт равликового м'яса з Іспанії за останні роки
в період з 2012–го по 2021 р.

Рік	Кількість, тонн	Ціна, €/кг	Загальний дохід, млн євро
2012	10,0	3,00	30,00
2013	15,0	3,20	48,00
2014	18,0	3,50	63,00
2015	20,0	3,60	72,00
2016	22,0	3,80	83,60
2017	25,0	4,00	100,00
2018	30,0	4,50	135,00
2019	35,0	4,75	166,25
2020	40,0	5,00	200,00
2021	45,0	5,25	236,25

Джерело: Агентство митного контролю та фронтірних послуг (Agencia Estatalde Administración Tributaria– AEAT).

Таблиця 2.11

Імпорт равликового м'яса з Іспанії за останні роки
в період з 2012–го по 2021 р.

Рік	Кількість, тонн	Ціна, €/кг	Загальний дохід, млн євро
2012	5,0	2,50	12,50
2013	7,0	2,80	19,60
2014	10,0	3,10	31,00
2015	12,0	3,30	39,60
2016	15,0	3,50	52,50
2017	18,0	3,70	66,60
2018	20,0	4,00	80,00
2019	22,0	4,20	92,40
2020	25,0	4,50	112,50
2021	30,0	4,80	144,00

Джерело: Агентство митного контролю та фронтірних послуг (Agencia Estatalde Administración Tributaria– AEAT).

За останні десять років в Іспанії змінилася кількість імпорту та експорту равликів. Експорт равликів стабільно зростає, а імпорт залишався приблизно на одному рівні. За даними Міжнародного торгового центру, у 2012 р. Іспанія імпортувала равликів на суму близько 270 000 дол. США, тоді як експортувала равликів лише на суму близько 120 000 доларів США. Проте у наступні роки тенденція змінилася. До 2015 р. експорт равликів сягнув близько 400 тис.дол. США, при цьому імпорт залишився на тому ж рівні. У 2018 р. вартість експорту равликів зросла приблизно до 600 тис.дол. США, тоді як імпорт сягнув приблизно 290 тис.дол. США. У 2021 р. експорт равликів досяг історичного максимуму в приблизно 1,2 млрдол. США, тоді як імпорт залишився на рівні близько 280 тис.дол. США.Збільшення експорту равликів мало позитивний вплив на розвиток іспанської економіки. Вирощування равликів стало особливо актуальним в південному регіоні Андалусії, де створило нові можливості для працевлаштування та збільшило доходи місцевих фермерів. Зростання експорту також призвело до зростання іспанського сільськогосподарського сектору, який став важливим гравцем на світовому ринку продукції равликівництва [43; 44].

В Іспанії уряд дбає про контроль імпорту та експорту равликів, зокрема з метою збереження природного середовища та біорізноманіття. Спеціальні обмеження впроваджено щодо імпорту равликів з країн, де відсутня адекватна система контролю вилову. Уряд регулює та встановлює стандарти догляду за цими тваринами для підтримки сталого розвитку галузі. Дослідження та наукові програми також сприяють збереженню біорізноманіття. Завдяки таким заходам Іспанія прагне забезпечити безпеку та якість продуктів на основі равликів для споживачів, одночасно сприяючи розвитку цієї галузі у своїх межах.Загалом, розвиток експорту равликів сприяв розвитку сільського господарства в південному регіоні Андалусії та став значним джерелом доходу для місцевих фермерів. Це створило більше можливостей для працевлаштування в сільській місцевості та допомогло зменшити рівень бідності в цих районах.

Відповідальний підхід уряду Іспанії передбачає контроль над надмірним видобутком диких равликів та заборону їх комерціалізації. При збільшенні експорту та стабільному імпорті равликів в Іспанії з 2012–го по 2021 р. відбулося стимулювання економіки, особливо сільськогосподарського сектора. Ця галузь стала важливим джерелом доходу для місцевих фермерів. Для забезпечення якості та безпеки равликів, що призначені для споживання населенням, уряд регулює імпорт та експорт, що сприяє розвитку стійкої та екологічно чистої галузі вирощування равликів у країні [46] (рис.2.15).

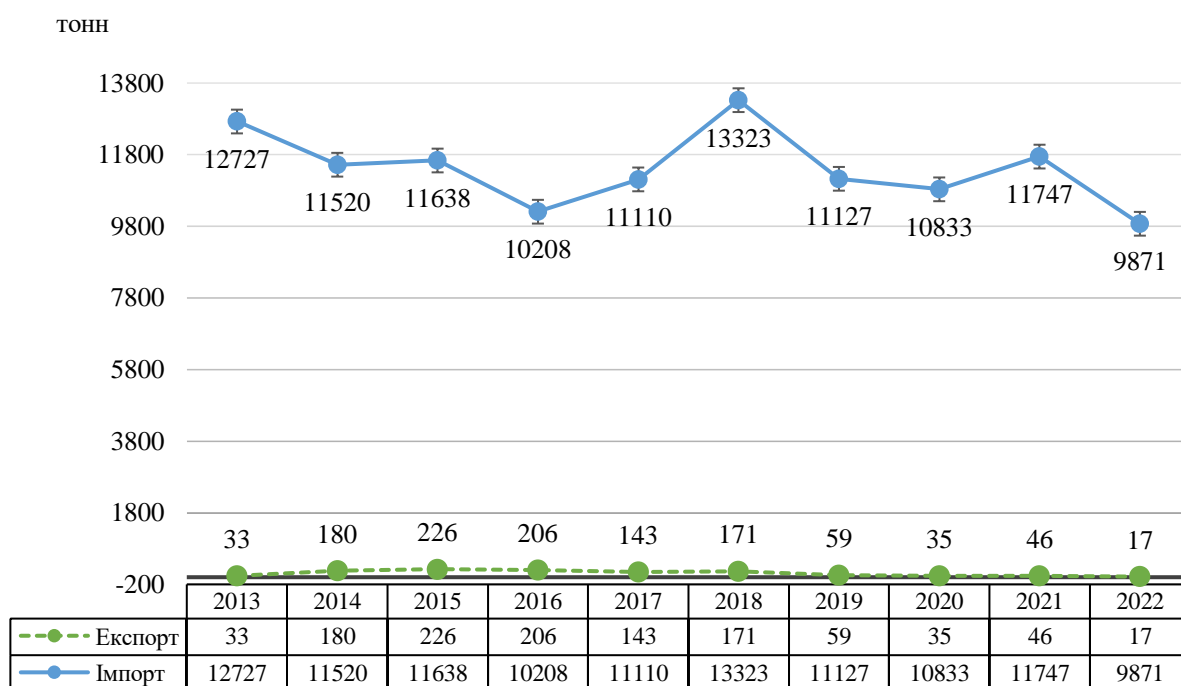

Рис. 2.15. Динаміка імпорту та експорту равликів в Іспанії за період з 2012–го по 2021 р.

Джерело: Агентство митного контролю та фронтірних послуг (Agencia Estatal de Administración Tributaria – AEAT).

Міністерство сільського господарства, рибальства та продовольства прийняло постанову 2019 р., яка спрямована на захист популяції равликів. Згідно з цими заходами, равлики призначені для споживання повинні походити з ферм, що дотримуються високих стандартів утримання та безпеки продуктів харчування. Регулярні перевірки ферм допомагають забезпечити сталість та екологічну чистоту розвитку цієї галузі. Важливим чинником успіху розведення

равликів є контроль над якістю корму, що відіграє ключову роль у поліпшенні врожайності та якості продуктів. Пропаганда розведення равликів серед громадськості може допомогти підвищити усвідомлення переваг цієї галузі та її значення для збереження біорізноманіття та сталого розвитку, збереження екології. Розведення равликів в Іспанії стало важливим кроком у розвитку сталого сільського господарства. Також важливо зберігати оригінальність та культурну спадщину Іспанії в цій галузі, оскільки равлики це традиційна страва, щопосідає важливе місце у культурі країни. Тому при вдосконаленні технологій розведення та контролю якості необхідно враховувати культурні та історичні аспекти цієї галузі [52].

Розведення равликів – це складний і важливий процес, який безпосередньо впливає на якість та смак продукту, а також на його поживну цінність. Один з ключових аспектів успішного господарювання – це правильний вибір корму. Однак він може значно відрізнятись від ферми до ферми, залежно від того, якому корму віддає перевагу кожен господар. Деякі ферми використовують місцеві корми, інші – комерційні, а деякі надають перевагу спеціалізованому корму. Вартість корму також може коливатися від 0,60 до 1,20 євро за 1 кг, а ферми зазвичай використовують від 1500 до 3500 кілограмів корму на рік. Для чіткішого зрозуміння різноманітності підходів до годівлі равликів можна навести прикладів різних господарств та їхніх методів виробництва (табл. 2.12).

Іспанія вдосконалює підходи до зниження витрат на корм для равликів, включаючи використання місцевих інгредієнтів, оптимізацію складу корму та застосування альтернативних джерел харчування. Технології обробки корму, такі як гранулювання, допомагають досягти високої якості та швидкого росту равликів, знижуючи при цьому витрати. Інтеграція цих підходів сприяє стійкому розвитку та сталій економіці вирощування таких цінних продуктів [13].

Таблиця 2.12

Середньостатистична вибірка кормів у топ 5 фермах Іспанії

Назва ферми	Корму та його склад	Ціна, €/кг	Країна–виробник
LaGranjaSnails	Суміш зерна, овочів та фруктів	0,60	Іспанія
SnailParadise	Соевий шрот, кукурудза, пшенична отрутина та інші інгредієнти	1,20	Франція
EICaracol	Комерційний корм для равликів та місцеві фрукти та овочі	0,80	Іспанія
HelixFarms	Суміш зерна, фруктів та овочів, а також спеціальний корм для равликів на основі соєвого шроту та інших інгредієнтів	1,00	Італія
TheSnailery	Комерційний корм для равликів, зерно та місцеві фрукти та овочі	0,90	Німеччина

Джерело: Агентство митного контролю та фронтірних послуг (Agencia Estatal de Administración Tributaria – AEAT).

Іспанія зосереджується на розвитку вирощування равликів шляхом різноманітних програм та підтримки. Фінансова допомога, навчання, дослідження та маркетингові ініціативи сприяють розвитку галузі. Незважаючи на це, виникають виклики у стандартизації. Проте Іспанія може стати ключовим гравцем у сегменті ринку з ростом популярності продукції з равликів, особливо завдяки різноманітним каналам збуту, включаючи традиційні магазини та онлайн-платформи, що допомагають співпраці з фермерами та споживачами. Значна частина продукції равликівництва в Іспанії, експортується в інші країни: США, Японія та Китай. Це дозволяє іспанським фермерам не лише забезпечувати стабільний дохід, а й зберігати зайнятість у згаданій галузі.

Для того щоб не отримувати штрафів та не порушувати законодавство, необхідно дотримуватися правил країни, де займаєшся розведенням тварин, оскільки вони можуть відрізнятися в різних регіонах та країнах. Один із головних документів, що визначає правила утримання, догляду та переміщення

тварин, включаючи равликів, Регламент Європейського Союзу про здоров'я та добробут тварин. Він містить вимоги щодо утримання, годівлі, напування та профілактики хвороб, а також передбачає регулярні ветеринарні перевірки для забезпечення дотримання вимог. В Іспанії існує власне національне законодавство, яке встановлює спеціальні вимоги до розведення равликів [43].

Snail Paradise – іспанська компанія, що пропонує унікальні продукти з равликів та вдосконалює свої методи вирощування. З метою залучення нових клієнтів та виходу на ринок вони поєднують інноваційний маркетинг з використанням соціальних мереж та співпрацюють з інфлюенсерами. Компанія активно дбає про безпеку та якість своєї продукції, щоб задовольнити вимоги споживачів та забезпечити власну успішність на міжнародному ринку [44].

Італія відома своєю багатою історією вирощування равликів і залишається ключовим гравцем на міжнародному ринку. Застосовуючи новаторські технології і вибіркового підхід до гатунків, які вирощують, італійські фермери пропонують різноманітні та якісні продукти своїм клієнтам. Головні райони вирощування – П'ємонт, Тоскана та Кампанія, забезпечують унікальні смакові відтінки і приваблюють гурманів з усього світу. Використовуючи природні методи та дотримуючись стандартів безпеки, фермери Італії забезпечують якісну екологічно чисту продукцію, що підтверджує їхнє лідерство та перспективи.

Італійські виробники равликів активно розвивають власні виробничі процеси, використовуючи інноваційні технології, щоб забезпечити найвищу якість та ефективність виробництва. Багато ферм застосовують спеціальні системи годування та контролю клімату, що дозволяє створювати оптимальні умови для зростання та розвитку равликів, забезпечуючи високоякісний та екологічно чистий продукт. Італійські фермери активно співпрацюють з місцевими та світовими ресторанами й шеф-кухарями, щоб просунути свій продукт на міжнародному ринку та презентувати його в оригінальних рецептах. Завдяки такій співпраці равлики стають все популярнішими серед гурманів і фуді-тревелерів, які цінують якість та автентичний смак італійської кухні.

Італійські виробники равликів продовжують розвиватися та вдосконалювати свої методи виробництва, щоб задовольняти потреби споживачів і невтратити провідну позицію на світовому ринку равликів. У сучасних умовах вчені повинні дослідити низку проблем, що стосуються італійської галузі равликівництва, а також методів боротьби зі шкідниками та хворобами, які використовуються для забезпечення продуктивності і прибутковості згаданого сектору національної економіки [43]. Однією з головних проблем, які впливають на равликівництво в Італії, визнано шкідники і хвороби, які можуть серйозно зашкодити здоров'ю і розвитку равликів. Червононогі равлики чутливі до різних шкідників та хвороб, таких як кліщі, мухи та бактеріальні інфекції. Тому фермери використовують різні методи для боротьби з цими проблемами. Карантинні заходи передбачають обов'язкову перевірку равликів на наявність хвороб перед їх введенням у нову систему вирощування. Стійке до хвороб розведення передбачає відбір лише тих равликів, які виявляють стійкість проти певних захворювань. Інтегровані методи боротьби зі шкідниками включають в себе комбінацію біологічних, хімічних і культурних методів з метою зменшення використання хімічних пестицидів та боротьби зі шкідниками. Крім цього, італійські фермери розробляють нові методи і технології для забезпечення ефективного виробництва равликів [18].

Для досягнення здорового росту та розвитку італійських равликів використовуються спеціальні дієтичні раціони та водні середовища. Застосування новітніх технологій управління вирощуванням равликів може підвищити продуктивність та знизити витрати. До прикладу, системи датчиків вологості, температури та рівня CO₂ можуть налаштовувати оптимальні умови для росту та здоров'я равликів. Автоматизовані системи годівлі та водопостачання здатні зменшити ручну працю та підвищити ефективність. Використання таких технологій допомагає точніше прогнозувати вирощування равликів та збільшити прибутковість. Проте кліматичні та екологічні чинники можуть негативно вплинути на продуктивність равликів. Так, екстремальні

погодні умови, такі як спека чи сильний дощ, здатні зашкодити здоров'ю та росту італійських равликів.

Новітні методи вирощування равликів, які застосовуються фермерами, допомагають подолати виклики, що постійно змінюються. Це загоны з клімат-контролем, що забезпечують оптимальні умови для вирощування равликів, контролюючи температуру та вологість. Однак, на жаль, вирощування равликів це не з легких завдань. Фермери повинні витратити значні зусилля не лише на сам процес культивування равликів, але й на підтримку їх здоров'я та забезпечення оптимальних умов для їх розвитку. Це вимагає глибоких знань у галузі агрономії та біології, а також постійного моніторингу та адаптації до змінюваних умов довкілля. Управління водними ресурсами ще один важливий аспект, який допомагає фермерам забезпечити оптимальну вологість у загонах для равликів. Фермери збирають і переробляють воду, щоб зменшити відходи й забезпечити ефективне ресурсу використання. Хоча вирощування равликів має свої виклики, завдяки сучасним інформаційн методам вирощування та інноваційним стратегіям фермери можуть забезпечити високу продуктивність та прибутковість своєї продукції. Проблеми, з якими стикаються фермери, що спеціалізуються на розведенні равликів в Італії, постійно змінюються – від маркетингових до екологічних факторів (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Методи вирішення проблем продукції равликівництва в Італії

Проблема	Рішення
Хижацький напад птахів та інших тварин	Встановлення захисної сітки або огорожі навколо ферми для равликів
Паразитарні зараження	Дотримання належної санітарії та гігієни, застосування відповідних лікарських засобів
Високі показники смертності	Забезпечення належного харчування, температури та вологості; зменшення обробки та стресу
Забруднення	Використання природних або органічних методів

пестицидами або хімічними речовинами	боротьби зі шкідниками; уникнення шкідливих хімікатів
Низькі темпи зростання	Моніторинг екологічних умов та коригування методів годівлі та догляду за тваринами
Низький попит на ринку або низькі ціни	Дослідження тенденцій ринку та розробка нових продуктів або стратегій маркетингу; пошук нових ринків
Недостатня державна підтримка або фінансування	Залучення фінансування та підтримки від місцевих або національних урядових агентств

Джерело: власна розробка.

Фермери, щоб забезпечити успішну майбутню діяльність, використовують передові методи, що дозволяють таким ефективно просувати власні продукти та залучати нових клієнтів. До прикладу, платформи електронної комерції дозволяють фермерам пропонувати власну продукцію широкому колу людей, забезпечуючи зручний спосіб її придбання. Маркетинг у соціальних мережах ще одна ефективна стратегія, що дозволяє фермерам взаємодіяти зі своїми клієнтами безпосередньо та просувати одержані продукти. Диференціюючи власні продукти з равликів, фермери можуть збільшити свій дохід, запропонувавши ікру чи паштет з равликів. Хоча розведення равликів може бути складним, застосування нових методів та інноваційних практик, таких як стійке до хвороб розведення й контрольовані кліматичні умови для равликів, здатні допомогти перетворити цю галузь геліцекультури на прибутковішу [18].

Використовуючи передові технології і стратегії маркетингу, фермери можуть забезпечити стабільний розвиток галузі розведення равликів, зберігаючи її успішність та задовольняючи зростаючі потреби споживачів. Особливість цієї галузі полягає в її унікальності та незвичності, що робить її привабливою для багатьох людей, що шукають нові та незвичні продукти.

Розвиток галузі гелікультури в Італії має важливе значення для економіки, зокрема для сільських районів. Запит на равликів на внутрішньому ринку високий, а галузь має потенціал для експорту. Проте існують певні виклики, такі як проблеми з маркетингом та дистрибуцією, а також проблеми із впливом гелікультури на навколишнє середовище, серед яких використання пестицидів, добрив та природних ресурсів [43]. Існують можливості для розвитку і створення нових продуктів на основі равликів. Шляхом дослідження стійких та органічних методів землеробства, вертикального вирощування та систем замкнутого циклу можна допомогти зменшити вплив гелікультури на навколишнє середовище та забезпечити стійку й успішну майбутню діяльність згаданої галузі. Збереження стійкості галузі гелікультури також стає гарантом того, що вирощені равлики будуть здоровими і безпечними для споживання, що має важливе значення для здоров'я нації та економіки в цілому [16]. Для деталізації наведено приклади методів модифікації виробництва равликів в Італії, які вони застосували для регулювання галузі гелікультури, щоб підвищити конкурентоспроможність власної продукції, а в результаті і збільшити прибутки, позитивно вплинути на економіку в країні (табл. 2.14). При розвитку равликівництва та успішному впровадженні інноваційних методів з'явилася можливість створення нових робочих місць. Це стало результатом збільшення виробничих потужностей у сфері равликівництва. Розширення галузі вимагало залучення додаткових кадрів, не тільки безпосередньо у виробництві, але й у суміжних сферах, таких як обробка, упаковка та логістика продукції.

Поліпшення генетичних характеристик популяцій равликів шляхом генетичної селекції вирізняється надзвичайно важливою задачею для фермерів, які займаються равликівництвом в Італії. Цей процес дозволяє підвищити якість продукції та забезпечити відповідність вимогам споживачів. Фермери можуть використовувати методи контрольованого розведення, щоб отримати равликів з бажаними характеристиками, такими як швидкість росту, стійкість до хвороб та вихід м'яса. Застосування оптимального раціону та управління навколишнім

середовищем також визначено важливими складовими успішного равликівництва. Вирощування здорових та міцних равликів залежить від дотримання відповідних умов годівлі та управління внутрішнім середовищем. Фермери повинні забезпечити відповідну кількість білків та поживних речовин в раціоні, щоб сприяти оптимальному розвитку та здоров'ю равликів [32].

Таблиця 2.14

Методи модифікації технологій виробництва продукції равликівництва в Італії

Методи модифікації виробництва	Розкриття сенсу методів модифікації
Контрольована температура	Контроль температури для равликів з метою оптимізації їх швидкості зростання равликів
Контроль світла	Регулювання кількості світла для равликів з метою оптимізації їх поведінки живлення та репродуктивної швидкості
Управління ґрунтом	Маніпулювання якістю ґрунту та вмістом вологи з метою створення оптимального середовища для зростання та розмноження равликів
Модифікація раціону	Підбір раціону равликів для оптимізації їх харчування та швидкості зростання
Відбір порід	Відбір певних порід равликів для розведення, які мають бажані ознаки, такі як швидке зростання, стійкість до хвороб та високий вихід продукції
Управління гігієною	Підтримка чистоти та гігієнічного середовища, щоб запобігти поширенню захворювань та інфекцій
Контроль іригації	Регулювання кількості та частоти використання води для створення оптимального рівня вологості для зростання равликів
Густота посіву	Підбір кількості равликів на одиницю площі для оптимізації зростання та мінімізації стресу
Управління здоров'ям	Впровадження профілактичних заходів, таких як регулярні перевірки здоров'я та лікування, щоб гарантувати, що равлики залишаються здоровими та вільними від хвороб
Автоматизація	Використання таких технологій, як датчики та автоматизовані системи годування, для оптимізації росту равликів і мінімізації витрат на робочу силу

Джерело: узагальнення матеріалу.

Оптимізація процесу розведення равликів виступає ключовою складовою успішного фермерства. Підвищення ефективності розведення та зменшення витрат на виробництво виділяються важливими завданнями для забезпечення успіху у галузі равликівництва. Розвиток цієї галузі важливий для сільських

районів Італії, аджеравликівництво може стати додатковим джерелом доходу для сільських господарств, забезпечуючи високоякісну та екологічну продукцію для споживачів. Для успішного розвитку равликівництва фермери повинні створювати оптимальні умови навколишнього середовища, такі як постійна температура та вологість, які допомагають підвищити якість та кількість продукції. Однак, щоб досягти успіху в цій галузі необхідно приділяти особливу увагу управлінню здоров'ям равликів, оскільки хвороби та екологічний стрес можуть негативно вплинути на їхній ріст, вихід м'яса та репродуктивний успіх.

Фермери мають дотримуватися правил гігієни та контролювати здоров'я своїх равликів, а також лікувати хворих або інфікованих тварин, щоб оптимізувати процес розведення та вироблення високоякісної продукції. Важливо використовувати різні методи, такі як генетичний відбір, контрольоване розведення, управління годівлею та навколишнім середовищем, щоб підвищити ефективність та прибутковість галузі. Забезпечуючи оптимальні умови для розведення й відбираючи тварин із бажаними ознаками, фермери можуть підвищити якість та кількість продукції, що в свою чергу призведе до зростання їхньої прибутковості. Розвиток равликівництва виявляє важливий вплив на економіку країни в цілому, тому оптимізація розведення равликів слугує важливим елементом продуктивності та прибутковості галузі.

Сьогоднішній прогресивний підхід до розведення равликів може допомогти знизити витрати на утримання та годівлю цих м'ясних гастрономічних делікатесів. До прикладу, використання передових технологій у годівлі та управлінні відходами може сприяти оптимізації ресурсів і зменшенню витрат на годівлю. Також можна використовувати спеціально розроблені корми, що містять всі необхідні поживні речовини для повноцінного розвитку равликів [20].

Не менш важливе впровадження екологічно чистих технологій та відходів, що сприятиме не лише збільшенню прибутковості галузі, а й позитивно вплине на довкілля. Це дозволить отримувати сертифіковану

продукцію високої якості, що забезпечить здоров'я споживачів та стабільний розвиток сільського господарства в цілому. Тобто використання передових технологій та оптимальних умов розведення равликів на фермах – це ключовий фактор у підвищенні ефективності і прибутковості галузі вирощування равликів як в Італії, так і в усьому світі.

Італійська галузь равликівництва продовжує розвиватись, але для забезпечення її стійкості та сталості необхідно більше уваги приділяти інформуванню споживачів про користь та цінність місцевих равликів та екологічно–чистих методів їх вирощування. Освітні заходи та інформаційно–роз'яснювальні програми можуть допомогти збільшити свідомість споживачів про переваги споживання місцевих продуктів та підтримку згаданих економічних методів виробництва, що сприятиме формуванню більш сталої та стійкої продовольчої системи [63].

Галузь гелікультурастала важливим складником економіки та кулінарної спадщини Італії, має потужний потенціал для подальшого розвитку згаданого ринку. Продовження досліджень та інновацій можуть допомогти виявити нові методи та технології, що підвищать ефективність та стійкість розведення равликів, а також відкриють нові ринки та можливості для продукції. Таким чином важливо забезпечити сталість, економічну та екологічну ефективність галузі равликівництва в Італії. Нехай свідомість та знання стануть союзниками у будівництві стійкої та сталої продовольчої системи в Італії.

Розвиток індустрії равликівництва в Італії має великий потенціал для підвищення ефективності та стійкості виробництва, а також зменшення впливу на довкілля. Одним з ключових напрямів досліджень виділяється створення нових кормів та кормових добавок, що не тільки підвищить їхню харчову цінність та смакові якості, а й дозволить зменшити витрати на виробництво [62].

Інноваційні підходи включають застосування нових технологій та методів ведення сільського господарства, таких як автоматизовані системи годівлі та напування, а також системи замкнутого циклу, що допоможуть оптимізувати

використання ресурсів та зменшити відходи. Ці інновації мають потенціал підвищити ефективність та стійкість розведення равликів та зменшити вплив на довкілля. Важливість співпраці та партнерства між різними групами зацікавлених сторін недооцінювати не можна. Фермери, дослідники та інші експерти повинні співпрацювати, обмінюватися знаннями та ресурсами, розробляти інноваційні практики та визначати нові ринкові можливості. Фермери можуть співпрацювати з дослідниками, щоб виявити нові методи ведення сільського господарства та кормові добавки для равликів. Усі ці зусилля перетворюють індустрію равликівництва в Італії на більш стійку та ефективну, що призведе до збільшення виробництва та забезпечення населення якісною та доступною продукцією. Така позитивна динаміка може сприяти збільшенню експорту продукції равликівництва, а також доходів для фермерів та інших учасників галузі. Більш стійка та ефективна індустрія равликівництва також може мати позитивний вплив на довкілля, зменшуючи відходи та використовуючи ресурси значно оптимально. Заохочення інновацій та співпраці між фермерами, дослідниками та іншими експертами здатне забезпечити довгострокову стійкість та успіх для галузі равликівництва в Італії [31].

Дослідники можуть допомогти фермерам вдосконалити та перевірити нові методи в реальних умовах, підтримуючи тим самим створення партнерства між фермерами та виробниками харчових продуктів. Це партнерство може стимулювати розробку нових продуктів на основі равликів, таких як соуси та спреди, що підвищить попит на місцеві равлики та забезпечить розвиток галузі. Важливість гелікультури в Італії для економіки та кулінарної спадщини країни не може бути недооцінена. Застосування екологічних методів вирощування та популяризація користі місцевих равликів для здоров'я та довкілля здатні допомогти галузі зростати та розвиватися в майбутньому. Співпраця між фермерами, дослідниками та іншими зацікавленими сторонами може стимулювати цей розвиток та забезпечити те, що галузь залишиться важливою складовою сільськогосподарського та кулінарного ландшафту Італії [9]. Імпорт

равликів з Італії виявляє значний вплив на економіку країни, оскільки Італія є одним із провідних експортерів равликів у світі, тому експортний ринок сприяє загальному економічному зростанню країни (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Статистичні дані щодо експорту продукції равликівництва Італії
в період з 2015–го по 2020 р. (до початку пандемії)

Рік	Обсяг експорту равликів (метричні тони)	Вартість експорту равликів (мільйони USD)
2015	1200,0	6,5
2016	1500,0	8,2
2017	1800,0	9,6
2018	2000,0	11,3
2019	2300,0	12,7
2020	1800,0	10,5

Джерело: узагальнення теоритичного матеріалу.

В Італії виробництво равликів виявилось дуже вигідним бізнесом для тих, хто займається згаданим сектором. Це стало можливим завдяки тому, що равлики досить популярні у світі, як вишуканий продукт. Збільшення обсягів експорту равликів дозволило створити нові робочі місця в цій галузі, що сприяє загальному економічному розвитку. Ця галузь стала привабливою не тільки для фермерів, а й для переробних підприємств та дистриб'юторів, які отримують значний дохід. Експорт равликів став важливим джерелом доходу для фермерів та сприяє розвитку їх бізнесу. Цей експорт приносить країні значний дохід та сприяє економічному зростанню. Розширення торгових відносин між Італією та іншими країнами відкриває нові можливості та допомагає збільшувати валютні резерви країни. Експорт равликів в Італії має великий потенціал і може стати ключовим фактором економічного зростання та розвитку країни. Ця галузь може послугувати прикладом для розвитку подібного бізнесу в Україні.

Нещодавно італійський уряд зосередив свою увагу на розвитку галузі вирощування равликів, інвестуючи в значні дослідження та розробки нових технологій. Фермерам надаються навчання та семінари з ведення економічної

діяльності на господарстві, розведення, харчування та лікування хвороб, що підвищує продуктивність та поліпшує якість продукції, надає можливість конкурувати на світовому ринку. Держава Італії надає значну підтримку галузі розведення равликів. Фермерам надається фінансова допомога через кредити, субсидії та гранти, а також здійснюється допомога забезпечити доступ до нових ринків. Уряд встановлює правила та схеми сертифікації, щоб забезпечити безпеку та якість продукції з равликів, що допомагає зміцнити довіру споживачів до італійської продукції з равликів. Державна підтримка також включає дослідження та розробки, навчання, доступ до ринку та регулювання. Ця підтримка стала важливим рушієм економічного зростання та допомогла сприяти зростанню галузі розведення равликів в Італії.

Равликівництво в Європі було відоме ще з давніх часів, але останніми роками Китай став одним з найбільших виробників равликів у світі. І хоча відомості про цю галузь у Китаї з'явилися не так давно, досвід вирощування равликів у цій країні виявився вдалим і значно вплинув на економіку.

Методи оптимізації виробництва, які використовують китайські фермери, що вирощують равликів, зіграли вирішальну роль у розвитку галузі. Одним з найбільш значущих методів оптимізації виробництва в Китаї є використання сучасних технологій у вирощуванні равликів. Застосування автоматизації та дозволило ефективно управляти равликовими фермами, знизити трудовитрати та підвищити продуктивність. Фермери в Китаї також застосували інноваційні методи годівлі, які поліпшують якість равликів і пришвидшують їх ріст [54].

За останні роки Китай встиг стати одним з найбільших постачальників продукції равликівництва на світовому ринку, а їхня продукція все більше завойовує популярність. Багато країн світу купують равликів та муцин саме у Китаї, що свідчить про високу якість та ефективність вирощування цієї продукції. У світі, равликівництво визнано важливою галуззю, особливо в країнах Європи, де він зародився в середні віки як джерело харчування та використовувався в медицині. Однак, з появою нових технологій та

інноваційних методів вирощування равликів, Китай став одним з найбільших виробників продукції равликівництва у світі [50].

Застосування автоматизації та точного обладнання дозволило китайським фермерам ефективно управляти равликовими фермами, знизити трудовитрати та підвищити продуктивність. Застосування інноваційних методів годівлі поліпшує якість равликів, пришвидшує їх ріст.

У світлі такого розвитку равликівництва в Китаї, можна стверджувати, що ця галузь стане ще впливовішою у майбутньому. Інші країни, які також зацікавлені у вирощуванні равликів, можуть взяти на озброєння досвід китайських фермерів, щоб підвищити ефективність вирощування і розвивати свою власну галузь равликівництва. Знання та досвід, які здобуто в Китаї, можуть бути корисними для підвищення якості та ефективності вирощування равликів у різних куточках світу.

Розвідка равликів у Китаї продовжує дивувати світ своїм успіхом, і ця галузь вже стала однією з найвпливовіших у країні. Однак ще більшого успіху можна очікувати в майбутньому, зважаючи на те, що фермери використовують стійкі методи вирощування равликів. До прикладу, вони впроваджують екологічно чисті практики, включаючи використання органічних добрив, що дозволяє зменшити використання шкідливих пестицидів і збагатити ґрунт. Вирощування равликів виявляє значний вплив на економіку Китаю, забезпечуючи робочі місця для багатьох людей, особливо в сільських районах, де працевлаштування може бути обмежене. Це також сприяє зростанню сільського господарства, яке становить важливу складову економіки країни. Досвід розведення равликів у Китаї може бути корисним для інших країн, які також зацікавлені у розвитку цієї галузі (табл. 2.16; рис. 2.16).

Таблиця 2.16

Динаміка вартості та кількості виробництва продукції равликівництва у Китаї
за останні роки

Рік	Вартість експорту, тис. дол. США	Кількість експорту, тонн	Вартість імпорту, тис. дол. США	Кількість імпорту, тонн
2013	1007,00	32,00	552,00	148,00
2014	692,00	2,00	647,00	166,00
2015	250,00	13,00	775,00	258,00
2016	101,00	10,00	1113,00	263,00
2017	127,00	26,00	2818,00	1080,00
2018	40,00	34,00	3026,00	1264,00
2019	16,00	22,00	5978,00	3336,00
2020	21,00	44,00	2218,00	1334,00
2021	8,00	80,00	1077,00	692,00
2022	197,00	145,00	428,00	190,00

Джерело: Митна адміністрація Китаю (Customs Administration of China).

З точки зору вирощування та експорту равликів, Китай є провідним гравцем на світовій арені. Індустрія равликівництва у Китаї зазнала значного розвитку завдяки впровадженню новітніх методів оптимізації виробництва, які забезпечують високу продуктивність та якість продукту. Так, використання органічних добрив та екологічно чистих методів допомогли зменшити вплив розведення равликів на навколишнє середовище. Високоякісні равлики вирощені в Китаї знаходять попит у багатьох країнах світу, тому Китай став основним експортером равликів. За останній рік Китай експортував більше 1500 тонн вартістю понад 5 мільйонів доларів США, що стало значним джерелом доходу для країни. Розвиток равликового господарства в Китаї став важливим вкладом у зростання сільського господарства та створення нових робочих місць в сільській місцевості. Важливою складовою успіху було впровадження стійких практик, які забезпечують екологічну чистоту та збереження природних ресурсів. Звідси, що виробництво равликів у Китаї має великий потенціал для подальшого розвитку в майбутньому. Забезпечення

високої якості та стійкість виробництва будуть вирішальними факторами успіху у міжнародній конкуренції.

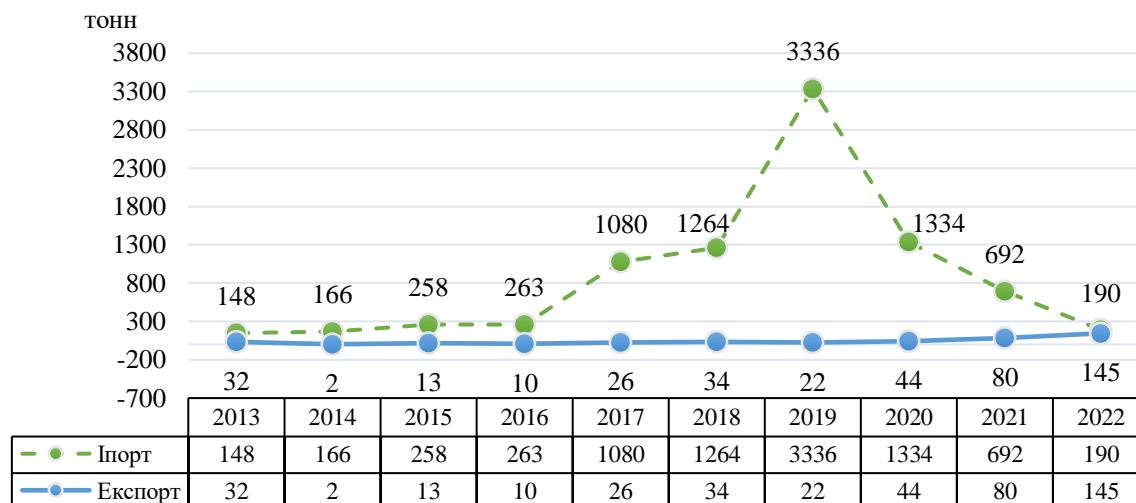

Рис. 2.16. Динаміка розвитку виробництва продукції равликівництва у Китаї за період з 2013 р. по 2022 р.

Джерело: Таможенна адміністрація Китаю (Customs Administration of China).

Вивчення зарубіжного досвіду розведення тварин є важливою складовою культурного обміну та пізнання різноманітних культурних підходів до ставлення до тварин. Відкритий та поважний діалог може сприяти створенню більш гуманних та сталих підходів до розведення тварин, що враховують як добробут окремих тварин, так і збереження природних ресурсів. Загалом, іноземний досвід розведення тварин надає можливість для міжкультурного обміну та навчання, оскільки різні країни та регіони можуть поділитися своїми унікальними перспективами та підходами до розведення особин. Взяти участь у відкритому та масштабному діалозі, можна працювати над створенням більш співчутливого та сталого майбутнього для всіх тварин [31].

Розведення тварин визнано глобальною проблемою, і в іноземному досвіді можна знайти цінні відповіді на питання щодо збереження біорізноманіття та добробуту тварин. Навчаючись від інших країн, можна розширити своє розуміння різних підходів до розведення тварин, використовуючи цю інформацію для удосконалення власної практики.

Співпрацюючи з іншими країнами, можна виділити більш сталі та гуманні підходи до розведення тварин, які дозволять піклуватися про добробут окремих тварин і зберігати здоров'я ширшої екосистеми. При цьому важливо враховувати етичні наслідки наявної практики розведення та дотримуватися стандартів доброчесності, щоб забезпечити захист інтересів тварин. Таким чином, взаємодія з іншими країнами щодо розведення тварин може забезпечити значний внесок у створення кращого майбутнього для всіх тварин. Посилення міжнародного співробітництва та обміну досвідом в цій сфері може допомогти забезпечити сталість та гуманність наявної практики розведення тварин і поліпшити добробут тварин у всьому світі.

Висновки до розділу 2

1. За минулі роки равликівництво в Україні демонструє впевнені темпи зростання, які можна спостерігати через підвищення обсягів національного виробництва та збільшенням імпортних показників равликової продукції. Така динаміка підкреслює високий попит споживачів на цей продукт та актуалізує питання зміцнення позицій вітчизняних виробників. До прикладу, зростання імпорту равликової продукції може вказувати на недостатню вітчизняну пропозицію або на більшу конкурентоспроможність зарубіжних брендів.

2. Дослідження ринкових показників продукції галузі гелісекультури в Україні виявляє цікаві тенденції. Зокрема, постійне зростання популярності виробів з равликів серед українських споживачів свідчить про зміни у споживчих пріоритетах та переоцінці дієтичних звичок. Однак, аби задовольнити цей зростаючий попит, необхідно фокусуватися на розвитку вітчизняного виробництва, навчаючись у світових лідерів згаданої індустрії.

3. Впровадження передових методів та технологій у вирощуванні равликів може стати ключовим чинником у формуванні конкурентних переваг України на глобальному ринку. Інноваційні підходи, зокрема використання біологічних методів захисту равликів або впровадження системи еко–вирощування, можуть значно підвищити продуктивність та якість вітчизняної равликової продукції, роблячи її більш привабливою для споживачів.

4. Аналіз практик зарубіжних країн у сфері равликівництва, таких як Італія, Іспанія та Китай, вказує на унікальні методики та правильність їх стратегії в розвитку продукції равликівництва. В Італії велика увага приділяється екологічному вирощуванню равликів, активно використовуючи природні джерела живлення та методи біозахисту. Іспанська продукція равликівництва відрізняється своєю здатністю поєднувати старовинні традиції з новітніми технологіями, включаючи сучасні системи зрошення та оптимізацію умов зростання. Китай, завдяки своїм величезним ресурсам, активно розвиває равликівництво на державному рівні, інтенсивно вкладаючись у дослідження та

інноваційні рішення у цій галузі. Всі ці методи можуть надати цінний внесок у розвиток равликівництва в Україні, враховуючи особливості нашого ринку.

5. Орієнтуючись на глобальні критерії та підходи, зокрема з урахуванням аспектів євроінтеграції, Україна має унікальний шлях до введення вищих європейських норм у виробництві равликової продукції. Цей процес включає адаптацію до міжнародних стандартів ISO, які стосуються всього циклу виробництва – від культур на до кінцевого продукту на полицях магазинів. Слідуючи цим стандартам, Україна може розширити свою присутність на європейських ринках, а також забезпечити, що її равликова продукція відповідає найсуворішим критеріям якості.

6. Державна ініціатива, яка ставить акцент на підсилення продукції равликівництва, може відкрити двері для нових інвестиційних можливостей у галузі. Отримуючи підтримку з боку держави, галузь може зосередити зусилля на розширенні технологічної бази, вдосконаленні методів вирощування та збільшенні дослідницької активності. Також маємо можливість звернутися до міжнародних програм фінансування, наприклад, ініціативи ЄС як «Горизонт 2020», що підтримують аграрні дослідження, чи світові агроекологічні фонди, що працюють над впровадженням передових практик. Ця комбінована підтримка не тільки допоможе Україні консолідувати своє місце на національному аграрному ринку, але й підсилить її позиції на міжнародній арені равликівництва.

7. Вивчаючи практики інших країн, для України оптимально взяти за основу багатоаспектний план для підвищення рівня регулювання продукції равликівництва на ринку. Він має бути націлений на відповідь конкретним особливостям та викликам вітчизняного ринку, а також активне зосередження на передових технологіях, відповідності еко-нормам і відповідності світовим стандартам якості.

Список використаних джерел до розділу 2

1. Adeyeye SAO, Bolaji OT, Abegunde TA, Adesina TO (2020) Processing and utilization of snail meat in alleviating protein malnutrition in Africa: a review. *Nutr Food Sci*. URL: <https://doi.org/10.1108/NFS-08-2019-0261>
2. Agbogidi OM, Okonta BC (2011) Reducing poverty through snail farming in Nigeria. *Agric Biol J N. Am* 2:169–172. URL: <https://doi.org/10.5251/abjna.2011.2.1.169.172> ISSN: 2151–7525
3. Agbogidi, O. Mary, and B. C. Okonta. "Reducing poverty through snail farming in Nigeria." *Small* 10 (2011): 15–5.
4. Alabi OO, Shoyombo AJ, Ajala AO, Ogunjimi SI (2019) Animal agriculture: a viable tool for rural women empowerment and redemption from poverty. *Scopus, Int J Civ Eng Technol (IJCIET)* 10(2):2365–2373
5. Apostolou, Konstantinos, et al. An assessment of snail–farm systems based on land use and farm components. *Animals* 11.2 (2021): 272.
6. Baba KM, Adeleke MT (2006) Profitability of snail production in Osun State Nigeria. *J Agric Food Sci* 4(2):147–155
7. Baruwa OI, Abogan PO, Kassali R (2012) Economics of raising African Giant Land Snail (*Archachatina marginata*) in Osun State, Nigeria. *Int J Agric Econ Rural Dev* 5(1):46–55
8. Blay ET, Ofori BD, Heloo J, Ofori JB, Nartey E. Managing agrobiodiversity the traditional way: lessons from West Africa in sustainable use of biodiversity and related natural resources. United Nations University Press, Tokyo, 2004. pp 203–214.
9. Brighton K. Snail Farming–Heliciculture. *Escargot World*. 2018, 15 (3).
10. Carzedda M, Nassivera F, Marangon F, Troiano S, Iseppi L, Bassi I (2020) Urban food security and strategic planning: involving Millennials in urban agriculture. In: *Smart innovation, systems and technologies book series (SIST, vol 178) Proceedings from international symposium: new metropolitan perspectives NMP 2020: New Metropolitan Perspectives*, pp 91–100.

11. Chah JM, Inegbedion G (2013) Characteristics of snail farming in Edo South agricultural zone of Edo State, Nigeria. *Trop Anim Health Prod* 45:625–631. URL: <https://doi.org/10.1007/s11250-012-0269-z>
12. Chang RD, Zuo J, Zhao ZY, Zillante G, Gan XL, Soebarto V (2017) Evolving theories of sustainability and firms: history, future directions and implications for renewable energy research. *Renew Sustain Energy Rev* 72:48–56.
13. Chang, Hye-Ja, and Yoon-Kyung Hwang. "Product development and market testing of ready-to-eat mandu with pond-snail as a health food." *Korean Journal of Community Nutrition* 11.5 (2006): 650–660.
14. Cobbinah, Joseph R., Adri Vink, and Ben Onwuka. *Snail Farming: Production, processing and marketing*. Agromisa, 2008.
15. *Compassion in World Farming* (2012) Food security and farm animal welfare, 20 p. URL: <https://www.ciwf.org.uk/media/3758836/Food-security-and-farm-animal-welfare-report.pdf>
16. Danilova I.S. The Content of Fatty Acids in Meat of Different Kinds of Snails. *The Bulletin of the Poltava State Agrarian Academy*, 2018. No. 4. P. 168-173. DOI 10.31210/visnyk2018.04.26.10. Dhiman V, Pant D. Human health and snails. *Journal of Immunoassay and Immunochemistry*. 2021;42(3):211-235.
17. Denning G, Fanzo F (2016) Ten forces shaping the global food system. In: Eggersdorfer M, et al (eds) *Good nutrition: perspectives for the 21st century*, Karger.
18. Ebenebe CI (2000) Mini livestock production in Nigeria, the present and future. In: *Proceedings of 5th annual conference of animal science association of Nigeria* Port Harcourt, Nigeria, September 9th–12th. Academic Press, New York.
19. Etchu K, Mafeni M, Ngenwi A (2008) Comparative performance of three edible snail species using intensive cage housing system in Cameroon. *Bull Anim Health Prod Africa* 56:345–352.
20. Food and Agriculture Organisation (FAO) (2018) *Shaping the future of livestock sustainably, responsibly, efficiently*. The 10th Global Forum for Food and

Agriculture (GFFA) Berlin, 20 p. <https://www.fao.org/3/i8384en/I8384EN.pdf>. Accessed 18–20 Jan.

21. Fraval SH, James LM, Oosting SJ, Sayula G, Teufel N, Silvestri S, Poole EJ, Herrero M, van Wijk MT. Livelihoods and food security in an urban linked, high potential region of Tanzania: changes over a three year period. 2018. *Agric Syst* 160. C. 87–95.

22. Ghosh, Sampat, Chuleui Jung, and V. Benno Meyer–Rochow. Snail farming: an Indian perspective of a potential tool for food security. *Ann. Aquac. Res* 3 (2016): 1024.

23. Ghosh–Jerath S, Kapoor R, Singh A, Downs S, Barman S, Fanzo J (2020) Leveraging traditional ecological knowledge and access to nutrient–rich indigenous foods to help achieve SDG 2: an analysis of the indigenous foods of Sauria Paharias, a vulnerable tribal community in Jharkhand, India. *Front Nutr* 7(61):1–26

24. Grilla AM, LaJeunesse CL, Morgan DM, McMaster DM (2016). Feasibility of snail farming as a model for small urban farms to expand into niche markets for increased profitability. <https://digitalcommons.wpi.edu/iqp-all/3213>

25. Grilla, Alena, et al. Feasibility of snail farming as a model for small urban farms to expand into niche markets for increased profitability. Worcester Polytechnic Institute: Worcester, MA, USA (2016).

26. Harrington LMB (2016) Sustainability theory and conceptual considerations: a review of key ideas for sustainability, and the rural context. *Pap Appl Geogr* 2(4):365–382. URL: <https://doi.org/10.1080/23754931.2016.1239222>

27. Heifer International Increases Support for Snail Farming in Cameroon. URL: <http://surl.li/omlwf>

28. Herrero M, Thornton PK (2013) Livestock and global change: emerging issues for sustainable food systems. *PNAS* 110(52):5

29. Hosseinifarhangi M, Turvani ME, van der Valk A, Carsjens GJ (2019) Technology–driven transition in urban food production practices: a case study of Shanghai. *Sustainability* 11:6070. URL: <https://doi.org/10.3390/su11216070>

30. Louzon AM, Pelfrêne B, Pauget F, Gimbert N, Morin–Crini F, Douay A, de Vaufleury A (2020) Bioaccessibility of metal (loid)s in soils to humans and their bioavailability to snails: a way to associate human health and ecotoxicological risk assessment? *J Hazard Mater* 384:121432
31. Market theory. URL: <http://surl.li/omlwn>
32. Modak S (2020) Nutrition sensitive agriculture in Tripura, an overview. *Int J Curr Microbiol Appl Sci* 9(7):3580–3586
33. Moglia M, Alexander KS, Larson S, Dray AG, Greenhalgh G, Thammavong P, Thephavanh M, Case P (2020) Gendered roles in agrarian transition: a study of lowland rice farming in Lao PDR. *Sustainability* 12:1–20
34. Mohammed S, Ahmed AA, Adjei D. Opportunities for increasing peasant farmers income through snail production in Ghana. 2014. *Sch J Agric Vet Sci* 1(4): P.195–200.
35. Munonye JO, Moses P (2019) Profitability analysis of snail farming in Owerri agricultural zone Imo state. In: Contributed paper prepared for presentation at the 93rd annual conference of the agricultural economics society, April 15–17. University of Warwick, England
36. Mvodo Meyo, Elise Stephanie, et al. "Snail Farming as an Alternative Profitable Livestock System for Sustainable Development." *Sustainable Development in Africa: Fostering Sustainability in one of the World's Most Promising Continents*. Cham: Springer International Publishing, 2021. 477–490.
37. Ngenwi AA, Mafeni JM, Etchu KA, Oben FT (2010) Characteristics of snail farmers and constraints to increased production in West and Central Africa. *Afr J Environ Sci Technol* 4(5): 274–278
38. Ogunjimi SI, Yusuf OJ, Ajala AO (2012) Factors influencing involvement of peri–urban farmers in mini–livestock farming in south–western Nigeria. *Sci J Rev* 1(3): P. 58–69
39. Okpeze CN, Omole AJ, Ajayi FT, Adebowale EA (2007) Effects of feeding adult snails *Stylosanthes guianensis* Lablab purpureus as substitute for pawpaw leaf. *Afr J Biotech* 6:1959–1962

40. Olurankinse CA (2019) Sustainable family well-being amid socio economic changes and challenges through food safety and nutrition. *J Biol Sci Bioconservation* 11(1). P. 1–25
41. Shackleton CM, Drescher A, Schlesinger J (2020) Urbanisation reshapes gendered engagement in land-based livelihood activities in mid-sized African towns. *World Dev* 130(C):104946. URL: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.104946>
42. The Concept of Sustainability. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/sustainability.asp>.
43. Theory of Production. URL: <http://surl.li/omlwu>
44. Three Important Theories of Consumption (With Diagram). URL: <https://www.yourarticlelibrary.com/economics/consumption-function/3-important-theories-of-consumption-with-diagram/37756>.
45. Titilola OL, Olaniyi OZ, Adebusola AA (2015) Mini-livestock farming as a strategy for food security in Oyo State of Nigeria. *J Agric Sustain* 7(2):171–186 ISSN 2201–4357
46. Асоціація равликівництва в Україні. URL: <https://union-prosnail.com.ua/>
47. Борисова Т. М. Міжнародна економіка. Тернопіль. 2016. С. 12–18.
48. Бурлака В. А., Шевчук В. Ф., Беляєв С. М. Вирощування слимака роду *Helixromatia* в умовах Полісся України. Еколого-функціональні та фауністичні аспекти досліджень моллюсків, їх роль у біоіндикації стану навколишнього середовища. Збірник наукових праць «Волинь». 2004. С. 15–17.
49. Вдовенко Н. М., Богач Л. В., Гераймович В. Л. та ін. Глобальна економіка. К.: 2017. С. 49–50.
50. Вдовенко Н. М., Коваль В. В., Зось-Кіор М. В. Регулювання сільського розвитку для імпортозаміщення аграрної продукції з урахуванням децентралізації та впливу міжнародної торгівлі. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. № Вип. 3. С. 13–24.
51. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 56–61.

52. Данілова І. С. Геліцекультура як новий перспективний напрямок сільського господарства в Україні. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки. 2022. Т. 24., № 97. С. 44–47.

53. Електронний портал новин про АПК України і світу. Режим доступу: agroportal.ua

54. Єпіфанова І. Ю., Дзюбка М. Ю. Формування стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах: вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2017. С. 99–103.

55. Іванько А. В. Ринкова рівновага на аграрному ринку: особливості узгодження сил попиту та пропозиції. Економічний аналіз. 2015. С. 23–28.

56. Кир'яченко Є., Галенова Т., Савчук О. Аналіз слизу садового равлика (*helixaspersamuller*) на присутність потенційних ефекторів системи гемостазу. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv*. 2021. Vol.84. Issue. P. 19–24.

57. Коробова, Н. М., Зось–Кіор, М. В., Вдовенко, Н. М., & Маргасова, В. Г. (2023). Оптимізація ринкових механізмів у сфері економіки равликівництва в Україні та світі. Академічні візії, (22). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/603>

58. Ложачевська О. М., Вдовенко Н. М., Родченко С. С., Ігнатюк В. В. Управління системою адаптивного стратегічного планування інноваційно орієнтованого конкурентоспроможного підприємства в умовах глобалізації та COVID-19. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 1(248). С. 53–60.

59. Малихіна С. В. Міжнародна конкурентоспроможність – як пріоритетний фактор розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств. 2012. С. 526–528.

60. Маргасова В. Г. Досвід регулювання ринку продукції равликівництва в США та можливості його реалізації в Україні. Науковий вісник Полісся. No 2(25).2022. С. 6–19.

61. Перегуда, Ю. А. (2023). Перспективи розвитку равликівництва в умовах глобального регулювання. Академічні візії. (22) URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/606>
62. Петропавловська С. Є., Земляк В. О. Оцінка інфраструктури ринку геліцекультури та можливостей реалізації експортного потенціалу. Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 3 (20). С. 115–120.
63. Сільське господарство України: статистичний збірник. Київ. Державна служба статистики України. 2022. 245 с.
64. Споживання продуктів харчування в домогосподарствах (1999–2022). URL: <http://surl.li/omlxa>
65. Стратегічна рамочна програма на 2022–2031 роки. Продовольча та сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй. 2021. URL: <http://chromextension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.fao.org/3/ne577ru/ne577ru.pdf>
66. Стратегія та концепція роботи ФАО в області харчування. Продовольча та сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй. Рим. 2015. 17 с.
67. Сус Л. В. Головні аспекти державного бюджетного фінансування галузі тваринництва. Продуктивність агропромислового виробництва. Серія: Економічні науки. 2014. № 25. С. 39–44.
68. Тваринництво України: статистичний збірник. Київ. Державна служба статистики України. 2019. 214 с.
69. Яцун А. Г. Базові інструменти регулювання ринку продукції аквакультури. Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів: II Міжнародна науково-практична конференція. м. Київ, 27–29 жовтня 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 163 с. (С. 154–156).
70. Яцун, А. Г. Theoretical approaches and evolution of economic thought in the aspect of regulating the market of snail products. Scientific Notes of Lviv University of Business and Law, (37), 2023. P. 400–407. URL: [//nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/828](http://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/828)

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ РАВЛИКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

3.1. Трансформація заходів регулювання вітчизняного ринку продукції равликівництва

За останні роки продукція равликівництва стала активно розвиватися як галузь геліцекультур ав аграрній сфері України, залучаючи увагу як приватних фермерів, так і державних органів. Цей сектор відзначається зростанням як кількості суб'єктів господарювання, що займаються равликівництвом, так і попиту серед населення на равликів. Сприятливі перспективи розвитку равликівництва стають дедалі важливішими в контексті економічних перспектив України.

Контроль за ринком галузі геліцекультури виявляється ключовим аспектом для визначення стратегій розвитку цієї галузі та підтримки підприємців. Європейський Союз орієнтується на підтримку суб'єктів господарювання, що дотримуються органічного виробництва, зокрема у 2023 р. було виділено на фінансову підтримку такого виробництва 306 млрд дол. США, на період до 2027 р. Тому Україна має можливості для подібної підтримки від сторони ЄС, спрямованої на виробників органічної продукції, сертифікуючи равликові ферми, зокрема додаванням геліцекультури в Закон України № 2496–VIII від 10.07.2018 «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» [101]. Визначено, що Європейський Союз визнає згаданий Закон України як повномірною підставою для сертифікації органічного виробництва та надання фінансової підтримки. Дійсно, стимулювання виробництва дуже важливий рушій для вітчизняного ринку равликівництва, але не тільки фінансування зумовлює певний розвиток для галузі геліцекультури, зокрема значущими факторами визначено статистичні дані про обсяги виробництва, збуту та споживання равликів, що дають змогу приймати ефективні політичні рішення.

Для досягнення успішного регулювання продукції равликівництва в Україні необхідно редагувати систему національних статистичних класифікацій з виокремленням галузі геліцекультури. Це дозволить забезпечити збір та аналіз якісної статистичної інформації стосовно галузі, що у свою чергу сприятиме ефективному аналізу ринкових тенденцій та розрахунку прогнозу попиту і пропозиції на ринку. Дані про обсяги виробництва, збуту й споживання равликів являють собою особливу необхідність для формування ефективних стратегій розвитку та підтримки підприємців [74]. Аналіз ринкових тенденцій, динаміки попиту та пропозиції на вітчизняну продукцію равликівництва належать до вирішальних факторів для досягнення успіху ринку галузі геліцукультури.

Одним із ключових аспектів розвитку національної статистики в рамках равликівництва є впровадження сучасних статистичних класифікацій, що відповідають міжнародним стандартам. Застосування таких класифікацій забезпечить інформаційну ємність, дозволить адаптувати нормативно–правову базу та сприятиме ефективному міжнародному інформаційному обміну [99]. Розвиток ефективної системи статистичних класифікацій, відповідної міжнародним стандартам, визнано перспективним напрямом для стимулювання росту та популяризації равликівництва в Україні.

У сучасних умовах глобалізованої економіки однією з важливих передумов успішного розвитку національної статистики виділяється створення та впровадження сучасної системи національних статистичних класифікацій, що гармонізуються з міжнародними стандартами. Розвиток і впровадження статистичних класифікацій відкривають нові можливості для поліпшення аналізу стану національної економіки, прогнозування її розвитку та вивчення міжгалузевих проблем. Ці статистичні класифікації ґрунтуються на твердих методологічних основах, які гарантують інформаційну ємність і цілісність зібраної статистичної інформації. Така узгодженість дозволяє легше інтегруватися в процес міжнародного інформаційного обміну, що стає важливою передумовою для взаємодії з розвиненими країнами світу. Потреба

перегляду центральних статистичних класифікацій зумовлена динамікою змін у світовій економіці та суспільстві. Версії Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC) та Класифікації основних продуктів (CPC) переглядаються принаймні один раз на 5–10 років, адаптуючись до змін у світових трендах. Разом із тим, впровадження та використання цих статистичних класифікацій відіграє ключову роль у підвищенні ефективності аналізу, планування та прийнятті обґрунтованих рішень з питань економічного розвитку національної економіки. Ці статистичні інструменти створюють універсальну базу для здійснення досліджень у різних галузях та аспектах економічного життя, сприяють розумінню головних тенденцій та виявленню перспектив для сталого розвитку. Таким чином, впровадження сучасних національних статистичних класифікацій, що відповідають міжнародним стандартам, не тільки допомагає забезпечити збір та аналіз якісної статистичної інформації, а й стає стратегічним інструментом для визначення ефективних шляхів розвитку економіки та реалізації потенціалу національної країни на міжнародному арені [109].

Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) відіграє суттєву роль у підготовці та поширенні статистичної інформації, що стосується різних видів економічної діяльності. Основним принципом КВЕД є групування підприємств, які виробляють подібні товари чи послуги, або використовують схожі процеси для створення товарів чи послуг (до прикладу, спільні сировинні матеріали, виробничі методи чи технології), у відповідні групи. Основна мета КВЕД полягає у визначенні й кодуванні основних і другорядних видів економічної діяльності, які виконують юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб та фізичні особи – підприємці. Цей систематизований підхід допомагає узгоджувати та стандартизувати класифікацію різноманітних економічних діяльностей, сприяючи уніфікації збору та аналізу статистичних даних. У КВЕД передбачено різні рівні деталізації, що дозволяє враховувати широкий спектр економічних діяльностей та їх взаємозв'язок. Кодування діяльності допомагає визначити її специфіку, характер і галузеву приналежність, що важливо для

здійснення аналізу та порівняльних оцінок різних галузей економіки. Використання КВЕД необхідний елемент для забезпечення точності та зрозумілості статистичної інформації в контексті економічної діяльності. Ця класифікація допомагає створити системний підхід до збору, обробки та аналізу даних, що сприяє ефективнішому управлінню та прийняттю стратегічних рішень у галузі економіки. Таким чином, КВЕД це не лише інструмент стандартизації статистичної інформації, а й ключовий елемент для вивчення структури і динаміки економіки. Впровадження цієї класифікації стало кроком до підвищення наукової обґрунтованості та об'єктивності досліджень у сфері економіки.

Відповідно до класифікатора видів економічної діяльності, равликівництво знаходить своє відображення у коді 01.49, що має назву «розведення інших тварин». Цей код визначає специфічну галузь, яка займається розведенням різноманітних тварин, у тому числі й равликів. Проведений аналіз класифікатора розкриває повніше розділ А, що включає сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство [114]. Ця секція у системі Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД) представлена досить обширно, охоплюючи використання рослинних і тваринних природних ресурсів, включаючи діяльність з вирощування сільськогосподарських культур, розведення сільськогосподарських тварин, одержування лісоматеріалів, лісових та інших рослин, тварин та продукції тваринного походження на фермах або в природному середовищі. Розділ А у системі КВЕД поділяється на три підрозділи, кожний з яких має свої особливості та значимість. При ретельному дослідженні равликівництва необхідно детально розглянути розділ 01 класифікатора видів економічної діяльності, що звучить як «сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг». Цей розділ налічує два основних види діяльності: одержування продукції рослинництва та одержування продукції тваринництва. Широка область діяльності, яку він охоплює, включає як традиційні методи сільського господарства, так і сучасні технології, що застосовуються в

оранжереях і теплицях. Розділ 01 включає в себе сім груп, кожна з яких репрезентує важливі аспекти сільського господарства та тваринництва. Перша група, код 01.1, охоплює вирощування зернових культур та інших сільськогосподарських культур. Друга група, код 01.2, стосується вирощування овочів, ягідних, фруктових культур та горіхів. Третя група, код 01.3, охоплює діяльність з розведення худоби, виробництва молока та м'яса. Саме у четверту групу, код 01.4, входить равликівництво, що передбачає розведення інших тварин, включаючи равликів. П'ята група, код 01.5, стосується вирощування масличних культур і тваринництва для одержання жирів та олій. Шоста група, код 01.6, поєднує вирощування цукрових культур та виробництво цукру. Нарешті, сьома група, код 01.7, стосується діяльності з вирощування рослин, які не включені до інших груп. Такий аналіз розділу 01 Класифікатора видів економічної діяльності і, зокрема, групи 01.4, дозволяє зосередитися на галузі равликівництва та з'ясувати його значення у контексті сільськогосподарського сектору. Равликівництво, враховуючи його значимість для забезпечення продовольства і збалансованого розвитку галузей економіки, стає об'єктом подальших наукових досліджень та стимулює розвиток інноваційних підходів у вирощуванні цих корис У світлі розділу 01.4, що налічує багато важливих класів, особливо зацікавлює клас 01.49 з привабливою назвою «Розведення інших тварин». Цей клас становить справжню інтригу для наукового вивчення, оскільки він зосереджується на захоплюючих активностях ферм, спрямованих на розведення хробаків, равликів, молюсків та інших цінних тварин. Аналізуючи клас 01.49 в рамках Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД), ми знаходимося на шляху розкриття досить складних аспектів господарської діяльності, пов'язаних з розведенням і доглядом за іншими цінними тваринами. Основна мета цього класу – забезпечення ефективного господарського процесу, пов'язаного з вирощуванням та розведенням згаданих тварин, які відіграють вагомую роль у різних аспектах нашого повсякденного життя [85–91]. Цей науково обґрунтований класифікаційний підхід надає нам можливість глибше зрозуміти питання, пов'язані з економічним значенням

розведення равликів та інших тварин. Ферми, що діють у цьому класі, відіграють важливу роль у забезпеченні стійкого розвитку та задоволенні потреб суспільства у цінних ресурсах. Таким чином, у результаті проведеного детального аналізу класу 01.49 у рамках КВЕД можна виділити важливий аспект господарської діяльності, що спрямований на розведення та догляд за цінними тваринами, зокрема равликами. Це дозволяє розширити розуміння економічного потенціалу та можливостей, які відкриваються перед цією галуззю і може послугувати основою для подальших наукових розвідок та розвитку інноваційних підходів у сфері равликівництва (рис. 3.1).

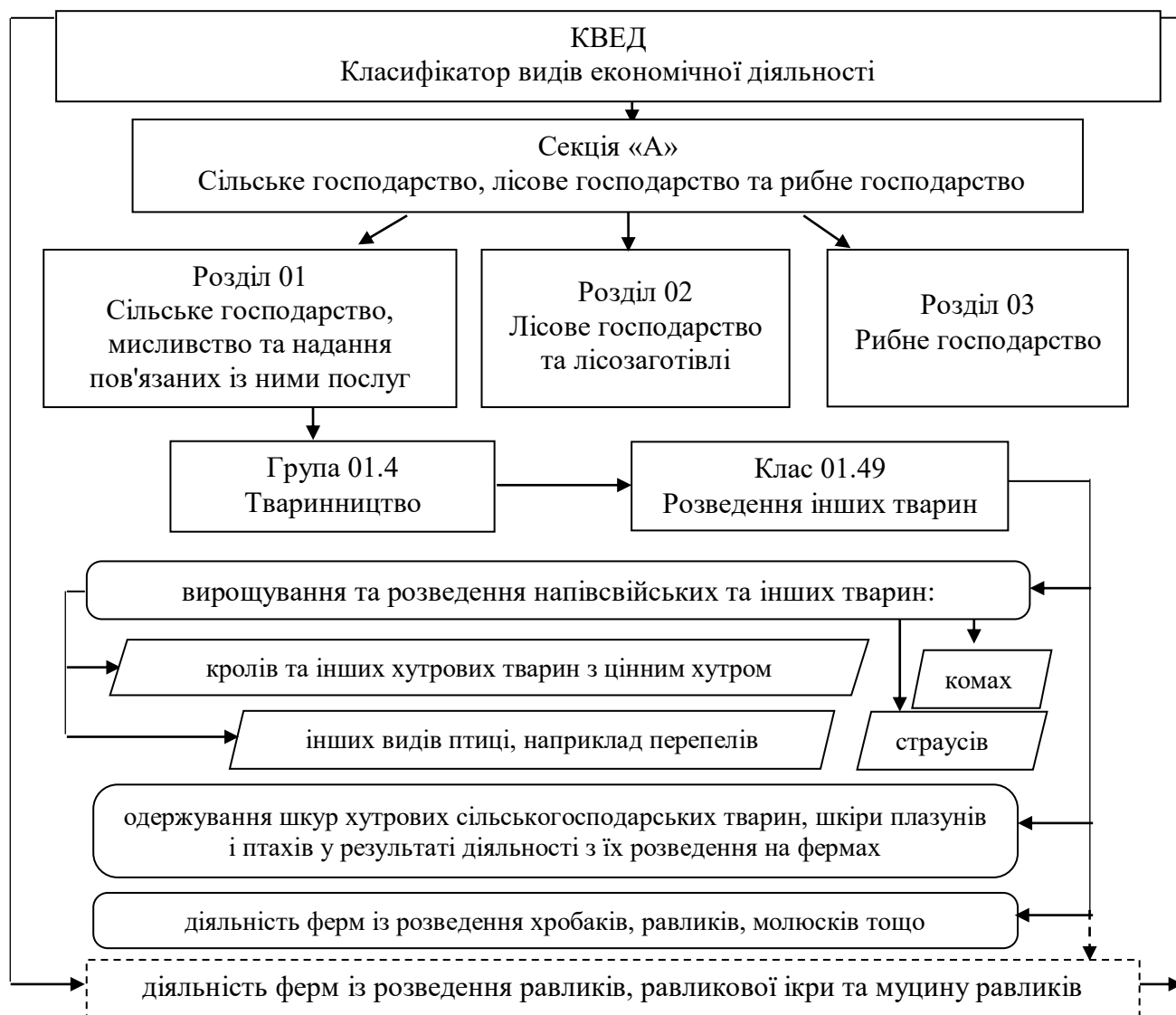

Рис. 3.1. Продукція равликівництва в системі КВЕД

Джерело: особиста розробка на базі класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД).

Завдяки важливій системі класифікації галузей економічної діяльності наявна можливість розглянути значно глибше вплив равликів на сільське господарство і економіку загалом. Ця добре спроектована система розподілу різноманітних секторів економіки на групи та класи тільки підтверджує вразливість та цінність равликів у складному мозаїчному ланцюгу економічних процесів. Конкретно, равлики віднесені до категорії «тваринництво», що свідчить про їхню важливість у сфері сільського господарства, аналогічно іншим тваринам, що спеціалізуються на продукції для харчування. Равлики стають важливим джерелом білка та інших корисних речовин для нашого харчування, сприяючи забезпеченню харчової безпеки населення. Високий вміст білка і низький вміст жиру робить їх ефективним засобом для поліпшення якості харчування. Крім того, равлики багаті на корисні мінерали і вітаміни, перетворюючи їх на привабливий компонент здорового раціону. Зараз, завдяки чіткому класифікуванню, можна більш системно досліджувати можливості використання равликів у харчовій та фармацевтичній промисловості. Така підтримка досліджень та інновацій в галузі равликівництва виступає необхідним кроком для подальшого росту і процвітання згаданої сфери [1; 16; 75].

Наведена систематизація також сприятиме інтенсифікації наукових досліджень та стимулюватиме розробку новаторських підходів у вирощуванні та використанні равликів. Впровадження такого обліку у подальших дослідженнях, відкриває можливості для революційних змін у методиках розведення та годівлі цих корисних тварин. Зрозуміло, що така систематизація допомагає встановити стандарти і регуляції для равликівництва, що у свою чергу гарантує безпеку та найвищу якість продукції. Це надає продукції равликівництва стійкість і довіру в економічному контексті, сприяючи створенню умов для розцвіту цієї сфери. Завдяки упорядкованій системі класифікації галузей економічної діяльності відкриваються нові можливості для більш глибокого розуміння ролі равликів у сільському господарстві. Це сприяє виокремленню їх переваг як цінного ресурсу та можливостей для використання

у харчовій і фармацевтичній промисловості. Така підтримка розвитку досліджень і інновацій, а також забезпечення встановлення стандартів та якості в цій важливій галузі слугує важливою передумовою для подальшого росту та розвитку равликівництва.

П(С)БО 30 «Біологічні активи» являє собою національний стандарт України в області бухгалтерського обліку та звітності, який було розроблено з метою регулювання процесів обліку біологічних активів, що відіграють важливу роль у фінансовій звітності підприємств, особливо у сфері агробізнесу. Прийнятий Міністерством фінансів України 18 листопада 2005 року (наказ № 790), цей стандарт задає основні принципи й методику для ефективного обліку живих організмів, таких як рослини і тварини, що становить невід'ємну частину господарської діяльності у аграрному секторі, а також у різноманітних інших галузях. Варто зауважити, що П(С)БО 30 виступає ключовим інструментом у процесі уніфікації та стандартизації бухгалтерського обліку в Україні, вносячи значний вклад у розвиток вітчизняних методів обліку та адаптацію їх до міжнародних вимог. Цей стандарт, позначаючи собою «Положення (стандарт) бухгалтерського обліку», забезпечує не лише належне ведення обліку біологічних активів, а й сприяє їх ефективному управлінню, забезпечуючи тим самим прозорість і достовірність фінансової інформації, яка критично важлива для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. З імплементацією П(С)БО 30, Україна зробила значний крок у напрямі гармонізації своєї системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ/IFRS), що дозволяє підприємствам не тільки ефективно управляти своїми біологічними активами, а й забезпечує їхню сумісність та порівняльність зі звітностями компаній з інших країн. Це забезпечує не тільки уніфікацію облікових процесів на національному рівні, а й відкриває шлях до значно глибш інтеграції українського бізнес-середовища у світову економіку. Завдяки П(С)БО 30, українські компанії отримують можливість демонструвати свою фінансову прозорість і надійність на міжнародному рівні, що сприяє залученню іноземних інвестицій та розширенню

співпраці з іноземними партнерами. Також впровадження П(С)БО 30 має особливе значення для сектору агробізнесу, оскільки біологічні активи слугують фундаментальним елементом у цій галузі. Встановлення класифікації, оцінки змін у вартості, пов'язаних з ними доходів та витрат дозволяє аграрним підприємствам вести більш точний та прозорий облік своїх ресурсів, підвищуючи ефективність управління та забезпечуючи більшу впевненість для інвесторів і кредиторів. Загалом, П(С)БО 30 відіграє вирішальну роль у стандартизації облікових процедур в Україні, сприяючи більшій прозорості, зрозумілості та порівняльності фінансової звітності [109]. Це, у свою чергу, зміцнює довіру до українського бізнесу на міжнародній арені та відкриває нові перспективи для економічного росту країни (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Активи тваринництва відповідно до П(С)БО 30

Активи	Сільськогосподарська продукція, на яку поширюється Національне положення (стандарт) 30	Додаткові біологічні активи, на які поширюється Національне положення (стандарт) 30	Продукти переробки, на які не поширюється Національне положення (стандарт) 30
Тваринництво			
Довгострокові біологічні активи			
Основне стадо овець	Молоко, каракульські смужки, вовна, гній	Приплід	Пряжа, бринза, м'ясопродукти
Основне стадо великої рогатої худоби	Молоко, гній	Приплід	Сметана, масло, сир, м'ясопродукти
Основне стадо свиней	Гній	Приплід	М'ясопродукти
Поточні біологічні активи			
Тварини на вирощуванні і відгодівлі	Приріст живої маси, гній		М'ясопродукти
Риба (риборозведення)	Товарна риба	Матеріал для розведення риби	Рибні продукти
Доросла птиця	Яйця, пташиний послід		М'ясопродукти
Сім'ї бджіл	Мед, віск, прополіс тощо	Нові рої	

Джерело: власна розробка.

Внесення продукції равликівництва в облік згідно з П(С)БО 30 (Положення бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи») матиме значний

вплив на економіку України, охоплюючи як внутрішню, так і зовнішню економіку. Передбачуваний вплив може бути наступним:

1. Введення П(С)БО 30 дозволить підприємствам чітко реєструвати витрати та доходи, пов'язані з вирощуванням та обробкою равликів. Це поліпшить фінансову прозорість галузі та сприятиме підвищенню довіри як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів.

2. З обліком біологічних активів буде пов'язане оподаткування. Підприємства зможуть включити витрати на вирощування равликів у витрати, що знизить їхню податкову базу. Одночасно збільшення обсягів виробництва равликів може призвести до збільшення податкових надходжень від інших операцій.

3. Якщо Україна досягне на виробничому ринку равликів провідної ролі, це відкриє перед нею нові горизонти міжнародної торгівлі. Розроблені відповідно до П(С)БО 30 фінансові звіти стануть справжньою візитівкою, що надасть іноземним партнерам додатковий стимул для співпраці та сприятиме збільшенню обсягів експорту.

4. Подробиці у бухгалтерському обліку дозволять підприємствам виявити ефективність виробничих процесів та зменшити витрати. Ця оптимізація зміцнить позиції українських виробників на ринку равликів та сприятиме активному зростанню виробництва.

5. Зі збільшенням обсягів виробництва й обробки равликів з'являться нові можливості для зайнятості. Це підтримає не лише розвиток самих підприємств, а й забезпечить новими робочими місцями супутні сфери, включаючи переробку та логістику.

6. Систематизований облік дозволить відстежувати динаміку попиту та пропозиції на ринку равликів. Це дасть можливість значно чіткіше реагувати на зміни в умовах ринку, сприяючи стратегічному плануванню та адаптації до змін.

7. Пополішений облік та фінансова стійкість підприємств створять сприятливу атмосферу для приваблення внутрішніх інвестицій у галузь равликівництва, що відкриє шлях до модернізації та розвитку цієї галузі.

З урахуванням усіх наведених аспектів включення продукції равликівництва до стандартів П(С)БО 30 має потенціал стати каталізатором позитивних зрушень в економіці України. Ця ініціатива сприяє розвитку сфери равликівництва, збільшенню обсягів експорту, посиленню конкурентоспроможності та генерації нових робочих місць [109]. Зокрема, вона сприяє поліпшенню фінансової прозорості та стійкості підприємств, що, у свою чергу може залучити як внутрішні, так і зовнішні інвестиції, утримуючи в русі економічний розвиток України (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Вплив продукції равликівництва на макроекономічні показники

Показник	Вплив продукції равликівництва (з тіні до легалізації)
Зміна ВВП	Кількість продукції равликів, яка раніше була у тіні, тепер враховується в офіційних економічних показниках. Це може призвести до зростання ВВП
Зміна податків та доходів	Введення оподаткування на равликівництво може збільшити податкові надходження до бюджету. Однак це також може вплинути на доходи підприємств та споживачів равликів, залежно від ставок податків
Створення нових робочих місць	Легалізація равликівництва може призвести до збільшення кількості робочих місць у цій галузі, включаючи виробництво, переробку та логістику
Вплив на міжнародну торгівлю	Збільшення легального виробництва равликів може призвести до збільшення експорту цих продуктів за кордон та підвищення міжнародної торгівлі
Зміна на внутрішньому ринку	Поява легальної геліцекультури на внутрішньому ринку може змінити конкурентну ситуацію та ціни на продукти равликівництва
Інвестиції та розвиток	Легалізація може привертати інвестиції в галузь равликівництва, сприяючи її модернізації та розвитку. Також може збільшити інтерес іноземних інвесторів в цю галузь

Джерело: власна розробка.

Для ефективного розвитку равликівництва в Україні важливо узагальнити та провести детальний аналіз основних проблем, що виникають у процесі формування інформаційного забезпечення обліку продукції равликівництва в

бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Основною проблемою виступає відсутність стандартизованих методів обліку, що специфічно адаптовані для галузі равликівництва, що ускладнює точне відображення виробничих витрат, доходів та інших фінансових результатів. Це може призводити до невірної розподілу витрат та доходів, що, у свою чергу, впливає на точність фінансової звітності та податкового обліку (рис. 3. 2).

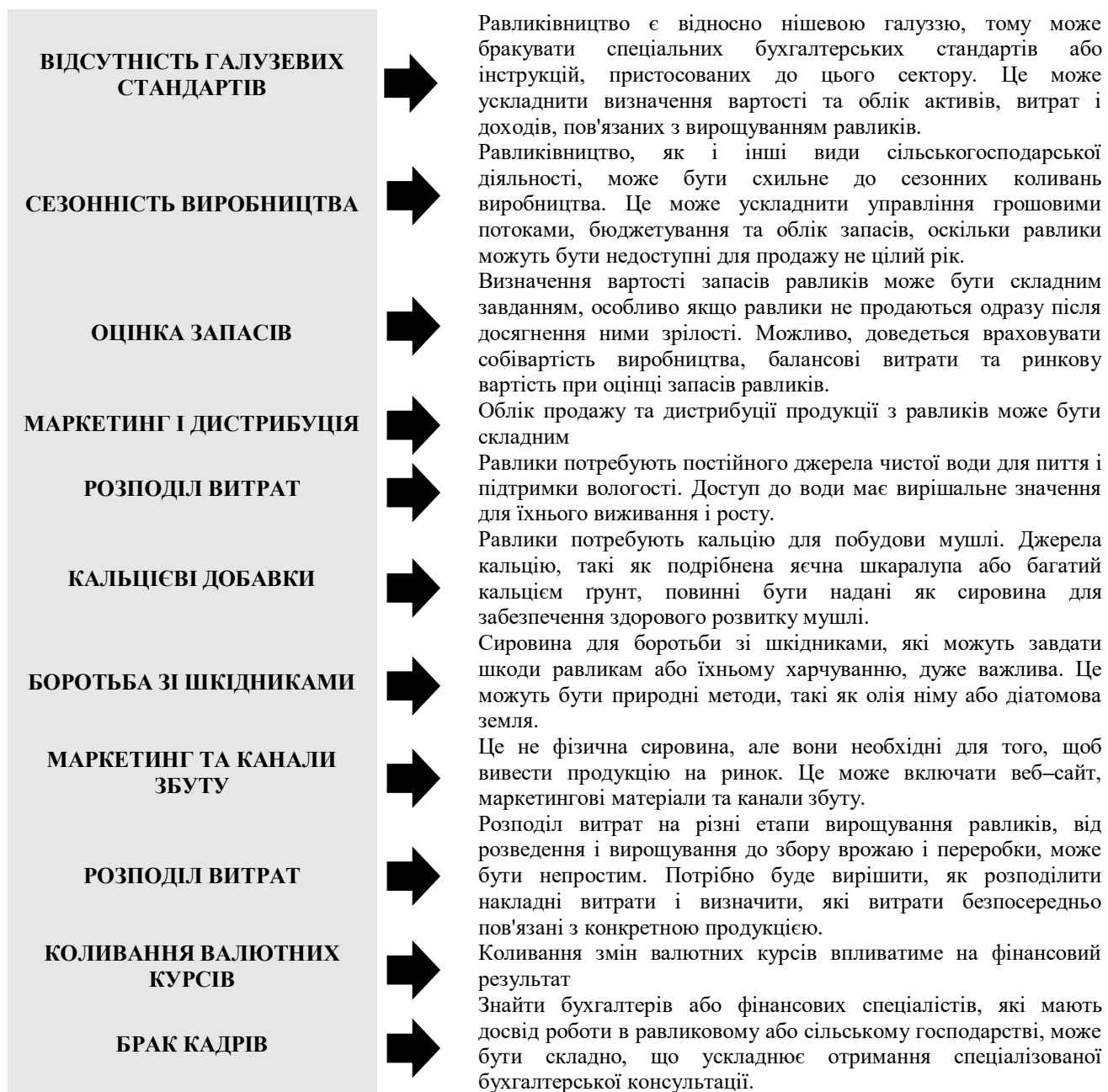

Рис.3.2. Проблеми формування інформаційного забезпечення обліку продукції равликівництва в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності

Джерело: складено автором.

У контексті наведеного необхідно проаналізувати, як включення продукції равликівництва до П(С)БО 30 «поточні біологічні активи» вплине на внутрішню економіку України.

1. Впровадження П(С)БО 30 підвищить прозорість фінансових операцій у галузі равликівництва. Це створить сприятливі умови для інвесторів, які зможуть чіткіше оцінювати ризики та можливості, пов'язані з цією сферою бізнесу. Як результат, можливе залучення більше інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, що сприяє загальному економічному розвитку.

2. Облік витрат на вирощування равликів згідно з П(С)БО 30 допоможе підприємствам знизити свої податкові обов'язки. Це стимулює активний розвиток галузі, оскільки підприємства зможуть виділити більше ресурсів на розширення бізнесу.

3. Якщо Україна стане провідним виробником і експортером равликів, це може призвести до зростання обсягів міжнародної торгівлі. Знання того, що фінансові звіти галузі відповідають стандартам П(С)БО 30, може викликати більше довіри іноземних партнерів. Це сприятиме збільшенню обсягів експорту та підвищить конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку.

4. Облік витрат і доходів у галузі равликівництва дозволить підприємствам оптимізувати виробничі процеси та зменшити витрати. Це перетворює продукцію равликів на доступнішу для споживачів і може призвести до нарощування обсягів виробництва.

5. Збільшене виробництво та обробка равликів відкривають нові можливості для створення робочих місць та розвитку супутніх галузей, таких як переробка та логістика. Це сприяє зменшенню рівня безробіття та підвищенню життєвого рівня населення.

6. Завдяки систематизованому обліку можна аналізувати зміни в попиті та пропозиції на ринку равликів. Ця інформація стане надзвичайно корисною для стратегічного планування виробництва та допоможе підприємствам пристосувати власну продукцію до змін потреб споживачів, що у свою чергу сприятиме збільшенню їхньої прибутковості.

7. Підсилена фінансова стійкість підприємств у галузі равликівництва може зробити їх більш привабливими для внутрішніх інвесторів. Це, у свою чергу, сприяє модернізації та розвитку галузі завдяки внутрішнім джерелам фінансування.

8. Систематизація обліку й впровадження стандартів П(С)БО 30 може спонукати наукові дослідження і сприяти розробці новаторських методів вирощування та використання равликів. Це сприяє пошуку нових, більш ефективних методів годування та управління популяціями равликів.

9. Впровадження стандартів П(С)БО 30 гарантує встановлення норм та регулювання для галузі равликівництва, що забезпечує високу якість та безпеку продукції для споживачів. Це сприяє збільшенню довіри споживачів до цих продуктів та може підтримати попит на них.

10. Ріст виробництва равликів та розвиток галузі може зумовити створення нових робочих місць та підтримку сільських громад. Це здатне позитивно вплинути на якість життя місцевого населення та сприяти розвитку сільських територій.

11. Включення обліку равликів у фінансову систему може стимулювати наукові дослідження, що відкриває нові можливості для використання цих тварин у медицині та інших галузях.

12. Розвиток галузі равликівництва, спрямований на дотримання стандартів П(С)БО 30, може сприяти сталому розвитку, оскільки враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Це забезпечує збалансований ріст галузі, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та посилення довгострокової стійкості.

Уведення равликівництва до системи стандартів П(С)БО 30 відкриває широкий спектр можливостей для поліпшення регулювання цієї галузі та значного впливу на економіку України в різних напрямках. Спочатку ця ініціатива стане підґрунтям підвищення економічної прозорості в галузі равликівництва. За допомогою чіткого фінансового обліку та стандартів П(С)БО 30, інвестори зможуть чіткіше розуміти ризики та можливості, пов'язані з цим видом бізнесу.

Це робить равликівництво більш привабливим для інвестицій, що може призвести до залучення більше інвестицій, включаючи як внутрішні, так і зовнішні. Цей потік інвестицій, в свою чергу, сприятиме економічному зростанню та створенню нових робочих місць. Другий важливий аспект – податковий вплив. Включення обліку витрат на вирощування равликів до П(С)БО 30 дозволить підприємствам зменшити свої податкові обов'язки. Це може стимулювати стрімкий розвиток галузі й розширення бізнесу, що, у свою чергу, сприяє збільшенню обсягів виробництва та залученню додаткових ресурсів для розвитку.

Запровадження стандартів П(С)БО 30 також може суттєво вплинути на міжнародну торгівлю. Україна, ставши провідним виробником та експортером равликів, може отримати більший обсяг міжнародних торгових угод. Це відомство про дотримання фінансових стандартів П(С)БО 30 може збільшити довіру іноземних партнерів та підвищити конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку. Паралельно із цим, впровадження стандартів П(С)БО 30 може створити передумови для розвитку нових галузей, таких як переробка та логістика, що підтримає створення нових робочих місць і стане додатковим стимулом для росту економіки. Систематизований облік равликів також дозволить детальніше аналізувати зміни в попиті й пропозиції на ринку, що важливо для стратегічного планування виробництва та адаптації продукції до змін потреб споживачів і це може поліпшити прибутковість підприємств та ринкову конкурентоспроможність.

Загалом, включення продукції равликівництва до П(С)БО 30 та КВЕД має потенціал виявити значний позитивний вплив на економіку України та сприятиме розвитку галузі, залученню інвестицій та створенню нових можливостей для економічного зростання країни.

3.2. Удосконалення методичних засад щодо регулювання вітчизняного ринку равликів в умовах інтеграційних процесів

Україна, з неоціненним сільськогосподарським потенціалом, надалі проявляє стійкий розвиток у галузі сільського господарства, що істотно сприяє зміцненню ключового сектору її економіки. Останніми роками, із впровадженням передових технологій, сільське господарство в Україні вирізняється значним прогресом та стає здатним до більш ефективної конкуренції на міжнародному рівні [102–108]. Значна кількість українських фермерів відкриває для себе новаторські підходи й активно досліджує перспективи для розвитку та зростання власних доходів. Зараз такі країни Європи та Азії, як Франція, Італія, Іспанія та Китай демонструють підвищений інтерес до равликів та продукції, отриманої з них, такої як муцин та ікра. Це відкриває нові можливості для українських виробників, які входять до нового сегменту ринку та старанно відповідають на попит. Саме таким чином равликовий бізнес здобуває важливе місце на ринку тваринництва в Україні, який має сильний потенціал для збільшення доходів та підвищення рівня розвитку. Однак, незважаючи на всі позитивні тенденції, варто зауважити, що згаданий специфічний бізнес в Україні розвивається ще зовсім нещодавно, близько 10 років тому назад стали відкриватися перші фермери, що активно нарощують потужності виробництва равликів [15–19; 98].

Відносно новий ринок для України, такий як равликівництво, на початку свого розвитку проходить етап адаптації в регулюванні. Тому необхідно проводити аналіз цієї галузі, причому виходячи за рамки національних кордонів, виокремлювати проблемні моменти для геліцекульти в Україні, розробляти стратегії адаптації та впроваджувати їх у регулювання ринку равликівництва країни. Використання певних методів ринкового регулювання, їх трансформація, пристосування до нових умов ринкової економіки несуть у собі ті самі адаптативні дії держави, стосовно появи нової галузі. Як відомо з економічної теорії, державні методи регулювання існують прямого і непрямого

впливу. Розглянувши принципи перетворення прямого впливу методів державного регулювання, варто внести пропозиції щодо регулювання ринку завдяки методу непрямого впливу, а саме використовуючи аналітичний метод регулювання. До такого методу відноситься визначення валової продукції равликівництва, виокремивши згадану галузь від тваринництва це дозволяє не тільки визначати загальний обсяг продукції на ринку, за інформації для планування та прогнозування розвитку галузі, а й допоможе реалістично регулювати ринкові ціни на продукцію, сприяючи стабілізації ринку, впливати на попит і пропозицію, уникаючи перевиробництва обсягів продукції чи, навпаки, її дефіциту. Використовуючи розроблену тут формулу визначення валової продукції, з використанням коефіцієнта переведу продукції равликівництва у валову продукцію, у галузі равликівництва з'являється шанс на визначення життєдіяльності галузі, що стає стимулюючим фактором для різних органів та інституцій інвестувати в розвиток української галузі равликівництва.

$W = (Q * C_n) * (V_m * K_1) + (Q * C_i) * (V_m * K_2) + (Q * C_m) * (V_n / K_1) + (Q * C_p) * (V_m * K_4)$, де

N – м'ясо; I – ікра; M – муцин; P – панцир;

K – коефіцієнт переведу видів продукції равликівництва у валову продукцію;

W – валова продукція; Q – кількість виробленої продукції; V – вартість виробленої продукції; V – цінова частка від вартості муцину, %;

C – частка продукції з 1 особини равлика, %.

Ця формула розрахунку валової продукції виведена за умов існування додаткових формул, що дають можливість визначити вартість та кількість вироблених видів продукції равликівництва. Насамперед визначаємо ціну кожного виду продукції, використовуючи інноваційний коефіцієнт переведу видів продукції равликівництва у валову продукцію. Згаданий коефіцієнт дає можливість встановлювати та регулювати ринкові ціни на кожен вид продукції, підтримувати її у стані рівноваги. Для визначення цінового коефіцієнта необхідно відштовхуватися від найдорожчої продукції в равликівництві, а такою являється муцин. У свіжому вигляді його термін придатності досить

невеликий і тому при добуванні секрету равликів, його відразу висушують і отримують муцин у порошковому вигляді, ринкова ціна на який досягає 650000 грн. Прийнемо 650000 грн/кг за 100 %. Тоді, знаючи вартість ікри, яка становить 38322,5 грн/кг, м'яса за ціною 1800,0 грн/кг та панцира – 110,0 грн/кг, можна визначити ціновий коефіцієнт перевodu видів продукції у валову продукцію кожного з видів продукції, утворивши пропорцію:

$$K1 = (1300,0 * 100,0 / 650000,0) = 0,0002 \text{ (коефіцієнт м'яса равликів);}$$

$K2 = (38322,5 * 100,0 / 650000,0) / 100 = 0,05896$ (коефіцієнт ікри равликів);

$$K3 = 650000,0 / 100 = 1,000 \text{ (коефіцієнт муцину равликів);}$$

$K4 = (110,0 * 100,0 / 650000,0) / 100 = 0,0001$ (коефіцієнт панцира равликів).

Використовуючи наведені коефіцієнти, можна регулювати ціни кожного виду продукції, помножуючи вартість муцину (V_m) на $K1$, $K2$, $K4$ – коефіцієнти м'яса, ікри та панцира. Або для визначення ціни муцину маємо поділити ціну продукції на його власний коефіцієнт, наприклад:

$$V_m = 1300 / 0,002 = 650000 \text{ грн.}$$

Наведені формули представлено на рисунку 3.3, де зазначено розрахунки ринкової ціни кожного виду продукції та їх відповідних коефіцієнтів.

$$\begin{aligned} K1 &= (B_n * V_m / V_m) / 100 = 0,002; K2 = (B_i * V_m / V_m) / 100 = 0,05896; \\ K3 &= V_m / 100 = 1; K4 = (B_p * V_m / V_m) / 100 = 0,0001 \\ B_n &= V_m * K1; B_i = V_m * K2; B_p = V_m * K4; \\ V_m &= B_n / K1 = B_i / K2 = B_p / K4 \end{aligned}$$

Рис. 3.3. Розрахунок коефіцієнта перевodu видів продукції равликівництва у валову продукцію та ринкових цін на дану продукцію

Джерело: власна розробка.

Результати розрахованих даних кожного виду продукції (цін та коефіцієнтів переводу) сформовано у табл. 3.3. із розрахунку на 1 кг продукції.

Таблиця 3.3

Ціновий коефіцієнт переводу видів продукції у валову продукцію та ринкові ціни на кожен вид продукції

Види продукції		Ціна, грн/кг	Цінова частка від вартості муцину, %	Коефіцієнт переводу видів продукції равликівництва у валову продукцію, на 1 кг
М'ясо	K1	1300,0	0,2	0,002
Ікра	K2	38322,5	5,896	0,05896
Муцин	K3	650000,0	100,0	1,000
Панцир	K4	110,0	0,01	0,0001

Джерело: власна розробка.

Отриманий коефіцієнт виведено з розрахунку на 1 кг продукції і для точного розрахунку валової продукції необхідно визначити його для окремого равлика, а саме, скільки кожної складової продукції може дати один равлик. Це передбачає визначення середньої маси одного равлика. Для цього проведено дослідження із використанням 10 дорослих равликів найпоширенішого виду равлика – *HelixAspersaMaxima*. Цей вид равлика типовий представник геліцекультури, якого вирощують у фермерських умовах, оскільки для нього характерні швидке розведення, зокрема швидкий темп росту, який дорівнює орієнтовано п'ять місяців, кількість відкладеної ікри – від одної особини одержують майже 200 ікринок за раз та з цього виду отримують муцин, із високими регенеративними властивостями. Для визначення середньої маси згаданого виду равликів, кожна особина зважується та виводиться статистичні дані: 1-й екземпляр – 22 г; 2-й екземпляр – 17 г; 3-й екземпляр – 24 г; 4-й екземпляр – 23 г; 5-й екземпляр – 28 г; 6-й екземпляр – 17 г; 7-й екземпляр – 22 г; 8-й екземпляр – 25 г; 9-й екземпляр – 19 г; 10-й екземпляр – 18 г.

Розраховується середня маса одного равлика:

$(22+17+24+23+28+17+22+25+19+18)/10=21,5$ г – середня маса одного равлика (для визначення кількісних показників окреслює середню масо до 22 г).

У результаті проведених досліджень вдалося встановити масу одного равлика, що становить основну одиницю в згаданому контексті. Продовжуючи науковий аналіз, для належного використання формули визначення валової продукції врахується кількість продукції, виробленої окремим равликом. У зв'язку з цим важливо розпочати з оцінки маси панцира. Зазначимо, що середня маса одного панцира дорослого равлика становить близько 5 г. Ці вихідні дані дозволяють скласти пропорцію, яка містить відому ціну за 1 кг панцира. Це дає можливість провести наступні дослідження та аналіз щодо валової продукції, пов'язаної з равликами. Виводимо формулу:

$$X = 110 * 5 / 1000 = 0,55 \text{ грн/шт (вартість одного панцира з одного равлика)}$$

За співвідношенням панцира до всього равлика отримуємо 20,71 % (частка продукції з однієї особини равлика), тобто відсоток, завдяки якому можна розраховувати кількісний показник в основній формулі валової продукції.

Для пошуку частки продукції з однієї особини равлика, визначена маса, кожного виду такої, що може виробити один равлик за один раз і розраховану відповідні відсотки для отримання кількості видів продукції, разом з ціною кожного з видів, із розрахунку на одну особину (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Показники видів продукції равликівництва з розрахунку на одну особину

Вид продукції	Частка продукції з однієї особини равлика, %	Ціна за одиницю равлика, грн/шт.	На одну особину, %	Коефіцієнт переводу видів продукції равликівництва у валову продукцію, на одну особину
М'ясо	47,24	12,9	4,73	0,0473
Ікра	23,57	189,7	69,49	0,6949
Муцин	2,00	273,0	100,0	1,0000
Панцир	20,71	0,48	0,18	0,0018
Усього		476,08	(вартість 1го равлика)	

Джерело: власна розробка.

Згідно зі стандартами класифікації Українського класифікатора товарів за зовнішньоекономічною діяльністю (УКТ ЗЕД), равликів продають у різних

формах, зокрема солоними, живими, охолодженими, копченими або у стадії копчення, з панциром або без нього. Для визначення коефіцієнта валової продукції необхідно встановити вартість м'яса равлика без панцира. Зазначимо, що саме м'ясо равлика, відокремлене від нутрощів та панцира, має середню масу близько 9,9 г. Виходячи з цього, можна сформулювати відповідну математичну формулу, що дозволить обчислити відношення кількості м'яса равлика до вартості продукції. Виводимо формулу:

$$X = 9,9 * 1300 / 1000 = 12,9 \text{ грн/шт (вартість м'яса з одного равлика).}$$

У контексті розглянутої теми необхідно звернутися до процесу розмноження равликів та вирощування равликів у фермерських умовах. Згідно з отриманими даними, один равлик здатен відкласти від 80 до 200 ікринок за одну кладку. Маса кожної ікринки становить до 5 грамів. У зв'язку з цим, приймаємо середню вагу однієї кладки, що становить 4,96 г. Варто зауважити, що равлик розмножується протягом свого життя кожен рік, проте в умовах ферми практикується вирощування равликів протягом літнього періоду з подальшим продажем, залишаючи маточне поголів'я для наступного розмноження. Звідси можна стверджувати, що на фермах проводиться одноразовий збір ікри від одного равлика. Виводимо формулу:

$$X = 4,96 * 38322,5 / 1000 = 189,7 \text{ грн (вартість ікри від одного равлика)}$$

Кількість муцину з одного равлика визначити досить складно, адже видобуваючи слиз у равликів, здійснюють вижимку з групи равликів. Муцин у свіжому вигляді надто швидко псується і не має цінності для подальшого використання. Тому його просушують із застосування спеціальних технологій та отримують ліофілізований слиз, тобто у вигляді сухого порошку. Цей порошок вже використовують у виробництві різного типу товарів, розводячи 1 г порошку на літр води. При розрахунку вартості муцину на одну особину враховано такі умови і визначено, що ціна муцину з одного равлика становить 273,0 грн.

Попередньо розраховано коефіцієнт переводу видів продукції равликівництва у валову продукцію з розрахунку на 1 кг виробленої продукції.

Проте не завжди при збуті необхідно знати ціну, достатньо тільки масу, а в деяких випадках зручніше визначати ціну з розрахунку на кількість равликів, тобто за одну особину. Застосовувати цей коефіцієнт для одного равлика або для 1 кг равликів досить зручно в певних ситуаціях, особливо при встановленні ціни на продукцію залежно від обсягу або маси. Хоча загалом продукція равликівництва продається на внутрішньому і зовнішньому ринках у кілограмах, деякі підприємці–фермери, відкриваючи ресторани, повинні встановити вартість певної кількості равликів у своєму меню, припустимо, страви з 12 равликів. У таких випадках варто використовувати коефіцієнт для одного равлика. З метою експорту або оптової торгівлі рекомендується застосовувати коефіцієнт валової продукції на 1 кг продукції. Доприкладу, при наявності різких коливань цін, валютних курсів та інших ринкових змін, коли потрібно встановити ціну на равликове м'ясо за 1 кг, слід враховувати вартість найвищої цінної складової равлика, такої як муцин, і перемножити її на коефіцієнт валової продукції м'яса равлика. Звідси проводимо розрахунки цінних коефіцієнтів і для окремого равлика, і його продукції.

Так, вартість кожного виду продукції на одну особину становить: м'ясо = 12,9 грн; ікра = 189,7 грн; муцин = 273,0 грн; панцир = 0,48 грн.

Тепер за принципом розрахунку цінової частки для 1 кг, можна розрахувати і цінові частки для кожного равлика. Використовуючи відповідні пропорції і поділивши отримані дані на 100, отримуємо і коефіцієнти:

$$K1.1. = (12,9 * 100,0 / 273,0) / 100 = 0,0473 \text{ (коефіцієнт м'яса равлика);}$$

$$K2.1. = (189,7 * 100,0 / 273,0) / 100 = 0,6949 \text{ (коефіцієнт ікри равлика);}$$

$$K4.1. = (0,48 * 100,0 / 273,0) / 100 = 0,18 \text{ (коефіцієнт панцира равлика);}$$

$$K3.1. = 100,0 / 100 = 1,000 \text{ (коефіцієнт муцину равлика).}$$

За цими даними маємо зрозуміти, яку частку від всього равлика можна отримати кожного виду продукції. З урахуванням маси кожного окремого виду та маси муцину, від одного равлика за раз, отримуємо наступне: м'ясо равлика становить 47,24 % від цілого равлика; ікра – 23,57; муцин – 2,00; панцир – 20,71 (див. табл. 3.4.). Таким чином можна просто рахувати кількість кожного виду

продукції з виробленої продукції будь-якої маси. Дослова, якщо використовувати весь потенціал з кожного равлика, реалізуючи його м'ясо, ікру, муцин та панцир, вартість одного равлика становитиме 476,08 грн. Тобто це ціна повністю реалізованого равлика, що показує доцільність повного використання потенціалу равликів, на відміну від нинішнього способу реалізації, що обмежений попитом з боку ЄС та експортом товарного равлика за кордон. Це дуже знижує прибутки суб'єктів господарювання та економічний розвиток країни.

Тепер розширимо формулу для отримання кількості видів продукції, враховуючи частку продукції з одної особини равлика (С):

$$Q_n = Q * C_n; Q_i = Q * C_i; Q_m = Q * C_m; Q_p = Q * C_p,$$

де Q_n – кількість м'яса равлика;

C_n – частка м'яса з одної особини равлика,

Q_i – кількість ікри равлика, C_i – частка ікри з одної особини равлика;

Q_m – кількість муцину равлика, C_m – частка муцину з одної особини;

Q_p – кількість панцира равлика, C_p – частка панцира з одної особини.

Визначивши формули для розрахунку всіх складових валової продукції, варто навести кілька прикладів її використання, зокрема враховуючи варіанти для одної тони виробленої продукції і в грошовому виразі. Але зпочатку сформуємо схему, де показано всі види продукції і номерація сценаріїв визначення валової продукції для оцінки найефективніших варіантів реалізації (рис. 3.4).

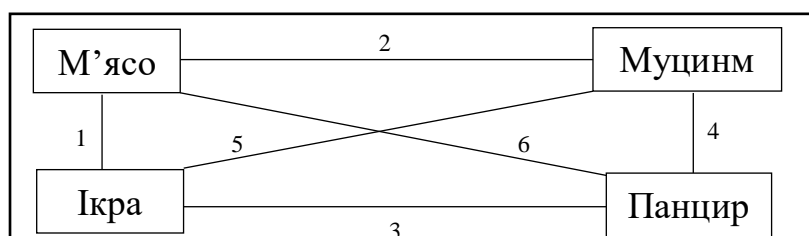

Рис. 3.4. Сценарії реалізації видів продукції равликівництва

Джерело: власна розробка.

Виходячи з даних ринку можна орієнтуватися на нумерацію рівних сценаріїв реалізації виготовленої продукції і розраховувати валову продукцію, орієнтуючись на те, що для прикладу використовується 1 тonna равликів:

1. $W_{ni} = (B_n * Q_n) + (B_i * Q_i) = (1\ 300,0 * 472,4) + (38\ 322,5 * 235,7) = 9\ 646\ 733,25$ грн (валова продукція м'яса та ікри з одної тони равликів);

2. $W_{nm} = (B_n * Q_n) + (B_m * Q_m) = (1\ 300,0 * 472,4) + (650\ 000,0 * 200,0) = 130\ 614\ 120,00$ грн (валова продукція м'яса та муцину з одної тони равликів);

3. $W_{ip} = (B_i * Q_i) + (B_p * Q_p) = (1\ 300,0 * 472,4) + (110,0 * 207,0) = 9\ 055\ 383,25$ грн (валова продукція ікри та панцира з одної тони равликів);

4. $W_{mp} = (B_m * Q_m) + (B_p * Q_p) = (650\ 000,0 * 200,0) + (110,0 * 207,0) = 130\ 022\ 770,0$ грн (валова продукція муцину та панцира з одної тони равликів);

5. $W_{im} = (B_i * Q_i) + (B_m * Q_m) = (1\ 300,0 * 472,4) + (650\ 000,0 * 200,0) = 139\ 032\ 613,25$ грн (валова продукція ікри та муцину з одної тони равликів);

6. $W_{np} = (B_n * Q_n) + (B_p * Q_p) = (1\ 300,0 * 472,4) + (110,0 * 207,0) = 636\ 890,0$ грн (валова продукція м'яса та панцира з одної тони равликів);

1.5. $W_{nim} = (B_n * Q_n) + (B_i * Q_i) + (B_m * Q_m) = (1\ 300,0 * 472,4) + (38\ 322,5 * 235,7) + (650\ 000,0 * 200,0) = 139\ 646\ 733,25$ грн (валова продукція м'яса, ікри та муцину з одної тони равликів);

1.3. $W_{nip} = (B_n * Q_n) + (B_i * Q_i) + (B_p * Q_p) = (1\ 300,0 * 472,4) + (38\ 322,5 * 235,7) + (110,0 * 207,0) = 9\ 669\ 503,25$ грн (валова продукція м'яса, ікри та панцира з одної тони равликів);

2.4. $W_{nmp} = (B_n * Q_n) + (B_m * Q_m) + (B_p * Q_p) = (1\ 300,0 * 472,4) + (650\ 000,0 * 200,0) + (110,0 * 207,0) = 130\ 636\ 890,0$ грн (валова продукція м'яса, муцину та панцира з одної тони равликів);

3.4. $W_{mip} = (B_m * Q_m) + (B_i * Q_i) + (B_p * Q_p) = (650\ 000,0 * 200,0) + (38\ 322,5 * 235,7) + (110,0 * 207,0) = 139\ 055\ 383,25$ грн (валова продукція муцину, ікри та панцира з одної тони равликів);

1.2.3.4. $W_{nmip} = (B_n * Q_n) + (B_m * Q_m) + (B_i * Q_i) + (B_p * Q_p) = (1\ 300,0 * 472,4) + (650\ 000,0 * 200,0) + (38\ 322,5 * 235,7) + (110,0 * 207,0) = 139\ 669\ 503,25$ грн (валова продукція всіх видів продукції з одної тони равликів).

За аналізом отриманих розрахунків валової продукції різних сценаріїв реалізації кожного виду продукції равликівництва можна стверджувати, що доцільним видається розвиток реалізації муцину, м'яса та ікри. Тобто для розвитку згаданої галузі необхідно більше орієнтуватися на внутрішній ринок і реалізовувати м'ясо і ікру як страву з доданою вартістю, доприкладу, в ресторанно–готельному бізнесі, або в замороженому чи консервованому вигляді в супермаркетах, оскільки ціна на таку продукцію має задовільняти попит населення з різним рівнем доходів і бути доступною для певного рівня населення. Як показують розрахунки валової продукції, реалізація муцину стає найприбутковим бізнесом, за високої цінності для людини. Україна вже намагалася реалізовувати цей вид продукції, проте виникали певні перепони, зокрема, невизначені технології добування секрету равликів і використання жорстоких методів збору слизу, що керується Законом України № 3447–IV від 21.02.2006 «Про захист тварин від жорстокого поводження» [105], але суб'єктами господарювання визначено сприятливі для равликів методи збору муцину. Воєнний час також вплинув на розвиток переробної промисловості і завдав шкоди цьому бізнесу. Однак один із фермерів в 2023 р виграв грант на суму 200 тис. грн, що надастьповшовх для розвитку равликівництва та виходу равликів на вітчизняний і світовий ринки, збільшення обсягів збуту продукції равликівництва та стимулювання попиту.

Удосконалення методичних засад щодо регулювання вітчизняного ринку равликів в умовах інтеграційних процесів є актуальним завданням, оскільки равликове господарство є перспективною галуззю сільського господарства України.

З метою удосконалення наведених регуляторних передумов подальшого розвитку равликівництва в Україні, доцільно врахувати ряд наступних аспектів.

Перш за все, це відповідність міжнародним вимогам стандартизації продукції равликівництва. Україна є членом Всесвітньої організації торгівлі (СОТ), а також підписантом низки міжнародних угод, що регулюють торгівлю харчовими продуктами. Тому методичні засади щодо регулювання

вітчизняного ринку равликів повинні відповідати міжнародним стандартам та вимогам. З іншого боку, уряд України, якою було обрано євроінтеграційний вектор розвитку, має завдання із гармонізації норм регулювання вітчизняного ринку равликівництва із директивними стандартизованими вимогами ЄС [100].

Україна має значний потенціал для розвитку продукції равликівництва, але галузь геліцекультура знаходиться на початковому етапі розвитку, тому методичні засади повинні враховувати особливості української галузі та викликів сьогодення.

Враховуючи вищенаведене, можна сформулювати ряд пропозицій щодо удосконалення регуляторного середовища в сфері равликівництва в Україні:

1) розробка національного стандарту продукції равликівництва. Національний стандарт повинен визначати вимоги до якості, безпеки та маркування равликів. Національний стандарт продукції равликівництва повинен визначати вимоги: агрономічні вимоги: стандарт повинен визначати вимоги до кормів, умов утримання та догляду за равликами; санітарно-гігієнічні вимоги: стандарт повинен визначати вимоги до технології виробництва та переробки равликів; хімічні та мікробіологічні вимоги: стандарт повинен визначати вимоги до безпеки равликів [109].

Розроблення відповідного стандарту повинно базуватись на нормах існуючих міжнародних стандартів в галузі геліцекультури. Зокрема, основним міжнародним стандартом у сфері равликівництва є ISO 22000:2018. Цей стандарт встановлює вимоги до системи управління безпечністю харчових продуктів. Стандарт ISO 22000:2018 поширюється на всі етапи харчового ланцюжка, включаючи виробництво, обробку та торгівлю равликами [110].

Крім стандарту ISO 22000:2018, існує ряд інших міжнародних стандартів, які можуть застосовуватися до равликового господарства. До них відносяться:

- ISO 14001:2015 – система управління навколишнім середовищем. Система управління навколишнім середовищем – це система, яка допомагає організаціям управляти впливом на навколишнє середовище. Даний стандарт є всеосяжним і може застосовуватися будь-якою організацією, незалежно від її

розміру, типу або діяльності. У рамках даного стандарту організації повинні: оцінити свій вплив на навколишнє середовище; встановити цілі та завдання з управління навколишнім середовищем; розробити стратегію зниження негативних наслідків впливу на навколишнє середовище; побудувати ефективну систему управління навколишнім середовищем. Впровадження системи управління навколишнім середовищем відповідно до стандарту ISO 14001:2015 є процесом, який вимагає часу і зусиль. Однак, цей процес може бути дуже корисним для організацій, які прагнуть покращити свою екологічну діяльність [111];

- ISO 45001:2018 – система управління охороною праці. ISO 45001:2018 – це міжнародний стандарт, який встановлює вимоги до системи управління охороною праці (СУОП). Стандарт ISO 45001:2018 також підкреслює важливість комунікації та співпраці. Стандарт вимагає від організацій спілкуватися з зацікавленими сторонами про їх ризики для здоров'я та безпеки працівників. Це дозволяє організаціям отримувати відгуки від зацікавлених сторін та підвищувати ефективність їх системи управління охороною праці [112];

- ISO 50001:2020 – система управління енергією. ISO 50001:2020 – це міжнародний стандарт, який встановлює вимоги до системи управління енергією (СУЕ). СУЕ – це система, яка допомагає організаціям управляти своїми енергетичними ресурсами. Впровадження системи управління енергією відповідно до стандарту ISO 50001:2018 є процесом, який вимагає часу і зусиль. Однак, цей процес може бути дуже корисним для організацій, які прагнуть покращити свою енергетичну ефективність. Зокрема, застосування норм цього міжнародного стандарту сприятиме покращенню енергетичної ефективності організації; зменшенню витрат на енергетичне споживання; удосконалення екологічної складової діяльності підприємства. Стандарт вимагає від організацій оцінювати ризики та можливості, пов'язані з їх енергетичним споживанням. Це дозволяє організаціям більш ефективно управління своїми енергетичними ресурсами [113].

Розробка національного стандарту на равликів дозволить забезпечити якість та безпеку української продукції, а також її конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках. Впровадження системи державного контролю якості та безпеки продукції равликівництва. Система державного контролю повинна забезпечувати дотримання вимог національного стандарту.

Законодавство ЄС галузі геліцекультури спрямоване на забезпечення якості та безпеки равликів для споживачів, а також на захист навколишнього середовища. Основним документом, що регулює равликове господарство в ЄС, є Директива 2006/123/ЄС про загальні вимоги до безпеки харчових продуктів. Ця директива встановлює загальні вимоги до безпеки харчових продуктів, які поширюються і на равликів.

У цілому, норми ЄС галузі геліцекультури спрямовані на захист здоров'я людини та охорону навколишнього середовища. Разом із тим дотримання зазначених регуляторних норм сприяє равликівництву в ЄС як одного з напрямів формування сталого аграрного сектору.

3.3. Прогнозування розвитку ринку продукції равликівництва в Україні

За останні роки ринок равликівництва в Україні зазнав значних змін, що зобумовлено зростаючим попитом на равликів у країнах Європейського Союзу, з яким українські товаровиробники успішно співпрацюють. Ринок равликівництва продовжує постійно розширюватися та еволюціонувати. Місцеві фермери активно зосереджуються на експорті власної продукції і встановлюють торгові зв'язки з країнами ЄС [98]. Доприкладу, країни-виробники равликових кормів виявляють зацікавленість до закупівлі українських равликів, обмінюючись своїми кормовими продуктами за вигідними цінами та отримуючи продукцію високої якості з України. Такий підхід забезпечує високу якість української продукції, оскільки годівля равликів в основному базується на збалансованому харчуванні високоякісними

кормами. Розвиток равликівництва в Україні зумовлює до зростання попиту на равликів серед місцевого населення. Проте, незважаючи на трудові зусилля фермерів, рівень споживання равликів залишається низьким. В Україні виявляється скептицизм та велика недовіра до равликів, оскільки це вважається нетрадиційною їжею для нашої країни і вимагає додаткових заохочень щодо її споживання. Однак така мета досяжна, оскільки в сучасному світі набуває поліпшення випробування нових, незвичайних та екзотичних продуктів. Равлики стають цікавими для всебільшої частини населення. Цей неперервний розвиток равликівництва в Україні відкриває нові перспективи для економічного зростання та розвитку галузі. Це здійснюється через проведення масових просвітницьких кампаній, гастрономічних заходів та підтримки локальних виробників. Широка інформованість та позитивне ставлення до равликів сприятимуть збільшенню попиту та розвитку цієї промисловості в Україні [92–93].

У цілому, ринок равликівництва в Україні продовжує демонструвати потужний потенціал та перспективи розвитку. Шляхи співпраці з країнами ЄС, збалансоване харчування равликів та впровадження заходів для стимулювання споживання виступають важливими факторами, які сприятимуть забезпеченню стабільного росту равликівництва і поліпшенню економічного становища в сільських регіонах. Така співпраця з країнами Європейського Союзу відкриє змогу українським фермерам активно використовувати перспективи зовнішнього ринку і розширити свої експортні можливості. Збалансоване харчування равликів, як основа для отримання якісної продукції, дозволить забезпечити постійний попит на равликів як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках. Впровадження заходів для стимулювання споживання равликів серед українського населення сприятиме підвищенню інтересу та довіри до цього продукту, зумовлюватиме зростання внутрішнього ринку та ширше споживання равликів. Такі кроки допоможуть створити сприятливу економічну атмосферу для розвитку равликівництва в Україні та забезпечити його прирости в сільських регіонах країни [98].

Після ретельного аналізу попиту на равликів серед населення України можна відзначити відсутність у більшості населення досвіду споживання равликів та продукції равликівництва. Згідно з отриманими результатами дослідження, в якому використовувалася гугл-форма для опитування, 68,7 % респондентів заявили, що ніколи не куштували равликів або не купували їх у магазинах. Однак примітне те, що 36,2 % з них виявили зацікавленість у спробі споживання равликів та продукції равликівництва.

Для проведення цього наукового дослідження розроблено гугл-форму з набором питань, спрямованих на збір необхідної інформації. Запитання, включені до опитування, мали наступний зміст:

1. Чи споживали Ви колись продукцію равликівництва?
2. Яке м'ясо зазвичай входить до Вашого раціону?
3. Чи споживаєте Ви м'ясо у повсякденному житті?
4. Чи бажаєте Ви включити продукцію равликівництва до свого повсякденного раціону?
5. Чи бажаєте Ви бачити більший вибір страв з равликів у закладах громадського харчування?

Отримані дані мають наукове значення і є важливим інструментом для розуміння настроїв, уподобань та зацікавленості населення щодо споживання продукції равликівництва. Дослідження покликане допомогти у формуванні стратегій розвитку цієї галузі та розробці заходів, спрямованих на популяризацію та збільшення споживання продукції равликівництва серед населення України.

Після проведення ретельного аналізу попиту на продукцію равликівництва серед населення різних районів міста Києва у літній період 2023 р, отримані дані надали цінну статистику та відсоткові співвідношення, які вдалося графічно зобразити. Варто відзначити, що в ході опитування збережено анонімність респондентів, а технічний аспект проведення опитування використовував гугл-форми, які забезпечували зручний спосіб збору даних та автоматичне формування графіків з відсотками. Для отримання доступу до

опитувальника респонденти сканували QR-код, що передавав їх до гугл-форми через мобільні пристрої. Цей ефективний підхід дозволяв системі автоматично реєструвати відповіді та створювати графіки з детальними відсотковими співвідношеннями. Кожен респондент, увійшовши в свій особистий акаунт Google, щиро та об'єктивно відповідав на надані питання. Опитування мало на меті зібрати статистичні дані та отримати графічні подання результатів. Застосовуючи технологічну складову опитування й забезпечуючи конфіденційність учасників, це дослідження має наукову значимість та надає внесок у розуміння попиту й уподобань населення стосовно продукції равликівництва. Аналіз отриманих даних дозволить визначити необхідні кроки для популяризації та розвитку наданої галузі, а також виробити ефективні стратегії для збільшення споживання продукції равликівництва серед населення України [99].

Аналізуючи результати першого запитання з опитування, що звучало таким чином: «Чи споживали Ви колись продукцію равликівництва?», виявлено наступний відсотковий розподіл відповідей (рис. 3.5):

Рис 3.5. Перше питання в соціальному опросі населення України

Джерело: Google форма власної розробки

Такі дані дозволяють здійснити наукову оцінку потенціалу ринку й розробити стратегії для популяризації та збільшення споживання продукції равликівництва. Отримані результати опитування, порівняно з іншими

науковими дослідженнями, надають об'єктивне уявлення про настрої, уподобання та інтереси населення відносно равликів та їх продукції. У результаті аналізу опитування, що стосувалося споживання продукції равликівництва, отримані дані показують наступне, так згідно з отриманими результатами виявлено, що лише 43,6 % населення має досвід споживання равликів, причому це не обмежується лише одноразовою спробою протягом усього життя. Але при цьому всього одноразово споживали равликів 8,3 %, або незначна кількість населення. Також 15,6 % людей відзначили, що спробували равликів кілька разів у своєму житті. Зацікавленість у продукції равликівництва, хоча й без жодного досвіду споживання, виявили 34,5 % населення.

Водночас 21,9 % населення заявили, що взагалі не зацікавлені в равликах як харчовому продукті і ніколи не мали можливості їх спробувати. Ці дані засвідчують про низький попит на продукцію равликівництва в Україні та відсутність загального інтересу населення до равликів як харчового джерела. Однією з можливих причин є недостатня інформованість громадян про користь м'яса равликів, а також неефективність рекламних кампаній, що спрямовані на популяризацію цього продукту. У цілому, дослідження показує потребу у подальшому інформаційному просуванні та освіті населення щодо користі та цінності продукції равликівництва.

Разом із тим необхідно усвідомлювати, що оцінка попиту на равликів серед населення не може обмежуватись лише одним запитанням щодо споживання равликів. Інформативним елементом слугує також аналіз споживання м'яса взагалі. Саме тому в рамках проведеного дослідження поставлено окреме питання, що відносилось до цього аспекта (рис. 3.6). Отримані дані, що відображають якість споживання м'яса серед респондентів, сприяють формуванню більш об'єктивного розуміння попиту на равликів серед населення.

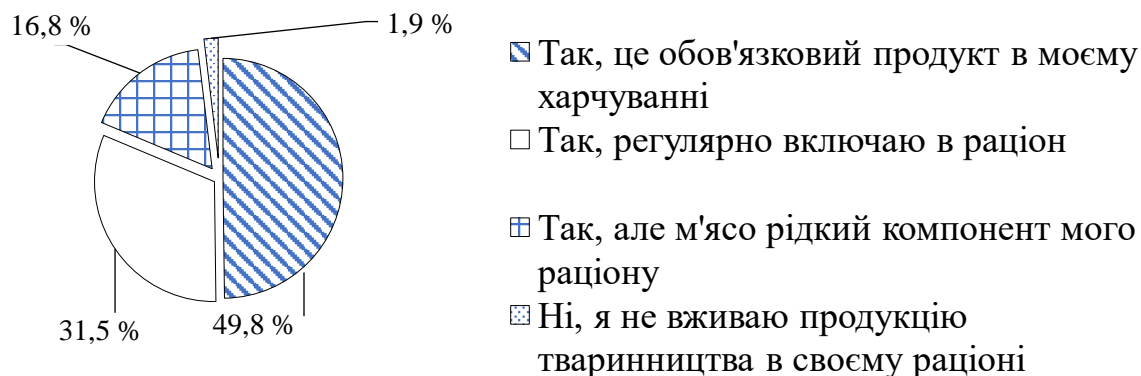

Рис. 3.6. Друге питання в соціальному опитуванні населення України (Чи споживаєте м'ясо та м'ясні продукти у повсякденному житті?)

Джерело: Google форма власної розробки.

За результатами проведеного опитування, що включало аналіз споживання м'ясних продуктів серед населення України, виявлено наступне: 81,3 % населення регулярно споживає м'ясну продукцію, що свідчить про високий рівень попиту на такі продукти. Додатково, 16,8 % населення включають м'ясо до свого раціону не на постійній основі, що також підтверджує існування зацікавленості у споживанні м'ясних продуктів. Тільки 1,9 % населення уникають споживання м'яса повністю. Ці результати свідчать про потенціал равликів та равликівництва в українському ринку харчових продуктів. Широкий спектр споживання м'ясних продуктів відкриває можливості для равликів посісти своє місце в цьому сегменті. Проте успішне впровадження равликівництва вимагає ретельного дослідження ринку та розробки стратегії, що враховує особливості та вимоги споживачів. Рекомендовано вжити додаткових заходів, таких як навчальні програми та інформаційні кампанії, для підвищення освіченості населення щодо переваг та можливостей споживання продукції равликівництва. Це сприятиме розширенню ринку та стимулюванню споживачів включати равлики до свого повсякденного харчування.

У контексті проведеного дослідження виникає наступне питання: «Які продукти мають найвищу популярність серед населення як альтернатива равликам?». Для відповіді на це запитання респонденти мали вказати: «Яке

м'ясо Ви найчастіше споживаєте?». Результати цього дослідження демонструють, що більшість населення надає перевагу курятині (рис. 3.7.). Глибокий аналіз цих відомостей засвідчує, що куряче м'ясо нині найпоширеніший продукт серед населення. Це підтверджується високим попитом доступною ціною порівняно з іншими видами м'яса та широким використанням на кулінарних ринках. Розуміючи цю динаміку, надалі увагу було зосереджено на вивченні конкурентного середовища та розробці стратегій, які привернуть увагу споживачів до незвичайних та вигідних равликів. Усе це спрямовано на популяризацію равликів та розвиток галузі равликівництва.

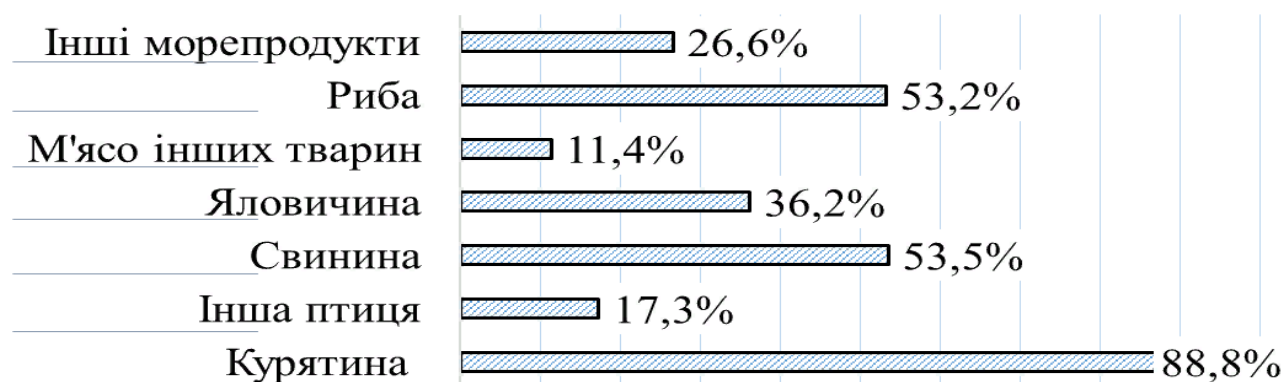

Рис. 3.7. Третє питання в соціальному опитуванні населення України («Яке м'ясо Ви зазвичай використовуєте в раціоні?»)

Джерело: Google форма власної розробки.

На основі отриманих даних з опитування виявлено, що курятина посідає лідируюче положення в популярності серед населення України, що становить майже, 88,8 %. Інші види птиці, хоча й мають менший попит (17,3 %), такі значимі на ринку, завдяки ефективній рекламі та доступним цінам. Таким чином, курятина слугує традиційним продуктом української кухні, оскільки широко використовується у багатьох стравах.

Дослідження також показало, що свинина та риба дуже популярні серед населення, посідаючи друге місце за популярністю, 53 %. Ці продукти доступні на ринку і виявляють суттєвий вплив на українську кухню, включаючи традиційні страви. Особливо варто відзначити, що сало свинини займає особливе місце в харчуванні українців, та важливою складовою частиною

нашої культури. Щодо морепродуктів, то їх попит становить 26,6 %, що свідчить про зацікавленість населення в різноманітних стравах та харчуванні. Морепродукти, окрім риби, стали символом різноманітності кулінарного досвіду в Україні, зберігаючи свою привабливість як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Таким чином, результати цього дослідження підтверджують значний попит на курятину, свинину, рибу та морепродукти серед населення України. Враховуючи ці тенденції та уподобання споживачів, важливо розробити ефективні стратегії просування равликів та впровадження равликівництва на ринку, забезпечуючи їх конкурентоздатність та відповідність національним харчовим уподобанням.

У процесі дослідження зацікавленості населення України у споживанні равликів як харчового продукту, необхідною складовою стає визначення цієї зацікавленості у відсотковому співвідношенні. З метою отримання об'єктивних даних, проведено опитування серед населення, включаючи запитання, що стосуються популярності равликів. Отримані результати надають кількісну оцінку зацікавленості населення України у споживанні равликів (рис 3.8.).

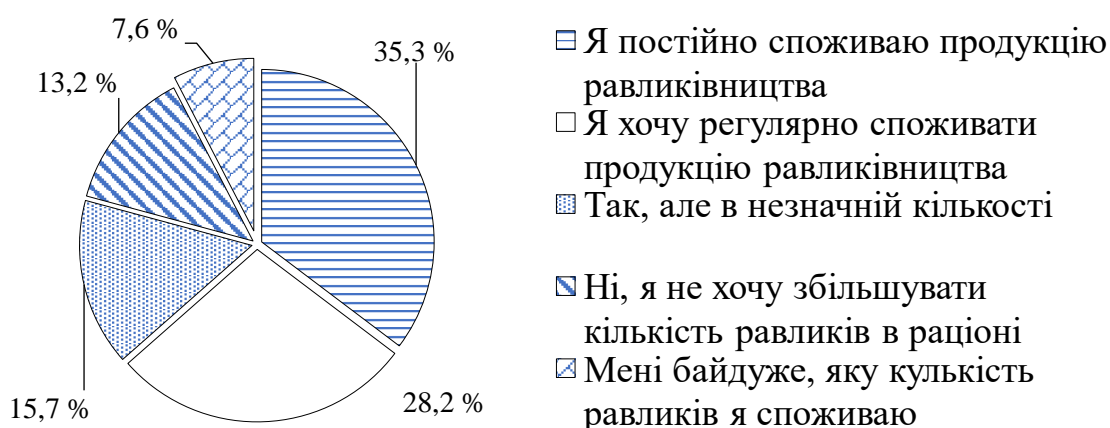

Рис. 3.8. Четверте питання в соціальному опросі населення України («Чи хотіли би Ви споживати продукцію равликівництва у повсякденному житті?»).

Джерело: Google форма власної розробки

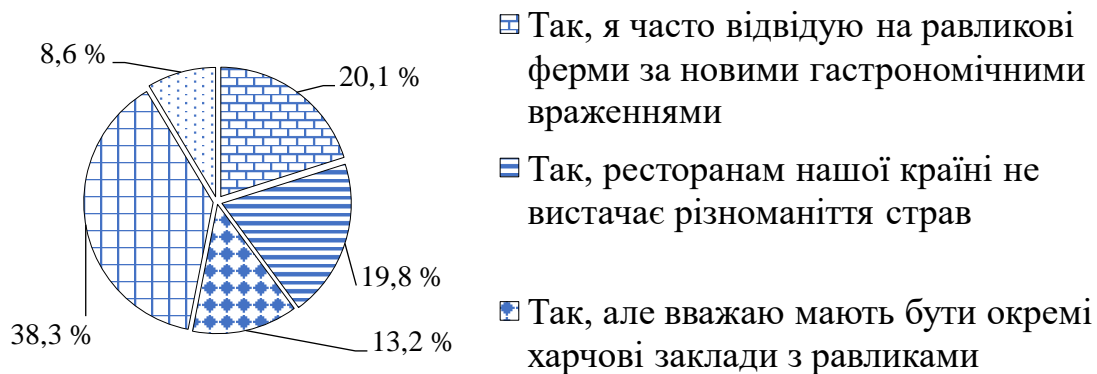

Рис. 3.9. П'яте питання в соціальному опросі населення України («Чи хотіли би Ви збільшити різноманіття страв з равликів у закладах харчування?»)

Джерело: Google форма власної розробки.

Після аналізу отриманих даних опитування виокремлено, що майже половина населення, а саме 43,9 %, виявила зацікавленість у продукції равликівництва, підтверджуючи потенційний інтерес до цього унікального продукту. Значна частка, а саме 53,1 %, також засвідчила бажання розширити свій раціон стравами із равликів, збільшуючи тим самим популярність цієї продукції. Цікаво, що більш ніж 8 % респондентів дали відповідь «Мені байдуже» на запитання про збільшення різноманіття страв із равликів. Це вказує на потенціал удосконалення рекламної стратегії, оскільки значна частина населення може бути меншою мірою ознайомлена з перевагами та можливостями споживання равликівництва. Проте навіть у цьому контексті слід підкреслити, що ці респонденти лишаються потенційними споживачами такої унікальної продукції. Цілком позитивною виявилась тенденція, що тільки 38,3 % населення твердо відмовилися від споживання равликів. Такий низький показник вказує на значний потенціал для розвитку галузі равликівництва на внутрішньому ринку, сприяючи залученню нових споживачів та збільшенню популярності цього продукту. Результати опитування демонструють значний потенціал і перспективи популяризації та розвитку равликівництва серед населення нашої країни. Додаткові зусилля стосовно рекламної кампанії та усвідомленості споживачів про переваги равликівництва можуть стати вагомим

внеском у зростання цієї галузі на ринку та забезпечити успіх на шляху до популяризації такого унікального продукту серед широкого кола споживачів.

Прогнозуючи майбутній попит на продукцію равликівництва, важливо враховувати різноманітні категорії населення та їх харчові уподобання. При вивченні цього аспекта, особливу увагу слід зосередити на ролі, яку відіграють різні групи споживачів у формуванні попиту, а також їхній вплив на розвиток даної галузі. Насамперед варто зазначити, що група людей пенсійного віку не є вирішальною в контексті попиту на равликівництво. Ці споживачі часто відчують труднощі в адаптації до нових продуктів у своєму раціоні і, як правило, не виявляють значної зацікавленості у експериментах з їжею. Таким чином, групу людей пенсійного віку можна вважати незначним фактором у формуванні попиту на равликівництво. Серед дітей ситуація подібна, оскільки їх харчові звички формуються батьками, і думка дитини рідко впливає на вибір продуктів. Таким чином, вплив дітей на попит на равликівництво також може вважатися незначним у загальному контексті. Натомість основну увагу слід зосередити на групі людей середнього віку, від 14 років до пенсійного віку, що виявляє значний вплив на розвиток галузі равликівництва. Розуміння їхніх потреб та пріоритетів у харчуванні допоможе залучити нових споживачів та сприяти популярності продукції равликівництва серед широкої аудиторії.

На основі наданої статистичної інформації визначено, що у 2023 р в Україні проживало близько 36,7 млн осіб. Ця динаміка населення підтримується даними Фонду народонаселення ООН, які вказують, що понад 20 % цієї чисельності становлять люди віком понад 65 років, тобто 5 800 000 осіб, а також 15,2 % – діти до 14 років, або 4 408 000 осіб. На жаль, внаслідок недавніх подій близько 8,6 млн українців були змушені залишити країну та перебратися за кордон, не плануючи повертатися протягом тривання конфлікту. Це спричинило значне зменшення чисельності населення України, призводячи до нових викликів для соціального та економічного розвитку. Згідно зі статистикою Українського інституту майбутнього, станом на травень 2023 р, кількість постійного населення зменшилося до 29 млн осіб. Це означає, що для

галузі равликівництва, яка прагне посісти своє місце на ринку, важливо ретельно оцінити потенційну аудиторію споживачів та їхні вподобання. Діти віком від 14 років стануть важливою групою, яка впливатиме на ринок равликівництва у майбутньому. Зважаючи на те, що розвиток нових звичок харчування займає певний час, саме ці діти можуть стати тими, хто забезпечить зростання попиту на равликові продукти в майбутньому. Застосування маркетингових стратегій та просування продукції равликів серед основної цільової аудиторії – жінок середнього віку, які відповідають за складання раціонів і готування страв у родині, можна визначити перспективним напрямом. Враховуючи їхні здорові та екологічні уподобання, равликова продукція може стати відмінним варіантом для розширення раціону та надання різноманіття страв у сімейному харчуванні. Підрахувавши кількість осіб в наданій віковій групі, можна зазначити, що у середньому віці налічується орієнтовано 24 012 000 осіб.

Дослідження показало, що в Україні 98,1 % населення споживають м'ясо, що створює потенційно високий попит на продукцію равликівництва. Наразі 43,6 % населення вже споживають равликів та продукцію равликівництва. При успішній рекламній кампанії та збільшенні попиту на равликів, можна очікувати зростання пропозиції на внутрішньому ринку. Додатково, 43,9 % людей виявили бажання споживати равликів. У разі повного успіху маркетингової кампанії, певна частина з цих 43,9 % приєднається до групи населення, яка вже споживає равликів. Важливо врахувати, що не всі із зазначеної групи будуть регулярними споживачами равликів. Наявні ще 20,8 % населення, що на даний момент не проявляє зацікавленості до споживання равликів. Однак, за успіху в галузі равликівництва частка цих осіб може перейти до групи тих, хто вже споживає равликів. Таким чином, оцінюючи стабільність людських уподобань можна відзначити, що з 43,9 % бажаючих споживати равликів, деяка частина може стати активними споживачами, хоча деякі можуть залишитися в неактивному стані. Такі прогнози дають можливість оцінити потенційну динаміку попиту на равликів серед населення України та підкреслюють важливість розвитку равликівництва й маркетингових зусиль для привертання нових споживачів та збереження існуючої аудиторії.

Після здійсненого аналізу комплексної проблематики, пов'язаної зі сферою равликівництва в Україні, та розробки стратегічних планів для подолання цих викликів, можна вивести обґрунтований висновок щодо критичної необхідності делегування ініціативи на підтримку та сприяння розвитку наданої галузі державним органам. Основна концепція розробки і впровадження проектів законів, які стимулюють зростання равликівництва, передбачає важливість довгострокової й старанної роботи, яка враховує особливості українського населення та внутрішнього контексту.

Зростаючий потенціал равликівництва, яке базується на зусиллях окремих структур, фермерів та гільдій фахівців, унікально співпрацює з державними органами на рівнях центрального управління, регіональних і місцевих урядів. Утім варто пам'ятати, що успіх цієї галузі зумовлений колективними зусиллями, що включають підтримку споживачів, підприємців та інших зацікавлених сторін. Маркетингова стратегія і реклама відіграють вирішальну роль у стимулюванні попиту на равликівництво. Вдало обрана стратегія сприяє поширенню інформації про переваги та якість равликових продуктів, що автоматично збільшує попит на них. Ця динаміка, у свою чергу, впливає на зростання обсягів виробництва, що призводить до розширення галузі. Потужність виробництва дозволяє задовольняти не лише внутрішній попит, а й розглядати можливості на міжнародному рівні. За умови належної підтримки, забезпечення високої якості продукції та ефективної маркетингової стратегії, Україна може ефективно конкурувати на ринках ЄС та США.

Разом із тим реалізація стратегічних змін потребує часу. Так, згідно з мікроекономічними законами, зміни в динаміці попиту зазвичай вимагають певного часу для своєї реалізації. Очікувати суттєвих змін можна лише після проведення систематичних зусиль протягом принаймні п'яти років. Саме тому для розробки прогнозу попиту на равликівництво в Україні було обрано початкову дату 2028 р – за п'ять років від сьогоднішнього дня. Таким чином, розвиток равликівництва в Україні вимагає спільних зусиль держави та приватного сектору, а також активної підтримки споживачів та розробки ефективної

маркетингової стратегії. Враховуючи всі ці чинники, аналіз розвитку равликівництва в Україні стає важливим дослідженням, що має перспективний характер для наукової спільноти та практичного втілення.

Після ретельного аналізу глибокоінтегрованої проблематики, пов'язаної із сферою равликівництва в Україні, а також інтенсивної та детальної розробки стратегій для досягнення зростання в цій сфері, можна підкреслити, що початкові наслідки впровадження стратегії розвитку не проявляться миттєво. Очікується незначне підвищення частки населення, яке вживає равликів, і це зростання може варіювати в межах 3–4 % на початковому етапі. Тим не менше, зі зростанням попиту цей показник буде систематично розширюватися, і з кожним наступним роком накопичуватиме додаткові відсоткові пункти.

Протягом прогнозованого 10-річного періоду можна впевнено стверджувати, що частка населення, що споживає равликів, буде збільшуватися в середньому на 9–10 %. Особливо вагомим стануть перші 5 – 7 років після відзначеного різкого зростання попиту на равликів серед українського суспільства. Протягом цього важливого періоду відбудеться зміна динаміки, де кількість населення, активно залученого до споживання равликів, досягне стабілізації та буде закріплюватися на високому рівні.

У створенні прогнозу попиту на равликів та равликову ікру виявилася ключовою вимога враховувати не лише зростання, але й їхню динаміку. З цією метою використано розрахунки та таблиці в середовищі програми Excel, де встановлено спеціальні формули для аналізу тенденцій поведінки населення. Конкретно у рядках «Зацікавлені у споживанні» розміщено формулу, що включала в себе різницю між відсотками споживачів равликів в найближчих роках – попередньому та наступному.

Глибоке розуміння психології та реакцій масового суспільства відіграло суттєву роль у цьому аналізі. Внутрішні механізми критичного мислення та природних опорів до нововведень у житті зумовили поступове зниження частку осіб, які не виявляють інтерес до споживання равликів, попри появу інтересованих. Вказана динаміка відображає, що цей показник буде

знижуватися повільно, на рівні 2–6 %, і на початковому етапі взагалі залишатиметься стабільним. Аналізуючи специфіку цього процесу, постала необхідність приділити особливу увагу споживчій поведінці. Для цього застосовувалися таблиці в програмному забезпеченні Excel, де визначалися навіть найдрібніші нюанси динаміки. Виявилось, що у рядках «Зацікавлені у споживанні» вкладено формулу, яка точно враховує різницю між показниками споживачів равликів у ближчих роках – попередньому та наступному.

Важливим у процесі аналізу виявилось психологічний фундамент, зокрема для розкриття реакцій масового суспільства на нововведення. Внутрішні механізми критичного мислення та вроджених опорів до змін у житті призвели до еволюційного зменшення кількості осіб, які не демонструють зацікавленості в споживанні равликів, попри зростання зацікавлених.

Прогнозована динаміка вказує, що цей показник повільно знижуватиметься, на рівні від 2 % до 6 %, і ця тенденція залишатиметься актуальною на початковому етапі. Робота з даними також показала, що незмінно зростаюча частка населення, зацікавленого у споживанні равликів, виявляється ключовим фактором цього прогнозу.

В такому контексті зростання згаданого показника відіграватиме роль катализатора для попиту та інтересу протягом усього розглянутого періоду. Цей прогноз відображає, що на підставі змін у цінностях та поглядах нових поколінь, які більш позитивно налаштовані до равликів, цей показник також буде поступово підвищуватися.

Загалом прогноз розроблено до 2036 р., він охоплює і проміжний період, і довгострокові перспективи. Це надає можливість точніше оцінити динаміку змін у споживанні равликів та равликової ікри. Передбачувані результати динаміку змін та очікувані тенденції у розвитку равликівництва в Україні (рис. 3.10).

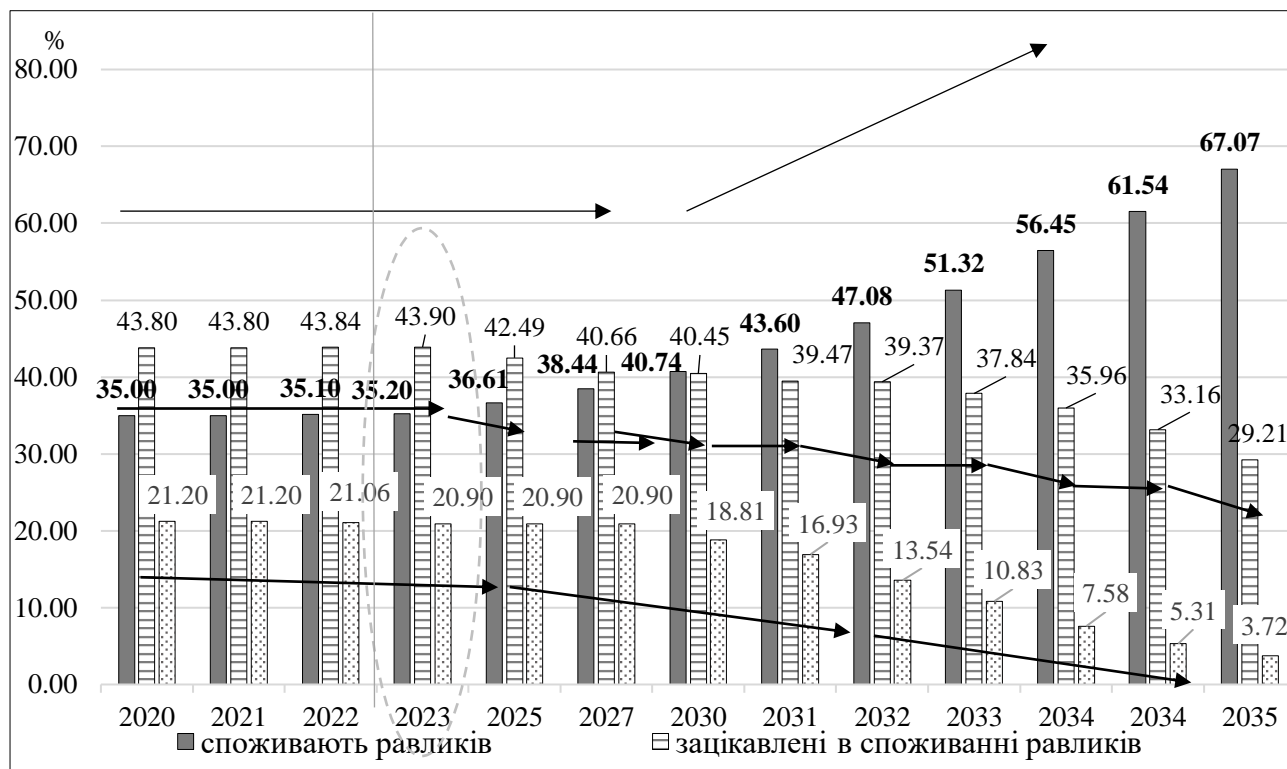

Рис. 3.10. Прогнозування попиту на продукцію равликівництва до 2035 р., %

Джерело: власна розробка

В результаті аналізу та наукового рефлексу відкрилася значущість психологічних аспектів та реакцій суспільства на розвиток равликівництва в Україні. Внутрішні механізми критичного мислення та інстинктивні бар'єри до нововведень у житті населення виявилися у центрі уваги, зумовлюючи поступове зниження частки осіб, які виявляють незацікавленість у споживанні равликів. Ця фундаментальна динаміка глибоко відображає внутрішні психологічні зміни та адаптаційні механізми громадськості до нових харчових звичок.

Початковий рівень попиту на равликів, що на даний момент становить 35,2%, має реальний потенціал досягнути неймовірного росту до 67,7% протягом 13 років. Цей вражаючий ріст попиту удвічі важливий індикатор потенціалу розвитку наданої галузі. Очікувана динаміка росту відображає нові можливості для стабільного розвитку равликівництва в країні.

Детальне моделювання цього процесу виявляє постійне зниження показників, що характеризують наявність незацікавлених осіб. Це демонструє

внутрішню залежність між змінами психологічних факторів та зміною споживчої поведінки відповідно до актуальних тенденцій.

Подальший прогноз вирішується позитивним змінами, що відзначає великий потенціал для динамічного розвитку продукції равликівництва на ринку в Україні. Ці зміни в споживчому підході суспільства підкреслюють значущість подальшого наукового та практичного вивчення цієї теми для досягнення стійкого соціально–економічного прогресу. Загалом, дані аналізу прогнозу надають наукове обґрунтування активного розвитку продукції равликівництва в Україні

Слід зауважити, що даний розрахунок дотримується умов поінформованості населення щодо користі продукції равликівництва, її впливу на організм, на довкілля і взагалі за умов успішної маркетингової компанії, оскільки в Україні низький попит на равликів через необізнаність населення. Тобто для людей – равлики, це екзотичний продукт, який присутній на ринку України.

Висновки до розділу 3

1. Реформування нормативної бази, зокрема адаптація КВЕД–2010 та доробка П(С)БО 30, може стати поштовхом до стійкого регулювання сфери равликівництва на території України. Ці заходи дозволять відповідати на галузеві виклики, забезпечуючи довготривалу стратегію розвитку.

2. Інтеграція новоствореного коефіцієнта валової продукції у систему моніторингу дозволить точніше коригувати економічну активність у галузі равликівництва, гарантуючи більш збалансований ринок.

3. Отримані під час опитування дані вказують на додатковий потенціал популяризації равликової продукції. Це стає можливим завдяки розумінню споживчих потреб та використанню цієї інформації у маркетингових стратегіях.

4. Аналіз ринкових тенденцій, на основі отриманих даних опитування, підкреслює великий ресурс для активізації діяльності в равликівництві, якщо правильно використовувати маркетингові та освітні інструменти.

5. Ініціація просвітницьких проектів та інформаційних кампаній з метою поширення знань про продукцію равликівництва може ефективно підвищити споживчий інтерес та формувати лояльне ставлення до галузі.

6. Врахування специфіки продукції равликівництва при розробці законодавчих рішень, доповнене акцентом на рекламні та просвітницькі заходи, може значущо посилити позиції цієї галузі на національному рівні.

7. Орієнтуючись на світову практику у сфері равликівництва, Україні варто створювати, підхід до розвитку галузі, комбінуючи регулятивні, маркетингові, технологічні, економічні аспекти в єдину систему.

Список використаних джерел до розділу 3

1. Agbogidi OM, Okonta BC, Ezeana EL. Effects of two edible fruits on the growth performance of African giant land snail (*Archachatina marginata* Swainson). *Journal of agricultural and biological science*. 2008.
2. Agbogidi OM, Okonta BC. Reducing poverty through snail farming in Nigeria. *Small*. 2011;10:P.15–5.
3. Begg, S. Free–Range Snail Farming in Australia; Rural Industries Research and Development Corporation: Barton, Australia, 2006.
4. Berillis, P.; Hatziioannou, M.; Panagiotopoulos, N.; Neofitou, C. Similar Shell Features between Rear and Wild *Cornu aspersum* Snails. *World J. Agric. Res.* 2013, 1, 1–4.
5. Biswas, A.K.; Ghose, K.C. Elaboration of enzymes in the digestive gland of *Viviparus bengalensis* (Mollusca: Gastropoda) during the first hours of digestion. *J. Zool.* 1968, 156, 325–332.
6. Çağiltay, F. Amino acid, fatty acid, vitamin and mineral contents of the edible garden snail (*Helix aspersa*). *J. Fish.* 2011, 5, 354–363.
7. Castillejo, J.; Iglesias, J. Field observations on feeding of the land snail *Helix aspersa* Müller. *J. Molluscan Stud.* 1999, 65, 411–423.
8. Çelik, M.Y.; Duman, M.B.; Sariipek, M.; Uzun Gören, G.; Kaya Öztürk, D.; Kocatepe, D.; Karayücel, S. Comparison of Proximate and Amino Acid Composition between Farmed and Wild Land Snails (*Cornu aspersum* Müller, 1774). *J. Aquat. Food Prod. Technol.* 2020, 29, 383–390.
9. Çelik, M.Y.; Duman, M.B.; Sariipek, M.; Uzun Gören, G.; Kaya Öztürk, D.; Kocatepe, D.; Karayücel, S. Comparison of fatty acids and some mineral matter profiles of wild and farmed snails, *Cornu aspersum* Müller, 1774. *Molluscan Res.* 2019, 39, 234–240.
10. Chevalier, L.; Desbuquois, C.; Le Lannic, J.; Charrier, M. Poaceae in the natural diet of the snail *Helix aspersa* Müller (Gastropoda, Pulmonata). *Life Sci.* 2001, 324, 979–987.

11. Chevalier, L.; Desbuquois, C.; Papineau, J.; Charrier, M. Influence Of The Quinolizidine Alkaloid Content Of *Lupinus Albus* (Fabaceae) On The Feeding Choice Of *Helix Aspersa* (Gastropoda: Pulmonata). *J. Molluscan Stud.* 2000, 66, P. 61–68.
12. Cilia G, Fratini F. Antimicrobial properties of terrestrial snail and slug mucus. *Journal of Complementary and Integrative Medicine.* 2018, 15(3).
13. Cilia, G.; Fratini, F. Antimicrobial properties of terrestrial snail and slug mucus. *J. Complement. Integr. Med.* 2018, 15, 1–10.
14. Cobbinah JR, Vink A, Onwuka B. *Snail Farming: Production, processing and marketing.* Agromisa/CTA, 2008.
15. de la Cuesta, C.G.; García, B.E.; Córdoba, H.; Diéguez, I.; Oehling, A. Food allergy to *Helix terrestris* (snail). *Allergol. Immunopathol. (Madr)* 1989, 17, P.337–339.
16. de Vries, M.; de Boer, I.J.M. Comparing environmental impacts for livestock products: A review of life cycle assessments. In *Livestock Science*; Elsevier B.V.: Amsterdam, The Netherlands, 2010; Volume 128, pp. 1–11.
17. Dhiman V, Pant D. Human health and snails. *Journal of Immunoassay and Immunochemistry.* 2021;42(3):211–235.
18. Di Filippo, M.F.; Panzavolta, S.; Albertini, B.; Bonvicini, F.; Gentilomi, G.A.; Orlacchio, R.; Passerini, N.; Bigi, A.; Dolci, L.S. Functional properties of chitosan films modified by snail mucus extract. *Int. J. Biol. Macromol.* 2020, 143, 126–135.
19. Draelos, Z.D. The Role of a Natural Mollusk Egg–Derived Ingredient in Facial Appearance. *J. Drugs Dermatol.* 2017, 16, 678–681.
20. Dyal S. D. Snail farming for food, fuel and pharmaceuticals. *Journal of the Science of Food and Agriculture.* 2017. Vol.97(4). Pp. 1049–1054.
21. Etim, L.; Aleruchi, C.; Obande, G. Antibacterial Properties of Snail Mucus on Bacteria Isolated from Patients with Wound Infection. *Br. Microbiol. Res. J.* 2016, 11, 1–9.

22. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Farming Snails 1—Learning about Snails Building a Pen Food and Shelter Plants; Better Farming Series 33 Farming Snails 1 Learning about Snails Building a Pen Food and Shelter Plants; Food and Agriculture Organization of the United Nations: Rome, Italy, 1986; ISBN 9251023964.
23. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Farming Snails 2 Choosing · Snails Care and Harvesting Further Improvement; Food and Agriculture Organization of the United Nations: Rome, Italy, 1986; ISBN 9251023964.
24. Food Safety Modernization Act. Silver Spring. FDA. MD: U.S. Food and Drug Administration, 2021.
25. Forte, A.; Zucaro, A.; De Vico, G.; Fierro, A. Carbon footprint of heliciculture: A case study from an Italian experimental farm. *Agric. Syst.* 2016, 142, 99–111.
26. Fry, J.P.; Mailloux, N.A.; Love, D.C.; Milli, M.C.; Cao, L. Feed conversion efficiency in aquaculture: Do we measure it correctly? *Environ. Res. Lett.* 2018, 13, 024017.
27. Ghose, K.C. Observations on the digestive enzymes and cellulolytic bacteria of the Giant Land Snail *Achatina fulica* and their occurrence in the gastropoda. *Proc. Zool. Soc. Lond.* 1961, 137, 127–133.
28. Ghosh S, Jung C, Meyer–Rochow VB. Snail farming: an Indian perspective of a potential tool for food security. *Ann Aquac Res.* 2016;3(3):1–6.
29. Gogas, A.; Laliotis, G.; Ladoukakis, E.; Trachana, V. Chemical composition and antioxidant profile of snails (*Cornu aspersum aspersum*) fed diets with different protein sources under intensive rearing conditions. *J. Anim. Feed Sci.* 2021, 30, 1–8.
30. Gomot, A. Biochemical composition of *Helix* snails: Influence of genetic and physiological factors. *J. Molluscan Stud.* 1998, 64, 173–181.

31. Gondek, M.; Knysz, P.; Lechowski, J.; Ziomek, M.; Ukasz, D.; Szkucik, K. Content of vitamin C in edible tissues of snails obtained in Poland. *Med. Weter.* 2020, 76, 580–584.
32. Grilla, A.; LaJeunesse, C.; McMaster, D.; Morgan, D. Feasibility of Snail Farming as a Model for Small Urban Farms to Expand into Niche Markets for Increased Profitability; Worcester Polytechnic Institute: Worcester, MA, USA, 2016.
33. Grzegorz Skalmowski *Hodowla i Chów Ślimaków w Pomieszczeniach i na Użytkach Zielonych*; Snails Garden: Rydzówka, Poland, 2010; ISBN 978–83–928699–0–5.
34. Gunn, D. The brown and grey snails: Two destructive garden pests (*Helix aspersa* Müller and *Helix pisana* Müller). *J. Dep. Agric.* 1924, 9, 355–362.
35. Harti, A.S.; Sulisetyawati, S.D.; Murharyati, A.; Oktariani, M.; Wijayanti, I.B. The Effectiveness of Snail Slime and Chitosan in Wound Healing. *Int. J. Pharma Med. Biol. Sci.* 2016, 5, 76–80.
36. Iguchi, S.M.M.; Aikawa, T.; Matsumoto, J.J. Antibacterial activity of snail mucus mucin. *Comp. Biochem. Physiol. Part A Physiol.* 1982, 72, 571–574.
37. Igugo, R.U.; Nwosu, C.I.; Anochili, C.I. Effects of Feeding Different Protein Diets in Growth Performance and Carcass Quality of Snails (*Archachatina marginata*). *Asian J. Res. Anim. Vet. Sci.* 2018, 1, 1–6.
38. Ikauniece, D.; Jemeljanovs, A.; Sterna, V.; Strazdina, V. Evaluation of Nutrition Value of Roman Snail's (*Helix pomatia*) Meat Obtained in Latvia. In Proceedings of the 9th Baltic Conference on Food Science and Technology “Food for Consumer Well-Being” Foodbalt 2014; Drukātava: Jelgava, Latvija, 2014; pp. 28–31.
39. International Trade Centre Trade Map: Trade Statistics for International Business Development. URL:<https://www.trademap.org/Index.aspx>
40. Kim, Y.; Sim, W.-J.; Lee, J.; Lim, T.-G. Snail mucin is a functional food ingredient for skin. *J. Funct. Foods* 2022, 92, 105053.
41. Kolman, R.; Jankowska, B.; Kwiatkowska, A.; Georgian, H.; Michalowski, L. Kawior nie tylko z ikry jesiotra. *Komun. Rybackie* 2010, 4, 31–33.

42. Kostadinova, N.; Voynikov, Y.; Dolashki, A.; Krumova, E.; Abrashev, R.; Kowalewski, D.; Stevanovic, S.; Velkova, L.; Velikova, R.; Dolashka, P. Antioxidative screening of fractions from the mucus of garden snail *Cornu aspersum*. *Bulg. Chem. Commun.* 2018, 50, 176–183.

43. Kubota, Y.; Watanabe, Y.; Otsuka, H.; Tamiya, T.; Tsuchiya, T.; Matsumoto, J.J. Purification and characterization of an antibacterial factor from snail mucus. *Comp. Biochem. Physiol. Part C Comp.* 1985, 82, 345–348.

44. Laudan R. Edible Snails in the United States: A Primer for Restaurants and Suppliers. *Gastronomica: The Journal of Critical Food Studies*. –United States Department of the interior/Walter J. Hickel, secretary. Leslie L. Glasgow, Assistant Secretary for Fish and Wildlife and Parks Fish and Wildlife Service, 2016. Vol. 16, Issue 3. Pp. 7.

45. Ligaszewski, M.; Łysak, A.; Mach–Paluszkiewicz, Z. *Zasady Hodowli i Chowu Fermowego Ślimaka Winniczka (Helix pomatia L.)*; Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy: Kraków, Poland, 2008.

46. Ligaszewski, M.; Pol, P. Wartość odżywcza podstawowych elementów tuszy jadalnego ślimaka szarego (*Cornu aspersum*) oraz ślimaka winniczka (*Helix pomatia*). *Wiadomości Zootech.* 2018, 4, 67–79.

47. Liu L, Sood A, Steinweg S. Snails and skin care—an uncovered combination. *JAMA dermatology.* 2017;153(7):650-650.

48. Llugany, M.; Tolrà, R.; Barceló, J.; Poschenrieder, C. Snails prefer it sweet: A multifactorial test of the metal defence hypothesis. *Physiol. Plant.* 2019, 165, 209–218.

49. Lubell D. Prehistoric edible land snails in the circumMediterranean: the archaeological evidence. *Petits animaux sociétés humanise: du complement alimentaire aux ressources utilitaires*, 2004, 77–98.

50. Lv S, Zhang Y, Liu HX, Hu L, Yang K, Steinmann P, et al. Invasive snails and an emerging infectious disease: results from the first national survey on *Angiostrongylus cantonensis* in China. *PLoS neglected tropical diseases.* 2009;3(2):e368.

51. Manea, D.; Ienciu, A.A.; Ștef, R.; Peț, I.; Șmuleac, L.; Grozea, I.; Cărăbeț, A.; Drăghici, G.A.; Nica, D.V. The «sandwich» system: A potential solution for protecting overwintering cornu aspersum snails reared in semi-intensive heliciculture farms in colder climates. *Animals* 2021, 11, 1420.
52. Martins, L.M.L.; Peltre, G.; Da Costa Faro, C.J.F.; Vieira Pires, E.M.; Da Cruz Inácio, F.F. The *Helix aspersa* (Brown Garden Snail) Allergen Repertoire. *Int. Arch. Allergy Immunol.* 2005, 136, 7–15.
53. Matusiewicz, M.; Kosieradzka, I.; Niemiec, T.; Grodzik, M.; Antushevich, H.; Strojny, B.; Gołębiewska, M. In Vitro Influence of Extracts from Snail *Helix aspersa* Müller on the Colon Cancer Cell Line Caco-2. *Int. J. Mol. Sci.* 2018, 19, 1064.
54. Mayaki, O.M.; Ozumba, A.U.; Aderele, A.A.; Daramola, A.O. Effect of Sources of Fibre on Performance of Growing Snail. *Niger. Food J.* 2013, 31, 28–32.
55. Miletic, I.; Miric, M.; Lalic, Z.; Sobajic, S. Composition of lipids and proteins of several species of molluscs, marine and terrestrial, from the Adriatic Sea and Serbia. *Food Chem.* 1991, 41, 303–308.
56. Milinsk, M. Influence of diets enriched with different vegetable oils on the fatty acid profiles of snail *Helix aspersa maxima*. *Food Chem.* 2003, 82, 553–558.
57. Milinsk, M.C.; das Padre, R.G.; Hayashi, C.; de Oliveira, C.C.; Visentainer, J.V.; de Souza, N.E.; Matsushita, M. Effects of feed protein and lipid contents on fatty acid profile of snail (*Helix aspersa maxima*) meat. *J. Food Compos. Anal.* 2006, 19, 212–216.
58. Morei, V. Heliciculture–Perspective Business in the Context of Sustainable Development of Rural Areas. *Sci. Pap. Ser. Manag. Econ. Eng. Agric. Rural Dev.* 2012, 12, 113–118.
59. Niemiec, T.; Łozicki, A.; Pietrasik, R.; Pawęta, S.; Rygało–Galewska, A.; Matusiewicz, M.; Zglińska, K. Impact of ag nanoparticles (Agnps) and multimicrobial preparation (em) on the carcass, mineral and fatty acid composition of cornu aspersum aspersum snails. *Animals* 2021, 11, 1926.

60. Nyameasem, J.K.; Borketey–La, E.B. Effect of formulated diets on growth and reproductive performance of the west african giant snail (*Achatina achatina*). *ARPN J. Agric. Biol. Sci.* 2014, 9, 1–6.
61. Okafor FU. *Edible land snails: A manual of biological management and farming of snails*. Lagos: Splendid publishers, 2001.
62. Oluokun, J.A.; Omole, A.J.; Fapounda, O. Effect of Increasing the Level of Calcium Supplementation in the Diets of Growing Snail on Performance Characteristics. *Res. J. Agric. Biol. Sci.* 2005, 1, 76–79.
63. Onuigbo CC. *Economics of snail production in Enugu east agricultural zone of Enugu State, Nigeria*. Unpublished M. Sc. Thesis University of Nigeria Nsukka, 2015.
64. Otchoumou, A.; Dupont–Nivet, M.; Dosso, H. Effects of diet quality and dietary calcium on reproductive performance in *Archachatina ventricosa* (Gould 1850), *Achatinidae*, under indoor rearing conditions. *Invertebr. Reprod. Dev.* 2012, 56, 14–20.
65. Özogul, Y.; Özogul, F.; Olgunoglu, A.I. Fatty acid profile and mineral content of the wild snail (*Helix pomatia*) from the region of the south of the Turkey. *Eur. Food Res. Technol.* 2005, 221, 547–549.
66. Parlapani, F.F.; Neofitou, C.; Boziaris, I.S. Microbiological quality of raw and processed wild and cultured edible snails. *J. Sci. Food Agric.* 2014, 94, P.768–772.
67. Shabelnikov, S.; Kiselev, A. Cysteine–Rich Atrial Secretory Protein from the Snail *Achatina achatina*: Purification and Structural Characterization. *PLoS ONE* 2015, 10, e0138787.
68. *Snail Farming: An Overview*. United States Department of Agriculture.. 2020. URL:<https://www.usda.gov/media/blog/2020/06/04/snail-farming-overview>.
69. Snails as bioindicators of soil contamination by trace elements. Dejean T., et al. *Chemosphere*. 2016. Vol. 163.Pp.536–543.

70. Sowiński, G.; Wąsowski, R. Chów Ślimaków. Pielęgnacja, Żywienie, Zarys Chorób z Profilaktyką Oraz Kulinaria; Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko–Mazurskiego: Olsztyn, Poland, 2000; ISBN 83–88343–40–8.
71. Szkucik, K.; Ziomek, M.; Mackowiak–Dryka, M.; Paszkiewicz, W. Ślimaki jadalne—Użytkowość, wartość odżywcza i bezpieczeństwo dla zdrowia konsumenta. *Życie Weter.* 2011, 86, P. 631–635.
72. Szkucik, K.; Ziomek, M.; Paszkiewicz, W.; Drozd, Ł.; Gondek, M.; Knysz, P. Fatty acid profile in fat obtained from edible part of land snails harvested in Poland. *J. Vet. Res.* 2018, 62, P. 519–526.
73. Szöllösi, L.; Béres, E.; Szűcs, I. Effects of modern technology on broiler chicken performance and economic indicators—A Hungarian case study. *Ital. J. Anim. Sci.* 2021, 20, 188–194.
74. Terance J. Federal Regulation of the Snail Industry. *Centner. Florida Entomologist.* March 2018. Vol. 101, Issue 1.
75. The Import Alert for Snails. Food and Drug Administration (2019). URL: <http://surl.li/ommdl>
76. Thompson, R.; Cheney, S. Raising Snails; National Agricultural Library: Beltsville, MD, USA, 1996; ISBN 1052–536X.
77. Toader, A. The Influence of Feed upon the Helix (Sp) Edible Snails' Production Performance under the Bioeconomic Aspect. Ph.D. thesis, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine of Cluj–Napoca, Cluj–Napoca, Romania, 2012.
78. Toader–Williams, A.; Golubkina, N. Investigation upon the edible snail's potential as source of selenium for human health and nutrition observing its food chemical contaminant risk factor with heavy metals. *Bull. Univ. Agric. Sci. Vet. Med. Cluj–Napoca–Agric.* 2009, 66, 495–499.
79. Trapella, C.; Rizzo, R.; Gallo, S.; Alogna, A.; Bortolotti, D.; Casciano, F.; Zauli, G.; Secchiero, P.; Voltan, R. HelixComplex snail mucus exhibits pro-survival, proliferative and pro-migration effects on mammalian fibroblasts. *Sci. Rep.* 2018, 8, 17665.

80. Tribo–Boixareu, M.J.; Parrado–Romero, C.; Rais, B.; Reyes, E.; Vitale–Villarejo, M.A.; Gonzalez, S. Clinical and histological efficacy of a secretion of the mollusk *Cryptomphalus aspersa* in the treatment of cutaneous photoaging. *Cosmet. Dermatol.* 2009, 22, 247–252.
81. Tridge. Overview of Global Snail Market, 2020. Retrieved from: <https://www.tridge.com/intelligences/snail>
82. Tsoutsos, D.; Kakagia, D.; Tamparopoulos, K. The efficacy of *Helix aspersa* Müller extract in the healing of partial thickness burns: A novel treatment for open burn management protocols. *J. Dermatolog. Treat.* 2009, 20, 219–222.
83. Vdovenko N. M. Mechanisms of regulatory policy application in agriculture. *Economic Annals–XXI.* 2015. No 5–6. C. 53–56.
84. Vdovenko N.M., Korobova N.M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska.* –2015. –No 3 (3). –Vol. 3. –C. 68–80
85. Wacker, A. Lipids in the food of a terrestrial snail. *Invertebr. Reprod. Dev.* 2005, 47, 205–212.
86. Walczak, Z. Metody chowu ślimaków lądowych. *Tech. Rol. Ograd. Leśna* 2011, 3, 23–24.
87. Wan KS, Weng WC. Eosinophilic meningitis in a child raising snails as pets. *Acta tropica.* 2004;90(1):51–53.
88. World: Snails (Except Sea Snails)—Market Report. Analysis and Forecast to 2025. 2016. URL: <http://surl.li/ommdt>
89. Zubar I, Yu O. Prospects of Heliciculture Development as an Innovative Industry of Agriculture in Ukraine. *The Scientific Heritage*, 2021, P. 60–3.
90. Zymantiene, J.; Zelvyte, R.; Jukna, C.; Jukna, V.; Jonaitis, E.; Sederevicius, A.; Mazeikiene, Z.; Pampariene, I.; Zinkeviciene, J. Selected Features of Vineyard Snails Shell, their Movement and Physico–Chemical Composition of Foot Meat. *Biotechnol. Biotechnol. Equip.* 2006, 20, P.82–87.
91. Бурлака В. А., Шевчук В. Ф., Беляєв С. М. Вирощування слимака роду *Helixromatia* в умовах Полісся України. Еколого–функціональні та

фауністичні аспекти досліджень молюсків, їх роль у біоіндикації стану навколишнього середовища: збірник наукових праць. 2004. С. 15–17.

92. Вдовенко Н.М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

93. Вдовенко Н. М. Аграрний сектор економіки у контексті дії нормативно–правових методів регулювання. Економіка. Управління. Інновації. 2014. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_2_12.

94. Вдовенко Н.М. Еволюція теоретичних концепцій щодо забезпечення конкурентоспроможності галузей національної економіки. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2017. Т. 22, Вип. 11 (64). С. 49–54.

95. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. ScienceRise. 2015. №5/3 (10). С. 39–44.

96. Вдовиченко А. В. Організаційно–економічне забезпечення ефективного функціонування виробництва органічної сільськогосподарської продукції. Збалансоване природокористування. 2015. № 4. С. 59–63.

97. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. ScienceRise. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.

98. Грановська В. Г., Крикунова В. М. Організаційні трансформації в аграрному секторі економіки України. Економіка АПК. 2018. № 3. С. 63–74.

99. Данілова І.С. Геліцекультура як новий перспективний напрямок сільського господарства в Україні. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки. 2022. Т.24. № 97. С.44–47.

100. Маргасова, В. (2023). Досвід регулювання ринку продукції равликівництва в США та можливості його реалізації в Україні. Науковий вісник Полісся, (2 (25), 6–19. URL: <http://surl.li/ommei>

101. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України 2496–VIII, 2018, № 36, ст.275. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>

102. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 № 2498–XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 36. С. 531. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t211206?ed=2022_12_13

103. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994. № 4004–XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27. С. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

104. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 31.03.2003 № 1645–III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 29. С. 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>

105. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21.02.2006 №3447–IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 27. С. 230. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>

106. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 31.03.2003 № 771/97–ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 19. С. 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>

107. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 19.05.2003 № 1264–XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. С. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

108. Про тваринний світ: Закон України від 08.05.2001 № 2894–III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 14. С. 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

109. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790. URL: <http://surl.li/ommeo>

110. ISO 22000:2018. URL: https://sfero.org.ua/wp-content/uploads/2020/04/ISO-22000-2018-2_sfero.pdf
111. ISO 14001:2015. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=64015
112. ISO 45001:2018. URL: <https://academy.tms.ua/uk/sertificat-ua/standart-iso-45001-systema-menedzhmentu-okhorony-zdorov-ia-ta-bezpeky-pratsi/>
113. ISO 50001:2020. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=90178
114. Яцун, А. Г. Адаптація елементів нормативно-правового методу у процесі регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Академічні візії. 2023. Випуск. 20. URL: <http://surl.li/omnev>

ВИСНОВКИ

1. Теоретично обґрунтовано, що нині актуалізується проблема забезпечення населення світу ціною білковою продукцією тваринного походження в умовах економічних і продовольчих викликів. Здійснено пошук шляхів удосконалення інструментарію регулювання аграрного ринку із застосуванням методів і заходів впливу на регулювання ринку продукції равликівництва. Вказане дозволило підтвердити, що завдяки аналізу еволюції теоретичної думки формується основна проблематика з метою регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

2. Встановлено, що посилення впливу євроінтеграційних процесів на регулювання ринку продукції равликівництва, надають даній галузі можливості розвитку на шляху до забезпечення ринків збуту вітчизняної продукції, стимулювання переробки для отримання продукції з доданою вартістю. Такому розвитку галузі геліцекультури мають сприяти запропоновані у дисертації інструменти регулювання ринку продукції равликівництва, зокрема запровадження стандартів на равликових фермах, включаючи виробників органічної продукції, фінансове стимулювання виробництва, надання державної підтримки галузі геліцекультури, з урахуванням специфіки формування пропозиції на продукцію равликівництва з одночасним внесенням змін і доповнень до нормативно-правової документації для удосконалення економічного та адміністративного методів регулювання із застосуванням економічного механізму регулювання.

3. Аналізуючи динаміку формування пропозиції в Україні на продукцію равликівництва до 2022 р., встановлено, що вітчизняне виробництво щороку нарощує свої потужності, особливо в умовах глобальних викликів, зокрема пандемії та карантинного режиму, оскільки за останній час в пошуку альтернативних доходів, стали активно відкриватися равликові ферми. Тому формування пропозиції виражається кількістю виробленої та імпортованої продукції. Обґрунтовано, що при низькому рівні імпорту в Україні, пропозиція

формується переважно за рахунок внутрішнього виробництва. Доведено, що український ринок продукції равликівництва орієнтується на експорт, оскільки майже весь вирощений товарний равлик експортується до Литви, Іспанії, Словаччини, Грузії, Румунії та інших країн. Проведений аналіз підтверджує, що фермери залишають близько 10 % виробленої продукції для внутрішнього ринку та поновлення маточного поголів'я й подальшого розведення та виробництва. У 2022 р. вироблено товарного равлика в обсязі 653,7 тонн. Такі показники дозволяють зробити висновок, що в Україні вистачає потужностей, для задоволення власних потреб. Водночас при низькому рівні попиту на равликів пропонуємо акцентувати увагу на експорту з урахуванням можливостей внутрішнього ринку, де виробники спроможні отримувати більший прибуток зарахунок виробленої продукції з доданою вартістю в умовах інтеграційних процесів.

4. У дисертаційному дослідженні здійснено аналіз особливостей формування сировинної бази для функціонування ринку продукції равликівництва. Визначено життєвий цикл равликів в умовах фермерського виробництва та встановлено вартісну оцінку створення равликової ферми. Розраховано витрати для забезпечення необхідної кількості маточного поголів'я під запланований обсяг виробництва равликів з обчисленням вартості контейнерів для розмноження та утримання мальків. На основі проведених розрахунків визначено загальну площу стелажів з урахуванням додаткових приладів для утримання равликів, визначено площу приміщень різного призначення. На основі аналізу ринку, розраховано вартість побудови ферми та розраховано площу відкритого вольєру для вільного вигулу, надана вартісна оцінка всієї забудови та обладнання. Після первісних приготувань та початкових витрат, розраховано кількість та вартість необхідних ресурсів для виробництва: проведення водопостачання, електроенергії, закупівля домішок до ґрунту тощо. З урахуванням всіх витрат, що складають 9 839 164,13 грн, було розраховано кількість доходу зокрема 5 286 450,00 грн з експорту 49,0 тонн равликів, прибутку, що на п'ятий рік роботи ферми складатиме

1 837 252,95 грн – з експорту та внутрішньої реалізації, прибутку з податками, що на шостий рік становитиме 2 231 460,07 грн – з експорту та внутрішньої реалізації) та рентабельність, яка, після окупності вкладених витрат, складає 63,7 відсотків.

5. Вивчення та аналіз тенденцій регулювання ринку продукції равликівництва країнами світу, зокрема Іспанії, Італії, Франції, Китаю, Литви тощо, дають можливість оцінити, за досвідом країн з розвиненим ринком продукції равликівництва, подальші можливості застосування інструментів та методів регулювання на даному ринку. З урахуванням надзвичайних обставин, запропоновано адаптувати до равликівництва напрямки державної підтримки, фінансового стимулювання за прикладом Китаю, який спеціалізується на переробці муцину для виготовлення косметичних засобів з метою експорту для всіх країн світу. Для регулювання даного ринку в Китаї використовують економічний та адміністративний методи, що сприяє створенню умов для переробки, що й виступає основою для підготовки економічних прогнозів. Запропоновано взяти до практичного впровадження досвід Литви, де розроблено підґрунтя для підтримки виробництва та реалізації равликів й виходу їх на ринок.

6. Визначено пріоритетні заходи для вітчизняного ринку продукції равликівництва в Україні. Запропоновано напрямки адаптації економічного і адміністративного методів регулювання ринку продукції равликівництва шляхом виокремлення в додаткову позицію «Діяльність ферм із розведення равликів, равликової ікри та муцину равликів» класу 01.49 «Розведення інших тварин» групи 01.4 «Тваринництво», що зробить можливим реєстрацію виду діяльності равликових ферм, в частині галузей тваринництва з позиціонуванням окремих видів продукції равликівництва. Запропоновано ввести доповнення в П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичні рекомендації № 1315 в контексті внесення продукції равликівництва. Вказане сприятиме встановленню кількості ферм з виробництва равликів, дасть можливість відслідковувати види та обсяги виробленої продукції равликівництва та забезпечити поставки її як на

вітчизняний, так і на світовий ринки. Запровадження розроблених в роботі методичних підходів забезпечить галузь даними, які будуть використані при оцінці факторів впливу на галузь геліцекультури, підготовку стратегій розвитку та регулювання ринку продукції равликівництва.

7. З метою ефективного регулювання ринку равликівництва, планування ринку, аналізу стану та продуктивності галузі геліцекультури, запропоновано використання проведеного розрахунку валової продукції равликівництва, виокремлюючи галузь геліцекультури від внутрішнього валового продукту, що діє за умов використання коефіцієнту переводу продукції равликівництва у валову продукцію, який позиціонується як інструмент регулювання ціноутворення на різні види продукції. Запропонований розрахунок валової продукції равликівництва сприятиме процесу оцінки ринку продукції равликівництва, як складової вітчизняного аграрного ринку, який демонструє його сучасний стан.

8. У результаті дослідження було встановлено, що оптимальне регулювання ринку продукції равликівництва і досягнення прогностичних показників попиту серед населення України складає 67,07 % у 2035 р. Запропоновано виокремити галузь геліцекультури як складову тваринництва, що обумовлено внесенням доповнень до окремих позицій в класифікатор видів економічної діяльності й звітності, збиранням даних про обсяги виробництва продукції равликівництва суб'єктами господарювання, удосконаленням адміністративного методу регулювання із застосуванням економічного інструментарію, що забезпечить можливість формування прогнозів розвитку ринку продукції равликівництва та сприятиме досягненню продовольчої безпеки в умовах економічних викликів задля поліпшення підходів регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А.1. Равлики в контексті екологічної продукції

Джерело: особиста розробка

СЛИЗ РАВЛИКІВ	<p>➔ Муцин (складний білок, що сприяє відновленню раковини равликів; активізу функцію фібробластів, які беруть участь в утворенні позаклітинної структури тканини, а також білків – колагену і еластину)</p>
РАВЛИКОТЕРАПІЯ	<p>Основні діючі речовини:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Вітаміни С, Е, А, В6, В12; ❖ пептиди, сахариди, аланоїн, амінокислоти, антиоксиданти; ❖ гліколева кислота та бактеріофаги
ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ РАВЛИКОВОГО СЛИЗУ	<p>➔ Равликовий слиз стимулює формування еластину, колагену і гіалуронової кислоти, знижуючи діяльність вільних радикалів</p> <p>➔ Покращує зовнішній вигляд шкіри</p> <p>➔ Усуває проблеми, викликані змінами вікового характеру і фотостарінням, ефективно бореться з бактеріями і вірусами, акне, розацеа, бородавками, пігментними плямами</p> <p>➔ Сприяє зменшенню розтяжок, шрамів, рубців, пошкоджень шкіри після опіків</p> <p>➔ Використовується при лікуванні целюліту, моллюски допомагають впоратися з герпесом на губах</p> <p>➔ Ліквідується підвищена сухість, подразнення і лущення шкіри</p> <p>➔ Равлик не тільки залишає слиз на обличчі, а й зіскрібає ороговілі лусочки шкіри</p> <p>➔ Допомагає боротися з вільними радикалами і стимулює проліферацію клітин</p>

Рис. Б.1. Вітамінний склад муцину равликів та лікувальні властивості муцину

Джерело: мультимедійна платформа іномовлення України «УКРІНФОРМ» [50].

<p>РАВЛИКИ – безхребетні, м'якотілі тварини, які відносяться до класу черевоніг, або Гастроподи (Gastropoda). Вони проживають по всій земній кулі та можуть адаптуватися до будь-якого середовища і не вимагають багато їжі</p>		
<p align="center">КРАЇНИ СПОЖИВАННЯ:</p> <p>Франція, Іспанія, Італія, Греція та інші країни Європи, арабські та азіатські країни.</p>		
<p align="center">ВИДИ ЇСТІВНИХ РАВЛИКІВ:</p> <p>HelixPomatia – відомий як виноградний равлик, вважається, що його м'ясо найсмачніше. HelixAspersa – відомий як садовий равлик та включає такі підвиди:</p> <ul style="list-style-type: none"> - HelixAspersaMaxima (великий сирій равлик); - HelixAspersaMuller (маленький сирій равлик). 		
<p align="center">ЩО СПОЖИВАЄТЬСЯ В ЇЖУ:</p> <p>м'ясо та равликова ікра. З м'яса равликів виготовляють страви, а слиз равликів використовується в косметичних цілях.</p>	<p align="center">СПОЖИВЧА ЦІННІСТЬ</p> <p>М'ЯСО РАВЛИКІВ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вітаміни А, Е, К, В6, В12; - кальцій, калій, цинк, натрій, залізо, магній, фосфор, мідь, селен; - холін, ніацин, рибофлавін, фолієва кислота, жирні кислоти омега-3 <p>ІКРА РАВЛИКІВ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вітаміни групи В, А, D, Е; - мідь, магній, цинк, натрій, калій, йод, фосфор, залізо та інші мінеральні речовини. 	
	<p align="center">ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ РАВЛИКІВ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ равлики позитивно впливають на організм людини, допомагають в профілактиці атеросклерозу; ❖ при захворюванні печінки; ❖ сприяє зниженню рівня холестерину в крові, сприяє зміцненню серцево-судинної системи 	
	<p align="center">РАВЛИКОВА ІКРА:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ підвищує імунітет, зміцнює судини, покращує зір, зміцнює кістки, нормалізує обмін речовин; ❖ омолоджує клітини, нормалізує кров'яний тиск, підвищує рівень гемоглобіну в крові.

Рис. Б.2. Вітамінний склад равликового м'яса та равликової ікри, лікувальні властивості та країни-лідери їх споживання

Джерело: Мультимедійна платформа іномовлення України «УКРІНФОРМ» [50].

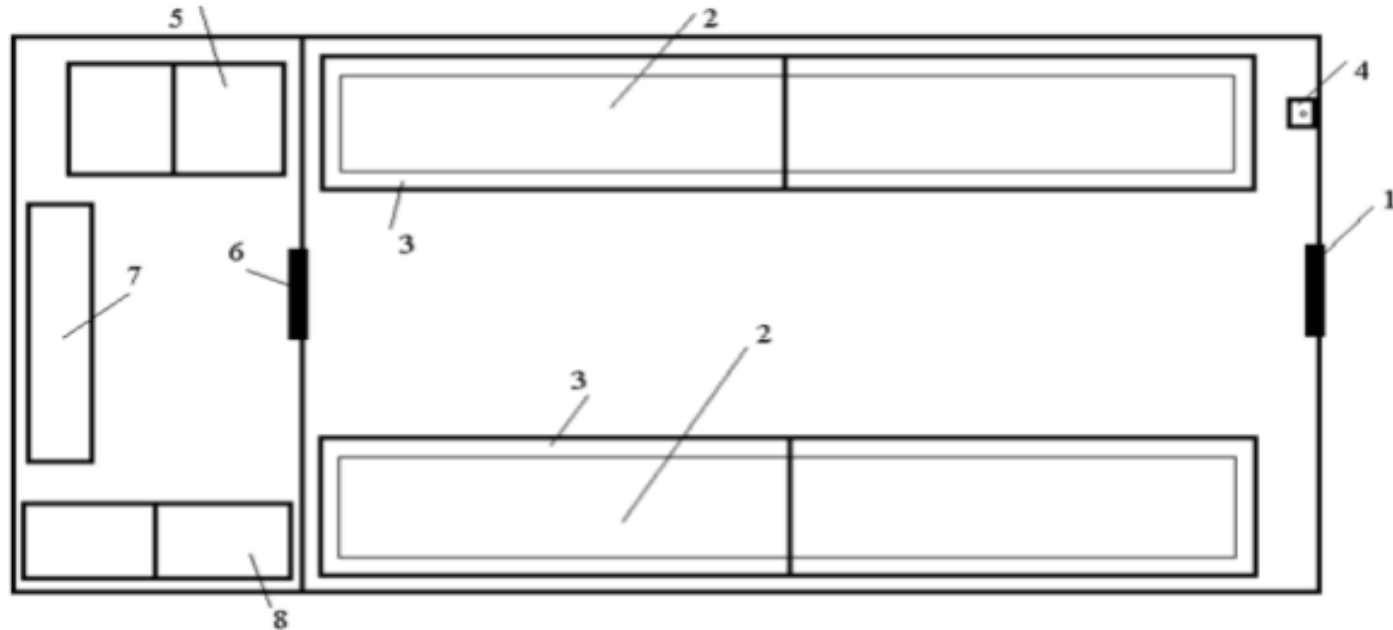

Рис.1 План інкубаційного цеху: 1) вхід у цех відкладання ікри; 2) майданчики для інкубаційних горшків; 3) інкубаційні садки; 4) джерело водопостачання; 5) садки для віднерестованих плідників; 6) вхід в цех відбору ікри; 7) стіл для відбору ікри; 8) полиці для розміщення контейнерів з відібраною ікрою

Рис. В.1. План побудови інкубаційного цеху для розмноження равликів на равликовій фермі

Перелік сертифікованих підприємств–експортерів продуктів геліцекультури

Підприємство	Місцерозташування	Видекономічної діяльності (згідно КВЕД)	Дата отримання Сертифікату
ТОВ «Равлик»	Волинська обл., м. Луцьк	01.49 Розведення інших тварин	19.05.2016
ПП «ВолиньгрупРомбуд»	Волинська обл., с. Зубильне	01.49 Розведення інших тварин	19.05.2016
СП «Неріс»	Волинська обл., м. Ковель	46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами	19.05.2016
ТОВ «Торіс»			
ФОП Першко В.П.	Житомирська обл. м. Овруч	01.49 Розведення інших тварин	07.10.2019
ТОВ «УФЯ–Органік»	Київська область, с. Гавронщина	01.49 Розведення інших тварин	25.11.2019
ТОВ «ЕскарпродУкраїни»	Львівська обл., м. Львів	46.38 Оптовий торгівлі іншими продуктами харчування	14/04/2016
ТОВ «Овотрейд– Україна»	Львівська обл., м. Буськ	01.49 Розведення інших тварин	27/11/2019
ФГ «Давидко»	Львівська обл., с. Яблунівка	01.49 Розведення інших тварин	27/11/2019
ФОП Гнідець М.І.	Львівська обл., с. Синьковичі	01.49 Розведення інших тварин	25.11.2019
ТОВ «ГаліціяПоматія»	Львівська обл., смт. Дашава	10.20 Переробка консервування риби, ракоподібних і молосків	21.05.2019
ТОВ «Органічнийравлик»	Львівська обл., с. Мальчиці	01.49 Розведення інших тварин	07.10.2019
ТОВ «Ауліка»	Львівська обл., с. Бірки	01.70 Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних послуг	19/05/2016
ТОВ «КОШ 3»	Одеська обл., м. Роздільна	10.91 Виробництво кормів для тварин, що утримуються на фермах	27/11/2019
ФГ «Равлик–2016»	Полтавська обл., с. Войнівка	01.49 Розведення інших тварин	27/11/2019
ТОВ «Українськийравлик»	Полтавська обл., с. Щербані	46.38 Оптовий торгівлі іншими продуктами харчування	27/11/2019
ФГ «Укрснейл»	Рівненська обл., с. Привільне	01.49 Розведення інших тварин	27/11/2019
ТОВ «Укрравлик»	Харківська обл., с. Циркуни	01.49 Розведення інших тварин	27/11/2019
ТОВ «Escargodeburgun»	м. Харків	46.38 Оптовий торгівлі іншими продуктами харчування	27/11/2019
ФГ «Смачнийравлик»	Чернігівська обл., с. Довжик	01.49 Розведення інших тварин	11/12/2019

Helix Pomatia

Їх ще називають виноградними равликами. Це традиційний вид для гурманів Західної Європи — згадки про смакування виноградними равликами є ще у античних авторів. Helix Pomatia досягають товарної зрілості довше за інші різновиди роду Helix, але серед європейських споживачів користуються стабільним попитом.

Товарний розмір: 3,5-5 см

Товарна вага: 22-45 г

Смак: 4,5/5

Швидкість росту: 12-18 міс

Відкладає яєць: 40-60 шт

Helix Aspersa Maxima

«Великі сірі» равлики. Їх справедливо можна назвати новим лідером ринку. Фермери люблять їх за швидкість росту — достатньо одного сезону, щоб отримати прибуток. А гурмани цінують за вишуканий смак та харчову цінність м'яса, що містить рекордні кількості заліза, кальція, магнія та вітамінів групи В.

Товарний розмір: 3,5-5 см

Товарна вага: 16-25 г

Смак: 5/5

Швидкість росту: 5-6 міс

Відкладає яєць: 80-250 шт

Helix Aspersa Muller

«Малі сірі» равлики менші за «великих сірих», але товарного розміру вони досягають найшвидше. Найдорожчий вид роду Helix завдяки унікальному смаку та ніжності м'яса. Вимогливіший до умов вирощування і дотримання технологій, ніж Helix Aspersa Maxima. Зате готувати його найпростіше, бо не потрібно видаляти кишечник і печінку.

Товарний розмір: 3-4 см

Товарна вага: 6-15 г

Смак: 5/5

Швидкість росту: 4-5 міс

Відкладає яєць: 50-150 шт

Вітаміни, що містяться в равликовому м'ясі	Вплив на здоров'я людини
Вітамін А	Підтримує зіниці очей та допомагає зберігати здоров'я шкіри
Вітамін С	Підвищує імунітет та зменшує ризик захворювання на застуду
Вітамін Е	Допомагає зберігати здоров'я шкіри та сприяє зменшенню запальних процесів
Вітамін В12	Регулює функції нервової системи та сприяє виробленню енергії
Залізо	Допомагає крові переносити кисень та зберігати здоров'я кісток
Білки	Білки складаються з амінокислот, які є "будівельними блоками" нашого тіла. Регулярне вживання равликів може допомогти зберігати наші м'язи, зміцнювати кістки та поліпшувати загальний стан здоров'я.
Жирні кислоти	Можуть допомогти підтримувати здоров'я нашої шкіри та волосся, покращувати роботу нашого серця та зменшувати запальні процеси в організмі.
Кальцій та фосфор	Є важливими для зміцнення наших кісток та зубів. Кальцій також може допомогти зменшити ризик розвитку остеопорозу, особливо у жінок після менопаузи.

**Фермерське господарство
"Бізнес-Проект Агро»**

вул. Центральна, 43-А, с. Величківка, Корюківський район, Чернігівська обл., 15641,
код ЄДРПОУ 38912574 тел. 0503139610, електронна адреса: zhuk_vm_@ukr.net

**Вих. № 158/01
від 06.10.2023 р.**

Ректору Національного університету біоресурсів
і природокористування України
професору Ніколаєнку С. М.

Шановний Станіславе Миколайовичу!

Висловлюємо підтримку щодо практичного впровадження результатів наукових досліджень Яцун Анастасії Григорівни. Значимий акцент зроблений на розробці механізму регулювання в умовах формування пропозиції на продукцію равликівництва на ринку, включаючи равликове м'ясо, ікру равлика, секрет равлика «Муцин» та його панцира. Удосконалено інструментарій регулювання ринку, враховуючи процеси вирощування та утримання равликів, якісні екологічні корма, забезпечення процесу стандартизації вітчизняної галузі геліцекультури для експорту товарних равликів. Теоретично обґрунтовані підходи щодо поліпшення умов та критеріїв на отримання грантів для розвитку равликових ферм задля постачання продукції споживачам за доступною ціною. Розроблено унікальну методику для розрахунку коефіцієнту валової продукції равликівництва в аспекті регулювання цін на продукцію на внутрішньому ринку в умовах продовольчих і економічних викликів.

Зазначені розробки є актуальними та практично необхідними, дозволяють визначити заходи, спрямовані на удосконалення галузевого регулювання з метою подальшого розвитку равликівництва в Україні.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Голова

Віктор ЖУК

Міжнародна Академія культури безпеки, екології та здоров'я

15 березня 2023 року № 21

Довідка
про практичне впровадження результатів дисертаційного дослідження
ЯЦУН Анастасії Григорівни

У контексті сучасних трансформацій аграрного ринку, равликівництво виокремлюється як важливий сегмент, що набуває зростаючої значимості у сфері аграрної промисловості. Ця галузь відіграє ключову роль на попит на продукти, що характеризуються високим рівнем безпеки, якості та екологічної чистоти. Равликівництво спрямоване на альтернативне задоволення потреб споживачів у якісному традиційному сільськогосподарському м'ясі. Інтенсивний попит на равликів стимулює розвиток цієї галузі, підкреслюючи необхідність безперервних наукових досліджень та впровадження цифрових технологій. Ефективне управління даної галузі зростаючим попитом є складним, але важливим завданням, спрямованим на забезпечення потреб населення у високоякісній продукції равликівництва.

Заслужують на увагу запропоновані базові положення щодо удосконалення методів регулювання, що дасть можливість реалізувати у практичній діяльності надані рекомендації щодо виокремлення продукції равликівництва в додаткову позицію та. Доповнено економічний метод регулювання через формування підходів до розрахунку валової продукції равликівництва на основі розробленого цінового коефіцієнту переводу продукції равликівництва у валову продукцію. Вказане виступає регулюючим ціновим інструментом економічного методу регулювання та використовується для подальшого аналізу і пошуку можливостей виходу на ринок продукції галузі гелісекультури, оцінки економічного зростання даних суб'єктів господарювання та планування напрямків розвитку ринку равликівництва в умовах інтеграційних процесів.

Таким чином, дана дисертаційна робота є завершеним самостійно виконаним науковим дослідженням, рекомендується до прилюдного захисту, а Яцун Анастасія Григорівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності «Економіка».

Президент Академії

Л. Г. Горіана

**Благодійна організація
«БЕРДИЧІВСЬКИЙ БЛАГОДІЙНИЙ
ФОНД «ОБЕРІГ-26»**

м. Бердичів, вул. Європейська, 81
ПАТ КБ «Приватбанк»
р/рUA933052990000026003046403616
МФО: 311744
ОКПО: 39452692

тел. +38 097-250-87-11

№ 24 від «17» листопада 2022р.

Довідка

про практичне впровадження результатів дисертаційного дослідження
ЯЦУН Анастасія Григорівни

Ринок продукції равликівництва забезпечує населення цінною білковою продукцією тваринного походження, при чому саме виробництво дотримується принципів сталого розвитку, а попит на равликів постійно зростає, тому нині актуалізується питання розвитку регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Дані обставини сприяли пошуку шляхів удосконалення інструментарію регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

Заслужують на увагу підняті в дисертаційній роботі питання регуляторних заходів щодо сприяння розвитку ринку продукції равликівництва в Україні в умовах євроінтеграції та глобальних викликів. Тому теоретичну та практичну значимість дисертації визначає зокрема запровадження стандартів на равликових фермах, включаючи виробників органічної продукції, фінансове стимулювання виробництва, надання державної підтримки з урахуванням специфіки формування пропозиції на равликів з одночасним внесенням змін і доповнень до нормативно-правової документації для удосконалення адміністративного методу регулювання із застосуванням економічного механізму регулювання.

Таким чином, дана дисертаційна робота є самостійно завершеним науковим дослідженням та рекомендується до прилюдного захисту, а Яцун Анастасія Григорівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності «Економіка».

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

**Керівник
БО «ББФ «Оберіг-26»**

І.Л. Піскун

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, навчальний корпус № 10, тел.: (044) 527-85-43,
тел./факс: (044) 527-85-40; E-mail: economy_dean@nuhbp.edu.ua

№ 175 від 11.09.2023р.

Довідка

Видана Яцун Анастасії Григорівні про участь у науковій темі: «Прикладні рішення регулювання конкурентоспроможності сільського і рибного господарства в системі циркулярної біоекономіки та викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0123U101944) Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Матеріали досліджень Яцун Анастасії Григорівни використані при підготовці звіту, рекомендацій із розробки прикладних рішень для регулювання ринку продукції равликівництва. Запропоновано методи та інструменти регулювання тваринництва з використанням потенціалу равликівництва. Проаналізовано виклики, що постали перед Україною в контексті національної безпеки для ефективного використання ресурсів в галузі равликівництва та ведення геліцекультури в Україні. Розроблено практичний інструментарій, спрямований на регулювання ринку даної галузі та регулювання ринку продукції равликівництва в Україні.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

**Заступник декана
економічного факультету
з наукової роботи**

Юлія НЕГОДА

**Фермерське господарство
"Бізнес-Проект Агро»**

вул. Центральна, 43-А, с. Величківка, Корюківський район, Чернігівська обл., 15641,
код ЄДРПОУ 38912574 тел. 0503139610, електронна адреса: zhuk_vm_@ukr.net

**Вих. № 158/01
від 06.10.2023 р.**

Ректору Національного університету біоресурсів
і природокористування України
професору Ніколаєнку С. М.

Шановний Станіславе Миколайовичу!

Висловлюємо підтримку щодо практичного впровадження результатів наукових досліджень Яцун Анастасії Григорівни. Значимий акцент зроблений на розробці механізму регулювання в умовах формування пропозиції на продукцію равликівництва на ринку, включаючи равликове м'ясо, ікру равлика, секрет равлика «Муцин» та його панцира. Удосконалено інструментарій регулювання ринку, враховуючи процеси вирощування та утримання равликів, якісні екологічні корма, забезпечення процесу стандартизації вітчизняної галузі геліцекультури для експорту товарних равликів. Теоретично обґрунтовані підходи щодо поліпшення умов та критеріїв на отримання грантів для розвитку равликових ферм задля постачання продукції споживачам за доступною ціною. Розроблено унікальну методику для розрахунку коефіцієнту валової продукції равликівництва в аспекті регулювання цін на продукцію на внутрішньому ринку в умовах продовольчих і економічних викликів.

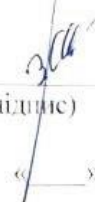
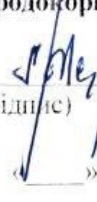
Зазначені розробки є актуальними та практично необхідними, дозволяють визначити заходи, спрямовані на удосконалення галузевого регулювання з метою подальшого розвитку равликівництва в Україні.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Голова

Віктор ЖУК

Погоджено	Затверджую
Проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету біоресурсів і природокористування України	Проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності Національного університету біоресурсів і природокористування України
 _____	 _____
(підпис)	(підпис)
Василь ШИНКАРУК (Прізвище, ініціали)	Вадим КОНДРАТЮК (Прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 20__ р.	« _____ » _____ 20__ р.

АКТ
про впровадження/використання результатів
дисертаційної роботи у навчальний процес

Даним актом стверджується, що результати дисертаційного дослідження, які представлені на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Яцун Анастасією Григорівною впроваджено у навчальні плани підготовки фахівців та при викладанні дисциплін, за спеціальністю 051 «Економіка»:

для ОС «Магістр», освітньо-професійної програми «Прикладна економіка», навчальних дисциплін: «Прикладні програмні рішення в економіці «Агмемод», «Регіональні економічні програми та програми сприяння розвитку», «Аграрна політика», «Глобальна економіка», де використано обґрунтовані автором базові засади регулювання ринку продукції равликівництва України в умовах продовольчих, економічних, соціальних та екологічних викликів;

для ОС «Бакалавр», освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка», навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України», де запропоновано до використання методичні підходи щодо удосконалення процесу збирання аналітичних даних для розвитку ринку равликівництва. Реалізація запропонованих заходів з регулювання ринку равликівництва передбачає забезпечення сталості продовольчих систем, а також сприяє удосконаленню методів галузевого регулювання.

Розглянуто і схвалено на розширеному засіданні кафедри глобальної економіки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (протокол № 12 від 11 квітня 2023 року).

Декан економічного факультету,
доктор економічних наук, професор

Анатолій ДІБРОВА

Завідувач кафедри глобальної економіки,
доктор економічних наук, професор

Наталія ВДОВЕНКО

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

03041 м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, навчальний корпус № 10, тел.: (044) 527-85-43,
тел. факс: (044) 527-85-40, E-mail: econ@nuibp.edu.ua

№ 252 від 12.10.2022

Довідка

Видана Яцун Анастасії Григорівні про участь у науковій темі: «Прикладна розробка новітнього організаційно-економічного механізму регулювання сталого рибальства і аквакультури через розвиток сільських територій» (номер державної реєстрації 0120U102110) Національного університету біоресурсів і природокористування України. Матеріали досліджень використані при складанні звіту, підготовці методичних рекомендацій із розроблення практичного інструментарію організаційно-економічного механізму та підходів щодо регулювання розвитку галузевих ринків з урахуванням процесів і тенденцій функціонування галузей сільського господарства й агропродовольчого ринку сучасних умов економічного розвитку.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Заступник декана
економічного факультету
з наукової роботи

Юлія НЕГОДА

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Запша Г. М., Орлова–Курилова О. В., Лімаренко С. М., **Яцун А. Г.** Ресурсне забезпечення ефективності стратегічного управління інноваційною інфраструктурою у формуванні конкурентних переваг та соціально–економічних гарантій в умовах глобалізації економіки. Центральнoукраїнський науковий вісник. Серія: Економічні науки. 2021. № 6 (39). С. 9–16. *(Здобувачем запропоновано вивчення ресурсного забезпечення для досягнення ефективності регулювання, формування конкурентних переваг для виходу на ринок в умовах глобалізації економіки).*

2. Яцун А. Г. Новітні тенденції впливу галузі равликівництва на економіку та торгівлю в Італії. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2022. № 4 (32). С. 196–207.

3. Яцун А. Г. Інструментарій регулювання у аспекті розведення равликів в Іспанії та її вплив на економіку країни. Економіка та управління бізнесом. № 1. Т. 14. 2023. С. 90 –108.

4. Яцун А. Г. Адаптація елементів нормативно – правового методу у процесі регулювання ринку продукції равликівництва в Україні. Академічні візії. № (20). 2023. С. 1–9. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8119147>

5. Яцун А. Г. Теоретичні підходи й еволюція економічної думки в аспекті регулювання ринку продукції равликівництва. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Вип. 37. 2023. С. 400–407.

Методичні рекомендації

6. Вдовенко Н. М., **Яцун А. Г.** Словник до вивчення дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» ОПП

«Міжнародна економіка». С. 401. *(Здобувачем запропоновано термінологію методів регулювання ринку сільського господарства).*

Тези наукових доповідей

7. Яцун А. Г. Розвиток ринку продукції аквакультури в умовах поглиблення інтеграційних відносин. Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів: науково–практична конференція. м. Київ, 19 листопада 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 112 с. (С. 104–107).

8. Яцун А. Г. Базові інструменти регулювання ринку продукції аквакультури. Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів: II Міжнародна науково–практична конференція. м. Київ, 27–29 жовтня 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 163 с. (С. 154–156).

9. Яцун А. Г. Сучасні підходи до регулювання агропродовольчого ринку з урахуванням вимог існування равликкових ферм. Аграрна політика України в умовах глобальних викликів: Міжнародна науково–практична конференція. Київ. 23–24 вересня 2020 року: тези доповідей. Київ, 2020. 287 с. (С. 107–109).

10. Vdovenko N., Trokhymets O., Rubezhanska V., Sinenok I., **Yatsun A.** Three–level cluster structure of the vertical type of organization of production and innovation interaction of its participants. Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, February 12, 2021. European scientific platform. Pisa, Italian Republic. 2021. Vol. 1. 187 p. (P. 91–93). DOI 10.36074/12.02.2021.v1 *(Здобувачем запропоновано вивчення трьохрівневої кластерної структури вертикального типу організації виробництва та взаємодії її учасників в інноваційному контексті).*

11. Яцун А. Г., Сокур Л. В. Сталий розвиток конкурентоспроможного сектору аквакультури. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах глобальних продовольчих викликів: II Міжнародний науково–практичний семінар. м. Київ, 18 березня 2021 року: тези доповідей. Київ, 2021. 57 с. (С. 33–34). *(Здобувачем запропоновано результати здійсненого аналізу галузевих проблем та оцінено перспективи розвитку галузей аграрного сектору економіки).*

12. Яцун А. Г., Федоренко М. О. Світовий досвід в системі регулювання ринку аквакультури. Механізм збалансованого розвитку рециркуляційних аквакультурних систем в Україні: I науково–практична міжнародна конференція. м. Київ, 11 листопада 2021 року: тези доповідей. Київ, 2021. 64 с. (С. 23–25). *(Здобувачем запропоновано дослідження інструментів галузевого регулювання, ґрунтуючись на принципах сталості для впровадження в різних галузях національної економіки).*

13. Яцун А. Г. Вплив інноваційних процесів на функціонування ринку продукції аквакультури. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно–інвестиційних процесів в Україні: IV Міжнародна науково–практична конференція. м. Вінниця, 12 березня 2021 року: тези доповідей. Вінниця, 2021. 392 с. (С. 320–321).

14. Яцун А. Г. Формування пропозиції на равлики в умовах сталого розвитку аквакультури. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах воєнного стану: III Міжнародний науково–практичний семінар. м. Київ, 21 квітня 2022 року: тези доповідей. Київ, 2022. 126 с. (С. 120–123).

15. Яцун А. Г. Розвиток ринку продукції равликівництва та її експортний потенціал. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: міжнародна науково–практична конференція. м. Київ, 3–4 листопада 2022 року: тези доповідей. Київ, 2022. (С. 169–170).

16. Яцун А. Г. Виклики при зміні цінностей і орієнтирів у сучасному бізнесі равликівництва при переході до цифрової економіки. Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: XX Міжнародна науково–практична конференція молодих вчених. м. Тернопіль, 19 травня 2023 року: тези доповідей. Тернопіль, 2023. 1046 с. (С. 773–776).

17. Яцун А. Г. Ринок равликів та наслідки впливу на ефективність управління в умовах економічних викликів. Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: міжнародна науково–практична конференція. м. Київ, 25 травня 2023 року: тези доповідей. м. Київ, 2023. 384 с. (С. 380–383).

Авторське свідоцтво на твір:

18. Вдовенко Н. М., **Яцун А. Г.**, Дмитришин Р. А. Європейський та національний виміри економічного розвитку ринку равликівництва в умовах надзвичайних викликів для сільського господарства. Авторське свідоцтво № 115338 від 17.10.2022. Рішення про реєстрацію авторського права № с202204592 від 03.10.2022. Опубліковано 31.01.2023. Бюлетень № 73. Режим доступу: <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/detail/1721565/> (sis.ukrpatent.org Сервіси «Отримати оригінал документу». Свідоцтво cr0254171022. Рішення cr0252171022). *(Здобувачем запропоновано методи розвитку ринку продукції равликівництва в умовах надзвичайних викликів для сільського господарства).*

